

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
X. ÉVFOLYAM 1-2. szám
2023. Tavasz-Nyár
Ára: 1600 Ft

„VELETEK ÉS ÉRTETEK MONDOM:
ISTEN, ÁLDD MEG A MAGYART!”

(FERENC PÁPA BUDAPESTEN)

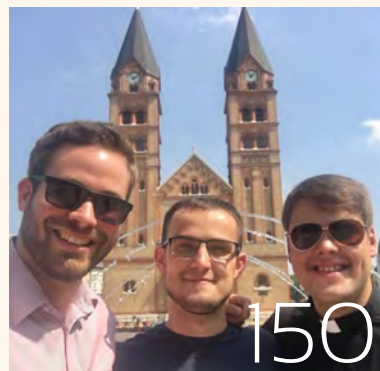
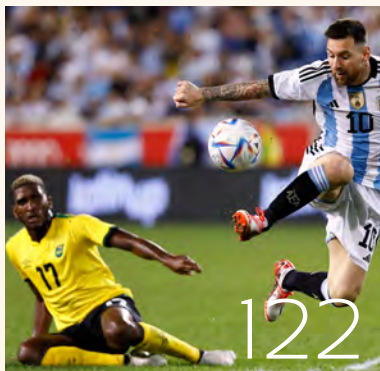
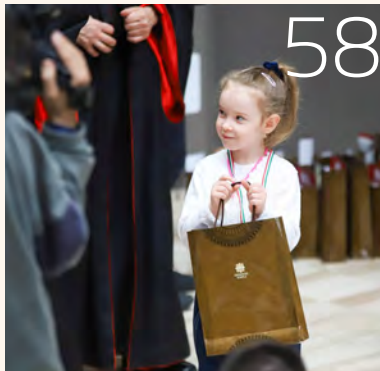

GÖRÖGKATOLIKUSOK

VENDÉGÜNK VOLT A SZENTATYA

- 1 VENDÉGÜNK VOLT A SZENTATYA
- 4 Ferenc pápa beszéde a karmelita kolostorban
- 8 Ferenc pápa beszéde a Szent István-bazilikában
- 12 Ferenc pápa beszéde a vakok Batthyány-intézetében
- 13 Ferenc pápa és Hilarion ortodox metropolita találkozása
- 14 Ferenc pápa az Árpád-házi Szent Erzsébet templomban
- 17 Vendégünk volt Ferenc pápa
- 20 Ferenc pápa fiatalokhoz intézett beszéde
- 24 Ferenc pápa beszéde a Kossuth téren
- 29 A Szentatya köszönőlevele
- 30 Excellenciás és Főtisztelendő Michael W. Banach apostoli nuncius beszéde
- 33 Megkérdeztük Fülöp atyát
- 36 Atanáz püspök a pápalátogatásról
- 38 Ábel püspök a pápalátogatásról
- 40 Gondolatok a pápalátogatás után
- 40 *Szilvási Zalán*: „Tigris a hóban”; Krisztus a jövőnk
- 43 A Rózsák tere görögkatolikus templomában fényképezett Király András
- 44 Bubnó Tamás karnagy vezette azt a kórust, amely a Szentatya látogatásán énekelt
- 45 Kispapok mondták a pápalátogatásról
- 46 A templom előtti kordon mögött állt munkatársaival és feleségével Szabó Sándor
- 47 Kondás Sándor, Ferenc pápa látogatásának első napján tett tanúságot hitéről a Szent István-bazilikában
- 49 A Papp László Sportarénában fiatalokkal találkozott a Szentatya – görögkatolikus fiataljaink mesélnek élményeikről
- 50 *Kosztlyu Eszter*: Élményeim a Forrásponton
- 51 *Szilvási Zalán*: Meleg, puha ágyban (vers)
- 52 „Sajnos a mai világ nem tiszteli a hagyományokat” – Kemény János interjúja Fülöp atyával
- 55 Közös ünnep volt a 110 éves évforduló kiállítás megnyitója
- 58 Az alkotói pályázat végeredménye, és a pályamunkák képekben
- 64 *Marosi Anita*: A csodatevő munkácsi Istenzülő-ikon
- 66 XVI. Benedek *Deus caritas est* kezdetű enciklikája
- 68 22. alkalommal adták át a Parma fidei – Hit Pajzsa kitüntetését
- 70 *Tóthné Espán Margaréta*: Újszentelt papjaink első szolgálati éve
- 81 *Véghseő Tamás*: Felbecsülhetetlen értékű kordokumentumokkal, és eddig ismeretlen portréval gazdagodott a Görögkatolikus Múzeum
- 82 *Laczkó Zsolt*: Szerelem, házasság, sexualitás
- 86 Metropóliai Gyűlés
- 98 Az igaz istenismeret fényében – könyvismertető
- 100 *Király András*: A westminsteri érsekkel is találkozott Fülöp metropolita Londonban
- 102 *Terdik Szilveszter*: „Boldogasszony levele”
- 106 *Obbágy Lacus*: „Mindig csak egy lépéssel felfelé...” – exkluzív interjú László Attila énekesrel
- 108 *Ivancsó Bazil*: A Szentföld érdekességei XX.
- 114 *Király András*: Az Európai Parlamentben is bemutatkozott a roma szakkollégiumi hálózat
- 118 Gyerekoldalak
- 122 Katar és katarizsok, avagy amikor télen rendezték a futball-vb-t...
- 128 Ez történt...
- 136 Ferenc pápa üzenete a hivatások világnapján
- 138 *P. Tóth Nóra*: Reményt vittek a reménytelenségbe – interjú két, a frontra látogató görögkatolikus pappal
- 141 *Laczkó Zsolt* atya tanúságtétele a betegek és gyógyítók zárandoklatán
- 144 *Szemán-Tóth Teodóra*: A megbocsátásról
- 146 *Király András*: Görögkatolikus püspökök konferenciája Bécsben
- 148 *Király András*: Magyar görögkatolikus lelkészség alakult Bécsben
- 149 *Varga-Juhász Bernadett*: Országos kihívást nyert meg az edelényi Szent Miklós Görögkatolikus Iskola és Óvoda
- 150 *Pipoly Patrik*: Interjú Németh István atyával, a Szent Atanáz Hittudományi Főiskola fiatal tanárával
- 152 *Király András*: „Isteni” divatmárka született – bemutatkozik a SWOTA
- 155 *Dobos Klára*: A genderelméletről – interjú Makkai László atyával
- 158 Gyerekoldalak
- 160 Ó, áldott Királynőnk,...

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA
SAJTÓ- ÉS MÉDIAKÖZPONT
FELELŐS KIADÓ: KOCSIS FÜLÖP ÉRSEK-METROPOLITA

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:
4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.
TEL: +3642/597-607

INFORMÁCIÓ:
GOROGHIR@GOROGKATOLIKUSMETROPOLIA.HU

SZÁMLASZÁM: 10702064-72479962-51100005 CIB
(GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA SAJTÓ- ÉS MÉDIAKÖZPONT)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS
SZERKESZTŐ: TÓTHNÉ ESPÁN MARGARÉTA, VÁNDOR ILKA
FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA,
DOMOKOS ÉVA, GERNER ATTILA, KIRÁLY ANDRÁS,
H. VARGA ÉSZTER, ZADUBENSZKI NORBERT,
POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA, SZABÓ SÁNDOR,
VARGA B. BERNADETT, TREŠTYÁNSZKY CSABA

CÍMLAPPOTÓ: ZELENYÁK ÁGNES
ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ
NYOMDAI MUNKÁK: IMI PRINT KFT., NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE ÉS SZEMLÉLET
MEGRENDELHETŐ POSTÁN A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN
VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN
A GOROGHIR@GOROGKATOLIKUSMETROPOLIA.HU CÍMÉN.
RENDELÉSELLE KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2023

Ferenc pápa beszéde

a karmelita kolostorban

41. APOSTOLI ÚTJÁN MÁSFÉL ÉVEN BELÜL MÁSODSZOR ÉRKEZETT HAZÁNKBA FERENC PÁPA. KÉT, EGYMÁST ILYEN GYORSAN KÖVETŐ LÁTOGATÁST MÉG EGYETLEN ORSZÁGBAN SEM TETT HIVATALBAN LÉVŐ PÁPA.

A Szentatyát egyházi és állami vezetők fogadták a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren április 28-án, aki ezután a budai várba érkezett, ahol a Sándor-palota előtti téren hivatalosan üdvözölték őt az állami máltóságok és a püspöki kar tagjai. Ezt követően a Sándor-palotában magánlátogatást tett Novák Katalin köztársasági elnöknel, majd Orbán Viktor miniszterelnökkel találkozott. A Szentatya ezután a Karmelita kolostorban állami vezetőekkel, a társadalmi élet és a diplomáciai testület képviselőivel találkozott. Ferenc pápa a következő beszédet intézte a jelenlévőkhez:

**Tisztelt Köztársasági Elnök Asszony,
tisztelt Miniszterelnök Úr,**

**A Kormányzat és a Diplomáciai Testület
mélyen tisztelt tagjai, a társadalmi élet
kiváló vezetői és képviselői,
tisztelt hölgyeim és uraim!**

Szívőből üdvözlöm Önöket, és köszönöm Elnök asszony köszöntését, kedves és mélyértelmű szavait! A politika a városból, a poliszból, az együttélés, a jogok garantálása és a kötelességek tiszteletben tartása iránti kézzelfogható szenvedélyből születik. Kevés olyan város van, ami segíti a gondolkodásunkat erről, mint ahogy Budapest, amely nemcsak méltóság-telejes és életerős főváros, hanem a történelemnek is központi helye: évszázadok jelentős fordulópontjainak tanúja, a jelen és a jövő főszereplője. Itt, ahogy egyik nagy költőtök írta: „*A Dunának, mely múlt, jelen s jövő, egymást ölelik lágy hullámai*” (József Attila: A Dunánál). Ezért szeretnék néhány gondolatot megosztani, Budapestet mint a történelem, a hidak és a szentek városát szemlélve.

1. A történelem városa. Ez a főváros ősi eredetű, amit a kelta és római kori maradványok is bizonyítanak. Pompája azonban a modern korba kalauzol, amikor az Osztrák–Magyar Monarchia egyik fővárosa volt, abban a békeidőben, amelyet belle époque-nak neveznek, és amely a monarchia létrejöttének éveitől egészen az első világháborúig tartott. A béke mellett a város fájdalmas konfliktusokat élt meg: nemcsak réges-régi megszállásokat, hanem a században a náci és a kommunista diktatúra alatti erőszakot és elnyomást – hogyan is lehetne 1956-ot elfelejteni? A második világháború idején pedig a lakosság tízezreinek deportálását, a megmaradt zsidó származású lakosság gettóba zárását és a rengeteg vérengzést. Ekkoriban sok igaz ember élt itt – ehelyütt gondolok például Angelo Rotta nunciusra –, lenyűgöző volt a kitartásuk és nagy az újjáépítés melletti elkötelezettségük, így Budapest ma az egyik olyan európai város, ami nagyszámú zsidó lakossággal bír, egy olyan ország központja, amely ismeri a szabadság értékét, és amely miután a diktatúrákért magas árat fizetett, küldetesként magában hordozza a demokrácia kincsének és a béke álmának őrzését.

Ennek kapcsán szeretnék Budapest alapítására utalni, amelyről ebben az évben ünnepélyesen emlékeznek meg. Ez ténylegesen 150 évvel ezelőtt, 1873-ban történt három város, a Duna nyugati partján fekvő Buda és Óbuda, valamint a túlsáron fekvő Pest egyesítésével. A kontinens szívében fekvő nagy főváros születése Európa közös útját idézi fel, ahol Magyarország is otthonra lelt. A háború utáni időszakban Európa az Egyesült Nemzetek Szervezetével a közösen kitűzött célban azt a nagy reményt képviselte, hogy a nemzetek közötti szorosabb kötelékek megakadályozzák a további konfliktusokat. Sajnos nem így történt. Abban a világban azonban, amelyben élünk, a közösségi politika

és a multilateralizmus iránti szenvedély mintha már a múlté lenne: úgy látszik, végig kell néznünk, ahogy a béke álmát éneklő kórusnak sajnálatosan leáldozik, miközben a háború szolistái törnek utat maguknak. Általánosságban elmondható, hogy a nemzetek közötti békés és stabil közösség felépítése iránti lelkesedés mintha eltűnt volna az emberek fejéből, miközben új mozgástereket jelöltek ki, megjelentek az ellentétek, fellángolt a nacionalizmus és az ítélkezés, a kommunikáció hangneme pedig elmérgesedett. Nemzetközi szinten úgy tűnik, hogy a politika a problémák megoldása helyett inkább az indulatokat szítja, megfedelve a háború borzalmi után elért érettségről, visszafelldve egyfajta háborús infantilizmusba.

A béke azonban soha nem a stratégiai érdekek követéséből fog fakadni, hanem olyan politikából, amely képes az egészet, mindenki érdekeit szem előtt tartani: odafigyelve az emberekre, a szegényekre és a jövőre; nem csupán a jelen hatalmára, nyereségére és lehetőségeire.

Ebben a történelmi helyzetben Európa szerepe alapvető jelentőségű. Mivel történelmének köszönhetően az emberiség közös emlékezetét képviseli, arra hivatott, hogy betöltsen az ennek megfelelő hivatást: gyűjtse egybe az elszakadtakat, fogadja be a népeket, és senkit se tartson meg örökre ellenségének. Ezért elengedhetetlen, hogy újra felfedezzük az európai lelket: az alapító atyák lelkesedését és álmát, olyan államférfiakét, akik tudtak a saját korukon, a nemzeti határokon és a közvetlen szükségleteken túlra tekinteni, és olyan diplomáciát kialakítani, amely képes volt egységet alkotni helyett, hogy a szakadékokat szélesítette volna. Arra gondolok, amikor De Gasperi egy kerekasztal-beszélgetésen, amelyen Schuman és Adenauer is részt vett, azt mondta: „*Önmagáért és nem másokkal szemben fogalmazzuk meg az egységes Európát (...). Az egységért dolgozunk, nem pedig a megosztottságért*” (Hozzászólás az Európai Kerekasztal ülésén, Róma, 1953. október 13.). És Schuman szavait idézve ugyanerről: „*Az, amivel egy jól szervezett és életteli Európa hozzá tud járulni a civilizációhoz, elengedhetetlenül szükséges a békés kapcsolatok fenntartásához, mert – emlékezetes szavak! – a világbékét csak úgy lehet megőrizni, ha az azt fenyegető veszélyekkel arányban álló kreatív erőfeszítéseket teszünk*” (Schuman-nyilatkozat, 1950. május 9.). Korunk történelmi időszakában számtalan veszély leselkedik ránk, de felteszem a kérdést – gondolva a meggyötört Ukrajnára is –: vajon hol vannak a békét szolgáló kreatív erőfeszítések?

2. Budapest a hidak városa. Fentről szemlélve a „Duna gyöngyszeme” éppen a hídjainak köszönhetően mutatja meg különlegességét, amelyek összekötik a város részeit, harmóniát teremtve a város és a nagy folyó karaktere között. Ez a környezettel való harmónia elismerést kelt bennem ennek az országnak az elkötelezett ökológiai gondossága iránt.

A különböző valóságokat összekötő hidak azonban azt is sugallják, hogy el kellene gondolkodnunk az egység fontosságán, amely nem egyformaságot jelent.

Budapesten ezt mutatja a több mint húsz kerület figyelemreméltó sokfélesége. Még a huszonhét nemzetet tömörítő Európa számára is, amely a népek közötti hidakra épül, szükséges mind egyikük hozzájárulása anélkül, hogy ez bármelyikük egyediségét csorbítaná. Ebben a tekintetben az egyik alapító atya jósolta meg: „Európa létezni fog, és semmi sem fog elveszni abból, ami az egyes nemzetek dicsőségét és boldogságát jelenti. Éppen egy nagyobb társadalomban, egy erősebb harmóniában tud az egyén érvényesülni” (a fent idézett hozzászólásból). Erre a harmóniára van szükségünk: egy olyan egészre, amely nem nyomja agyon a részeket, és olyan részekre, amelyek jól illeszkednek az egészbe, de megőrzik saját identitásukat. Jelzésértékűek ebben a tekintetben a magyar Alaptörvény megfogalmazásai: „Valljuk, hogy az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki”, illetve: „Hisszük, hogy nemzeti kultúránk gazdag hozzájárulás az európai egység sokszínűségéhez”.

Tehát egy olyan Európára gondolok, amely nem válik a részeinek túszává és az önmagára hivatkozó populizmus áldozatává, de nem is válik cseppfolyós, sőt gáznemű dologgá, egyfajta absztrakt szupranacionalizmus képviselőjévé, amely nem vesz tudomást a népek életéről.

Ez az „ideológiai gyarmatosítás” alantas útja, amely eltünteti a különbségeket – mint az úgynevezett genderkultúra esetében –, vagy a szabadság beszűkített fogalmait helyezi az élet valósága elé, például vívmányként dicsekedve az értelmetlen „abortusz-

hoz való joggal”, ami mindig tragikus vereséget jelent. Ehelyett milyen csodálatos, ha egy személy- és emberközpontú Európát építünk, ahol hatékony születés- és családpolitika működik, mint amelyet ebben az országban oly gondosan művelnek, ahol a különböző nemzetek egy családot alkotnak, amelyben mindegyikük növekedését és egyediségét ápolják. Vannak olyan országok Európában, ahol az átlagéletkor 46-48 év. Budapest leghíresebb hídja, a Lánchíd segít abban, hogy egy ilyen Európát képzeljünk el, egy sok különböző láncszemből állót, amelyek az összetartásban találják meg szilárdságukat. Ebben segítségünkre van a keresztény hit, és Magyarország „hidépítő” lehet, kihasználva sajátos ökumenikus jellegét: itt különböző felekezetek élnek egymás mellett, ellentétek nélkül – emlékszem az összejövetelre, melyen együtt voltam velük másfél évvel ezelőtt –, tiszteletudóan, építő szellemben együttműködve.

Lélekben és a szívemben a pannonhalmi apátság, az ország egyik nagy lelki emlékműve felé fordulok, az imádás helye és a testvériség hídja felé.

3. Ez elvezet az utolsó szemponthoz: Budapest a szentek városa – az Elnök Asszony Szent Erzsébetről beszélt –, ahogyan ezt ebben a teremben ez az új festmény is sugallja. Nem tudunk nem gondolni Szent Istvánra, Magyarország első királyára, aki akkor élt, amikor Európában a keresztények teljes közösségben éltek; szobra a budai Várban védelmezően a város fölé magasodik, a főváros szívében álló, neki szentelt bazilika pedig az esztergomi bazilikával együtt az ország legimpozánsabb egyházi épülete. A magyar történelem tehát éltszentséggel fémjelvezve született, és nemcsak egy király, hanem egy egész királyi család, az uralkodó, hitvese, Boldog Gizella és fia, Szent Imre szentsége által. Szent Imre intelmeket kapott atyjától, amelyek egyfajta végrendeletet jelentenek a magyar nép számára. Ma megígérték nekem, hogy kapok majd egy példányt belőle, várom is! Néhány nagyon aktuális sort találhatunk benne: „Arra kérek, hogy mindenütt és mindenekben a szeretetre támaszkodva ne csak atyafiságodhoz és a rokonságodhoz vagy a főemberekhez, avagy a gazdagokhoz, a szomszédhoz és az itt lakóhoz légy kegyes,

hanem az idegenekhez is”. Szent Istvánt az őszinte keresztény szellem vezeti, amikor ezt írja: „A szeretet gyakorlása vezet el a legfőbb boldogsághoz”, és a gondolatot ezzel zárja: „Légy szelíd, hogy sohase harcolj az igazság ellen” (Intelmek, X). Ily módon elválaszthatatlanul összekapcsolja az igazságot és a szelídséget. Ez a hit nagy tanítása: a keresztény értékekről nem lehet me-reven és bezárkózva tanúságot tenni, mert Krisztus igazsága a szelídséget és a kedvességet jelenti a Boldogságok szellemében. Innen fakad az a magyar népi jóság, amely a köznyelv bizonyos kifejezéseiben is megnyilvánul, mint például: „jónak lenni jó”, és „jobb adni, mint kapni”.

Ez nemcsak a szilárd identitás gazdagságáról árulkodik, hanem a mások iránti nyitottság szükségességéről is, amint azt az Alaptörvény is elismeri, amikor kimondja: „Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével”. És megerősíti: „A Magyarországon élő nemzetiségeket és népcsoportokat a magyar nemzet részének tekintjük”, valamint elkötelezi magát a nemzetiségek és népcsoportok nyelvhasználatára és saját kultúrájuk ápolására és védelmére mellett. Ez valóban evangéliumi perspektíva, és ellensúlyozza azt a bizonyos – olykor a saját hagyományok, sőt, a hit nevében megindokolt – tendenciát, hogy az ember bezárkózik önmagába.

Az Alaptörvény néhány határozottan keresztény szellemiségű szóval azt is kimondja: „Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét”. Ez a magyar életszentség történetének folytatására utal, amelyről a főváros számos kultuszhelye beszél: az első királytól, aki lefektette az egymás mellett élés alapjait, eljutunk egy hercegnőig, aki ezt az építményt további méltóságra emelte. Ő Szent Erzsébet, akinek tanúságtétele minden földre eljutott. Hazátok e leánya 24 éves korában halt meg, lemondva minden vagyonáról, és mindenét szétosztva a szegények között. Az általa épített kórházban a legvégsőkig a betegek ápolásának szentelte magát: ő az Evangélium fénylő drágaköve.

Tisztelt ezetők, szeretnék köszönetet mondani Önöknek az ezen értékek által inspirált karitatív és oktatási intézmények támogatásáért, amelyekben a helyi katolikus közösség munkálkodik, valamint a világban, különösen is a Szíriában és Libanonban élő, sok megpróbáltatásnak kitett keresztényeknek nyújtott konkrét segítségért. Az állam és az egyház közötti termékeny együttműködés gyümölcsöző, azonban meg kell őriznie a megfelelő határokat, hogy ilyen is maradjon. Fontos, hogy minden keresztény

emlékezzen erre, az evangéliumot tartsa viszonyítási pontnak, ragaszkodjon a szabad és felszabadító jézusi döntésekhez és ne köteleződjön el a hatalom sajátos logikája mellett. Ebből a szempontból jó az egészséges szekularizáció, ami nem azonos a széles körben elterjedt, minden szakrális szempontra allergiás, és önmagát a profit oltárán feláldozó szekularizációval. Azok, akik kereszténynek vallják magukat, a hitvallókkal együtt elsősorban arra kaptak meghívást, hogy tanúságot tegyenek, és együtt járjanak mindenkivel, ápolva az evangélium által ihletett humanizmust, amely két alapvető forrásból fakad: magunkra mint az Atya szeretett gyermekeire tekinteni, és mindenkit testvérként szeretni.

Ebben az értelemben Szent István a testvériség csodálatos szavait bízta fiára, mondván, „ékesíti az országot” az, aki eltérő nyelven és szokásokkal érkezik oda. „Mert – írta – az egy nyelvű és egy szokású ország gyenge és esendő. Ennélfogva megparancsolom neked, fiam, hogy a jövevényeket jóakarattal gyámolítsad és becsben tartsad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak” (Intelmek, VI). Ez a téma, a befogadás, ami napjainkban sok vitára ad okot, minden bizonnyal összetett. Azonban azok számára, akik keresztények, az alapvető viszonyulás nem lehet más, mint amit Szent István hátrahagyott, ezt tanulva Jézustól, aki azonosította magát a befogadandó idegennel (vö. Mt 25,35). Krisztusra gondolva, aki jelen van a konfliktusok, a szegénység és az éghajlatváltozás elől menekülő, kétségbeesett testvéreink sokaságában, kell a problémával foglalkoznunk kifogások és halogatás nélkül. Ez egy olyan kérdés, amellyel együtt, közösen kell szembenéznünk, azért is, mert ott, ahol élünk, a hatásai előbb vagy utóbb mindenkit érinteni fognak. Ezért sürgető, hogy mint Európa, biztonságos és törvényes utakon, közös eljárásmódokon dolgozzunk egy olyan sorsfordító kihívással szemben, amelyet nem lehet elutasítással megfékezni, hanem csak elfogadni, hogy olyan jövőt teremthesünk, amely ha nem közös jövőnk lesz, akkor nem lesz. Ez pedig azokat hívja az élre, akik Jézust követik és az evangéliumi tanúk példáját akarják utánozni.

Nem lehet felsorolni Pannonia Sacra valamennyi nagy hitvallóját, de szeretném legalább Szent Lászlót és Szent Margitot megemlíteni, továbbá utalnék a múlt század néhány nagyszerű alakjára, Mindszenty József, Boldog Apor Vilmos és Boldog Meszlényi Zoltán vértanú püspökökre, valamint Boldog Batthyány-Strattmann Lászlóra. Ők megannyi különböző hitvallású igaz emberrel együtt, Hazátok atyái és anyái. Rájuk szeretném bízni ennek a számomra oly kedves országnak a jövőjét. És miközben megköszönöm, hogy meghallgattátok, amit el akartam mondani – köszönöm türelmeteket! –, szeretnék biztosítani benneteket közelségemről és imáimról minden magyarért, külön is gondolva azokra, akik az anyaországon kívül élnek, és megemlékezve mindazokról, akikkel életem során találkoztam, és akik oly sok jót tettek velem. A magyar szerzetesközösségre is gondolok, akiket Buenos Airesben segítettem.

Isten, áldd meg a magyart!

Ferenc pápa beszéde a Szent István-bazilikában

Délután a Szent István-bazilikában folytatódott a pápalátogatás: a Szentatya püspökökkel, papokkal, szerzetesekkel, diakónusokkal, kispapokkal és lelkipásztori munkatársakkal találkozott. Veres András, a Magyar Katolikus Püspöki Kar vezetője köszöntötte őt, majd két pap, egy szerzetesnővér és egy hitoktató tett tanúságot hitéről, köztük Kondás Sándor görögkatolikus áldozópap is.

A szentatya a következő beszédet intézte a jelenlévőkhöz:

Kedves Testvéreim a püspöki rendben, kedves Paptestvérek, Diakónusok, megszentelt életet élő Fivéreim és Nővéreim, Papnövendékek, Lelkipásztori Munkatársak, kedves Testvérek! Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Örülök, hogy ismét itt lehetek, miután veletek együtt részt vehettem az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson, mely a kegyelem nagy pillanata volt, és biztos vagyok abban, hogy lelki gyümölcseit máig élvezitek. Köszönöm Veres püspök úrnak a hozzám intézett üdvözlését, és hogy ezekkel a szavakkal tolmácsolta a magyarországi katolikusok vágyát: „*Szeretnénk ebben a változó világban hitelesen tanúságot tenni arról, hogy nekünk Krisztus a jövőnk*”. Krisztus.

Nem azt mondja: „a jövő Krisztus”, nem, hanem: „*nekünk Krisztus a jövőnk*”. Ne keverjük össze a kettőt!

Ez az egyik legfontosabb feladat, amely előttünk áll: korunk változásait és átalakulását értelmezni, és megpróbálni a lelkipásztori kihívásokkal a lehető legmegfelelőbb módon szembenézni. Krisztussal és Krisztusban! Semmit sem Krisztuson kívül, semmit sem Krisztustól távol!

Ez akkor lehetséges, ha Krisztusra mint jövőnkre tekintünk: ő „*az Alfa és az Ómega [...], aki van, aki volt és aki eljő, a Mindenható*” (Jel 1,8), a kezdet és a vég, az emberi történelem alapja és végső célja. Ha e húsvéti időben annak dicsőségét szemléljük, aki „*az Első és az Utolsó*” (Jel 1,17), akkor megláthatjuk a

világunkat időnként megrázó viharokat, a gyors és folyamatos társadalmi változásokat és a hit válságát is Nyugaton, de azzal a látással, amely nem enged a csüggedésnek, és nem veszíti szem elől a húsvét középpontját: a feltámadt Krisztust, aki a történelem középpontja és a jövő. Életünk, bármennyire is törekeny, szilárdan az ő kezében van. Ha erről megfeledezünk, akkor mi, lelkipásztorok és világi hívők emberi eszközöket és megoldásmódokat fogunk keresni, hogy megvédjük magunkat a világtól, bezárkózva kényelmes és békés vallási oázisainkba; vagy éppen ellenkezőleg, alkalmazkodunk a világiasság váltakozó széljárásaihoz, akkor pedig kereszténységünk elveszíti erejét, és megszűnünk a föld sója lenni.

Térjünk vissza Krisztushoz, aki a jövő, hogy ne essünk a világiasság váltakozó széljárásainak csapdájába! Ez lenne ugyanis a legrosszabb, ami az egyházzal történhet: egy világias egyház.

Ez két értelmezés – úgy is mondhatnám, hogy két kísértés –, amelytől egyházként mindig óvakodnunk kell. Az első a jelenlegi történelem katasztrofális olvasata, amelyet azok kishitúsége táplál, akik azt ismételtetik, hogy minden elveszett, nincsenek már meg a múlt értékei, nem tudjuk, hová jutunk. Annyira szép, hogy Sándor főtisztelendő úr hálát adott Istennek, aki „*megszabadította őt a kishitúségtől!*” És mit csinált az életéből, egy nagy katedrális? Nem, hanem egy kis, vidéki szükségképpelnát. De megcsinálta, nem hagyta magát legyőzni. Köszönöm, testvérem! És ott a másik veszély, saját korunk naiv olvasata, amely viszont az alkalmazkodás, a konformitás kényelmén alapul, és elhitheti

velünk, hogy mégiscsak rendben van minden, csak a világ mostanra megváltozott, és megkülönböztetés nélkül alkalmazkodnunk kell hozzá. Ez helytelen! Íme, a katasztrofális kishitűséggel és a világius alkalmazkodó szellemmel szemben az evangélium új látást ad nekünk, megajándékozza a megkülönböztetés kegyelmével, hogy egyszerre befogadó magatartással és a prófécia lelkével lépünk be korunkba. Vagyis a prófécia nyitott befogadással. Nem szeretem a „prófétai” jelzést használni, túl sokszor használjuk. A főnevet használjuk: prófécia. A főnevek válságát éljük át, és oly gyakran nyúlunk a melléknevekhez. Nem! Prófécia. Befogadó magatartással, nyitott lélekkel és próféciaival a szívünkben!

Ennek kapcsán szeretnék röviden utalni egy gyönyörű képre, amelyet Jézus használt: a fügefá képe (vö. Mk 13,28–29), amely a jeruzsálemi templommal összefüggésben jelenik meg. Azokat, akik annak gyönyörű köveit csodálták, és így egyfajta világius konformizmusban éltek, biztonságukat a szent térbe és annak ünnepélyes pompájába helyezve, Jézus arra figyelmeztette, hogy itt a földön semmit sem szabad abszolútnak tekinteni, mert minden bizonytalan, és kő kövön nem marad – a zsolozsmában ezekben a napokban a Jelenések könyvét olvassuk, mely elének tárja, hogy kő kövön nem marad –, ugyanakkor az Úr nem akar csüggedést okozni, sem félelmet kelteni, ezért hozzáteszi: amikor minden elmúlik, amikor az emberi templomok összeomlanak, amikor szörnyű dolgok történnek, és heves üldözések támadnak, akkor „*majd meglátják az Emberfiát, amint eljön a felhőkön nagy hatalommal és dicsőséggel*” (vö. Mk 13,26). És itt hív meg bennünket arra, hogy a fügefát szemléljük: „*Vegyetek példát a fügefáról. Amikor hajtása már zsendül és levelet hajt, tudjátok, hogy közel van a nyár. Így ti is, mihelyt látjátok, hogy ezek mind bekövetkeznek, tudjátok meg, hogy közel van, már*

az ajtóban” (Mk 13,28–29). Arra kapunk tehát meghívást, hogy gyümölcsöt termő növényként használjuk fel a nekünk adott időt, annak változásaival és kihívásaival együtt, mert mindezen keresztül – mondja az evangélium – az Úr közeledik. És addig is arra vagyunk hivatva, hogy megbecsüljük ezt az időt, hogy olvassuk az Evangéliumot, és elveszük a magvait, hogy lemetszük a gonoszság száraz ágait, hogy gyümölcsöt teremjünk.

Próféciával végzett befogadásra kaptunk meghívást.

Próféciával végzett befogadás: azt jelenti, hogy megtanuljuk felismerni Isten jelenlétének jeleit a való világban, még ott is, ahol nem jelenik meg kifejezetten a keresztény szellem jegyében, vagy ahol kihívás vagy kérdés formájában érkezik. Ugyanakkor mindent az evangélium fényében kell értelmeznünk, anélkül, hogy elvilágiusodnánk – erre vigyázzatok! –, a keresztény prófécia hirdetőiként és tanúiként. Vigyázzatok az elvilágiusodás folyamatára! A világiusodásba süllyedés talán a legrosszabb, ami egy keresztény közösséggel történhet! Azt látjuk, hogy még ebben az országban is, ahol a hit hagyománya szilárdan gyökeret vert, tanúi vagyunk az elvilágiusodásnak és az azt kísérő jelenségek terjedésének, mely veszélyezteti a család egységét és szépségét, kiteszi a fiatalokat az anyagi és hedonista életideál kockázatának és polarizálja az új kérdésekről és kihívásokról szóló vitát. Így megjelenik az a kísértés, hogy megmerevedjünk, bezárkózunk, és „harcos” hozzáállást vegyünk fel. Pedig ez a valóság lehetőségeit is hordozhat számunkra, keresztények számára, mert hitre és bizonyos témák elmélyítésére ösztönöz, és arra hív, hogy feltegyük magunknak a kérdést: ezek a kihívások miként léphetnek párbeszédbe az evangéliummal, hogy új utak, eszközök és nyelvek keresésére indítsanak? Ebben az értelemben jelentette ki XVI. Benedek, hogy a szekularizáció különböző kor-

szakai az egyház segítségére voltak, mert „lényegesen hozzájárultak belső megtisztulásához és reformjához. A szekularizációk valójában [...] minden alkalommal az egyház mély megszabadulását jelentették a világiasság formáitól” (Találkozó az Egyházban és a társadalomban elkötelezett katolikusokkal, Freiburg im Breisgau, 2011. szeptember 25.). Ha bármiféle szekularizációval találkozunk, az valójában kihívás és felhívás arra, hogy megtisztítsuk az egyházat mindenféle világiasságtól. Térjünk vissza ehhez a szóhoz, mely a legrosszabb: a világiasságba süllyedés a legrosszabb, ami történhet velünk! Ez egy békés, megnyugtató pogányság, olyan pogányság, amely nem veszi el a békédet. Miért? Mert jó? Nem! Hanem mert érzéketlenné tesz, elaltat!

A mai élethelyzetekkel folytatott párbeszédre irányuló elköteleződés azt kívánja a keresztény közösségtől, hogy jelen legyen és tanúságot tegyen, hogy képes legyen félelem és megcsontosodás nélkül meghallgatni a kérdéseket és meglátni a kihívásokat. Ez a jelen helyzetben nem könnyű, mert belső nehézségekből sincs hiány. Különösen a papok túlterheltségét szeretném kiemelni. Egyrészt a plébániai és lelkipásztori élet követelményei sokrétűek, másrészt a hivatások száma csökken, és a papok kevesen vannak, sokan közülük előrehaladott korúak, és a fáradtság jelei mutatkoznak rajtuk. Ez sok európai ország közös valósága, amellyel kapcsolatban fontos, hogy mindenki – lelkipásztorok és világi hívők egyaránt – érezze a közös felelősséget: mindenképp az imádságban, hiszen a válaszok az Úrtól és nem a világtól jönnek, a tabernakulumból, nem pedig az internetről. Aztán a hivatásokért végzett lelkipásztori munka szenvedélyében, keresve annak a módját, hogy a sajátos megszentelődés útján is lelkesen felkínáljuk a fiataloknak Jézus követésének varázsát.

Szép, amit Krisztina nővér a „Jézussal való perlekedésről” mondott. Nehezen alakult az ő hivatása, hiszen ahhoz, hogy domonkos lehessen, először egy ferences pap segítette, aztán a jezsuiták a lelkigyakorlatokkal, és végül domonkos lett. Ügyes vagy! Szép utat jártál be! Szép, amit Krisztina nővér a „Jézussal

való perlekedésről” mondott: hogy miért éppen őt hívta meg, azt akarta, hogy a testvéreit hívja, ne őt. Szükség van azokra, akik meghallgatják a fiatalokat, és segítik őket, hogy jól tudjanak perlekedni az Úrral! És általánosabban: szükség van arra, hogy egyházi reflexiót kezdeményezzünk – szinodális, együttesen végzett reflexiót – a lelkipásztori élet megújítására, nem megelégedve a múlt ismétlésével, nem félve a plébánia átszervezésétől, hanem prioritásként kezelve az evangelizációt és aktív együttműködést kezdeményezve a lelkipásztorok, a katekéták, a lelkipásztori munkatársak és a tanárok között. Ti már ezen az úton jártok: kérem, ne álljatok meg! Keressétek a lehetséges módokat, hogy örömmel tudjatok együttműködni az evangélium ügyében, és együtt mozdítsátok elő, ki-ki a maga karizmájával a lelkipásztori munkát mint örömhírhirdetést, kérügmátikus örömhírhirdetést, vagyis amely megszólítja az emberek lelkiismeretét. Szép volt, amit ebben az összefüggésben Dorina arról mondott, hogy a narráció és a kommunikáció által, a mindennapi életet érintve kell elérnünk felebarátainkat. Itt megállok egy kicsit, hogy kiemelm a katekéták gyönyörű munkáját, ezt az antiquum ministeriumot. Vannak olyan helyek a világon – gondoljunk például Afrikára –, ahol az evangelizációt katekéták végzik. A katekéták az Egyház oszlopai! Köszönjük, amit teszték! Köszönetet mondok a diakónusoknak és a katekétáknak is, akiknek döntő szerepük van a hit átadásában a fiatalabb nemzedékeknek, és mindazoknak, tanároknak és nevelőknek, akik nagylelkűen munkálkodnak az oktatás területén: köszönöm, nagyon szépen köszönöm!

Engedjétek meg, hogy elmondjam: a lelkipásztori munka akkor lesz gyümölcsöző, ha képesek vagyunk megélni azt a szeretetet, amelyet az Úr parancsolt nekünk, és amely az ő Lelkének ajándéka.

Ha távolságtartónak vagy megosztottnak mutatkozunk, ha megcsontosodunk álláspontjainkban és csoportosulásainkban, akkor nem fogunk gyümölcsöt teremni.

Önmagunkra gondolunk, saját elgondolásainkra, saját teológiánkra gondolunk. Szomorú, ha megosztottak vagyunk, mert ahelyett, hogy egy csapatként játszánánk, az ellenség játékát segítjük: a sátán bomlaszt, a sátán művésze a bomlasztásnak, ez a specialitása! Mi pedig egymástól eltávolodott püspököket, a püspökükkel feszültségben élő papokat látunk, viszály van az idősebb és a fiatalabb papok, az egyházmegyések és a szerzetesek, a papok és a világi hívők, a latinok és a görögök között; pártokra szakadunk az egyház életét érintő kérdésekben, de politikai és társadalmi téren is, mereven képviselve ideológiai álláspontunkat. Ne engedjétek be az ideológiákat! A hitéletet, a hívő magatartásmódot nem lehet ideológiára redukálni: ez a sátántól való! Nem, kérem: az első lelkipásztori cselekedet az egymás közti közösségről való tanúságtétel, mert Isten maga közösség, és ott van jelen, ahol testvéri szeretet uralkodik. Győzzük le az emberi megosztottságot, hogy együtt dolgozzunk az Úr szőlőjében! Merüljünk el az evangélium szellemében, verjünk gyökeret az imádságban, különösen a szent-ségimadásban és Isten igéjének hallgatásában, törekedjünk az élethosszig tartó tanulásra, ápoljuk a testvériséget, a közelséget és az egymásra való odafigyelést. Nagy kincs birtokába jutottunk, ne pazaroljuk el az evangéliumhoz képest másodlagos értékeket hajszolva!

Itt hadd figyelmeztesselek benneteket: óvakodjatok a pletykálástól, a püspökök közötti, a papok közötti, a szerzetesnők közötti, a világi hívők közötti fecsegéstől...

A pletyka rombol. Olyan szép dolognak tűnik a fecsegés, édes, mint a cukorka, jó dolog másokról fecsegni. Az ember gyakran beleesik. Vigyázzatok, mert ez a rombolás útja!

Ha egy felszentelt személynek, egy megszentelt személynek vagy egy világi hívőnek, aki komolyan veszi hivatását, sikerül, hogy sose szóljon meg másokat, az egy szent! Ezen az úton menjtek: ne mondjatok rosszat másokról! „Ó, Atyám, ez nehéz, mert néha az ember elcsúszik: itt ezt mondom, ott amazt...” A megszólás ellen van egy jó orvosság: például az ima; de van egy másik jó orvosság is: megharapni a nyelvünket. Tudtátok ezt? Harapjátok meg a nyelveket, és ne pletykáljatok! Rendben?

És még egy dolgot szeretnék mondani a lelkipásztoroknak: az Atya arcát mutassátok meg Isten szent népének, és alakítsátok ki a családi lelkületet – ne legyünk merevek, hanem irgalmas és könyörületes tekintettel és megközelítésekkel éljünk. Ezzel kapcsolatban szeretnék hangsúlyozni egy dolgot: mi Isten stílusa? Isten első stílusa a közelség. Ő maga mondta ezt a Második Törvénykönyvben: „*Mondd, melyik néphez vannak olyan közel az istenei, mint én tehozzád?*” Isten magatartására a közelség, az együttérzés és a gyengédség jellemző. Közelség, együttérzés és gyengédség: ez Isten stílusa. Ezt a stílust kövessük! Vajon én közel állok-e az emberekhez, segítem-e az embereket, együttérző vagyok-e, vagy mindenkit elítélek? Gyengéd és kedves vagyok-e? Tehát semmi merevség, hanem közelség, együttérzés és gyengédség! Ezzel kapcsolatban megragadtak József atya szavai, aki felidézte testvére, Brenner János boldoggá avatását és szolgálatát, egy olyan papét, akit mindössze 26 éves korában barbár módon meggyilkoltak. Ennek a népnek hány meg hány vértanúja

és hitvallója élt a múlt század totalitárius diktatúrái alatt! Sokat szenvedtetek!

Boldog János annyi szenvedést élt át, hogy könnyen megtehetné volna, hogy haragot tart, bezárkózik, merevvé válik. Ehelyett jó pástor volt. Erre van mindannyiunknak, különösen a papoknak szükségünk: irgalmas tekintetre, együttérző szívre, mely mindig megbocsát, újra és újra megbocsát, amely segít az újrakezdésben, befogad és nem ítélkezik, nem zavar el, bátorít és nem kritizál, szolgál és nem pletykál.

Ez a magatartás felkészít bennünket a befogadásra, olyan befogadásra, amely prófécia. Felkészít az Úr vigasztalását közvetíteni a világban tapasztalható fájdalom és szegénység valóságában, közel lenni az üldözött keresztényekhez, a befogadást kereső menekültekhez, a más etnikumú emberekhez és bárkihez, aki rászorul. A szentség nagyszerű példával bírtok ebben a tekintetben, mint például Szent Mártonéval. Az ő gesztusa, amellyel megosztotta köpenyét a szegénnyel, sokkal több, mint a szeretet cselekedete: egy olyan egyház képe, amely felé törekednünk kell, amit a Magyar Egyház Európa szívében próféciaként hordozhat: az irgalmasság és közelség felmutatása. De szeretnék megemlékezni Szent Istvánról is, akinek ereklyéje itt van mellettem: ő, aki először bízta Isten anyjára a nemzetet, aki elszánt evangéliumhirdető térítő volt, kolostorok és apátságok alapítója, képes volt arra is, hogy mindenkit meghallgasson, és mindenkivel párbeszédet folytasson, tudott gondoskodni a szegényekről: csökkentette adójukat, és áruhában osztott alamizsnát, hogy ne ismerjék fel. Ilyen egyházzal kell álmodnunk: olyan egyházzal, amely képes meghallgatni, párbeszédet folytatni, a gyengébbekre odafigyelni; olyan egyházzal, amely befogadó mindenki irányába; olyan egyházzal, amelynek van bátorsága mindenkivel elvinni az evangélium próféciját.

Kedves testvéreim, Krisztus a jövőnk, mert ő irányítja a történelmet, ő a történelem ura. Erről szilárdan meg voltak győződve hitvallóitok: megannyi püspök, pap, szerzetes és szerzetesnő, akik az ateista üldözés alatt vértanúhalált haltak; ők tanúsítják a magyarság sziklaszilárd hitét. Ez nem túlzás, meggyőződésem, hogy sziklaszilárd hitetek van, és hálát adunk Istennek érte. Szeretnék megemlékezni Mindszenty bíboros úrról, aki hitt az ima erejében, olyannyira, hogy szinte szállóigeként idézik szavait: „*Ha van egymillió imádkozó magyar, nem félek a holnaptól!*” Legyetek befogadók, legyetek tanúi az evangélium ígéretének, de mindenekelőtt legyetek az imádság emberei, mert a történelem és a jövő ettől függ. Megköszönöm hiteteket és hűségüket, mindazt a jót, amik vagytok, és amit tesztek. És nem tudom elfelejteni az Angolkisasszonyok közösségébe tartozó magyar nővérek bátor és türelmes tanúságát, akikkel Argentínában találkoztam, miután a vallásüldözés idején elhagyták Magyarországot. Tanúságtevő, csodálatos nők voltak! Tanúságtételükkel annyi jót tettek velem. Imádkozom értetek, hogy a hit nagyszerű tanúinak példáját követve sose győzzön le benneteket a középszerűségbe süllyesztő belső fáradtság, és örömmel haladjatok előre! És kérlek benneteket, hogy továbbra is imádkozzatok értetem!

fotók: Lambert Attila, Merényi Zita, Turjányi Tuzson, Csapó József, Zuggó Zsolt/Magyar Kurír

Ferenc pápa beszéde a vakok Batthyány-intézetében

Az apostoli út második napján, április 29-én reggel Ferenc pápa a Vakok Boldog Batthyány-Strattmann László Katolikus Szociális Intézményét látogatta meg, hogy kifejezze együttérzését a legrászorultabbakkal. A Szentatya Inotay György igazgatóval végigjárta az intézmény mindhárom épületét, a nagyteremben pedig az itt lakókkal és dolgozókkal találkozott, akik ünnepi műsorral készültek, a Miatyánkot pedig megtanulták latinul, hogy együtt imádkozhassák el Ferenc pápával. Inotay György köszöntője és az ajándékok átadása után Ferenc pápa rövid beszédet mondott:

KÖSZÖNÖM SZÉPEN mindannyiótoknak a fogadtatást és a gyengédséget! Köszönöm dalaitokat, mozdulataitokat, szeméiteket!

Köszönöm, Igazgató Úr, hogy ezt a találkozást Szent Ferenc imájával kívánta elkezdni, mely egy egész életprogram! Hiszen Szent Ferenc mindig azt a kegyelmet kéri, hogy ahol valami

nincs, ott én tudjak valamit adni, ahol valami hiányzik, ott én tudjak valamit tenni.

Együtt járunk a valósággal, úgy fogadjuk el a valóságot, ahogy elénk jön, hogy elő tudjuk mozdítani, tovább tudjuk léptetni. Ez tiszta Evangélium!

Jézus azért jött, hogy a valóságot elfogadja olyannak, amilyen, és azt előmozdítsa. Könnyebb lett volna neki eszméket, ideológiákat elővenni, és azokat terjeszteni, a valóság figyelembevétele nélkül. Ez az evangéliumi út, ez Jézus útja! Ez az, amit Ön, Igazgató Úr, Szent Ferenc imájával ki akart fejezni. Köszönöm!

Köszönöm mindannyiótoknak!

fotó: Merényi Zita/Magyar Kurír

Ferenc pápa és Hilarion ortodox metropolita találkozása

Noha a hivatalos programnak nem volt része, a Szentszék szóvivője előzetesen nem zárta ki annak lehetőségét, hogy a Szentatyja találkozzon Hilarion metropolitával. A találkozó végül létrejött: április 29-én, szombaton reggel Ferenc pápa a rezidenciájánként szolgáló apostoli nunciatúrán fogadta Budapest és Magyarország orosz ortodox metropolitáját, ahol tolmács segítségével 20 percen át beszélgettek.

Hilarion 13 éven át szolgált az orosz ortodox egyház külső egyházi kapcsolatokért felelős osztályának vezetőjeként, 2022. június 7. óta Budapest és Magyarország metropolitája.

fotó: Vatican News

Ferenc pápa az Árpád-házi Szent Erzsébet templomban

TÍZ ÓRAKOR FERENC PÁPA A RÓZSÁK TERE RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOMÁBA ÉRKEZETT, AHOL SZEGÉNYEKKEL, BETEGEKKEL, MENEKÜLTEKKEL, CIGÁNY KÖZÖSSÉGEKKEL TALÁLKOZOTT, ÉS TANÚSÁGTÉTELEKET HALLGATOTT MEG. HITÉRŐL TETT TANÚSÁGOT KANALAS BRIGITTA MÁRIAPÓCSI ÉDESANYA IS.

Ferenc pápa a következő beszédet mondta:

Kedves Testvéreim, jó napot kívánok!

Örülök, hogy közöttetek lehetek. Köszönöm [Spányi] Antal püspök úr köszöntő szavait, és köszönöm, hogy bemutatta azt a nagylelkű szolgálatot, amelyet a magyar egyház a szegényekért és a szegényekkel végez. A szegények és a rászorulóknak állnak – ezt soha ne feledjük! – az Evangélium középpontjában: Jézus ugyanis azért jött, hogy „örömhírt vigyen a szegényeknek” (Lk 4,18). Ez izgalmas kihívás elé állít bennünket, hogy az általunk vallott hit ne legyen egy életidegen szekta foglya, és ne váljon áldozatává egyfajta „lelki egoizmusnak”, vagyis egy olyan lelki-ségnek, amelyet a saját belső nyugalom és elégedettség érdekében alakított ki. Az igazi hit ezzel szemben az, amely kényelmetlen, amely kockáztat, amely kilép a világba, hogy találkozzon a szegényekkel, és képessé tesz arra, hogy saját életünkkel a szeretet nyelvét beszéljük. Ahogy Szent Pál mondja, szólhatunk bár nyelveken, bírhatunk bölcsességgel és gazdagsággal, ha nincs bennünk szeretet, semmink sincs, és semmik vagyunk (vö. 1Kor 13,1–13).

A tevékeny szeretet nyelve. Ezt a nyelvet beszélte Szent Erzsébet, aki iránt ez a nép oly nagy tisztelettel és szeretettel van.

Amikor ma délelőtt megérkeztem, megpillantottam a téren az ő szobrát, amelynek talapzatán látható, ahogyan a szent fogadja a ferences rend kordáját, valamint vízzel oltja egy szegény ember szomját. Ez a hit gyönyörű képe: aki „Istenhez köti magát”, mint Assisi Szent Ferenc, akinek életéből Erzsébet ihletet merített, az megnyílik a szegények iránti szeretetre, mert, ha „valaki azt állítja, hogy: »Szeretem az Istent«, de testvérét gyűlöli, az hazug. Mert aki nem szereti testvérét, akit lát, nem szeretheti az Istent sem, akit nem lát” (1Jn 4,20). Szent Erzsébet, a király leánya az udvari élet jólétében, fényűző és kiváltságos környezetben nőtt fel; mégis, megérintve és átalakítva a Krisztussal való találkozástól, hamarosan elutasította a világ gazdagságát és hiúságait, és arra érzett vágyat, hogy ezekről lemondva a rászorulókról gondoskodjon. Így nemcsak a jövedelmét, hanem az életét is a legutolsó, a leprások és a betegek szolgálatára áldozta, egészen odáig, hogy személyesen ápolta és a saját vállán vitte őket. Ez a tevékeny szeretet nyelve.

Brigitta is, akinek köszönöm a vallomását, beszélt nekünk erről. Mennyi megpróbáltatásban, mennyi szenvedésben, mennyi kemény munkában volt része, hogy boldoguljon, hogy a gyermekei ne éhezzenek, és a legdrágább pillanatban segítségére sietett az Úr. De – ahogy saját szavaival hallottuk – hogyan is avatkozott be az Úr? Ő, aki meghallja a szegények kiáltását, „az

elnyomottaknak igazságot szolgáltat, az éhezőknek kenyeret osztogat”, és „fölemeli a megaláztatokat” (Zsolt 146,7-8), aligha úgy érzik, hogy a magasból megoldja a problémáinkat, hanem gyöngédségének ölelésével közeledik, együttérzést ébresztve a testvérekben, akik észreveszik a szükségét, és nem maradnak közömbösek. Brigitta elmondta: az Úr közelségének megtapasztalását a Görögkatolikus Egyháznak köszönheti, annak a sok embernek, akik mindent megtettek, hogy segítsék, bátorítsák, munkát találjanak neki, támogassák anyagi szükségében és a hit útján. Ez az a tanúságtétel, amely a kötelességünk: együttérzés mindenkivel, különösen azokkal, akiket szegénység, betegség és fájdalom kínoz. Az együttérzés latinul *compassio*, de ez a szó nemcsak együttérzést, hanem együttszenvedést is jelent! Olyan egyházra van szükségünk, amely folyékonyan beszéli a tevékeny szeretet nyelvét, egy olyan egyetemes nyelvet, amelyet mindenki meghall és megért, még a legtávolabb állók is, még azok is, akik nem hisznek.

És ennek kapcsán köszönetemet fejezem ki a magyar egyháznak a tevékeny szeretet melletti elkötelezettségéért, odaadottságáért: létrehoztatok egy olyan hálót, amely összeköti a sok lelkipásztori munkatársat, a sok önkéntest, a plébániai és egyházmegyei karitászokat, de az imacsoportokat, a hívők közösségeit, a más felekezetekhez tartozó szervezeteket is, egyesítve őket ab-

ban az ökumenikus közösségben, amely éppen a szeretetből fakad. És köszönöm, hogy – nemcsak nagylelkűen, hanem lelkesen is – oly sok menekültet fogadtatok be Ukrajnából! Meghatódva hallgattam Oleg és családja vallomását; a „ti utazásotok a jövő felé” – egy új jövő felé, távol a háború borzalmaitól – valójában „az emlékezet egy utazásával” kezdődött, mert Oleg felidézte azt a meleg fogadtatást, amelyben évekkor ezelőtt Magyarországon része volt, amikor szakácsként itt dolgozott. Ennek az élménynek az emléke arra bátorította, hogy családjával együtt elinduljon, és ide, Budapestre jöjjön, ahol nagylelkű vendégszeretetre talált. A szeretet emléke, amelyben részesültünk, feléleszti a reményt, és az élet új útjaira ösztönöz. Az ember még a fájdalomban és a szenvedésben is bátorságra talál a továbblépéshez, ha megkapta a szeretet balsamát: ez az az erő, amely segít elhinnünk, hogy nincs minden veszve, és lehetséges egy más jövő. A szeretet, amelyet Jézus nekünk ajándékoz, és amelynek megélésére hív minket, hozzájárul ahhoz, hogy a társadalomból, a városokból és a szűkebb környezetünkből kiirtsuk a közöny és az önzés ártalmát – a közöny csapását! –, és újra feléleszti a reményét egy új, igazságosabb és testvériesebb emberiségnek, amelyben mindenki otthon érezheti magát.

Sokan itt sajnos hajléktalanok, a szó szoros értelmében is: sok kiszolgáltatott testvérünket – akik egyedül, számos testi és szel-

lemi korlátozottsággal élnek, akiket a drogfüggőség tönkretett, akik börtönből szabadultak vagy idős koruk miatt magukra maradtak – érintik az anyagi, kulturális és lelki szegénység súlyos formái, és nincs tető a fejük felett, nincs otthonuk, ahol élhetnének. Zoltán és felesége, Anna tettek előttünk tanúságot erről a nagy csapásról: köszönjük szavaitokat! És köszönjük, hogy elfogadtátok a Szentléleknek azt az indítását, amely arra hívott benneteket, hogy bátran és nagylelkűen egy hajléktalanokat befogadó központot hozzatok létre! Mélyen megérintett, hogy az anyagi szükségletek mellett figyelmet fordítottok az emberek lelki sérültségére és méltóságára, gondoskodásotok kiterjed a magányukra és azért vívott küzdelmükre, hogy szeretettnek és befogadottnak érezzék magukat a világban. Anna azt mondta, hogy „Jézus, az élő Ige éppen a szívüket és a kapcsolataikat gyógyítja, hiszen az ember belülről épülhet újjá” – vagyis újjászületik, amikor megtapasztalja, hogy Isten szemében ő szeretett és áldott.

Ez vonatkozik az egész egyházra is: nem elég csak kenyeret adni, ami a gyomrot táplálja, hanem az ember szívét is táplálni kell! A tevékeny szeretet nem pusztán anyagi és szociális segítségnyújtás, hanem az egész emberre figyel, és Jézus szeretetével talpra akarja őt állítani: olyan szeretet, amely segít visszanyerni szépségünket és méltóságunkat.

A tevékeny szeretet, a jótékonykodás azt jelenti, hogy van bátorságunk az emberek szemébe nézni! Nem tudsz segíteni a másoknak, ha elfordítod a tekinteted. A tevékeny szeretet azt a bátorságot igényli, hogy megérintsük a másikat: nem teheted meg, hogy távolról odadobsz pár fillért, és nem érinted meg a másikat! Meg kell érinteni a másikat, rá kell nézni a másokra! És így, az érintéssel és a ránézéssel elindulsz egy úton, egy közös úton az a rászorulóval, mely ráébreszt arra, hogy te magad mennyire rászoruló vagy, mennyire rászorulsz az Úr tekintetére és kezére.

Testvéreim, arra bátorítalak benneteket, hogy mindig a szeretet nyelvén beszéljétek. Szent Erzsébet életének egyik epizódjában az Úr rózsává változtatta azt a kenyeret, amelyet ő a rászorulóknak vitt. Így van ez veletek is: amikor vállalkoztok arra, hogy kenyeret vigyetek az éhezőknek, az Úr kivirágoztatja az örömet, és az általatok nyújtott szeretettel illatosítja be életeteket. Testvéreim és Nővéreim, kívánom, hogy az egyházban és a hazátokban mindig hordozzátok a szeretet illatát, és arra kérek titeket, hogy továbbra is imádkozzatok értem!

fotó: Lambert Attila, Merényi Zita, Turjányi Tuzson/Magyar Kurír

KIRÁLY ANDRÁS

Vendégünk volt Ferenc pápa

TÖBB HETES LÁZAS KÉSZÜLŐDÉS ELŐZTE MEG EZT AZ EMLÉKEZETES, TÖRTÉNELMI NAPOT: A FŐVÁROS ELSŐ GÖRÖGKATOLIKUS TEMPLOMÁBA LÁTOGATOTT FERENC PÁPA MAGYARORSZÁGI ÚTJÁNAK MÁSODIK NAPJÁN.

A Szentatya a római katolikus templomból érkezett az Istenszülő oltalma görögkatolikus templomba, hogy kifejezze közelségét a görögkatolikus egyház felé. Vele tartottak a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjai, Erdő Péter bíboros, Michael Wallace Banach apostoli nuncius, Claudio Gugerotti, a Keleti Egyházak Dikasztériumának prefektusa és számos vatikáni érsek, bíboros.

A templom előtt kispapjaink várták az egyházfőt, akit Fülöp metropolita és Jaczkó Sándor parókus atya köszöntött. A templomban Atanáz püspök vezetett akathisztoszt, melyet a Bubnó Tamás Liszt-díjas karnagy vezette kórus vezetésével énekeltek a hívek. A Szentatya ebbe az imádságba kapcsolódott be, miközben helyet foglalt a szentély előtt fölállított trónon. Ekkor köszöntötte őt Keresztes Szilárd püspök, Atanáz püspök és Ábel püspök, majd Fülöp metropolita mondta el köszöntőjét, melyben örömét fejezte ki, hogy a pápa jelenlétével megerősíti, hogy a katolikus egyház egyenértékű tagjai vagyunk.

Fülöp metropolita köszöntője

*Mindnyájunk által szeretett
Ferenc pápa!*

Szent II. János Pál pápától tanultuk azt a fontos igazságot, hogy Krisztus egyháza két tüdővel lélegzik, **Kelet és Nyugat lelke együttesen élteti a Titokzatos Testet**. Ez a költői és teológiai kép itt, ezen a téren, különösen is érvényesül. Egymás mellett áll két templom, egymás mellett él két közösség, a római és a görögkatolikus. A plébánia és a parókia összeér, közösségi életünk összeforr. Ezt a templomot is a római katolikus testvérektől kaptuk jó száz-husz évvel ezelőtt.

Nekünk, görögkatolikusoknak különösen is fontos a katolikus egyházhoz tartozásunk. Születésünktől, az első unióktól fogva sokat kellett szenvednünk ezért a kettős hovatartozásért. Vértanúink nem csak keresztény hitükért, hanem kifejezetten a katolikus egyházhoz tartozásukért haltak meg, hiszen, ha vállalják a kommunista erőszak diktátumát, akkor visszatérve az ortodox hitre, megmenthették volna az életüket, de inkább meghaltak, semhogy a katolikus egyházat megtagadják.

Ezért senki nem vonhatja kétségbe, hogy **miközben igyekszünk hűséggel ragaszkodni keleti gyökereinkhez, ezzel nem különállni akarunk, hanem hidat képezni a két testvér egyház**

között, hiszen mi valamilyen módon mindkettőhöz odatartozunk.

Ezzel a mai látogatással, hogy a legfőbb egyházfő betért szerény, keleti hajlékunkba, óriási megerősítést kaptunk, hogy a katolikus családnak mi is egyenértékű tagjai vagyunk. Ígéretet teszünk arra, hogy miközben Krisztust keressük és hirdetjük, egyházi létünkben az egység hordozói és hirdetői leszünk.

Ezt mindenekeelőtt buzgó imádságainkkal szeretnénk munkálni. Ezt tartjuk legfőbb kötelességünknek, ezzel tudjuk leginkább éltetni a Titokzatos Testet. Kérjük, hogy fogadja el tőlünk ezt az egyszerű, jelképes ajándékot, a keleti egyház „rózsafüzéré”, a csotkit, amelyet görögkatolikus fiatalok kötöttek erre az alkalomra, s amelyet a gyermekek adnak át – mindnyájunk üzenetét kifejezve ezzel, hogy gyermeki hittel fogjuk szeretni Krisztus Urunkat, az ő egyházát és földi helytartóját, Ferenc pápánkat.

A Görögkatolikus Metropólia ajándékát ekkor Nyírán János diakónus öt gyermeke adta át Ferenc pápának: egy Lesku Máté debreceni kántor által készített arany és fehér színű csotkit, melyet Fülöp metropolita Ferenc pápa csuklójára tett. A Szentatya egy díszes kelyhet adott ajándékol. A Rózsák terei parókia a templom Patrona Hungariae-oltárképének kicsinyített mását és a Szentatya születési évében, 1936-ban készült, azóta bontatlan tokaji aszút ajándékozott Ferenc pápának, tudva, hogy a Szentatya rajong a borok királyáért.

Az ajándékok átadása után Ábel püspök püspöki keresztet adott a pápa kezébe, Fülöp metropolita pedig epitrachéliót adott rá, így imádkoztuk el a békeesség ekténiát, majd Ferenc pápa latinul adott áldást a jelenlévőkre, és elbúcsúzott, majd jól ismert húsvéti tropárunkkal búcsúztattuk. A templomból kifelé jövet megáldotta a gyermekeket, a híveket, és külön köszöntötte Virányi György atyát, aki ugyan már nem lát, de bizonyosan mélyen belevésődött a találkozás.

A templomot elhagyva Ferenc pápa köszöntötte és megáldotta kispapjainkat, akik közül többen kezet is fogtak a Szentatyával. A pápai fehér Fiat már várta az idős egyházfőt, aki azonban jelezte, hogy a téren várakozó görögkatolikus hívekkel is találkozni szeretne, a kordon mögött állók legnagyobb örömére. Sokaknak nyílt lehetősége egy pápai kézfogásra, áldásra, rövid találkozásra.

A Szentatya távozását követően a templomban folytatódott az akathisztosz éneklése, melyet a kordonok megnyitása után a templomba özönlő hívekkel együtt már több százan énekeltek.

Rövid, de megerősítő és életre szóló találkozás volt ez Ferenc pápa részéről velünk, görögkatolikusokkal.

fotó: Király András/Görögkatolikus Metropólia

Ferenc pápa fiatalokhoz intézett beszéde

A FIATALOK ÁLTAL LEGJOBBAN VÁRT ESEMÉNY A SZOMBAT DÉLUTÁNI FORRÁSPONT VOLT, AZ ÖTÖDIK ALKALOMMAL MEGRENDEZETT ORSZÁGOS, ZENÉS DICSŐÍTŐ NAP CSÚCSPONTJA PEDIG FERENC PÁPA LÁTOGATÁSA. 11 EZER FIATAL VETT RÉSZT A ZENÉS, TÁNCOS, PRÓZAI PROGRAMOKON, ELŐADÁSOKON, FILMVETÍTÉSEKEN ÉS TANÚSÁGTÉTELEKEN A PAPP LÁSZLÓ SPORTARÉNÁBAN. AZ ESEMÉNY HÁZIGAZDÁJA PALÁNKI FERENC PÜSPÖK, A MAGYAR KATOLIKUS PÜSPÖKI KONFERENCIA IFJÚSÁGI BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE VOLT. A SZENTATYA ÉRKEZÉSÉT ÓRIÁS OVÁCIÓ FOGADTA – FERENC PÁPA A TERVEZETNÉL HAMARABB ÉRKEZETT, HOGY LEGYEN IDEJE AZ ELSŐ SOROKBAN HELYET FOGLALÓKHOZ EGY ÁLDÁSRA, KÉZFOGÁSRA ODAMENNI. PALÁNKI PÜSPÖK KÖSZÖNTŐJÉT ÉS AJÁNDÉKAIT NÉPTÁNC ÉS FIATALOK TANÚSÁGTÉTELE KÖVETTE. EZUTÁN MONDTA EL BESZÉDÉT FERENC PÁPA:

Kedves Testvéreim és Nővéreim, azt szeretném mondani, hogy köszönöm! Köszönöm a táncot, köszönöm az éneket, a bátor tanúságtételeket, és köszönöm mindnyájatoknak, hogy itt vagytok: örülök, hogy veletek lehetek! Köszönöm!

Ferenc püspök úr elmondta, hogy az ifjúság a nagy kérdések és a nagy válaszok ideje. Ez igaz, és fontos, hogy legyen valaki, aki provokál, aki meghallgatja a kérdéseiteket, és nem könnyű válaszokat, nem előrecsomagolt válaszokat ad, hanem segít, hogy bátran vállaljátok az élet kalandját a nagy válaszok keresése során. Előrecsomagolt válaszok nem segítenek, nem tesznek boldoggá. Jézus is segítette az embereket a válaszadásban. Bertalan, azt mondtad, hogy Jézus nem valami távoli mesekönyv szereplője, nem is szuperhős egy képregényben, és ez így igaz: Krisztus

a testet öltött Isten, az élő Isten, aki közel jön hozzánk. Ő a Barát, a legjobb barát, ő a Testvér, a legjobb testvér, és nagyon jól tud kérdezni.

Az evangéliumban ugyanis ő, aki a Mester, kérdéseket tesz fel, mielőtt válaszokat adna.

Arra gondolok, amikor szembenéz azzal a házasságtörő asszonnyal, akire mindenki ujjal mutogatott. Jézus közbelép, a vádolók elmennek, ő pedig egyedül marad vele. Ekkor szelíden megkérdezi tőle: „Asszony, hova lettek? Senki sem ítélte el!” (Jn 8,10). Ő így válaszol: „Senki, Uram!” (Jn 8,11). És így, ahogy ezt mondja, megérti, hogy Isten nem elítél, hanem megbocsátani akar.

Ezt jegyezzétek meg: Isten nem elítél, hanem megbocsátani akar! Isten

mindig megbocsát! Hogy mondják ezt magyarul (kérdézi a pápa a tolmácsot). (A tolmács elmondja: Isten mindig megbocsát.) Mondjuk közösen! (A fiatalok: Isten mindig megbocsát!) Még egyszer! (A fiatalok: Isten mindig megbocsát!) Ne felejtsetek el!

Ő minden esésnél kész arra, hogy felemeljen bennünket! Soha nem szabad tehát félnünk, hogy vele járjunk és vele haladjunk előre az élet útján.

Mária Magdolnára is gondoljunk, aki húsvét reggelén elsőként látta a feltámadt Jézust – nem volt makulátlan ennek az asszonynak a múltja, mégis ő látta meg elsőként! Az üres sír mellett sírt, és Jézus megkérdezte tőle: „Asszony, miért sírsz? Kit keresel?” (Jn 20,15). És így, mélységesen meghatódva, Mária Magdolna megnyitja szívét, elmondja neki gyötrelmét, feltárja vágyait és szeretetét: „Hol van az én Uram?”

Most figyeljük meg Jézus első találkozását azokkal, akik a tanítványai lettek. Ketten közülük, akiket Keresztelő János küldött, utána mennek. Az Úr megfordul, és egyetlen kérdést tesz fel: „Mit kerestek?” (Jn 1,38). Én is felteszek egy kérdést nektek, mindenki szótlanul, lelke mélyén válaszoljon. Az én kérdésem ez: „Mit kerestek? Mit kerestek az életben? Mit ke-

resel a szívedben?” Mindenki magában, csendben válaszoljon. „Én mit keresek?” Jézus nem prédikál sokat, nem, hanem úton jár, együtt jár velünk az úton, az oldalunkon halad, közel hozzánk, ott van valamennyiünk mellett. Nem azt akarja, hogy tanítványai leckét ismételtető iskolások legyenek, hanem azt, hogy szabadok legyenek, úton járjanak, egy olyan Isten társai legyenek, aki meghallgat: meghallgatja szükségleteiket, és odafigyel álmaikra. Aztán egy idő múlva a két fiatal tanítvány csúnyán elcsúszik – Jézus tanítványai sokszor elcsúsztak! –, rossz kérést intéznek Jézushoz, nevezetesen, hogy a jobb és bal oldalán ülhessenek, amikor majd király lesz. Magas polcra kíváncsítottak! Érdekes azonban látni, hogy Jézus nem dorgálja meg őket merészségükért, nem azt mondja nekik: „Hogy merészeltetek, még csak ne is álmodjatok ilyenről!” Nem, Jézus nem rombolja le álmaikat, hanem kijavítja álmaik elérésének módját; elfogadja a valami nagyobb felé irányuló vágyukat – hiszen jó az! –, de ragaszkodik egy dologhoz, amit jól meg kell jegyeznünk: az ember nem attól lesz nagy, hogy mások fölé kerekedik, hanem attól, hogy másokhoz leereszkedik; nem mások kárára, hanem mások szolgálatával (vö. Mk 10,35–45).

(A pápa kéri a tolmácsot, hogy ismétlje meg ezt az utolsó mondatot.) Értitek? Látjátok, kedves Barátaim, Jézus örül annak, ha nagy dolgokat érünk el. Nem azt akarja, hogy lusták és kényelmes emberek legyünk, nem azt akarja, hogy hallgatagok és félénkek legyünk, hanem azt akarja, hogy élők, aktívak, főszereplők, az élet főszereplői legyünk. Ő soha nem kicsinyli le váramozásainkat, hanem éppen ellenkezőleg, felemeli vágyaink mércéjét.

Jézus egyetértene egy közmondásotokkal, remélem, hogy jól mondom: Aki mer, az nyer.

De kérdezhetitek: Hogyan lehetünk nyertesek az életben? Két alapvető lépés van, csakúgy, mint a sportban: először is, tűzz ki magas célokat, másodsor pedig edd. Tűzz ki magas célokat! Mondd, van-e valamilyen tehetség? Egészen biztosan van, mindannyiunknak van! Ne tedd félre azt gondolva, hogy a boldogsághoz csak a minimumra van szükséged: diploma, pénzkereső munka, egy kis szórakozás... Nem! Azt hozd játékba, amid van! Van egy jó tulajdonságod? Fektesz bele félelem nélkül, haladj előre! Érzed a szívedben, hogy van olyan képességed, amellyel sok jót tehetsz? Érzed, hogy jó dolog szeretni

az Urat, nagy családot alapítani, segíteni a rászorulókon? Haladj előre, ne gondold, hogy ezek elérhetetlen vágyak, hanem fektess az élet nagy céljaiba! Ez tehát az első: tűzz ki magas célokat!

Aztán a második: edd! Hogyan? Párbeszédben Jézussal, aki a lehető legjobb edző. Ő meghallgat téged, ő motivál, ő hisz benned – Tudtad ezt? Ő hisz benned! – tudja, hogyan hozza elő belőled a legjobbat. És mindig arra hív, hogy csapatjátékos legyél: soha ne egyedül, hanem másokkal együtt! Ez nagyon fontos!

Ha szeretnél egyre érettebbé válni, ha szeretnél fejlődni az életben, akkor csapatjátékos legyél, tartozz közösséghez, közös tapasztalatokat megélve haladj előre!

Gondolok például az ifjúsági világtalálkozókra, és megragadom az alkalmat, hogy meghívjalak titeket a következőre, ami augusztus elején lesz Portugáliában, Lisszabonban. Ma nagy a kísértés, hogy beérjük egy mobiltelefonnal és néhány baráttal – kérem, ez nagyon kevés. De még akkor is, ha sokan ezt teszik, még ha nektek is ehhez volna kedvetek, ez semmi jóra nem vezet. Nem zárkozhatasz egy kis baráti társaságba, és nem beszélhetsz csak a mobiltelefonoddal: ez – hadd mondjam – elég ostoba dolog!

Az edzésnek is van egy fontos eleme, és erre te, Krisztina, azzal emlékeztetted bennünket, hogy az ezeryi rohanás, a lázas sietség és gyorsaság közepette van egy lényeges dolog, ami ma mind a fiataloknak, mind a felnőtteknek hiányzik. Azt mondtad: „*Nem hagyunk időt a zajban a csendnek, mert félünk a magánytól, ebben pedig nap mint nap el is fáradunk*”. Ezt te mondtad, Krisztina. Köszönöm! Azt szeretném mondani nektek: e tekintetben ne féljete szembe úzni az árral, találjatok mindennap időt a csendre, hogy megálljatok és imádkozzatok! Ma minden azt mondja nektek, hogy gyorsnak, hatékonynak, gyakorlatilag tökéletesnek kell lennetek, mint a gépek. De, Drágáim, nem vagyunk gépek! Aztán rájövünk, hogy gyakran kifogy a benzin, és nem tudjuk, mit tegyünk. Olyan jó, ha meg tudunk állni tankolni, az akkumulátorokat feltölteni. De vigyázzunk: ne merüljünk el a saját búskomorságunkban, ne merengjünk a szomorúságainkon, ne gondolkodjunk azon, hogy ki tette ezt vagy azt velem, ne azzal foglalkozunk, hogyan viselkednek mások; ez nem jó! Ez méreg, ezt ne tegyétek!

A csend az a talaj, amelyen áldásos kapcsolatokat lehet ápolni, mert lehetővé teszi, hogy Jézusra bizzuk azt, amit megélünk, hogy arcokat és neveket vigyünk eléje, hogy aggodalmainkat ōrá bizzuk, hogy bemutassuk neki barátainkat, és elmondjunk értük egy imát. A csend lehetőséget ad arra, hogy elolvassuk az evangélium egy-egy oldalát, amely az életünkhöz szól, hogy Istent imádvá a szívünkben békét találjunk. A csend lehetővé teszi, hogy kézbe vegyünk egy olyan könyvet, amelyet nem kell elolvasnunk, de ami segít abban, hogy az emberi lélekben olvassunk, segít a természetet megfigyelni, hogy ne

csak az ember által készített dolgokkal kerüljünk kapcsolatba, és felfedezzük a minket körülvevő szépséget. De a csend nem arra való, hogy a mobiltelefonokra és a közösségi médiára tapadjunk; nem, kérek titeket: az élet valódi, nem virtuális, nem egy képernyőn folyik, hanem a világban! Az élet a világban zajlik! Kérem, ne virtualizáljátok az életet!

Ismétlem: ne virtualizáljátok az életet, amely konkrét. Értitek?

A csend az ima ajtaja, az ima pedig a szeretet ajtaja. Dóra, szeretnék köszönetet mondani neked, mert úgy beszéltél a hitről, mint egy szerelmi történetről – szép ez, ez a te tapasztalatod –, ahol minden nap szembesülsz a kamaszkor nehézségével, de tudod, hogy van Valaki veled, van Valaki érted, és ez a Valaki, Jézus, nem fél attól, hogy veled győzze le az összes akadályt, amellyel találkozol. Az ima segít ebben, mert párbeszéd Jézussal, ahogy a szentmise is találkozás vele, a gyónás pedig az az ölelés, amelyet tőle kapsz. Liszt Ferenc, a ti nagy zeneszerzőtök jut eszembe. Zongorájának tisztítása közben találtak néhány rózsafüzérszemet, amelyek talán beleestek a hangszerbe, és eltörték. Ez a nyom arra enged következtetni, hogy egy-egy kompozíció vagy fellépés előtt, vagy talán egy rövid, elszóraztató zongorajáték közben is imádkozni szokott: beszélt az Úrhoz, beszélt a Szűzanyához arról, hogy mit szeret, művészetét és tehetségét imádságba helyezte el.

Az imádkozás nem unalmas dolog! Mi tesszük unalmassá. Az imádság találkozás, találkozás az Úrral: szép ez! És amikor imádkozol, ne félj Jézus elé vinni mindazt, ami a belső világodban zajlik: a szeretetedet, félelmeidet, problémáidat, várakozásaidat, emlékeidet, reményeidet, mindent, még a bűneidet is! Ő mindent megért!

Az imádság életről szóló párbeszéd, az imádság élet. Bertalan, ma nem szégyellted azt, hogy nyíltan beszélj a szorongásról, amely néha megbénít, és a hit megtalálásának küzdelmeiről. Nagyon szép, ha megvan benned az igazság bátorsága, ami nem azt jelenti, hogy megmutatod, hogy soha nem félsz, hanem hogy megnyílsz, és megosztod gyarlóságaidat az Úrral és másokkal, anélkül, hogy elrejtene, anélkül, hogy másnak mutatná magad, anélkül, hogy álarcot viselnél. Köszönöm a tanúságtételeidet, Bertalan, köszönöm! Az Úr, ahogy az evangélium minden oldalon elmondja nekünk, nem rendkívüli emberekkel tesz nagy dolgokat, hanem valódi, hozzák hasonlóan korlátolt emberekkel. Ezzel szemben azok, akik a saját képességeikre hagyatkoznak, és a látszat szerint élnek, hogy úgy látszók, a helyükön vannak, távol tartják Istent a szívüktől, mert a szívük egyedül önmagukkal van tele. Jézus a kérdéseivel, a szeretetével, a Lelké-

vel mélyünkre hatol, hogy igaz emberekké tegyen bennünket. És ma nagy szükség van az igaz emberekre!

Hadd mondjak nektek valamit: tudjátok, milyen veszély fenyeget ma bennünket? Hogy látszatemberek, hamis emberek legyünk. Kérlek benneteket, se ne legyetek hamisak, mindig igaz emberek legyetek, a magatok igazságával! (Mondhatná valaki: „Ó, Atyám, szégyellem magam, mert nem vagyok jó, tudod, Atyám, ott vannak bennem a magam csúnya dolgai...” Nézz előre, az Úrra, légy bátor! Az Úr úgy szeret bennünket, amilyenek vagyunk, amilyenek most vagyunk, ilyenek szeret bennünket! Légy bátor, és menj előre! Ne ijedjete meg a nyomorúságaitoktól!

Ennek kapcsán megragadott az, amit te, Tódor, elmondtál, kezdve a neveddel, amelyet Boldog Romzsa Tódor tiszteleté-

re viselsz, aki nagy hitvalló, és aki arra hív bennünket, hogy ne éljünk félmegoldásokkal. Fel akartál rázni, mondván, hogy a missziós buzgalmat elaltatja biztonságos és kényelmes életünk, miközben innen nem túl távol háború és szenvedés az úr. Íme, ez a felhívás: vegyük kezünkbe életünket azért, hogy segítsünk a világot béke-ségben élni.

Mindannyian tegyük fel magunknak a kérdést: Én mit teszek másokért, mit teszek a társadalomért, mit teszek az egyházért, mit teszek az ellenségeimért? A saját érdekeimet szem előtt tartva élek, vagy kockáztatok másokért, érdekeimre nem gondolva?

Kérlek benneteket, kérdezzünk rá, hogy mennyire vagyunk önzetlenek, mennyire vagyunk képesek szeretni, Jézus példája

szerint szeretni, vagyis szeretni és szolgálni.

Kedves Barátaim, van még egy utolsó dolog, amit szeretnék megosztani veletek, egy jelenet az evangéliumból, amely összefoglalja azt, amiről beszéltünk. Másfél évvel ezelőtt itt voltam az eucharisztikus kongresszuson. János evangéliumában, a hatodik fejezetben van egy gyönyörű eucharisztikus történet, amelynek középpontjában egy fiatalember áll. Egy fiatalember, aki a tömegben Jézust hallgatta. Valószínűleg tudta, hogy ez sokáig fog tartani, és előrelátó volt: ebédet vitt magával – talán ti is hoztatok magatokkal szendvicset? Jézus megszánja a tömeget, és jól akarja lakatni őket – több mint ötezren voltak –, ezért a maga módján kérdéseket tesz fel a tanítványoknak, hogy felszabadítsa energiáikat. Megkérdi egyiküket, hogy miként lakassa jól a sokaságot, és egy „könyvelői” válasz érkezik: „Kétszáz dénár árú kenyér sem elég, hogy csak egy kevés jusson is mindenkinek” (Jn 6,7). Mintha azt mondaná: ez matematikailag lehetetlen. Eközben egy másik meglátja ezt a fiút, és megjegyzi, de ismét pesszimistán: „Van itt egy fiú, akinek van öt árpakenyere és két hala, de mi az ennyinek?” (Jn 6,9). Ennyi, ez az öt kenyér és két hal azonban elég Jézusnak, hogy véghezvigye a kenyérszaporítás híres csodáját. Ugyanígy, a mi kis dolgaink, a bűneink is, elegendőek Jézusnak. És mit kell tennünk? Jézus kezébe kell helyeznünk: ennyi elég!

Az evangélium azonban nem említ meg egy részletet, melyet inkább a képzeletünkre bíz: hogyan vették rá a tanítványok azt a fiatalembert, hogy odaadja mindent? Talán megkérték, hogy adja oda az ebédjét, ő pedig körülnézett, és látta, hogy több ezer ember van itt. És talán hozzájuk hasonlóan ő is azt válaszolta: „Nem elég, miért kértek engem, inkább a ti dolgotok, akik Jézus tanítványai vagytok, az, hogy gondoskodjatok erről? Ki vagyok én?” Aztán talán azt mondták neki, hogy maga Jézus kéri ezt. És ő rendkívüli dolgot tesz: megbízik bennük. Ez a fiatalember, aki hozott magának ebédrevalót, bízik bennük: mindent odaad, semmit sem tart meg magának. Azért jött, hogy Jézustól kapjon, és azon kapja magát, hogy ő az, aki Jézusnak ad. De így történik meg a csoda. A megosztásból születik: a Jézus által véghezvitt

megsokszorozás akkor kezdődik, amikor az a fiatalember megosztja vele és másokkal azt, amije van. Annak a fiatalembernek a keveséből Jézus kezében sok lesz. Íme, ide vezet a hit: az adakozás szabadságához, a nagylelkűség lelkesedéséhez, a félelmek legyőzéséhez, az önmagunk kockára tételéhez!

Barátaim, ti mind értékesek vagytok Jézus számára, és számomra is! Ne feledjétek, hogy senki sem veheti át helyeteket a világ történelmében, az egyház történelmében: senki sem veheti át helyeteket! Senki sem képes arra, amire csak ti vagytok képesek.

Segítsünk egymásnak elhinni, hogy szeretnek bennünket, és értékesek vagyunk, hogy nagy dolgokra vagyunk teremtve. Imádkozzunk ezért, és bátorítsuk egymást ebben! És ne feledkez-zetek meg arról, hogy imádkoztatok értem is. Köszönöm!

*

A találkozó szentségimádással és dicsőítéssel ért véget, melyet Palánki Ferenc püspök vezetett.

fotó: Lambert Attila, Merényi Zita, Zuggó Zsolt/Magyar Kurír

Ferenc pápa beszéde a Kossuth téren

FERENC PÁPA LÁTOGATÁSÁNAK FŐ PROGRAMJA AZ ÁPRILIS 20-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT A KOSSUTH TÉREN BEMUTATOTT SZENTMISE VOLT, AMIN ÖTVENEZREN VETTEK RÉSZT.

A Szentatya a következő szentbeszédet mondta:

Jézusnak a mai evangéliumi szakasz végén elhangzó szavai összefoglalják küldetésének lényegét: „*Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen*” (Jn 10,10). Így tesz a jó pásztor: életét adja juhaiért.

Jézus tehát, mint egy pásztor, aki a nyáját keresi, azért jött, hogy megkeressen minket, amikor elvesztettek voltunk; eljött mint pásztor, hogy kiragadjon minket a halálból; mint olyan pásztor, aki ismeri és végtelen gyengédséggel szereti juhait – aki az Atya nyájába vezetett, és az ő gyermekeivé tett minket.

Szemléljük hát a Jó Pásztor képét, és időzzünk el két cselekedeténél, melyeket az evangélium szerint a juhaiért tesz: először nevükön szólítja, majd pedig kivezeti őket.

1. Először is „**nevükön szólítja juhait**” (Jn 10,3). Üdvösségünk történetének kezdetén nem mi állunk, nem a mi érdemeink, képességeink, eszközeink; a kiindulópont Isten hívása, az ő vágyakozása utánunk, hogy elérjen minket, az ő értünk érzett aggodalma, az ő irgalmának bősége, amellyel meg akar menteni a bűntől és a haláltól, hogy életet adjon bőségben és vég-

nélküli örömet. Jézus az emberiség jó pásztoraként jött, hogy nevükön szólítson és hazavezessen minket. Ezért mi hálatelt szívvel emlékezhetünk meg az ő szeretetéről, amit már akkor tanúsított irántunk, amikor még távol voltunk tőle. Igen, miközben „*mi mindnyájan, mint a juhok, tévelyegtünk*”, és „*ki-ki a maga útjára tért*” (Iz 53,6), ő magára vette gyarlóságainkat, és maga hordozta vétkeink terhét, hogy visszavigyen minket az Atya szívéhez. Így hallottuk Péter apostoltól a Szentleckében: „Olyanok voltatok ugyanis, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és oltalmazójához” (1Pt 2,25). És még ma is, minden élethelyzetünkben, mindabban, ami a szívünket nyomja, a veszteségeinkben, a félelmeinkben, a vereség időnként ránk törő érzésében, a szomorúság börtönében, ami azzal fenyeget, hogy elveszi a szabadságunkat, ő hív minket.

Jó Pásztoraként jön, és nevükön szólít minket, hogy elmondja, az ő szemében milyen értékesek vagyunk.

Jön, hogy meggyógyítsa sebeinket, és magára vegye gyengeségeinket, hogy az ő nyájában egységre hívjon minket és megismerjük az Atyát és egymást.

Testvérek, ahogy ma reggel itt vagyunk, érezzük meg annak örömet, hogy Isten szent népe vagyunk: mindannyian az ő meghívásából születünk; ő gyűjtött egybe minket, és ezért vagyunk az ő népe, az ő nyája, az ő egyháza. Azért hívott itt egybe minket, különbözzünk bár egymástól, és tartozunk bár különböző közös-

ségekhez, hogy szeretetének nagysága mégis egyetlen ölelésben egyesítsen minket. Olyan szép, ahogy most együtt vagyunk: püspökök és papok, szerzetesek és világi hívők; olyan jó, hogy ezt az örömet más keresztény felekezetek küldötteivel, a zsidó közösség vezetőivel, a civil szervezetek képviselőivel és a diplomáciai testülettel is megoszthatjuk. Ez a katolicitás: mindannyiunkat, akiket a Jó Pásztor név szerint szólított meg, arra hívott, hogy szeretetét befogadjuk és továbbadjuk, hogy az ő nyáját befogadóvá tegyük és sohasem kirekesztővé. És ezért mindannyian arra kaptunk meghívást, hogy ápoljuk a testvériség és az együttműködés kötelekeit, megoszlás nélkül,

anélkül, hogy közösségünket saját tulajdonunknak tekintenénk, anélkül, hogy elmerülnénk a saját területünk védelme fölötti aggodásban, hanem megnyílván a kölcsönös szeretet előtt.

2. Miután a Pásztor néven szólította juhait, „kivezeti őket” (Jn 10,3). Először a nyájba tereli őket a meghívás által, most pedig kivezeti őket. Isten először az ő családjába gyűjt össze minket, hogy az ő népévé váljunk, majd pedig elküld a világba, hogy bátran és félelem nélkül az örömhír hirdetőivé, a minket megújító Szeretet tanúivá váljunk. Ezt a mozgást – belépni és kilépni – egy másik, Jézus által használt képpel is megragadhatjuk, mégpedig a kapu képével. Ő azt mondja: „*Én vagyok a kapu. Aki rajtam keresztül megy be, üdvözülni, ki-be jár, és legelőt talál*” (Jn 10,9). Hallgassuk meg újra figyelmesen: bemegy és kijön! Jézus a kapu, amely szélesre tárult, hogy beléphessünk az Atya közösségébe, és megtapasztalhassuk irgalmát; de mint köztudott, a nyitott kapu nemcsak arra szolgál, hogy belépünk valahová, hanem arra is, hogy elhagyjuk azt a helyet, ahol vagyunk. Így hát, miután visszavezetett minket Isten karjai közé és az egyház közösségébe, Jézus az a kapu, amely a világba irányít minket:

arra buzdít, hogy menjünk ki, és találkozzunk testvéreinkkel. Jegyezzük meg jól: mindannyian – senkit sem kizárva ebből a „mindannyian”-ból – erre kaptunk meghívást: hogy kilépünk a komfortzónánkból, és legyen bennünk bátorság eljutni az összes perifériára, ahol szükség van az evangélium világosságára (vö. *Evangelii gaudium apostoli buzdítás*, 20).

Testvérek, a „kifelé” lét azt jelenti, hogy Jézushoz hasonlóan mindannyian nyitott kapukká válunk. Szomorú és fájdalmas zárt kapukat látni: önzésünk zárt kapuit azok előtt, akikkel nap mint nap elmegyünk egymás mellett; individualizmusunk zárt kapuit egy olyan társadalomban, amely sokakat azzal fenyeget, hogy elszorvasztja őket a magány; a szenvedők és a szegénységben élők iránti közönyünk zárt kapuit; a zárt kapukat azokkal szemben, akik idegenek, mások, menekültek, szegények. Végül pedig egyházi közösségeink zárt kapuit: bezárkózva magunk közé, bezárkózva a világ előtt, bezárkózva azok előtt, akik „nincsenek rendben”, bezárkózva azok előtt, akik Isten bocsánatára vágnak. Testvérek, kérlek benneteket: nyissuk ki a kapukat!

Próbáljunk mi is – szavakkal, gesztusokkal, hétköznapi tettekkel – olyanok lenni, mint Jézus: nyitott kapuk, olyan kapuk, amelyeket senki előtt nem csapnak be, olyan kapuk, amelyeken mindenki beléphet és megtapasztalhatja az Úr szeretetének és megbocsátásának szépségét.

Ezt különösen magamnak, illetve püspök- és paptestvéreimnek ismétlem: nekünk, pásztoroknak. Mert a pásztor, mondja Jézus, nem rabló és nem tolvaj (vö. Jn 10,8), vagyis nem él vissza a szerepével, nem nyomja el a rábizott nyáját, nem „lopja el” a teret világi testvéreitől, nem gyakorol merev tekintélyt. Testvérek, bátorítsuk egymást, hogy egyre inkább nyitott kapuk legyünk: Isten kegyelmének „segítői”, szakértői a közelségnek, akik készek felajánlani az életüket, ahogyan Jézus Krisztus, a mi Urunk és mindenünk, aki kitárt karokkal tanít minket a keresztrónusáról és napról napra megmutatja nekünk az értünk megtört élő kenyeret az oltáron. És mondom ezt a világi testvéreknek, a katekétáknak, a lelkipásztori munkatársaknak, a politikai és társadalmi felelősséget viselőknak, és azoknak is, akik egyszerűen csak élnek, néha nehézségek árán a mindennapi életüket: legyetek nyitott kapuk!

Engedjük be szívünkbe az élet Urát, az ő igéjét, aki vigasztal és gyógyít, utána pedig lépünk ki, és váljunk mi magunk is nyitott kapukká a társadalomban!

Legyünk nyitottak és befogadók egymás felé, hogy segítsük Magyarországot a testvériség és a béke útján növekedni!

Szeretteim, Jézus, a Jó Pásztor nevünkön szólít minket, és végtelen gyengésséggel gondoskodik rólunk. Ő a kapu, és aki őrajta keresztül lép be, annak örök élete van: ő a mi jövőnk, a „bőséges

élet jövője” (vö. Jn 10,10). Ezért soha ne csüggedjünk el, soha ne engedjük, hogy megfosszanak minket attól az örömtől és békeségtől, amelyet ő adott nekünk, ne zárkózzunk be a problémákba vagy a fásultságba! Hagyjuk, hogy a mi Pásztorunk kísérjen minket: vele az új élet fényében ragyogjon az életünk, a családjaink, keresztény közösségeink és egész Magyarország!

*

FERENC PÁPA A SZENTMISE VÉGÉN IS SZÓLT A HÍVEKHEZ:

Köszönöm Erdő bíboros úr szavait! Köszöntöm Köztársasági Elnök Asszonyt, Miniszterelnök Urat és a társadalmi élet jelenlévő képviselőit! Mivel hamarosan visszatérek Rómába, szeretném kifejezni hálámát püspöktestvéreim, a lelkipásztorok, a szerzetesek, szerzetesnők és az egész szeretett magyar nép felé azért a fogadtatásért és szeretetért, amelyet ezekben a napokban megtapasztaltam. És kifejezem hálámát azoknak, akik messziről jöttek ide, és azoknak, akik oly sokat dolgoztak ezért a látogatásért. Mindannyiótoknak mondom: köszönöm, Isten fizesse meg!

Külön is szeretnék megemlékezni a betegekről és az idősekről, azokról, akik nem tudtak itt lenni, azokról, akik egyedül érzik magukat, és azokról, akik elvesztették az Istenbe vetett hitüket és az életbe vetett reményüket. Közel vagyok hozzátok, imádkozom értetek, és megáldalak benneteket.

Köszöntöm a diplomatákat és a más keresztény felekezetekhez tartozó testvéreket! Köszönetet mondok jelenlétetekért, és azért, hogy ebben az országban a különböző felekezetek és vallások kapcsolatban vannak egymással, és kölcsönösen támogatják egymást. Erdő bíboros úr azt mondta, „a nyugati kereszténység keleti határán élünk ezer éve”. Olyan szép, hogy a határok nem elválasztó vonalakat jelentenek, hanem kapcsolódási pontokat; és hogy a Krisztusban hívők azt a szeretetet helyezik előtérbe, amely egymással összeköt, és nem a történelmi, kulturális és vallási különbségeket, amelyek egymástól elválasztanak.

Az evangélium egyesít bennünket, és azáltal, hogy visszatérünk a forráshoz, a keresztények útja Jézus, a Jó Pásztor akarata szerint folytatódik, akinek az a szándéka, hogy egy nyájbán egyesüljünk.

Forduljunk most a Szűzanyához! Órá bízok minden magyart, a Magyarok Nagyasszonyára, akit királynőként és patrónaként hívtok segítségül. És innen, e nagyszerű városból és e nemes országból az ő szívére szeretném bízni az európai kontinens hitét és jövőjét, amelyre e napokban sokat gondoltam, különösképpen a béke ügyét.

Szent Szűz, tekints a különösen sokat szenvedő népekre! Tekints különösen a szomszédos, meggyötört ukrán és az orosz népre, neked szentelt népeidre!

Te, aki a Béke Királynője vagy, öntsd az emberek és a népek vezetőinek szívébe a vágyat, hogy a békét építsék, hogy a következő nemzedékeknek a remény jövőjét nyújtsák, ne a háborút; egy bölcsőssel és nem sírokkal teli jövőt; egy testvérekkel és nem falakkal teli világot!

Reád tekintünk, Istennek szent anyja: Jézus feltámadása után te kísérted a keresztény közösség első lépéseit, az imádságban egységessé és állhatatossá téve őket (vö. ApCsel 1,14). Így tartottad össze a hívőket, engedelmes és segítő példával őrizve az egységet. Hozzád imádkozunk az egyházért Európában, hogy újra megtalálja az imádság erejét, hogy újra felfedezze a te alázatodat és engedelmisségedet, a tanúságtétel lelkesedését és az igehirdetés szépségét. Reád bízunk ezt az egyházat és ezt az országot. Te, aki Fiad feltámadásának örvendeztél, töltsd el szívünket az ő örömeivel!

Kedves testvéreim, azt kívánom nektek, hogy Krisztus örömét terjesszétek: **Isten éltesen benneteket!**

Hálás vagyok nektek ezekért a napokért, a szívemben hordozlak benneteket, és kérek, hogy imádkozzatok értem!

Isten, áldd meg a magyart!

fotók: Csapó József, Lambert Attila, Merényi Zita, Turjányi Tuzson

MAGYAR KURÍR
KATOLIKUS HÍRPORTÁL

Nagyméltóságú és Főtisztelendő
Kocsis Fülöp
Hajdúdorogi Érsek-Metropolita Úrnak

Magyarországi apostoli utamról visszatérve meg szeretném köszönni Excellenciádnak a szívélyes és testvéri fogadtatást, amelyben a budapesti „Istenszülő oltalma” görögkatolikus templomban részesülhettem. Hálás vagyok a nagylelkű ajándékokért, valamint a születésem évében termett Tokaji borért.

Kérem, Excellenciás uram, adja át üdvözetemet az egész görögkatolikus közösségnek, amelynek emlékét hálával telt szívemben őrzöm.

Biztosítom Önt imáimról, és kérem, hogy tegye meg ugyanezt értem. Az Úr Jézus áldja meg és a Boldogságos Szűz oltalmazza Önt.

Testvéri üdvözlettel,

Franciscus

Kelt Rómában, a Lateráni Szent Jánosnál, 2023. május 4-én

EXCELLENCIÁS ÉS FŐTISZTELENDŐ MICHAEL W. BANACH APOSTOLI NUNCIUS BESZÉDE

A MAGYAR KATOLIKUS PÜSPÖKI KONFERENCIA NYÁRI PLENÁRIS ÜLÉSÉN (2023. június 6. kedd)

Eminenciás bíboros úr!

Excellenciás püspök urak! Főtisztelendő titkár úr! Főtisztelendő atyák!

Megtiszteltetés és öröm számomra, hogy ismét önökkel tölthetem ezt az időt testvéri együttlésben – egy hónappal Őszentsége Ferenc pápa történelmi jelentőségű magyarországi apostoli látogatása után. Ez a látogatás lehetőséget adott önöknek, hogy személyesen is megtapasztalják a pápa közelségét, testvéri támogatását és imáját.

Ferenc pápa ugyanis 2021. szeptember 12-én, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus alkalmából tett budapesti útját követően visszatért Magyarországra. Ő a második pápa, aki ellátogat az országba II. János Pál után, aki 1991-ben és 1996-ban járt itt. Az utazás logójának központi eleme a budapesti „Lánchíd”, Magyarország legrégebbi, a Dunán átívelő hídja. Az

ország fővárosának jelképe, amely eredetileg azért épült, hogy összekösse Buda és Pest városát, egyértelműen felidézi a Ferenc pápa által többször felidézett gondolatot a hidak építésének fontosságáról.

Arra hívom önöket, hogy éljék át velem együtt újra Ferenc pápa néhány a közelmúltban magyarországi apostoli látoga-

tása során tett fontos gesztusát, illetve megfontolását!

Az „Karmelita kolostorban” a Szentatya az országnak címzett, széleskörű elmélkedést tartott, amely felidézte a történelmet, de világos utalásokat is adott a jövőre nézve is. A pápa megragadta az alkalmat, hogy megerősítse bennünk „a közösségi politika és a multilateralizmus iránti szenvedélyt”, miközben tanúi lehetünk „ahogy a béke álmát éneklő kórusnak sajnálatosan leáldozik”. Ferenc pápa így folytatta: „a nemzetek közötti békés és stabil közösség felépítése iránti lelkesedés mintha eltűnt volna az emberek fejéből, miközben új mozgástereket jelöltek ki, megjelentek az ellentétek, felángolt a nacionalizmus és az ítélkezés, a kommunikáció hangneme pedig elmérgesedett. Nemzetközi szinten, úgy tűnik, hogy a politika a problémák megoldása helyett inkább az indulatokat szítja, megfélemlítve a háború borzalmi után elért érettségről, visszafejlődve egyfajta háborús infantilizmusba”.

Európa földrajzi szívéből érkező felhívása erős visszhangot váltott ki: „A béke azonban soha nem a stratégiai érdekek követéséből fog fakadni, hanem olyan politikából, amely képes az egészet, mindenki érdekeit szem előtt tartani: odafigyelve az emberekre, a szegényekre és a jövőre; nem csupán a jelen hatalmára, nyereségére és lehetőségeire”. És az 1950. május 9-i Schuman-nyilatkozat egy idézett gondolatára utalva: „Korunk történelmi időszakában számtalan veszély leselkedik ránk, de felteszem a kérdést – gondolva a meggyötört Ukrajnára is – vajon hol vannak a békét szolgáló kreatív erőfeszítések?”

Ferenc pápa a Szent István bazilikában két kísértésről beszélt, amelytől egyházként mindig óvakodnunk kell: a világunkat teljes katasztrófa-ként látó kishitűségről és a világias alkalmazkodó szellemről. Egyik oldalról ott van tehát „a jelenlegi történelem katasztrófális olvasata, amelyet azok kishitűsége táplál, akik azt ismeretlennek, hogy minden elveszett, nincsenek már meg a múlt értékei, nem tudjuk, hová jutunk”. Másrészt fennáll a veszélye „saját korunk naiv olvasatának, amely viszont az alkalmazkodás, a konformitás kényelmén alapul, és elhíti velünk, hogy

mégiscsak rendben van minden, csak a világ mostanra megváltozott, és megkülönböztetés nélkül alkalmazkodnunk kell hozzá. Ez helytelen!” A prófécia a válasz az új kihívásokra, amelyek „lehetőségeket is hordozhatnak számunkra, keresztények számára, mert hitre és bizonyos témák elmélyítésére ösztönöznek, és arra hívnak, hogy feltegyük magunknak a kérdést: ezek a kihívások miként léphetnek párbeszédbe az evangéliummal, hogy új utak, eszközök és nyelvezet keresésére indítsanak?” Tehát „a mai élethelyzetekkel folytatott párbeszédre irányuló elköteleződés azt kívánja a keresztény közösségtől, hogy jelen legyen és tanúságot tegyen, hogy képes legyen félelem és megcsontosodás nélkül meghallgatni a kérdéseket és meglátni a kihívásokat”.

A Vakok Boldog Batthyány-Strattmann László Gyermekotthonában tett magánlátogatás lehetővé tette a Szentatya számára, hogy újra átélje Fehér Anna nővér – „Magyarország Terézanyja”, ahogyan az 1980-as években nevezték – példáját és elkötelezettségét.

A Szent Erzsébet-templomban a szegényekkel és menekültekkel való találkozás alkalmából Ferenc pápa emlékeztetett arra, hogy „ha valaki azt állítja, hogy: »Szeretem az Istent«, de testvérét gyűlöli, az hazug. Mert aki nem szereti testvérét, akit lát, nem szeretheti az Istent sem, akit nem lát” (1Jn 4,20). Ma az egyháznak szüksége van a Szentatya tanúságtételére: „Olyan Egyházra van szükségünk, amely folyékonyan beszél a tevékeny szeretet nyelvét, egy olyan egyetemes nyelvet, amelyet mindenki meghall és megért, még a legtávolabb állók is, még azok is, akik nem hisznek” – mondta a Szentatya. A szeretet pedig „nem pusztán anyagi és szociális segítségnyújtás, hanem az egész emberre figyel, és Jézus szeretetével talpra akarja őt állítani: olyan szeretet, amely segít visszanyerni szépségünket és méltóságunkat”.

Ferenc pápa az Istenszülő oltalmának szentelt templomban látogatást tett a görögkatolikus közösségnél, és velük időzve együtt imádkozott a közösséggel. Meghallgathatta Kocsis Fülöp érsek szavait is, aki a közelmúlt mártírjaira emlékezve a következőket mondta: „Senki sem vonhatja kétségbe, hogy miközben igyek-

szünk hűséggel ragaszkodni keleti gyökereinkhez, ezzel nem külön állni akarunk, hanem hidat képezni a két testvéregyház között, hiszen mi valamilyen módon mindkettőhöz tartozunk”.

A Papp László Budapest Sportarénában a pápa találkozott a fiatalokkal, és azt mondta nekik, „az ifjúság a nagy kérdések és a nagy válaszok ideje. Ez igaz, és fontos, hogy legyen valaki, aki provokál, aki meghallgatja a kérdéseiteket, és nem könnyű válaszokat, nem előrecsomagolt válaszokat ad, hanem segít, hogy bátran vállaljátok az élet kalandját a nagy válaszok keresése során”. A pápa beszéde nagyon proaktív és kezdeményező volt: „Jézus örül annak, ha nagy dolgokat érünk el. Nem azt akarja, hogy lusták és kényelmes emberek legyünk, nem azt akarja, hogy hallgatók és félénkek legyünk, hanem azt akarja, hogy élők, aktívak, főszereplők, az élet főszereplői legyünk. Ő soha nem kicsinyli le várakozásainkat, hanem éppen ellenkezőleg, felemeli vágyaink mércéjét. Jézus egyetértene egy közmondásokkal, remélem, hogy jól mondom: Aki mer, az nyer”.

De ebben a lendületben nincs semmi versengés vagy szenzációhajhászás. Mélységesen őszintének és igaznak kell lenni önmagunkhoz: „Az Úr, ahogy az evangélium minden oldalon elmondja nekünk, nem rendkívüli emberekkel tesz nagy dolgokat, hanem valódi, (hozzánk hasonlóan korlátolt) emberekkel... Jézus a kérdéseivel, a szeretetével, a Lelkével mélyünkre hatol, hogy igaz emberekké tegyen bennünket. És ma nagy szükség van az igaz emberekre!”

És ez az igazság a megosztás lelkiületéből fakad. Jézus kenyér- és halszaporítása „azzal kezdődik, hogy az a fiatalember megosztja vele és másokkal azt, amije van. Annak a fiatalembernek a keveséből Jézus kezében sok lesz. Íme, ide vezet a hit: az adakozás szabadságához, a nagylelkűség lelkesedéséhez, a félelmek legyőzéséhez, az önmagunk kockára tételéhez!”

Ferenc pápa a Kossuth Lajos téren tartott felejthetetlen szentmise ünneplése során arra hívta a híveket, hogy elmélkedjenek a Jó Pásztor képéről, elidőzve két cselekedetén, amelyet a juháiért tesz: „először hívja

öket, majd kivezeti őket”. A be- és kilépésnek ezt a mozdulatát egy másik képből kiindulva is megragadhatjuk, amelyet Jézus használ: az ajtó képéből. „Jézus a kapu, amely szélesre tárult, hogy beléphessünk az Atya közösségébe, és megtapasztalhassuk irgalmát; de mint köztudott, a nyitott kapu nemcsak arra szolgál, hogy belépünk valahová, hanem arra is, hogy elhagyjuk azt a helyet, ahol vagyunk. Így hát, miután visszavezetett minket Isten karjai közé és az Egyház közösségébe, Jézus az a kapu, amely a világba irányít minket: arra buzdít, hogy menjünk ki, és találkozzunk testvéreinkkel.”

Ezért Ferenc pápa felhívása: „Testvérek, kérlek benneteket: nyissuk ki a kapukat!” Szomorú és fájdalmas látni „individualizmusunk zárt kapuit egy olyan társadalomban, amely sokakat azzal fenyeget, hogy elsorvasztja őket a magány; a szenvedők és a szegénységben élők iránti közönyünk zárt kapuit; a zárt kapukat azokkal szemben, akik idegenek, mások, menekültek, szegények. Végül pedig egyházi közösségeink zárt kapuit: bezárkózva magunk közé, bezárkózva a világ előtt, bezárkózva azok előtt, akik „nincsenek rendben”, bezárkózva azok előtt, akik Isten bocsánatára vágnak. Testvérek, kérlek benneteket: nyissuk ki a kapukat! Próbáljunk mi is – szavakkal, gesztusokkal, hétköznapi tettekkel – olyanok lenni, mint Jézus: nyitott kapuk, olyan kapuk, amelyeket senki előtt nem csapnak be, olyan kapuk, amelyeken mindenki beléphet, és megtapasztalhatja az Úr szeretetének és megbocsátásának szépségét”.

A Regina Caeli elmondása előtt Erdő Péter bíboros üdvözlő beszédet intézett a pápához, amelyben így fogalmazott: „A Duna mentén élő népek megtanulták, hogy a nagy folyó nem csak határ, hanem ha a bölcs hozzáértéssel hidakat építünk, akkor össze is köti a népeket, északon és délen, keleten és nyugaton. Ennek példája számunkra első keresztény királyunk, Szent István, akit ma a katolikus és az ortodox egyház egyaránt szentként tisztel, hiszen olyan időben hirdette Krisztust, amikor még teljes volt az egység Kelet és Nyugat egyházai között”.

Ezután Ferenc pápa a keleti határ menti háborút felidézve Máriaéhoz fordult: „Tekints különösen a szomszédos, meg-

gyötört ukrán és az orosz népre, neked szentelt népeidre! Te, aki a Béke Királynője vagy, öntsd az emberek és a népek vezetőinek szívébe a vágyat, hogy a békét építsék, hogy a következő nemzedékeknek a remény jövőjét nyújtsák, ne a háborút; egy bölcsökkel és nem sírokkal teli jövőt; egy testvérekkel és nem falakkal teli világot! ... Hozzád imádkozunk az Egyházért Európában, hogy újra megtalálja az imádság erejét, hogy újra felfedezze a te alázatodat és engedelmisségedet, a tanúságtétel lelkesedését és az igehirdetés szépségét. Reád bízunk ezt az egyházat és ezt az országot... Isten áldd meg a magyart!”

Ferenc pápa a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Informatikai és Bionikai Karán arról elmélkedett, hogy „a kultúra bizonyos értelemben olyan, mint egy nagy folyó: összeköt, átfolyik az élet és a történelem különböző területein, összeköti azokat, és lehetővé teszi, hogy az ember eligazodjon a világban, magához öleljen távoli országokat és vidékeket, csillapítja az elme szomját, öntözi a lelket, és gyarapítja a társadalmat. Maga a kultúra szó a colere (coltivare), a megművelni igéből ered: a tudás mindennapi vetést jelent, amely a valóság barázdáiba hullva gyümölcsöt terem”.

A tudás és a technológia kapcsolatát elmélyítve Romano Guardini gondolatainak fényében a Szentatya folytatta a kérdésfelvetést: „Maradhat-e élet az élet?” És ez egy olyan kérdés, amelyet „különösen is itt, ahol az információs technológiát és a „bionika tudományát” kutatják, helyénvaló feltenni. Valóban, amit Guardini felismert, az ma is nyilvánvalónak látszik: gondoljunk csak az ökológiai válságra, melynek során a természet egyszerűen csak reagál arra az eszközzerű bánásmódra, ahogyan kezeljük. Gondoljunk a korlátok hiányára, a „meg tudod tenni, tehát szabad” logikájára. Gondoljunk arra a törekvésre is, amely nem az embert és kapcsolatait, hanem az embert mint a saját igényeire összpontosító, nyereséget hajszoló és a valóságot mohón megragadni vágyó egyént állítja a középpontba. És gondoljunk ennek folyományaként a közösségi kötelek elsorvadására, aminek következtében a magány és a félelem úgy tűnik, hogy egzisztenciális élethelyzetből társadalmi élethelyzetté lesz”.

Az egyetemi környezet tehát az ideális hely lehet, ahol „a gondolat születik, növekszik és érlelődik, nyitott és szimfonikus; nem egyhangú, nem zárt, hanem nyitott és szimfonikus. Ez az a „templom”, ahol a tudás arra hivatott, hogy kiszabaduljon a birtoklás és felhalmozás szűk korlátai közül, hogy kultúrává váljon, vagyis „művelése” legyen az embernek és az őt megalapozó viszonyoknak: a természetfelettil, a társadalommal, a történelemmel, a teremtéssel”. A művelt ember mindig „egészséges nyugtalanságot hordoz magában”. Az élet misztériuma „nyugtalansággal, nem pedig megszokással jár”. A művelt ember ezért „nyit más kultúrák felé, és szükségét érzi, hogy megossza a tudását”. És soha nem esik az ellentétes ideológiák igája alá: „Magyarországon egymást követték azok az ideológiák, amelyek igazságként mutatkoztak be, de szabadságot nem adtak. És ez a veszély ma sem szűnt meg: gondolok itt a kommunizmusból a konzumizmusba való átmenetre”.

Talán Ferenc pápa magyarországi apostoli látogatásának értelme szintézisét találja meg a látogatás során az emlékkönyvbe írt köztársasági elnök asszony-nál tett látogatás során írt üzenetben: Magyarországról, „a történelemben és kultúrában gazdag országból” és Budapestről, „a hidak és szentek városából egész Európára gondolok, és azért imádkozom, hogy egyesülve és szolidárisan napjainkban is a béke háza és a befogadás prófécija legyen”.

Ferenc pápa a nyitottság és a remény üzenetét akarta közvetíteni Európa történelmének egy nehéz időszakában, amely minden bizonnyal tele van kihívásokkal a keresztény hit számára.

Most rajtunk múlik, kedves püspök testvérek, kedves atyák, hogy felvegyük a Ferenc pápa által átadott fátylát, hogy elgondolkodjunk azon, hogyan tudjuk a legjobban megtestesíteni üzenetét, és egyre inkább a feltámadás erejével megtölteni azt egyházi életünkben és lelkipásztori tevékenységünkben, hogy sietve és lelkesen, egyre nagyobb következetességgel tegyünk tanúságot: „**Krisztus a jövőnk!**”

Köszönöm türelmüket és figyelmüket!

KIRÁLY ANDRÁS

Megkérdeztük Fülöp atyát

Hogyan készültek a görögkatolikusok a pápalátogatásra?

Egyrészt bekapcsolódtunk abba az imafolyamatba, amelyet a püspöki kar indított el, egy szép imádságot imádkoztunk otthonainkban, közösségeinkben, erre biztattunk minden görögkatolikust. A bizánci liturgia kötöttsége nem engedi meg, hogy egy plusz imádságot mondjunk a szertartáson, de lehetőség van az ekténiába saját könyörgéseket beleszőni. Ezt el is rendeltük, így a pápalátogatást megelőzően minden Szent Liturgián külön könyörgést énekeltünk a pápalátogatás sikeréért. Ezen kívül nagyszerdára külön böjti napot hirdettünk. Érdekeség, hogy aznap este kaptuk a hírt, hogy az előzetesen kihirdetett program megváltozott: a Szentatya bennünket, görögkatolikusokat is meglátogat a Rózsák terén. Pedig nem ezért böjtöltünk, nem ezért imádkoztunk, de lám, milyen bőkezű Isten, hogy ekkora ajándékkal ajándékozott meg bennünket!

Milyen gyakorlati felkészülést igényelt a Rózsák terei látogatás?

A liturgikus készület nem igényelt semmi különlegességet, egyszerűen kiválasztottuk az egyik szertartásunkat, a hívek által széles körben ismert és kedvelt akathisztosz himnuszt, egy kis füzetbe ki is adtuk a szövegét, és ezt énekeltük el. A találkozó gyakorlati részét a vatikáni szervezők vették kézbe. Készültünk három ajándékkal, ezen kívül Seres Tamás ikonfestő ajándékba festette meg a máriapócsi kegykép másolatát, ez állt Ferenc pápa mellett az ikonosztáz előtt.

Milyen hangulatban várták a görögkatolikusok a találkozózt?

Örömmel vegyes izgatottsággal. Jóllehet, csak kevesen lehettünk jelen a pápa látogatásán a templomban – az egyházunk egy ezreléke –, de a technika segítségével nagyon sokan részt vehettek ezen a történelmi találkozón.

A közvetítéseken is láthattuk, hogy útja során végig Ferenc pápa mellett volt. Milyen volt ez a közeli kapcsolat a Szentatyával?

Ahogy leszállt a repülőről, és köszöntöttem, fölismert és megkérdezte, mi a helyzet a görögkatolikusokkal. Jól esett a személyes törődés, és ez is megerősítette, hogy az ő személyes döntése volt, hogy meglátogasson minket is. Sokan azt gondolják, hogy én végig a pápával voltam, de ez nem így volt. A Vatikánt Pietro Parolin bíboros, államtitkár, Edgar Peña Parra érsek, helyettes államtitkár, Paul Richard Gallagher érsek, államközi kapcsolatokért felelős államtitkár, Claudio Gugerotti érsek, a Keleti Egyházak Dikasztériumának prefektusa, Robert Francis Prevost érsek, a Püspöki Dikasztérium prefektusa képviselte, rajtuk kívül öten voltunk Magyarországról a pápa szűk kíséretében: a nuncius úr, Erdő Péter bíboros, a Magyar Katolikus Egyház feje, én mint a Magyar Görögkatolikus Egyház feje, Veres András püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, Tóth Tamás, az MKPK titkára, a pápalátogatás főszervezője, és José Nahum Jairo Salas Castañeda, a budapesti Apostoli Nunciatura tanácsosa. A Szentatya és kísérete a nunciatura épületében lakott, mi a közelben voltunk elszállásolva. Mi hatan mindenhol elkísértük Ferenc pápát (én a készülődés miatt nem

voltam a vakok Batthyány intézetében, és másnap a Pázmányon). A pápa mindig nagyon közvetlen volt mindenkivel. Tudni kell róla, hogy mindenhova korábban érkeznek, ezért mindig tíz perccel hamarabb kellett indulni. Mi is ott ültünk a Szent-atyát kísérő konvojban, és fölemelő volt látni, hogy bármerre mentünk, az emberek sorfalban integettek, Ferenc pápa pedig mindenkinek visszaintegetett a lehúzott ablak mögül.

Az állami fogadáson, a Várban valamit odanyújtott Ferenc pápának, mindenki csak találgatta, mi volt az. Elárulja?

Ez egy titkos küldetés volt, amiről sokáig nem beszélhettem, de most már elárulhatom. Az egyik munkatársunk titokban lánykérésre készült, és megkért, hogy a jegygyűrűt áldassam meg Ferenc pápával. Mivel nem tudtam, mikor nyílik rá ismét alkalom, minél hamarabb el akartam intézni, ezért amikor rám került a sor a köszöntéssel, gyorsan előkaptam és elmondtam neki, miről van szó. Természetesen örömmel áldotta meg. Sokan – még a bíboros úr is – kérdezte, hogy mi volt a titkos jelenet, de akkor még nem mondhattam el senkinek. A lánykérés azóta megtörtént, legyen rajta is Isten áldása!

Meséljen a Rózsák terei látogatásról!

A hivatalos kíséret tagjaként ott voltam a pápával a Szent Erzsébet-templomban is, de kicsit hamarabb el kellett jönnöm, mert a mi templomunk előtt fogadnom kellett őt. Sajnos így lemaradtam cigány testvéreink énekéről, de szerencsére utána meg tudtam nézni az interneten. A templomban minden a megbeszéltek szerint zajlott, mindent többször elpróbáltuk a megelőző napokban. Érdeklenség, hogy míg a többi eseményen a Szentatya kísérete hozzá közel, elől foglalt helyet, Ferenc pápa kifejezett kérése volt, hogy ők most a leghátsó padokban üljenek, mert a kicsiny templomban a görögkatolikus hívekkel szeretne találkozni. A vatikáni szervezők a hátsó három padosban név szerint ki is jelölték az ülőhelyüket.

A tervem az volt, hogy a kispapjaink a kapuban állnak sorfalat a pápa érkezésekor, de hiába kerestem, nem találtam őket. Ekkor vettem észre, hogy a koron mögött, az utca végén integetnek. Szóltam az egyik rendezőnek, hogy ők a kispapjaink, engedjék be őket, én majd figyelem, hogy ki jöhet be. A kispapok között besurrant az egyik leleményes mi-

nistráns is, olyan kérően nézve rám, hogy természetesen nem utasíthattam vissza. Így ők a templomkapuhoz vezető följáró mellett álltak, és elsők között köszönthették a pápát. Közben Atanáz atya vezette az akathisztoszt. A kapuban Ferenc pápa örömmel köszöntött. Amikor beértünk a szentélyhez, kiszállt a székéből, de nem ült le, hanem állva hallgatta, míg elénekeljük az utolsó ikoszt. Nagyon szép volt. Ezután köszöntötte őt Atanáz, Ábel és Szilárd püspök atya. A köszöntés végén Nyirán János diakónus öt gyermeke egy gyönyörű csotkit adott át neki, amit én a kezére is raktam. Ezután kapott egy másolatot a templom oltárképéről, és egy 6 puttanos tokaji aszút (ami köztudottan a kedvence Magyarországról), amit 1936-ban, születése évében palackoztak. Ferenc pápa ezután egy díszes kelyhet ajándékozott nekünk. Ezután egy előre nem tervezett dolog következett. Amikor a pápa áldást ad, mindig stólát adnak a nyakába. A nuncius úr javasolta, hogy keleti stólát, epitrachéliont adjunk rá. Így is történt. A kezébe egy püspöki keresztet adtunk, így áldott meg bennünket: csotkival, epitrachélionnal, püspöki kereszttel.

Ferenc pápa keveset mosolygott, morcosnak tűnt nálunk. Volt ennek valami oka?

Egyáltalán nem volt morcos. Mind engem, mind a püspöktársaimat, mind az ajándékokat mosolyogva fogadta. Egyrészt fáradt volt, (ne feledjük, hogy ekkor már túl volt a Vakok Batthyány-intézetének látogatásán, a szegényekkel, menekültekkel, cigányokkal való találkozáson), másrészt a szertartások alatt átszellemül, átadja magát az imádságnak, mélyen megérinti őt. Úgyhogy ellenkezőleg, megérintette őt az imádságunk és köszöntésünk. Reméltük ugyan, hogy szól hozzánk néhány szót, volt előtte mikrofon és a tolmács is készen állt, ám ez végül elmaradt.

Úgy érezzük, ismét történt egy máriapócsi csoda, hiszen az előző napokban percről percre és centiről centire minden mozzanatot be volt gyakorolva. Eszerint az éltetés közben odatolják a pápának a széket, beleül, és kitolják őt. Jaczkó Sanyi atya megjegyezte: hacsak nem történik csoda a kegykép másolata előtt, és a saját lábán jön ki. És lám, pontosan így történt. Oda vitték neki a kerekesszéket, de elutasította, és mosolyogva ment végig a templomon, miközben mindkét oldalon odament

a híveinkhez, különösen nagy szeretettel fordulva a gyerekekhez. Volt egy nagyon megható pillanat: az egyik padosor szélén ült Virányi Gyuri bácsi, aki 21 éven át volt a Rózsák terén parókus. Ma már szinte teljesen vak. A szentatyának bemutatam őt. Gyuri bácsi először azt sem tudta, ki jön oda hozzá. Csodálatos volt látni az arcán a meglepetést és meghatottságot, mikor megtudta: Ferenc pápa jött hozzá, aki megáldotta és megfogta a kezét. Megható találkozás volt. A templomból kiérve az ott várakozó kispapokkal is kezet fogott és megáldotta őket. Ezután a rá várakozó autót is elutasította, és odament a kor-

donnál várakozó híveinkhez, hogy velük is találkozzon. Kezet fogott velük, megáldotta a gyermekeket, valakinek a csotkját is.

Mit jelent nekünk, görögkatolikusoknak ez a látogatás?

Egyrészt egészében nézve óriási öröm, hogy Ferenc pápa ilyen kitüntetett figyelemmel fordul Magyarország, a magyarok felé. Mindenki csodálkozott azon, hogy két és fél éven belül ismét meglátogat egy országot, ilyen talán még nem is volt soha. Ez itthon is meglátszott: az egész ország megmozdult, az egész ország kitüntetett figyelemmel és szeretettel kísérte végig a pápa útját. Ferenc pápa mindig figyelemmel fordul a keleti egyházak felé is, ezt bizonyítja az is, hogy minket is meglátogatott. Megerősített bennünket a látogatása.

Milyen volt a budapesti látogatás visszhangja?

Nem csak mi éreztük úgy, hogy nagyon jól sikerült az egész. A pápa mindenkinek megköszönte a szervezést, a vatikáni delegáció tagjai pedig búcsúzáskor nem gyöztek hálálkodni, hogy milyen szép élménnyel térnek haza.

KIRÁLY ANDRÁS

Atanáz püspök a pápalátogatásról

Hogyan fogadta a hírt, hogy Ferenc pápa meglátogat bennünket is?

Azóta figyelemmel kísértem a pápalátogatás hírét, hogy a Szentatya bejelentette: újra eljön hozzánk. Imádkoztam a látogatásért és Ferenc pápa egészségéért. Nem tudom, mivel érdemeltük ki, hogy másfél év után ismét eljött hozzánk, de akkor megígérte, és becsületes pásztorhoz híven tartotta magát az ígéretéhez. Különösen is nagy megtiszteltetés volt, hogy eljött hozzánk, görögkatolikusokhoz. Ez azt jelenti, hogy Rómában számon tartanak bennünket. Megható volt látni azt az igyekezetet és odaadást, hogy a Szentatya elesettsége, betegsége ellenére is ott akart lenni a tér másik templomában, a keleti rítusú katolikusoknál is.

Más volt bármiben a Rózsák terén végzett akathisztosz a Szentatyára várva, illetve az ő jelenlétében?

Igen is meg nem is. A szertartást ugyanúgy végeztük, mint máskor, annyi különbséggel, hogy illatosabb tömjént használtunk, de a szokásosnál kevesebbet, nehogy a tömjénfüsttől rosszul legyen a Szentatya. A szertartás közepén megálltunk, és köszöntöttük őt. Az akathisztosz egy nagyon kedves és nagyon szép imádságunk. Úgy láttam, hogy a pápa is elmélyült az imádságunk során. Miután kikísértük, folytattuk a szertartást egészen a végéig, amin már a térről beengedett hívek is részt vettek.

Miben más, miben kell, hogy más legyen az életünk a látogatás után nekünk, görögkatolikusoknak, katolikusoknak, magyaroknak?

Szép volt, hogy az ország megmozdult a látogatása alkalmából, de fontos lenne, hogy szavait megfontolva az életünkön is változtassunk. Egyelőre nem mondhatnám, hogy jelentős változást látnék. A „világi” élet idehaza és a háború a szomszédban folyik tovább, mint annak előtte. De legalább tudjuk, hogy ez így nincs jól. Sokan újra elővesszük a Szentatya beszédeinek egyes részleteit, elmélkedünk az általa kiemelt szentírási részletekről. Sokan jelezték felém, hogy megerősödtek egyházas érzéseikben, illetve hogy büszkéek lettek nemzetünkre, amelyet a pápa ennyire megtisztelt. Sokunknak erőt ad az a pusztán tény is, hogy a 86. évéhez közeledő pápa nem hagyta el magát, ke-rekesszékéből is elmondott 7-8 hosszú beszédet, és fiatalokat is megszégyenítő strapabírással kereste a találkozásokat. **(Ha ő ilyen idősen elment a Rózsák terén lévő templomunkba, a nála fiatalabb híveinknek már nem lehet érvényes kifogásuk a templomba járással szemben.)** A világ békéjéért vállalt erőfeszítéseinek pedig gyümölcsöt kell teremniük. Minden normális magyar embernek el kell utasítania a háborút, de különösen is a hívő katolikusoknak, köztük a görögkatolikusoknak!

Nekünk, görögkatolikusoknak, katolikusoknak, magyaroknak már csak az üdvösségre (és persze a békére) kellene törekednünk.

P. TÓTH NÓRA

Ábel püspök a pápalátogatásról

Milyen érzéseket váltott ki Ábel atyából a Szentatyával való találkozás?

Leiki újjászületést jelentett. Biztos sokakkal előfordult már, hogy az élet gondjai ránehezedtek, és akkor találkozott valakivel, aki erőt adott, és más színben látta utána a világot. Ezt a vigasztalást, megerősítést éreztem. Az isteni gondoskodás kézzelfogható megmutatkozása volt ez számomra, hasonlóan megerősített, mint mikor mindent hátrahagyva szerzetes lettem.

A Szentatya melyik beszéde ragadta meg legjobban?

Amikor a papokhoz szólt a Szent István-bazilikában. Azt mondta, ha nem a kegyelemre figyelünk, és nem az evangélium lesz életünk középpontjában, akkor hétköznapi emberekké válunk,

akik Isten nélkül intézzük ügyes-bajos dolgainkat. De megérintett az is, amikor 11 ezer fiatal úgy hallgatta őt az Arénában, hogy kézzelfogható volt a csönd. De minden beszédében volt valami, amitől azt éreztem, hogy a Szentlélek megmutatja a kegyelmét. De maga az is egy kimondatlan tanítás, megszólítás, hogy a betegségei, nehézségei ellenére ragaszkodott ahhoz, hogy eljőjjön Magyarországra.

Vajon miért ragaszkodott ahhoz, hogy ismét eljőjjön hozzánk?

Úgy érzem, a Szentatya megszeretett minket. Lehet, hogy ebben szerepet játszott az is, hogy Buenos Airesben a magyar angolkisasszonyok lelkipolitikája volt, és saját elmondása szerint sokat tanult a bátorságukból, türelmükből és hazaszeretetükből. Az

Eucharisztikus Kongresszuson annyira jól érezte magát, hogy már akkor közölte, szeretne visszajönni. Vissza is jött, és úgy érzem, nem is csalódtam.

Milyen volt együtt imádkozni Ferenc pápával a Rózsák terén?

Különleges és felemelő volt. Külön kegyelmi pillanatnak voltam részese rögtön a Szentatya érkezését követően: nem sokkal a pápa érkezése előtt közölték velem, hogy egy súlyosan beteg kisfiú nem tudott eljönni, de a családja egy több fényképét is bekeretezte kis tablóba, és arra kértek, áldassam meg a pápával. Azt tudni kell, hogy előzetesen minden percről percre és lépésről lépésre le volt egyeztetve. Természetesen megígértem, hogy minden tőlem telhetőt megteszek, de aztán azon gondolkodtam, hogy mit szólnak ehhez, engedik-e majd. A Szentatya érkezése után mi, püspökök köszöntöttük őt. A képpel a kezemben köszöntöttem, s megmutattam neki. Egyetlen kimondott szó nélkül értette a kérést. Rátette a kezét, és egy rövid imádsággal megáldotta a beteg kisfiút és családját. Különleges, szavak nélküli megtestesülése volt ez az imádságnak és az isteni kegyelemnek.

Sokszor kaptam és adtam áldást életem során, de Krisztus helytartójának, Péter utódának ez a rövid, közvetlen áldása, imádsága nagyon mélyen megérintett.

Gondolatok a pápalátogatás után

SZILVÁSI ZALÁN

„Tigris a hóban”

Biztosan nem vagyok egyedül. Nem vagyok egyedül azzal, amit megtapasztaltam. Ezt akkor, ott még csak sejtettem. A mosolyokból. Az együtt látó, fénylő tekintetekből.

Sorban állunk. Különösen sokan és szorosán. De nem a megszokott egymásutánban, hanem sugárirányban. Inkább egy vonzás alatt végtelen körtáncban való állás ez. Ritkán tapasztalt helyzet. Ami rendes körülmények között csak néhány lépésnyi távolság, most – ebben a rendkívüli időben – kozmikussá és reménytelen haladássá változik. Ebben a „szent három napban” a szegélykövek állomásokká, a korlátok, vaspályákká, a háztömbök egybefüggő hegyvonulattá lesznek. Az idő napos. Gyermekkorom boldogságára emlékeztetnek a fényei.

Ezekben a napokban a változás ideje köszönt be. Igen, megváltozik az út. Hálára készítetebb lesz. Megváltozik az igazság. Közösebb lesz. Megváltozik az élet. Közeli lesz. A Legszentebb Áldozat bemutatása, mint egy csúcs még előttünk van, még pár óra a jövő, de mintha a biztonsági kapuk megnyílásával az átváltoztatás is elkezdődött volna. Szinte hallom a szavakat kétezer év mélységes magasságából: „Eljön az idő, sőt már itt is van...” (Jn 4,22)

A múlt jelen és jövő állandó magfúziója ma reggel látható módon ölt testet a világegyetem egy hallatlan kicsiny pontján, az Akadémia utcai beléptető kapuk előtti utcáson. De valahogy nincs bennem összhang. Bár nincsen pánik, rendezetten haladunk, de valami fontos még hiányzik. „Valami még hiányzik belőlem”. Ha csak halványan is, de a kérdőjelként bennem felbukkanó türelmetlenség, a szervezéssel kapcsolatos elégedetlenség és az

áhitott cél elérésének, azaz a kapun való átjutásnak a vágya ebben az egymáshoz való nyájszerű közelségben és különös együttlélegzésben olyan megrázóan nem helyénvaló! Egyszóval önző. Még ha gyermeki is.

Olyan ez, mint egy erőltetett, hamis hang a kórusban. Mégis gondolataim felismerése, így méltatlanságom megtapasztalása nem vádlón, hanem erőt adóan tölt el. Igen, ilyen nyugtalansággal és túlzott önfigyelemmel méltatlan vagyok és nem az segít rajtam, ha átjutok, vagy ha bejutok a térre. A sátorhoz. Az oltár közelébe. Közelebb Péter utódjához. Közelebb a „forráshoz”.

A kérdéseimet, elégedetlenségeimet oda is magammal vinném és ha látszólag el is tűnnek, idővel ott újra megjelenhetnek. Biztosan tudom mi vár rám a kapun túl? Nem lehet, hogy már az enyém az, amit a „siker kapujában” állva várok? Csak épp magam árnyékába ragadva most még nem látok?

Nekem most kell elégedettnek lennem. Hálásnak. Mert lehetek. Élhetek és már előre szeretve vagyok. Szeretni tudok. Viszonozni tudok.

A nyugtalanító kérdéseimre kérdésekkel felelek: Miért az a legfontosabb, hogy bejussak? Biztos, hogy az a cél? Mindent megoldó állapot, melynek elérése betölti vágyam? És ha nem jutok be? Ha visszafordítanak a kapuban, akkor veszteség ér? Biztos ez? Lehetséges volna?

Így nem maradhatok. Akkor szinte hiába jöttem. És hiába megyek. A Szentatya tegnapi szavaira emlékezek:

„Közelség. Gyengédség. Együttérzés...” E kulcsszavakkal bensőm kapuját megnyitva próbálok kapcsolatba lépni Krisztussal. Megszólítani Őt a szívemben. Megköszönni Neki, hogy egyáltalán itt lehetek a testvéreim között sorban állva. Hogy állhatok, járhatok a két lábamon. Lélegezhetek és láthatom fáradt arcok mellett a mosolyokat is.

Azonnal felszabadít az elfogadás. Az, hogy elég, ami van. Hogy együtt vagyunk. Közel vagyunk. Nem a várt esemény helyszínéhez, hanem egymáshoz. Táborhegyi állapot.

Ebben az elfogadásban és egymásba olvasztó hálás araszolásban maga a sorbanállás az életem, közös életünk titkaként mutatkozik meg. A sorbanállás mint „egylényegűsítő” együttmozdulás, amely természetfelettivé emeli az addig természetet. Mind sorban állunk. Ez adottság. Velünk született. Nem mi választottuk. A sorbanállás hogyanja viszont rajtam is múlik. Hálásan állni a sorban. A másokra figyelve. Ez egy életprogram. Így minden apró lépéssel már a végső cél előtt átléphetem a „remény küszöbét”. „Bizony, bizony, mondom nektek: aki hallja az én ígémet, és hisz abban, aki küldött engem, annak örök élete van, sőt ítéletre sem megy, hanem már átment a halálból az életbe.” (Jn 5,24)

Lelkem azt súgja: Ez a három nap ezért adatott. Hogy együtt legyünk. Megtanuljunk újra így együtt lenni. Közel egymáshoz és sokan egymás mellett. Vágyjunk a közelségre, egységre és ne feledjük ennek erejét. Krisztus már velünk van itt is. Megérkeztünk. Itt van a testvéreimben és a közösségben, amelyet Ő gyűjtött most egybe.

Az ember, a testvér, mint szentség, mint Krisztus helye és célja áll mellettem, előttem, mögöttem. Körbevesz és betölt. A világ fókusza képes hóvakságot okozni, de látásom Krisztusban nyer világot, sejtésem Benne igazolódik, emberlétem Krisztusban nyeri el teljességét.

Minél közelebb kerülök a kapuhoz annál inkább gondolok a mögöttem állókra. Megfordulok. Sokan vannak mögöttem is. Azt akarom, hogy ők is bejussanak. Nél-

külük az én bejutásom nem teljes. Olyanok vagyunk mint az akol kapuja előtt várakozó juhnyáj. És sokan „olyanok voltunk mint akik álmodnak” és álmunkban arra ébredtünk, hogy egymáshoz érünk. Hogy egyes vagyunk.

Különös öröm szemlélni a napokban kifakadt nyárfák, hullámokban érkező megszöreit. Eddigi életemben inkább zavart az évente mindent beborító jelenlétük, de mostantól örök emlék jelévé lettek számomra ezek a fehéren szálló óriás hópelyhek. Tán cuk láthatóvá teszi a máskor egyébként láthatatlant. Az életet jelentő levegő legapróbb gesztusait. A legenyhébb szellőt is. Olyanok mint a szélben kergetőző gyapjúpamacskok a juhok megnyírása után. Eszembe juttatják Roberto Benigni filmjét is a Tigris a hóban-t. Olyan, mint mikor megállnak a pillanatok és feltorlódik bennünk az idő.

Itt járt a pásztor. Hozzánk ért, rendbe tett. Megtisztított, megszólított, meggyógyított. Mintha itt maradt volna valami a fehérségéből. Mintha ez a „tavaszi havazás” a velünk maradására emlékeztetne, és így május havában Anyák napjára is.

Anyánk, Mária napjára. Emlékeztetne a közös múltunkban rejtőző szüzi fehérségre, a „Regnum Marianum” virágzására is. Általa pedig a jövőre, amely már elkezdődött.

Így talán arra is, hogy a „prófétai befogadás” után a kellő időben, hogyan is viszonzozhatnánk a „a békét szolgáló kreatív erőkkkel” a Jó pásztornak a pápai látogatásban most megtapasztalt örök szeretetét. Mint nemzet. Mint Mária országa.

Mert senki sem sziget. Nincs saját erdő. Nincs saját jövő. Csak közös van.

SZILVÁSI ZALÁN

Krisztus a jövőnk

Ugyanaz a szorító érzés volt, valahol a benső mélyén. Ugyanaz, mint a megkeresztelkedésemkor, húsvéti éjjelén. Ugyanaz, mint amikor te bent a szülőszobában voltál, és benned jött el az érkezés, én pedig kint a folyosón voltam, és megszületett bennem a várakozás. Ugyanaz az érzés, mint amikor az emeritus pápa az év utolsó napján hazatért az atyai házba. Valami visszatérés érzete ez.

És ugyanaz most. Most, amikor Krisztus földi helytartója eljött hozzánk az ég felől. Belép az életünkbe.

Ugyanaz az érzés, de nem olyan, mint ami csak összeszorít torkot, gyomrot, szívet. Sokkal inkább egy benső tágulás okozta feszültségérzet ez. Egy változás jele. A boldogságé. Ami egyszerre sírás és öröm. Talán tényleg a szülés lehet ilyen. Te tudod ezt. Én csak érzem.

Hosszú idő, talán hónapok óta pont egy olyan délelőttön jön el hozzánk, amikor tényleg kettesben tudtunk lenni. Megbeszélni a közös dolgainkat és igazán egymásra figyelni. A gyerekek az iskolában, mára nem vártunk senkit és közös erővel sikerült megálljt parancsolni az állandó, házon belüli és kívüli teendőink sodrásának. Gondolatainkat a szükséges tölti be. A másik lény. Legalább egy kis időre.

Aztán egy értesítés a telefonodon, aminek köszönhetően pár másodperc múlva öszszebújva nézzük a kijelzőn a pápa érkezésének pillanatait. Szentatyám, tudtam, hogy ma jössz, de nem terveztem, hogy megnézem, ahogy megérkezel.

Sikerül visszafogni magam, nehogy lásd, hogy sírnom kell. Ennek a tágító érzésnek a benső szorításától. Nem azért, mert szégyellem, de először magam sem értem, hogy mi van velem. Már a repülő megpillantásakor elfog ez az érzés. Szinte lélegzetvisszafojtva nézem a képsorokat. A napfényes csendben egy mesésen kék gép száll alá Európa szívébe. A határvidékre. Magyarországra. Az otthonunkba. Álomszerűvé válik jelenlétünk a házban. Az csak fokozza valóságosságát, hogy közel is lakunk a repülőterhez.

Itt a pápa. Megjött a papa. Elképzelem, hogy meglát engem. A lábaihoz ülök, és azokat ölelem. Szorososan.

Valahogy olyan ez, mint a második eljövétel, a parúzia elővételezése. Egy kóstoló a titokból. Egy csipetnyi a boldogságból. A felhők között jön el. Mint hírnök a nagy érkezés, a Kezdet és a Vég eljövetele előtt. Az eljövő előtt. Krisztus előtt. Aki a mi jövőnk.

Sok teendő van még a délutáni indulásig és az azt követő találkozásig. Remélem, addigra el tudok készülni mindennel, amit elterveztem. Kimegyek az udvarra. A nyugtalanító sietség egy kisebb vihart kelt bennem, így a kevésbé fontos feladatok árnyéka elkezd rávetülni az legfontosabbra. Az álmaidra is. Az együtt álmodás fénylő csodájára. Ahogy odakint egyedül töröm a járdalapokat, és pakolom a betont, a köveket a talicskába, újra meg újra látom magam előtt az alakját. A fehérséget. Azt, ahogy mosolyog. Ahogy csillog a szeme. Ahogy jelen van.

Nehezeket emelek, mert nem akarok túl sok időt eltölteni az apró darabok rakosgatásával. Holnap elszállítják a konténert, és csak most van lehetőségem megpakol-

ni. Meg kell állnom. Elfáradva ülök le a kerti asztalhoz. Így ér utol a diófa alatt az eddig visszatartott sírás.

Eljött. Itt van. A jövő közelebb jött. Megremegek az örömben. Mi történik velem? Mi ez a megmagyarázhatatlan érzés?

Alig készültem a fogadására. Mondták, hogy jön, tudtam is, de nem úgy életem. Csak elhittem, de nem hittem. Eleinte még az is megfordult bennem, hogy csak a Kossuth téri szentmisére megyek majd el. Azt is inkább teljesítésből. Hiszen annyi dolgom van. Igen, kicsiny is, langyos is a hitem. Miért érint mégis így? Ilyen közelről?

Ha elmegyek ma délután, mi történhet velem? Néhány dolog elmarad a napi teendőkből. Holnap jönnek a kapuépítők is. Elő tudom készíteni nekik a terepet? Néhány dolog talán elmarad. De ha elmegyek, megtörténhet, hogy megtérek. Hogy jobban meggyógyulok. Hogy teljesebben megváltozok.

Távolról hosszúnak tűnő a sor a Bazilikához vezető úton. A sorbanállásban már nem tűnik hosszúnak. Mind együtt vagyunk, kivétel nélkül ebben a kiegyenlítő várakozásban. Papok és laikusok együtt. Aztán a párhuzamos sorok egy ponton túl találkoznak, és egybekapcsolódnak. A bejutásban bízunk. A beléptetésnél néhányan a felesleges dolgokat ott kell hagyják a kordonok tövében.

Vajon a Mennyeek Országának beléptető kapuinál nekem mit kell majd letennem, hogy bemehessek? Mi az, amit még a figyelmeztetés ellenére vagy figyelmetlenségéből magammal hoztam a kapuig?

Az álmaimat biztosan beviszem. Egy régi álmat is, amiben Téged láttalak, Szentatyám. Visszamegyek gondolatban. A templomban voltál. Nem az oltárnál. Nem a szentélyben. A hívek között ültél a padban, szinte elrejtözve. Ott imádkoztál. Láttam a szereteted Jézus iránt. Éreztem a szerelmes szereteted Isten Fia iránt. Megláthattam ezt. Hogy szerelme vagy

Jézusnak. És most, hogy itt vagy, erre is emlékszem. Hálásan, a hűséges szeretetedre. A legfontosabbra.

Mit tesz velem az eljöveteled? Ha velem ezt teszi, mit tehet másokkal?

Ha tehetném, a szívekbe belesúgva kiáltanám: gyertek el mind, akik kerestek, gyertek el, hogy találjatok! Mind, akik elfáradtatok a zajtól, a csúftól, és a túl soktól, gyertek, és hallgassátok a csendjét, érzékeljétek a szépségét, és teljete be a kevés végtelenségével! Gyertek, akik betegek, akik üzöttek vagytok, gyertek, hogy meggyógyuljatok és békére leljete!

Gyertek, akik elveszve vagytok ezekben az időben, gyertek vissza, vissza a jövőbe, a közös időbe!

Még nem késő. Most van itt az idő. Még itt van. Gyertek, legyünk együtt egyek! Legyünk egy nyáj! Legyünk Vele! Legyünk Krisztussal!

A Rózsák tere görögkatolikus templomában fényképezett Király András, a Görögkatolikus Sajtó- és Médiaközpont munkatársa.

„Először úgy volt, hogy be se jutunk, aztán, hogy egy valaki, végül három sajtós mehetett be tőlünk. Ez sem volt egyszerű, mert Jaczkó Sándor atya mint házigazda lejelentett bennünket a TEK-nél, majd az MKPK-nál is, azonban a látogatás előtt két nappal derült ki, hogy állami részről valahogy lemaradtunk. Sok-sok telefonálás után aztán Sándor atya biztosított bennünket, hogy ott leszünk, sőt, még egy jó helyet is biztosítottak számomra, hogy testközelből tudjak fényképezni. (Annyira e körül forogtak a gondolataim, hogy aznap éjjel erről álmodtam: nem csak találkoztam a pápával a templomban, de a sekrestyén keresztül én mutattam meg neki, hol a mosdó...) Pénteken helyszíni próbát tartottak, ekkor már erős volt a rendőri jelenlét a templomban. Szombat reggel – még mindig belépő nélkül – jelentünk meg a megadott kapunál a Rózsák tere sarkán, ahol Jaczkó Sándor atya a kórustagokkal együtt vitt be bennünket. A templomban és a parókia udvarán ekkor már féltucat magyar és olasz ör vigyázott, akiknek minden alkalommal be kellett mutatni a karszalagot. A Szentatya érkezése előtt főhelynök atya bemutatott a svájci gárdisták vezetőjének, és közölte vele,

hogy a házigazda fotósaként vagyok jelen, engedjenek szabadon mozogni, amíg a Szentatya nálunk lesz. Megegyeztünk, meddig mozoghatok, ennek ellenére Ferenc pápa érkezését követően ellentmondást nem tűrően a helyemre parancsolt (ahonnan aztán később szépen kimoszultam, és szabadon mozogtam). Amikor a pápa elindult kifelé, közel voltam hozzá, de ekkor hangyaboly módjára szóródtak szét a gárdisták, és löktek minden fotóst félre. Ennek ellenére sikerült a közelében maradnom, és mivel az örök hátán kívül mást nem láttam, jó képeket ekkor nem tudtam készíteni, viszont mikor mellettem haladt el a Szentatya, olaszul megköszöntem neki a látogatást, és megfogattuk egymás kezét. Nagyon nagy

élmény volt. A templomkapun kiérve óriási tülekedés vette kezdetét. Igyekeztem Fülöp atya és a pápa közelében maradni, ahogy a téren álló hívek közé ment, de rettenetes erővel taszítottak, rángattak az örök előről, hátulról és oldalról, szóval javarészt a levegőbe nyújtott karokkal fényképeztem, alig láttam, mi történik előttem két méterrel. Szakmai részről tehát igazi kihívás volt, alaposan megizzadtam, lelkiileg azonban még nagyobb élmény volt. Maga, ahogy a megtelt templom imádkozta az akathisztoszt, ritkán tapasztalható érzés. Amikor megjött a Szentatya, a figyelem érezhetően rá irányult. A távozását követően viszont mintha megkönnyebbültebb, fölszabadultabb, hálataltebb, imádságosabb lett volna a szertartás. Csodálatos érzés volt, olyan magával ragadó, amihez hasonlót eddig kétszer tapasztaltam: először 1998-ban a Chevetogne-i monostor altemplomában vecsernyén, másodszer 2021. szeptember 8-án, amikor a Szent István-bazilikában több ezer hívővel imádkoztuk a Szent Liturgiát. Hálás vagyok, hogy részt vehettem ezen a történelmi eseményen, mely egyben óriási lelki élmény volt. Hálás vagyok, hogy görögkatolikus lehetek!”

Bubnó Tamás Liszt-díjas karnagy, a Szent Efrém Férfikar alapítója vezette azt a kórust, amely a Szentatya látogatásán énekelt a Rózsák terén az Istenszülő oltalma görögkatolikus templomban.

Egy üzenetben írta meg Fülöp atya, hogy hozzánk is ellátogat Ferenc pápa. Nem is volt kérdés, hogy kórossal fogjuk várni! Azt is hamar eldöntöttük, hogy akathisztoszt énekelünk, mert egyrészt sokak által ismert és kedvelt, másrészt nagyon szép. Januárban egy széles körből összeállt kórossal énekeltek föl a Görögkatolikus Múzeum interaktív állványán meghallgatható közel egyórás liturgikus anyagot. Úgy gondoltuk, hogy mintegy jutalomként ezek az énekesek alkossák a Szentatya látogatásán éneklő kórust is, kiegészülve a Szent Efrém Férfikarral és azokkal, akik rendszeresen énekelnek felvételeken, kórusainkban, vagy kántorizálnak. Így az ország minden pontjáról – még Kárpátjáról is – érkeztek görögkatolikusok a 60 fős kórusban.

Óriási boldogsággal töltött el, hogy minket, görögkatolikusokat is meglátogat a Szentatya. Én még Buenos Airesben, bíboros korában ismertem meg a nevét. Akkor tudtam meg, hogy mennyire szíven viseli az ottani görögkatolikusok sorsát – ő volt az Argentinában élő keleti rítusúak ordináriusa. Úgy látszik, ez a viszonya azóta sem változott.

Az akathisztoszt a kórus tagjaival előző nap és aznap reggel is elpróbáltuk. El kell mondanom, hogy az éneklés során bennem mindig van egy kettősség. Egyrészt szeretem a hagyományos, hívek által énekelte, egyszerűen hangzó dallamokat, ugyanakkor rendkívül fontos számomra a liturgiának a Bizáncban kialakult koncert-jellege. Mert előbb volt a művészien énekelte liturgia, és ennek gyöngye világi másolata lett a koncert. A szép, művészien énekelte liturgia engem hihetetlenül mélyen érint, ezért szeretek különösen is minden olyan alkalmat, amikor szertartáson szolgálhatunk. Ilyen alkalmakon nem arra figyel az ember, hogy hogy áll a nyakkendője, nem az elismerést akarja begyűjteni, sőt, nem is saját maga mélyül el a szertartáson, hanem szolgálatot tesz: segít a hallgatónak az elmélyülésben, az üdvösségre vezető út elérésében. A szolgálattelévő elsősorban szolgálattelévő, és hiába vesz részt teljesen, nem biztos, hogy ő maga is maradéktalanul

el tud mélyülni a liturgiában. A nagymamám jut eszembe, aki római katolikusként minden vasárnap orgona mellett kántorizált a férje, a szerencsi görögkatolikus pap liturgiáján, de utána ment a római katolikus templomba, hogy részt vegyen a saját szertartásán, amin teljesen az imádságra, a szertartásra tud figyelni. Ez az elmélyülést segítő tökéletességre törekvés jellemezte a mi éneklésünket is, és őszintén remélem, hogy elértük célunkat.

Amellett, hogy egy ilyen egyszeri és megismételhetetlen alkalmon énekelhettünk, még egy megtiszteltetésben volt részem. A szentatya érkezésének napján, rá várva az általam komponált *Tu est Petrus*-t, vagyis a pápát életető éneket énekeltek, amiben a *Boldogasszony anyánk* és az ő argentin népének zenei motívumait ötvöztem. Azt hiszem, egy zenész Magyarországon ennél nagyobb dolgot nem kívánhat magának. Örök életre szóló élmény volt. Meg is kapta a kottáját és a cd-jét.

Ha röviden kellene összefoglalnom az ő látogatását, egyrészt azt mondom: óriási élmény volt, másrészt azt, hogy szívesen látnám őt minden héten. Tudom, hogy ez önző és elképzelhetetlen kívánság, de ez az igazság. Én nagyon régóta követem a munkásságát, és rendkívül szeretem a hozzáállását, lelkületét.

Kispapok mondták a pápalátogatásról

Levcsenkó Dávid végzős papnövendék mesél élményeiről.

A pápalátogatás első napján ott voltunk a bazilikában, így már ott is közelről láthattuk a Szentatyát. A tervek szerint másnap a kispapok a kórus tagjaiként vettek volna részt Ferenc pápa látogatásán a Rózsák terén, de kiderült, hogy megsabták, hányan lehetnek a templomban, így nem engedtek be minket, hanem a templom előtt a kordonok mögé tereltek bennünket. Amikor Fülöp atya a Szent Erzsébet-templomból átjött a görögkatolikus templomba, láttuk, hogy keres bennünket. Bőszen integettünk neki, ekkor jelezte a biztonsági személyzetnek, hogy mi a szeminaristák vagyunk, és itt a helyünk. A templom bejárata előtt sorakoztunk föl, így közvetlenül előttünk haladt el a pápa, amikor betolták a templomba. Már akkor mosolyogva üdvözölt bennünket. A vatikáni biztonságiak figyelmeztettek bennünket, hogy ne érintsük meg, és ne csókoljunk neki kezét, de mi ennek természetesen nem tudtunk eleget tenni – nálunk, keletieknél hagyománya van annak, hogy a főpásztortól áldást kérünk, és kezét csókolunk neki. Amikor kifelé jött, mindannyian áldást kérő tenyérrrel vártuk.

Látva, hogy nyitott rá, és megérint bennünket, áldást adó kezét megcsókoltuk. A Gondviselésnek köszönhetően, ha a templomba nem is jutottunk be, mindannyian áldást kaptunk Krisztus földi hely-

tartójától. Néhányan nem tudtak velünk lenni, mert ők a másnapi pápai szentmise asszisztenciájának próbáján vettek részt,

de nekik később lehetőségük nyílt egyenként kezét fogni a Szentatyával. Ráadásul mi, a Munkácsi Egyházmegye kispapjai aznap este kaptuk meg a kisebb papi rendeket Budapesten, amin a legtöbb szeminaristatársunk együtt imádkozott velünk, szóval csodálatos nap volt.

Szintén a Szentatyával való találkozásról mesél Magyar Richárd végzős kispapunk is.

A Nyíregyházi Egyházmegye kispapjai pénteken részt vettek a bazilikában a pápa és az egyházi szolgálattevők találkozásán. Nagyon jó helyünk volt, közvetlenül a pápa szőnyege mentén kihúzott szalagnál álltunk. Megérintett Ferenc pápa közvetlensége. Ránk nézett, mosolygott, áldást adott, kezét fogott. Nekem is a szemembe nézett, és rám mosolygott. Olyan volt, mintha régi ismerősök lennénk. Másnap az előzetes tervek szerint nem tudtunk a kórusra menni, és a templomba sem engedtek be, az utcán kihelyezett kordon mögött várakoztunk. Fülöp atyának hála végül a templom kapujában várhattuk a Szentatyát, és kifele jövet áldást kaptunk tőle, és kezét csókolhattunk neki. Lenyűgöző a jelenléte, a közvetlensége, a szeretet, ami árad belőle.

Érdekes tanulságban is volt részem. A bazilikában és másnap a Rózsák terén is legtöbbször telefonnal a kezünkben vártuk a pápát, hisz meg akartuk örökíteni ezt a ritka pillanatot. És akkor valaki mellettem rám szólt, hogy

„tedd már el a telefont, inkább éld meg a pillanatot! Itt van előtted a Szentatyá, te meg telefonon keresztül nézed?”

Elgondolkodtam ezen, és rájöttem, hogy teljesen igaza van. Nagyon hálás vagyok neki ezért, mert kifele jövet már nem telefonnal, hanem a találkozás teljes örömevel vártam, ami sokkal bensőségesebb és teljesebb volt így. A Szentatyá megáldott, és megcsókoltam a kezét, és csak rá figyeltem. Meg kellene tanulnunk újra megélni a pillanat örömét, és emlékeinkben tárolni azokat, nem kizárólag fényképeken. Csodálatos élmény volt az a két nap, és a harmadik is, amikor görögkatolikus kispaptársaimat láthattam szolgálni a pápai szentmisén.

A pápai szentmisén az oltár körül szolgált Szemerszki Mihály negyedéves papnövendék is.

Minden egyházmegyéből két seminarista vehetett részt a pápai asszisztenciában a Kossuth téren, a Miskolci Egyházmegyéből én voltam az egyik. Mivel nekünk nincs

túl nagy gyakorlatunk a római katolikus szentmisén történő szolgálatban, hasznos volt, hogy az előző hét szombatján egy próbán vettünk részt. Nagyon sokat segített nekünk az esztergomi asszisztencia-magiszter, Alpár Gergő. Minden egyes mozzanatot begyakoroltunk. Úgy érzem – és a tévén keresztül is így látszott –, hogy minden zökkenőmentesen ment. Jó volt látni és átélni, hogy az egész egyház együtt mozdult meg a pápalátogatás alkalmából, és ez érződött a római katolikus kispap testvéreinkkel együtt az oltárszolgálatban is. Ráadásul, mintha a pápának ministrálni nem lenne elég nagy szó, egy olyan élményben volt részünk a szentmise előtt, amire nem számítottunk: Ferenc pápa szeretett volna találkozni azokkal, akikkel együtt szolgál a szentmisén, ezért mindegyikünkkel egyenként kezet fogott, és kaptunk tőle egy rózsafüzért.

A Rózsák terén, a templom előtti kordon mögött állt munkatársaival és feleségével Szabó Sándor, a Görögkatolikus Metropólia arcualattervezője, akinek különleges találkozója volt Ferenc pápával.

Az érseki hivatal munkatársaival korán reggel indultunk Debrecenből, mert reggel kilencre már az utca végén lévő kapunál kellett lennünk. Az egyik munkatársunk jóvoltából be tudtam volna menni a templomba, de inkább kint maradtam a többiekkel, ezért egy idősebb útitársunk ment be, akinek így nem kellett kint állnia több órát. Lelkesen vártuk a Szentatyát, az érkezése előtt Fülöp atya

odajött hozzánk, és köszöntött bennünket. Amikor megérkezett a Szentatya, egész közelről láttuk őt, pont a templom bejáratával szemben álltunk. A kivetítőt pont takarták a fák, így nem sokat láttunk abból, ami bent történik, de kint végül nagy élményben volt részünk: Ferenc pápa, miután kijött a templomból, nem szállt be az autóba, hanem odajött hozzánk, a kordon mögött várakozókhoz. Nagyon szép gesztus volt ez tőle. Amikor elénk ért, Fülöp atya mondta neki, hogy a munkatársai vagyunk. Integtetett, többekkel kezet is fogott. Én odatartottam a csokimat, észrevette, rám mosolygott, megérintette és megáldotta. Nagyon tetszett a közvetlensége, hogy az emberek szemébe nézett. Mások is mondták már, most én is megtapasztaltam. Nagyon szép emlék ez a nap az egész család számára.

KONDÁS SÁNDOR GÖRÖGKATOLIKUS ÁLDOZÓPAP, AKI 30 ÉVE VEZETI A RÁDIÓBAN A KRISZTUS KÖZÖTTÜNK! CÍMŰ GÖRÖGKATOLIKUS FÉLÓRÁT, FERENC PÁPA LÁTOGATÁSÁNAK ELSŐ NAPJÁN, ÁPRILIS 28-ÁN A SZENTATYA PAPOKKAL, DIAKÓNUSOKKAL, SZERZETESEKKEL, PAPNÖVENDEKEKKEL, LELKIPÁSZTORI MUNKATÁRSAKKAL VALÓ TALÁLKOZÁSA SORÁN TETT TANÚSÁGOT HITÉRŐL A SZENT ISTVÁN-BAZILIKÁBAN. ELŐBB TANÚSÁGTÉTELÉT, MAJD ÉLMÉNYBESZÁMOLÓJÁT OLVASHATJUK.

Szentatya!

„Krisztus közöttünk!” – „Van és lesz!” Harminc éve ezekkel az ősi szavakkal köszöntöm a rádió hallgatóit. Most erről a hittapasztalatról szeretnék tanúságot tenni és elbeszélni Isten csodás tetteit, amelyeket az életemben végbevitt (ld. Zsolt 9,2).

Hálát adok Istennek, hogy magyarnak, görögkatolikusnak születtem, és hogy belém oltotta a papi hivatás csíráját. A szülőfalu fölé magasodó dombra épített templom egyszerre volt számomra hívogató cél és tájékozódási pont. Így kezdett nyiladozni bennem a hivatás. S végül ott, annak a templomnak a tövében szentelődtem pappá, annak a lelkiatyának a sírja fölött, aki megkeresztelt. Isten ajándékának tekintem azt a lányt, akivel ugyan számtalanszor láttuk egymást, mielőtt kölcsönösen felismertük:

egymásnak szánt, teremtett minket az Úr. E nélkül nem történhetett volna meg az a csoda, hogy visszavonhatatlanul együtt tudtuk kimondani:

*„Önmagunkat, egymást és egész életünket
Krisztus Istenünknek ajánljuk.”*

Akkor azt terveztük, hogy házasságunkkal katedrális építünk. Most, az építkezés befejezéséhez közeledve úgy látjuk, ha katedrális nem is, de legalább egy szükségkápolnát sikerült felépítenünk, ahová bárki, bármikor betérhet. Házasságunk hetedik évében örökbefogadott gyermek után született meg további négy gyermekünk, ötödikként Down-szindrómás fiunk. Segített ez minket abban is, hogy úgy fogadjuk el adottságaikat, egészségi állapotukat, ahogy az ő forgatókönyvében szerepel.

Hálás vagyok Istennek, hogy már papi hivatásom kezdetén megszabadított a kishitűségtől, és képessé tett elfogadni a lehetetlen helyzeteket, mert ő éppen azokból tudja a legtöbbet kihozni. Felismertette velem, hogy a papi szolgálat sikere nem abban mérhető, hogy milyen teljesítményekre vagyok képes, hanem abban, hogy mennyire tudom kiüresíteni, neki átadni magam.

Hálát adok Istennek, hogy velem való kapcsolatomat a bizánci rítus szerint élhetem meg. Boldog vagyok, amikor templomaimban minden érzékszervemmel az Ő valóságos jelenlétéről szerezhetek bizonyosságot. Ahol az Ő tekintete ragyog át az ikonokon, a szentek örökkévalóságtól fénylő arcán. Ahol a tömjénfüsttel, a méltóságteljesen áradó dallamokkal, a gyakori könyörgésekkel együtt a lelkem is Istenhez emelkedik. Ahol papok és hívők mind egy irányba nézünk, s ugyanarra a nagy találkozásra vágyunk. Hála mindenért!

*

Hogyan került a tanúságtevők közé?

Kegyelemnek éreztem, hogy Fülöp atya fölkért erre, hiszen nem érdem, hanem feladat volt tanúságot tenni hitemről, és képviselni azokat a görögkatolikusokat, akik nagyon sokat szenvedtek a katolikus egyházhoz való hűségükért. Az bátortalanított csak el, hogy a Szentatyá, több ezer hívő, és többmillió tévéző előtt kell ezt a tanúságtételt megtennem, de bátorított az, hogy mindhárom püspök atya egyetértett a személyemben. A kilencedik zsoltár lebegett előttem: „*hálát adok neked uram, teljes szívemből, és elbeszélem minden csodádat*”. Három napom volt, hogy életem 60 évének minden kegyelmét átfűsüljem, ami elég kevésnek tűnt. De a Jóisten velem volt, és a jelenlétebe kapaszkodva nagyon szép kegyelmi idő volt ez a három nap, míg a sok-sok ajándékát emlékeimben újra átéltem. Keresztekben is volt részünk böven, de tudtuk, hogy bármi megtörténhet velünk, csak az nem, hogy Isten magunkra hagyjon minket. Komoly kétségeim támadtak azonban akkor, amikor ki-

derült, hogy három percbe kell összesűrítenem mindent. Vajon mit érthet meg a Szentatyá három percből? Ennyi idő alatt nem lehet átadni szinte semmit... Aztán olyan visszajelzéseket kaptam, hogy abból a néhány mondatból tökéletesen megértették, amit mondani akartam. A szöveg véglegesítését követően helyszíni bejáráson vettünk részt, és „élesben” elpróbáltuk az egészet a többi tanúságtevővel együtt.

Milyen volt a Szentatyával való találkozás?

Már az bazilikába érkezésekor sugárzott róla a fiatalos, közvetlen stílus, pedig idős, beteg testben nehezebbé esik már minden lépés.

Mélyen megérintett, hogy végig szemkontaktust tartott velem a Szentatyá, néha belepillantott a szövegbe. Látszott rajta, hogy előre elolvasta, ismeri a tartalmát. Soha nem fogom elfelejteni, hogy amikor a rózsafüzért kaptam tőle, huncut mosollyal szólt a segítőjének, hogy a feleségemnek is adjanak egyet.

Nem számítottam arra, hogy a beszédemből utal bármire is, de ez történt, sőt az előttem és utánam jövők tanúságtételéhez is hozzászólt valamit. Olyan volt, mintha egy családi asztalnál ültünk volna közösen. Nem szónokolni jött, hanem együtt gondolkodni velünk, megérteni minket, hogy az általunk mondottakat beleszöjje abba, amit örökségként ránk hagy.

Úgy gondolom, a mindenki felé nyitottsága és személyes közvetlensége olyan példát adott nekünk, amellyel a jövő egyházának útját mutatta meg. Azt mondta, az Isten stílusa a közelség, az együttérzés és a gyengédség – és pontosan ez testesítette meg ő is. Ugyanilyen Jézus Krisztus is, és ő a helytartójaként ugyanezt testesíti meg. Azt hiszem, a posztmodern ember számára ez a szimpatikus egyház: nem előtte szalad, nem utána lohol, hanem együtt halad vele.

Április 29-én, este a Papp László Sportarénában fiatalokkal találkozott a Szentatya. 11 ezer 14-25 év közötti fiatal vett részt ezen a különleges találkozón az egész országból és határon túlról egyaránt. Görögkatolikus fiataljaink mesélnek élményeikről.

**SZEPESI MELINDA
(Hajdúböszörmény):**

A Szentatya látogatásának második napján ott lehettem a Rózsák terén, amikor a görögkatolikusokat látogatta meg, valamint a fiatalokkal együtt részt vehettem a Papp László Budapest Sportarénában tartott találkozón is. Mindkét esemény felejthetetlen élmény marad számomra. Már a Rózsák terén is tapasztalható volt Ferenc pápa közelsége és az, hogy szeretettel fordul az emberek felé. Számomra az volt a nap fénypontja, amikor a Szentatya karnyújtásnyi távolságra haladt el mellettünk, távozását követően pedig a kint várakozó híveket is beengedték a templomba, ahol közösen fejezhették be az akathisztoszt.

A fiatalokkal való találkozáson jó volt tapasztalni, hogy milyen sokan hiszünk ugyanabban, és hogy minden ott lévőt ugyanolyan izgalommal és örömmel töltött el Ferenc pápa érkezése. A Szentatya fiatalokhoz intézett beszéde, valamint

a korábban elhangzott tanúságtételek nagyon elgondolkodtatók voltak. Ferenc pápa közvetlen hangvételben szólt a fiatalokhoz, előre megírt beszédét többször is kiegészítette. Engem az érintett meg leginkább, amikor megkért minket, hogy gondoljuk végig csendben, mi az, amit az életben keresünk, mi van a szívünk mélyén.

Ez a találkozás is megerősített hitemben. Remélem, hogy visszatekintve erre

a napra még sokáig tudok töltekezni élményeimből!

WESZELY BENCE (Makó):

Az idei év egyik legnagyobb eseménye volt számomra Ferenc pápa Budapesten tett látogatása. Amikor megérkeztünk az Arénába, a fiatalokkal való találkozóra, a hely már majdnem tele volt. Izgatottan csatlakoztunk a tömeghez. Ferenc pápát hatalmas ovációval fogadtuk. Felemelő élmény volt, hogy a Szentatya személyesen beszélt hozzánk.

Buzdított minket, hogy ne csak a telefonjainkra figyeljünk, hanem tegyünk valódi dolgokat is a valóságos életben. „Köszönöm, hogy itt vagytok, és hogy érdeklődtek a világ dolgai iránt! Ne féljeteek cselekedni és élni! Ahogy a magyarok mondják: Aki mer, az nyer” – mondta a pápa. Ez a mondat nagyon nagy hatással volt rám, mert ráébresztett arra, hogy az életemért magamnak is tennem kell.

Az egész esemény fantasztikus volt, és rengeteget tanultam. Nagyon hálás vagyok, hogy részt vehettem a pápalátogatás ezen eseményén, és külön köszönet a parókusomnak, hogy lehetővé tette ezt számomra!

BOGI (Hajdúdorog):

A pápalátogatás számomra egy mondatban: Hogyan találjuk meg önmagunkat?

Ferenc pápa beszédében elhangzott egy gondolat: „Az én kérdésem ez: Mit kerestek? Mit kerestek az életben? Mit keresel a szívedben? Mindenki magában, csendben válaszoljon: Én mit keresek?”

Az egész Aréna csendben volt, és magában elgondolkodott, hogy mit keres az életben, mit keres saját magában, ki akar lenni az életben. Azon a napon megtanultam, hogy az életünkben legyünk mi a főszereplők, és ne mások döntsenek helyettünk, vagy határozzák meg döntéseinket.

Jézus szeretné, hogy elérjük a vágyainkat. Aki mer, az nyer. Ha mersz és mérsz, és csinálod, akkor idővel eljutsz oda, hogy nyerni fogsz, meglesz a munkád eredménye az életben. És mindenki tehetséges, mindenkinek van egy olyan pontja, amit hasznosíthat az életben, és a legfontosabb dolog, hogy legyen célod, amit kitűzöl magad elé, és nyertes leszel, ha megvalósul, és a másik dolog, hogy nyissunk Jézus felé!

Nyissunk mások felé – csak így fogunk fejlődni, új emberekkel találkozni és megismerni őket, jól érezni magunkat és emlékeket gyűjteni! Nekem ez a két nap is ilyen volt, örültem annak, hogy tudtuk egy csapatként működni, imádkozni, énekelni, majd szó-

rakozásként játszani, táncolni, és a másikat jobban megismerni. Ferenc Pápa azt mondta, nem szabad búslakodni, nem szabad mással foglalkozni, hogy miként bántott meg a másik. Mosolyogj, és legyél önmagad, mert Jézus elfogad olyannak, amilyen vagy! És segíteni szuper dolog, segíts másokon, és ne csak magadat helyezd előtérbe, hanem legyél csapatjátékos, ketten több mindenre lehet jutni, mint egyedül! Időt kell szánni a csendnek a zajban, mert fontos megállni és imádkozni, csendben lenni, és átgondolni mindent ebben a rohanó világban. Ez a két nap a Szent Bazillal, visszagondolva, nagyon jó volt!

KOSZTYU ESZTER

Élményeim a Forrásponton

Katolikus egyetemistaként nagy várakozással töltött el, hogy múlt hét szombaton részt vehettem egy igazán felemelő, jól szervezett, nagyszabású eseményen – a Forrásponton –, ahová már régóta szerettem volna eljutni. Különös örömmel töltött el az a hír, hogy a Szentatya meglátogatja a fiatalokat.

Közel 170 középiskolás és egyetemista nagy reménnyel kelt útra a Miskolci Egyházmegyéből, hogy a Papp László Sportarénában több mint tízezer keresztény fiatallal együtt várhassa Ferenc pápa tanítását és dicsőítse a Jóistent, mindezt Palánki Ferenc püspök atya vezetésével. Induláskor imákkal kértük a Jóistent, hogy vezessen utunkon, és erősítsen meg bennünket ebben az életre szóló találkozásban. A pápa személye, mosolya, közvetlensége, illetve tanítása engem is megérintett.

A hírekből értesülve csodaként tekintek vissza erre az alkalomra, hogy idős kora és betegsége ellenére eljött hozzánk, magyarokhoz. Azonban nemcsak elrepült ide, hanem magával hozott egy fiatalos lendületet, együtt imádkozott velünk, és bátorított gondolataival, hogy keresztény fiataloként tüzzünk ki magas célokat, edzünk Jézussal, hiszen Ő a legjobb edző. „Aki mer, az nyer” – mondta Ferenc pápa. Ez a mondat abban is megerősített, hogy a sok feladatom ellenére mindig elegendő időt kell szánnom felebarátaimra, lelki feltöltődésekre és legfőképpen a Jóistenre. Gyakran hezitálok, amikor túlterhelt vagyok, de a szívem mindig segít a helyes döntésben, hogy olyan kincseket gyűjtsek, amely megmarad az örök életre, amit a rozsda nem esz meg, a moly nem rág szét. A dicsőítés után hitünkben megerősödve, lelkileg és testileg feltöltődve, új reményekkel tértünk vissza szereteteinkhez a kora esti órákban.

SZILVÁSI ZALÁN

Meleg, puha ágyban

Meleg, puha ágyban fekszem.
Emlékszem, a kőtáblákra a járdalapokra,
miket gyerekkoromban felemeltem.
Meleg, puha ágyban fekszem.
Egykor apám s nagyapám öntötte kövek alatt,
kerestem különös bogarakat.
Meleg, puha ágyban fekszem.
Még néhány évnyi pillanat és szép csendben,
valahol kívül majd testem.
Erre is készülök. Heverőm peremén szédülök.

Vajon ki emel követ én felettem?
Ki hasít vasbeton eget bennem?
Mióta nem láttam a fényt
s meleget nem ettem..
Törmelékek alatt ölelem a remegő reményt.
Nem tudom valaha elfeledem-e a keményt,
a köveket,
a csontig és azon is túl hatoló
hideget.

Nem tudom hallgattam-e szeretteimet eleget...
Szereztem a beszédeimmel a szívükbe meleget?

Emlékszem gyerekkoromban kint az udvaron
felemeltem minden kőlapot s fedelet.
Bogárkincset kerestem, kutattam az ismeretlen erényt,
lapozgattam mint egy nekem írt szelíden vad regényt.
Hogy meglelve, egy örökké tartó kicsi időre
bevihessem a szobámba,
mintha az enyém lenne.
Emlékszem a nyári éjszakákra.
A halk surrogásra,
kitintopánkák kaparászására.
Felébredtem éjszaka.
Finom végtagok és ízek súrolgattak üvegfalat.
De valahol,
valahol most emberek vannak a kövek alatt.

Meleg, puha ágyban fekszem.
Megbocsátva minden bűnös szavam s tettem.
Mikor a leghidegebb az éj mélye,
veszem ágyamat és indulok:
hív a Kelet fénylő sötétje.
Vasgúróval és hegyhengergetővel
álmodok.
Valahol, valahol a kövek alatt
emberek után kutatok.

A kövek megrepedtek s alatta nincsenek már
üveggolyók se bogarak.
Eltűntek egyetlen hosszú, vakító éjszaka alatt.
Nincsenek. A sasmadarak is elmentek.
Csak gépeket látok egyre többet.
Egeket karmoló, jégszárnyú gépeket.
Fenti jelek jelzik elő és rendezik át alant a színeket.

Álmomban ott járok a fellegeket elfedő romokban,
látom, hogy egy veremből nyúló kéz után
egy veremben lévő keze nyúl s megroppan.
Ott álmodok, ahol a remény csak rozsdafoltként hever
a jéghideg porban.

Borzongva ébredek.
Megmozgatok minden követ.
Csak egy keveset segíthetek.

Dúlt hálából építék alapot.
ablakos tetőt, a házakra kalapot.
A házak kéménye biztató, jó szót ereget.
Kutak köve alatt egy család tiszta vizet mereget.

Estefelé aztán bemegyünk a tiszta szobába.
cseppről cseppre emlékezünk anyánkra apánkra.
És összetapad halkán két kezünk.
Aztán mind, mind
meleg, puha ágyban fekszünk.
Meleg, puha ágyban ébredünk.

„Sajnos a mai világ nem tiszteli a hagyományokat”

A MAGYAR JELEN MUNKATÁRSA, KEMÉNY JÁNOS A GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZ ÉS AZ ORTODOXIA KÜLÖNBÖZŐSÉGÉRŐL ÉS HASONLÓSÁGÁRÓL KÉRDEZTE FÜLÖP METROPOLITÁT. MÉLY TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉST ADOTT A KÉRDÉSRŐL, DE SZÓBA KERÜLTEK KORUNK KIHÍVÁSAI IS, ÁM SZERINTE AZ EGYHÁZNAK SOHASEM SZABAD IGAZODNIA A KORSZELLEMHEZ, MINDIG VILÁGÍTÓTORONYKÉNT KELL ÁLLNIA ÉS IRÁNYT MUTATNIA.

Ha Magyarországon valaki azt hallja, görögkatolikusok, nem biztos, hogy tudja hová tenni, esetleg keveri a görögkeletiekkel (ortodoxia). Mi a különbség, mi a hasonlóság?

A görögkatolikus egyház, történelmi eredetét tekintve, a keleti egyházhoz tartozott. A nagy, fájdalmas egyházszakadás után (1054) mindig volt törekvés az egyház egységének helyreállítására. Voltak úgynevezett uniós zsinatok, a firenzei és a lyoni, amelyben Kelet és Nyugat kereste az újraegyesülés lehetőségét, mert sok egyházvezetőnek fájt a szétszakítottság. De nem tudták megvalósítani az egységet, és ez máig nem sikerült. A görögkatolikus egyház létrejött egyfajta megoldás, próbálkozás volt, hogy a keleti egyház, ha nem is teljes egészében, de legalább részeiben egyesüljön Rómával. Az első ilyen részleges egyesülés 1596-hoz köthető, akkor volt a breszti unió.

Ekkor bizonyos egyházrészek az ortodox egyházból kiváltak azért, hogy egyesüljenek Rómával. Ennek lett folytatása a többi uniós zsinat, amelynek sorába tartozik az ungvári unió 1646-ban. Ez a mi születési évünk.

Területileg hol jött létre a görögkatolikus egyház?

A két nagy egyház találkozásának mezsgyéjén, ahol földrajzilag, de a kultúra szempontjából is találkozik egymással a keleti és a nyugati egyház: a mai Lengyelország, Magyarország, Ukrajna, Románia, Szerbia és Bulgária területén. Ezekben az országokban máig nagy számban élnek görögkatolikusok. Persze vannak másutt is, a Közel-Keleten, Egyiptomban, de azok sajátjogú keleti egyházak, az eredetük, a történelmük is más.

Mi történt az egyesülés után?

Érdekes folyamat indult el. Ezek a görögkatolikus egyházak Róma alatt lassan latinizálódni kezdtek. Sokszor a latin főpapok joghatósága alá kerültek, akik nem is igazán tudtak mit kezdeni az újonnan jövőkkel. Annak örültek, hogy gyarapodtak, de nekik nem volt fontos megőrizni a keleti identitást.

Bár az ilyen uniós kezdeményezéseknél a keletiek számára fontos volt, hogy megőrizhessék a rítusukat, s ez az egységnek része is volt, az egyesülés feltétele, de a gyakorlat mégis mást mutatott. Ennek sok oka volt, főként az, hogy a papokat latin szemináriumban képezték, s így idővel ők maguk is eltávolodtak a keleti rítustól, már maguk sem értették, mi is a keleti egyház.

Milyen következményei voltak ennek?

Nagyon aláásta Kelet és Nyugat viszonyát. Két okból is. Egyik az, hogy bizonyos közösségek úgy egyesültek Rómával, hogy teljesen el is szakadtak a keleti egyháztól. A másik, hogy miután elszakadtak, latinizálódtak, a keleti egyház tagjainak a szemében ezzel hűtlenné váltak, mert elkezdtek elhagyni a keleti szertartásokat.

Ez egészen odáig ment, hogy egyes helyeken már nem építettek ikonosztáziót, sőt volt olyan görögkatolikus egyház, ahol még a kötelező cölibátust is bevezették. Ez az Egyesült Államokban történt.

A mai napig nem változott ez a folyamat?

De, az utóbbi 30-40 évben már igen. Mondhatni a II. Vatikáni Zsinat után kezdett egy másik irányú folyamat elindulni.

Vissza a keleti gyökerekhez?

Igen. Ennek egyik prófétai harcosa II. János Pál pápa volt. Két fontos dokumentumot adott ki, amiben megfogalmazta, hogy a katolikus egyházon belül a katolikusoknak az a feladata, hogy a keleti egyház minden kincsét megéljék.

Sőt, a görögkatolikusoktól még azt is kérte, hogy „tisztogassák” meg a latin hatásoktól a saját életüket. Térjenek vissza minél inkább a keleti lelkiséghez.

Az ortodox egyházak érzékelik ezt a folyamatot?

Ez nem egyszerű. Évszázadok óta tartó folyamatról van szó, amelyet nem könnyű más irányba terelni. Mind a mai napig él bennük a vád, hogy a görögkatolikus egyházak hűtlenek lettek. Ez a szemlélet egy-két rendelkezéssel, akár egy-két évtizednyi munkával még nem fordult meg. Azt kell látnunk, hogy ez az új irányú folyamat az ortodox-katolikus párbeszédre vajmi kevés hatással bír. A katolikus-ortodox párbeszéd során 1993-ban fogalmazódott meg az ún. Balamandi Nyilatkozat, amely a görögkatolikus egyházzal két fontos mondatot állított. Az egyik, hogy elismeri a görögkatolikus egyházak létjogosultságát, viszont kimondta, hogy az egységnek nem ez az útja. Vagy úgy is fogalmazhatunk, az egyesülésnek nem ez a követendő példája.

Ugyanakkor a már létrejött görögkatolikus egyházakat nem kell beolvasztani ide vagy oda, ők történelmileg Isten akaratából léteznek. Ezt elfogadta mind a két egyházfél. Ilyen értelemben tehát mégis van némi változás.

Miért nem ez az egyesülés útja?

Mert ne úgy egyesüljön egy közösség Rómával, hogy szakítania kell a saját egyházával, hanem dolgozzunk azon, hogy a két teljes egyház egyesülhessen. Ez nehezebb, hosszabb ideig tart, de nem adhatjuk fel. Fontos, hogy amikor Ferenc pápa és

Kirill pátriárka Havannában találkoztak, az ott készült 30 pontos nyilatkozatban is megismételték, hogy a görögkatolikus egyház nem modellje a nyugati és a keleti egyház egyesülésének, de van létjogosultsága.

Ha már szóba került a II. Vatikáni Zsinat, tény, hogy létezik egy olyan jelenség a katolikusok körében, hogy nem magát a zsinati dokumentumokat vitatják, hanem úgy tartják, azok értelmezése rendkívül rossz irányokat vett. Azt állítják, hogy az egyház a korábbi értékeit feladta azért, hogy megfeleljen a világi elvárásoknak, és ez nem jó út. Ezzel szemben az ortodox egyházakban az látszódik, hogy sokkal jobban ragaszkodnak a tradícióikhoz. Ebben a kérdésben a görögkatolikus egyházak hogy állnak? Azok a katolikusok, akik nem értenek egyet a zsinat szellemiségével, keresik a kapcsolatot a görögkatolikus közösségekkel?

Elméleti a felvetés. Ha van is rá példa, ami lehetséges, ez zsákutca, rossz helyen tapogatóznak. Hiszen a görögkatolikus egyház a II. Vatikáni Zsinat idején is tagja volt az egyháznak. Tehát egyértelműen ránk is hatással volt a zsinat. Hozzáteszem, a kezdeti időszakban inkább rossz irányban. Mi is megszenvedtük azt, hogy sokan voltak, akik nem értették meg a zsinat szellemiségét. Egészen annyira, hogy a rosszul értelmezett nyitás és könnyebb „érthetőség” jegyében Magyarországon is megtörtént, hogy bizonyos templomokból

kivették az ikonosztáziót, kidobták az ikonokat. Ez borzasztó, roppant fájó tévedés volt, amely nagy károkat okozott. De ez a zsinat rossz értelmezése, hangsúlyozom, mert például az is a zsinat hosszú távú gyümölcse, hogy az ortodox egyházak ma már testvéregháznak tekinthetők, nem pedig szakadároknak. Ezt a II. Vatikáni Zsinat fogalmazta meg. Majd Benedek pápa volt az, aki újra fölerősítette, s azóta többször is használjuk a „testvéregház” kifejezést. A zsinatra mindenképpen nagy szükség volt, és Isten vezette fordulatot hozott az egyházban, csak sokan félreértették.

Persze, ami a hagyományok őrzését illeti, hála Istennek a mi katolikus egyházon belül megélt helyünknek valóban az a hatása, hogy sokkal erősebben kötődünk a rítushoz és a hagyományokhoz. És amikor ezt helyesen értelmezzük és éljük meg, nagyon sok mindenben megőriz minket. Kétségtelen, ez a mi egyik fontos erősségünk.

Ritkaság ez a mai világban.

Sajnos a mai világ nem tiszteli a hagyományokat, legfeljebb nagyon kicsiny mértékben. Sőt, azzal akar nagyot alkotni, hogy „mer szakítani a múlttal”. Pedig a múlttal nem szabad szakítani, abból építeni kell. Ez minket bizonyos területeken megőriz, például a sokat emlegetett gender kérdésében is. Egy aranyos példát mondok, és ez nem is annyira a görögkatolikus emberek, sokkal inkább a keletiek gondolkodása miatt jellemző. Egy brüsszeli képviselő mesélte el nekem, hogy amikor vita volt az Európa Parlamentben a gender valamelyik pontjának az elfogadtatásáról, akkor az egyik román képviselő felállt, és azt mondta:

„Jól értem, hogy maguk arról vitáznak, hogy a férfi és a nő különbségét el kell törölni? Ez egyszerűen nevetséges!” – mondta, és kivonult a teremből.

A keleti kultúrákban, a keleti szemléletben erősebb a hagyományokhoz való kötődés. Ilyen értelemben érezhető az egyházunkban, de még Magyarországon is, hogy mi inkább keletiek vagyunk.

Meggyőződésem, hogy az egyháznak nem az a feladata, hogy választ adjon a kor kihívásaira. Nem az egyháznak kell követnie a világot, hanem fordítva. Iránymutató oszlopnak kell lennie, világítótoronyként kell állnia a maga helyén. Ha a történelem hullámverései rátörnek, nem reagálnia kell rájuk, hiszen úgyszólamint jönnek újabb hullámok. Állnia kell a helyén, az irányt mutatva. Persze nem szabad idealizálnia sem a történelmet. Az egyház és a politika korábban is összefonódott. E tekintetben voltak jobb és rosszabb időszakok. De azért tartanunk kell magunkat ahhoz, hogy bár a világban élünk, de nem a világból.

A világ polgárai vagyunk, de a mennyország polgárai is. S nekem, egyházi vezetőnek az a feladat, hogy tudassam az emberekkel, ébresszem rá, emlékeztessem őket, hogy el ne felejtsek egy pillanatra sem, hogy ők Isten országának a tagjai. Mindent csak ennek a fényében szabad megélniük.

Beszéltünk a nyugat-európai állapotokról, de ha úgy tetszik, egyetemes keresztény nézőpontból vizsgáljuk meg Magyarországot és a társadalmát! Mennyire tekinthető kereszténynek? Gyakran halljuk politikusok szájából, hogy kulturális kereszténységről beszélnek. Ez nem csupán egy politikai konstrukció? Ez voltaképpen micsoda? A karácsonyfa és a húsvéti nyuszi? És mintha kényesen ügyelnének arra, hogy ne hívő kereszténységről beszéljenek. Fontos a kulturális kereszténység, de vajon elegendő?

Valóban, a kulturális kereszténység inkább riasztó kifejezés. Beszéljünk inkább keresztény kultúráról! Ennek őrzése és építése az ország vezetőinek a feladata. Ha a magyarországi helyzetet nézzük, nagyon jó lehetőségeink vannak, mert a vezetőinek jó része keresztény gondolkodású. Ezzel nem avatom szentté őket, ugyanolyan bűnösök, mint én vagy bárki más. De úgy látom, nagyobbik részük őszinte meggyőződésből fontosnak tartja a keresztény értékeket. Ennek köszönhető egyebek között, hogy a genderelmélet szélsőségei itt nem tudtak teret nyerni. Ezt nagyra kell értékelni. De beszéljünk arról is, hogy az egyházak hogyan viszonyuljanak ehhez! Az egyház feladata nem az, hogy a társadalmat formálja, hogy azt kereszténnyé tegye. Nem. Az a dolga, hogy az embereket elvezesse az üdvösségre. Ennek, ha úgy tetszik, mintegy mellékterméke, hogy a földi életet is sokkal élhetőbbé teszi, mint amilyenné tette a bűn. A keleti teológia talán ezt úgy fogalmazná meg, hogy a feladat Isten országának jelenvalóvá, érzékelhetővé tétele az emberek életében. Az egyház valójában Isten országa itt a földön. Persze ezen nemcsak a papoknak kell munkálkodniuk, hiszen nemcsak ők az egyház tagjai, hanem minden keresztény ember.

S mindenkinek a saját életkörülményei közepette kell megélnie Isten országának ezt a jelenvalóságát. Ezért nagyon örülök, hogy vannak az egyházunk által fenntartott intézmények, iskolák, árvaházak, időotthonok. Mert így intézményes kereteken belül tudjuk elősegíteni Isten országának megélését. Igyekszünk Isten irgalmas szeretetét érzékelhető módon megélni, megtapasztalhatóvá tenni. Ez a dolgunk.

Közös ünnep volt a 110 éves évforduló kiállításmegnyitója

TAVALY HIRDETTÜK MEG A HAJDÚDOROGI EGYHÁZMEGYE ALAPÍTÁSÁNAK 110. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL AZT AZ ALKOTÓI PÁLYÁZATOT, MELYEK MUNKÁIBÓL NYÍLT KIÁLLÍTÁS MÁRCIUS 27-ÉN DEBRECENBEN, A METROPÓLIAI HIVATALBAN.

AZ ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓ EGYBEN A PÁLYÁZAT EREDMÉNYHIRDETÉSE IS VOLT.

Noha a Hajdúdorogi Főegyházmegye ma egy a három görögkatolikus egyházmegyéből, 103 éven át ez volt az egyetlen magyar görögkatolikus egyházmegye hazánkban. A közös múltat is bizonyítja, hogy mindhárom egyházmegyéből, az ország egész területéről érkeztek a legkülönbözőbb technikákkal készült munkák.

Közel háromszáz rajz, festmény, rézkarc, kerámia, grafika, ikon, makett, montázs, modell, vers, novella készült a pályázatra. Az alkotásokat háromtagú szakmai zsűri bírálta el: **Johanna Hacker** német templomfestő, **Seres Tamás** ikonfestő-restaurátor és **Rémes Péter** templomfestő.

A kiállítás a metropólia debreceni hivatalában nyílt meg, az ünnepségen jelen volt Kocsis Fülöp érsek-metropolita, Orosz Atanáz miskolci megyéspüspök, Szocska Ábel nyíregyházi megyéspüspök, Keresztes Szilárd nyugalmazott hajdúdorogi megyéspüspök, Latorcai János, az Országgyűlés alelnöke, Vincze Máté, a Kulturális és Innovációs Minisztérium helyettes államtitkára, Puskás Attila, Debrecen város alpolgármestere, Horváth Zoltán, Hajdúdorog polgármestere, Seszták István, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola fenntartói biztosa, Szabó Irén, a hamarosan nyíló Görögkatolikus Múzeum igazgatója, egyházmegyénk oktatási-, szociális- és pasztorációs irodáinak vezetői, munkatársai, a helynök atyák, papok, intézményvezetők, oktatók, szülők, barátok, rokonok.

Az esemény a Lautitia Vegyeskar énekével vette kezdetét.

„Az eltelt 110 évet nemcsak visszaemlékezésre használjuk, hanem önmagunkra és a jövőbe tekintésre is. Fiatalok, gyermekek és felnőtt alkotóművészek a saját

ötleteik, elképzeléseik, álmaik megvalósítása folytán vesznek részt ebben az ünnepségen. Nem látszik rajtunk a 110 év, nem ráncosak az egyházunk arcvonásai, mert az egyház mindig fiatal. Éppen azért, mert Krisztus élte bennünket” – mondta köszöntőjében Fülöp metropolita.

„Nagy öröm töltött el, amikor láttam a szebbnél szebb rajzokat, festményeket és egyéb különleges alkotásokat. Mennyi élet, mennyi szeretet és mennyi egyház iránti vonzódás, elköteleződés fogalmazódik meg ezekben az alkotásokban! Nagyon hálás vagyok az alkotóknak, hogy ilyen nagy számban és ilyen nagy lelkesedéssel vettek részt ebben az ünnepségen. Külön köszönöm az alkotóművészeknek, akik nem röstelltek, hogy gyermekekkel együtt közösen mérjék össze a tudásukat. A pályázatnak természetesen nem az összehasonlítás és nem az osztályozás volt a célja, hanem hogy minél inkább oda tudjuk adni magunkat, minél inkább gazdagabbá tudjuk tenni ezt a megemlékezést. Egyházunk tehát, ha 110 éves is, fiatal, és nagy jövő áll előtte. Őseink büszkén vitték, hordozták görögkatolikus egyházunk értékeit, kincseit, és adták tovább az újabb nemzedéknek. Látva ezeket az alkotásokat, joggal remélhetjük, hogy őseinkhez hasonlóan a következő generációk is ugyanolyan lelkesen adják tovább kincseinket az utódaiknak. A görögkatolikus egyház egyik jellegzetesége, hogy erősen őrzi és élteti hagyományait. Ezt a hagyományörzést és -éltetést, a hagyományok tiszteletét nagyon fontos továbbadnunk a következő nemzedéknek is, ugyanakkor a fiatalság, a

nagycsaládok, a sok gyermek magában hordozza azt, hogy nemcsak a múlthoz ragaszkodunk, hanem előre is tekintünk. Ősi kincseinket megőrizve, azokhoz ragaszkodva, azokat tovább nemesítve tudunk élni és tudunk fejlődni bátor lépésekkel. Ez a ragaszkodás, ez a jövőbe tekintés jelenik meg ebben a kiállításban, mely megmutatja görögkatolikus egyházunk múltját, jelenét és jövőjét, egyszóval görögkatolikus egyházunk tekintetét, amely, remélem, Krisztus tekintetét sugározza, továbbítja mindenki számára.”

Vincze Máté, a Kulturális és Innovációs Minisztérium helyettes államtitkára a nemrég elhunyt Legeza Józsa atya szavaival kezdte köszöntőjét:

„nem az eredményeink számítanak, hanem a küzdelmeink”.

A politikus azt mondta: ez a mondat jól összefoglalja a görögkatolikusok mindent legyőző lelkesedését és mindent legyőző energiáját, nemcsak 110 éve, hanem sokkal régebb óta.

„Ezt a gazdag kiállítást, a több mint 200 pályaművet látva nekem is megdobban a szívem. Manapság, amikor annyira nehéz ragaszkodnunk az identitásunkhoz, amikor minden megkérdőjeleződik, amikor már az is bátorságot jelent, hogy felvállaljuk azt, hogy kik vagyunk, miben hiszünk, egyáltalán hiszünk valamiben, akkor bizony erőt ad látni ezt a sok boldog arcot, gyerekeket és időseket, akik büszkén hirdetik, hogy igenis hisznek abban, amit hirdetnek.

A Kulturális és Innovációs Minisztérium mindig örömmel látja, ha az egyházi fenntartás olyan szintre ér, amikor már nemcsak koncerttermek és művelődési

házak vannak, hanem alakul egy múzeum is – mert a múzeumot a kulturális élet, a kulturális tápláléklánc csúcán akkor alapít az ember, amikor arra gondol, hogy bizony az utánunk jövő generációknak is van mit bemutatni, és úgy számol, hogy sokáig megmarad az adott közösség.

Én ugyanezt kívánom a görögkatolikus testvéreknek, nem még 110, hanem legalább 1100 évet maradjanak ilyenek, amilyenek. Önök pedig terjesszék ezt a hitet és ezt a kiállást!”

A megnyitó a Lautitia Vegyeskar művével folytatódott. Nemes József, a kórus karnagya elmondta: Karafiáth Orsolya Pókok című megzenésített versét először hallhatta a közönség.

Az ünnepség a pályázat eredményhirdetésével zárult. Király András, a pályázat

koordinátora elmondta: közel 300 mű érkezett az egész ország területéről, a legfiatalabb versenyző 3, a leidősebb 82 éves. A díjakat a következő nagylelkű adományozóknak köszönhetjük: Hajdú-

dorogi Főegyházmege, Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Myra Kávészó (Debrecen), Hajdúdorogi Apák Egyesülete, hajdúszoboszlói Hungarospa, Szent István-bazilika, Teslaelmeny.hu, Szent Atanáz Könyv- és Kegytárgybolt (Budapest), Renomé papír- és írószerbolt (Nyíregyháza), zöld-S Studio és Magyarország egyik legkedveltebb állatkertje.

A pályázat végeredménye:

Különdíj jár a nyíregyházi Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda **Katica csoportjának** és a nagydobosi Örömhír Gk. Óvoda **Napsugár csoportjának**, akik egyedi alkotáson ötvözték a csoport összes gyermekét és hitünk szimbólumait.

Különdíj a legfiatalabb pályázó, a **3 éves Dorka Sára**, és a **4 éves Nagy Dorka** – mindketten a mátészalkai Mária Kertje Görögkatolikus Óvodába járnak.

5 éves ódovások

1. helyezett: **Kerekes Emma**, nyíregyházi Szent Miklós Gk. Óvoda Margaréta csoportja
2. helyezett: **Kiss Vivien**, edelényi Szent Miklós Gk. Óvoda
3. helyezett: **Gulácsi Fanni**, nyíregyházi Szent Miklós Gk. Óvoda Margaréta csoportja

6 éves óvodások

1. helyezett: **Borbély Zsófia**, mátészalkai Mária Kertje Gk. Óvoda
 2. helyezett: **Valach Nóra**, nyíregyházi Szent Miklós Gk. Óvoda Méhecske csoportja
 3. helyezett: **Mészáros Attila**, edelényi Szent Miklós Gk. Óvoda
- Különdíj: **Hasulyó Biborka**, Nyíregyháza, Szent Miklós Gk. Óvoda

1-2. osztály

1. helyezett: **Nyolczas Laura**, debreceni Szent Efrém Gk. Általános Iskola
 2. helyezett: **Illés Hunor** és **Szolnoki Roland**, mindketten a debreceni Szent Efrém Gk. Ált. Iskolából
 3. helyezett: **Csuhai Zsombor** és **Szőllősi Regő Ruben**, mindketten a debreceni Szent Efrém Gk. Általános Iskolából
- Különdíj: **Szabó Tamás** a máriapócsi Dudás Miklós Két Tanítási Nyelvű Gk. Ált. Iskolából és **Bori Viktória** a kazincbarcikai Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Iskolából

3. osztály

1. helyezett: **Erdei Emese** és **Szender Léna**, mindketten a mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskolából
 2. helyezett: **Vágányik Johanna** és **Ivancsó Lili**, mindketten a mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskolából
 3. helyezett: **Szabó Bence** és **Török Bene Kán**, mindketten a mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskolából
- Különdíj: **Vágányik Johanna** (Mátészalka, Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskola)

4. osztály

1. helyezett: **Nyíri Vivien** és **Rostás Dóra**, mindketten a mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskolából
 2. helyezett: **Zsupka Anna** és **Lakatos Dominik**, mindketten a mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskolából
 3. helyezett: **Gerner Zselyke** és **Hevesi Blanka**, mindketten a nyíregyházi Szent Miklós Gk. Általános Iskolából
- Különdíj: **Rácz Mirabella**, hajdúdorogi Szent Bazil Gk. Általános Iskola
Oroszi Szonja, nyírlugosi Szent Péter és Pál Gk. Általános Iskola
Orosz Gergő, mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskola
Demeter Zoé, mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskola

5. osztály

1. helyezett: **Tóth Boróka**, nyíregyházi Szent Miklós Gk. Általános Iskola
2. helyezett: **Tóth Nimród**, nyíregyházi Szent Miklós Gk. Általános Iskola és **Kanyó Elizabet**, mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskola
3. helyezett: **Piros Panni**, mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskola és **Farkas Attila**, kazincbarcikai Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Iskola

6. osztály

1. helyezett: **Szabó Kitti** hajdúdorogi Szent Bazil Gk. Általános Iskola és **Bartha Hanna**, mátészalkai Móricz Zsigmond Gk. Kéttannyelvű Általános Iskola
2. helyezett: **Oláh Zsófia**, Máriapócs, Dudás Miklós Két Tanítási Nyelvű Gk. Általános Iskola és **Puskás Violetta**, Nyíradony, Szent Mihály Gk. Általános Iskola
3. helyezett: **Kovács Panna Gréta**, Nyíradony, Szent Mihály Gk. Általános Iskola

7. osztály

1. helyezett: **Szabó Hanna Vivien** (Máriapócs, Dudás Miklós Két Tanítási Nyelvű Gk. Ált. Isk.)
 2. helyezett: **Péter Anna** (Máriapócs, Dudás Miklós Két Tanítási Nyelvű Gk. Ált. Iskola)
 3. helyezett: **Schmied Julianna** (Nyíregyháza, Szent Miklós Gk. Általános Iskola)
- Különdíj: **Fazekas Panna** és **Lőrincz Levente**, mindketten a mátészalkai Móricz Zsigmond Kéttannyelvű Gk. Általános Iskola

8. osztály

1. helyezett: **Kolisznicsenko Szofia**, budapesti Szent Anna Gk. Gimnázium és Technikum és **Tamás Bianka** (Kisvárd, Szent György Gk. Általános Iskola)
2. helyezett: **Kiss Bálint** (Hajdúdorog, Szent Bazil Gk. Gimnázium)
3. helyezett: **Pop Denisza** (Hajdúdorog, Szent Bazil Gk. Gimnázium)

9. osztály

1. helyezett: nem került kiosztásra
2. helyezett: **Tószegi Valéria** (Hajdúdorog, Szent Bazil Gk. Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola)
3. helyezett: **Varga Zsombor**, budapesti Szent Anna Gk. Gimnázium és Technikum

10-12. osztály

1. helyezett: **Simon Éva** (Hajdúdorog, Szent Bazil Gk. Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola) és **Simon Éva**, Tószegi Valéria közös grafikája (Hajdúdorog, Szent Bazil)
 2. helyezett: **Zsadányi Aliz** és **Kardos Kata** rézkarca (Hajdúdorog, Szent Bazil)
 3. helyezett: **Lakatos Petra** és **Fejér Dóra** munkája (Hajdúdorog, Szent Bazil) és **Pogácsás Zsuzsa** (Hajdúdorog, Szent Bazil Gk. Gimnázium)
- Különdíj: **Szent Bazil Ikonfestő Kör**, Hajdúdorog

Felnőttek

1. helyezett: **Monosotry Viktória**
 2. helyezett: **Rásó Erzsébet**
 3. helyezett: **Rásó Erzsébet**
- Különdíj: **Oláh Jánosné** és **Latorcainé Ujházi Aranka**

Irodalmi kategória

1. helyezett: **Varga Csaba**
2. helyezett: **Szóládi Zoltán**
3. helyezett: **Szántai Mihály**

Katica csoport

Nagyodobos

Dorka Sára

Kiss Vivien

Kerekes Emma

Szöllősi Regő Ruben

Nyolczas Laura

Csuhai Zsombor

Erdei Emese

Nyíri Vivien

Török Bene

Vágányik Johanna

Rostás Dóra

Rácz Mirabella

Oroszi Szonja

Demeter Zsóé

Hasulyó Báborka

Illés Hunor

Szolnoki Roland

Szabó Tamás

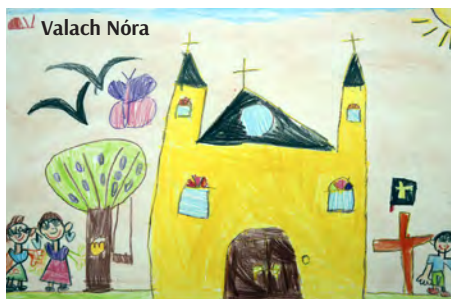
Bori Viktória

Szabó Bence

Ivancsó Lili

Valach Nóra

Borbély Zsófia

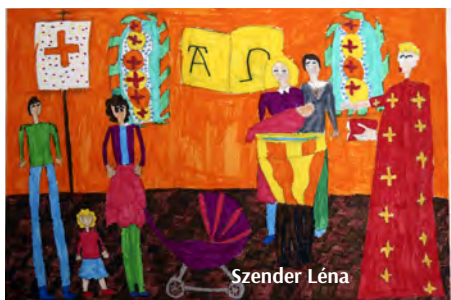
Nagy Dorka

Gulácsi Fanni

Mészáros Attila

Szender Léna

Vágányik Johanna

Zsupka Anna

Lakatos Dominik

Orosz Gergő

Farkas Attila

Fazekas Panna

Lőrincz Levente

Szent Bazil
Ikonfestő Kör

Kapásné Rásó Erzsébet

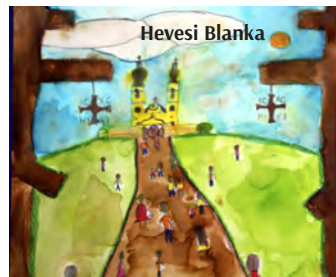
Oláh Zsófia

Oláh Jánosné

Gerner Zselyke

Hevesi Blanka

Tóth Nimród

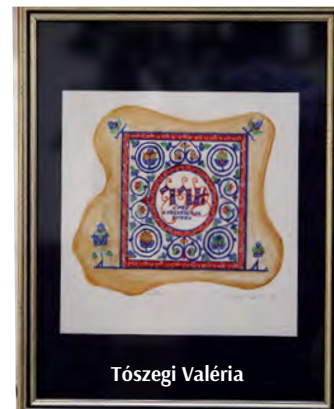
Simon Éva - Tószegi Valéria

Pogácsás Zsuzsa

Zsadányi Alíz - Kardos Kata

Tószegi Valéria

Tóth Boróka

Monostory Viktória

Simon Éva

Kapásné Rásó Erzsébet

Galambica Péter

Piros Panni

Kanyó Elizabet

Kovács Panna Gréta

Puskás Violetta

Kiss Bálint

Kolisznicsenko Szofia

Schmied Julianna

Péter Anna

Szabó Hanna Vivien

Kolisznicsenko Szofia

Szabó Kitti

Tamás Bianka

Varga Zsombó

Batha Hanna

A csodatevő munkácsi Istenszülő-ikon

A rendszerváltás után, amikor megnyiták a határok, nemcsak a kárpátaljaiak mehettek szabadon Magyarországra, onnan is átjöttek hozzánk. Azonban nemcsak rokonok és barátok érkeztek, hanem kereskedők is, akik felvásároltak mindent, ami értékes és mozdítható volt. A nagymama fél évszázados szilkéjétől és szöttestől kezdve a keményített vásznon és karosládán át a csillárokig, faliórákig, mozsarakig és szenesvasalóig mindent elvittek. Szó szerint kisöpörték a padlásokat. Ebben az időszakban, amikor az egyházak még csak éledeztek, s a templomok tulajdonviszonya is tisztázatlan volt, számos kegytárgy – kehely, ikon, gyertyatartó – tűnt el.

Az ikont őrző szerzetes,
Julian Mígovics

A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye is számos pótolhatatlan kegytárgyat veszített el a kommunizmus alatt és a rendszerváltás idején. Sokáig ezek közé sorolták azt az istenszülő-ikont is, amelyet a csernekhegyi kolostorban őriztek, ám a szovjet érában eltűnt.

A 68 cm magas és 55 cm széles ikon valószínűleg Itáliában élő görög emigránsok keze munkája, s a felirata szerint 1453-ban festették. Mind a keleti, mind a nyugati művészet jegyeit magán hordozza, ezért különösen is fontos a kárpátaljai görögkatolikusok számára, akik maguk is a keleti és nyugati egyház találkozásában élnek – mind rítusbeli, mind kulturális, mind földrajzi tekintetben.

A kárpátaljai görögkatolikus szimbólumává váló munkácsi Istenszülő azután vált különösen fontossá, hogy az 1920-as trianoni döntés következtében az addigi máriapócsi zarándokhely a kárpátaljai görögkatolikusok számára határon túlra került, s ezáltal elérhetetlenné vált. A hívek vigasztalására ajándékozta az Istenszülő-ikont 1926-ban XI. Piusz pápa a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegyének, s azt a csernekhegyi bazilita kolostorban harmincezres tömeg kíséretében helyezték el mindenszentek vasárnapján. Ez lett a kárpátaljaiak lelki életének és zarándoklatainak központja, a munkácsi Istenszülőt védőszent-jükként tisztelték.

1946-ban a kolostor igumenje másolatot készíttetett az ikonról, és azt helyezte a kolostor templomába – ahol ma is látható. Az eredeti képet az egyik szerzetes szüleinél rejtették el, majd annak börtönből való szabadulása után ő maga őrizte a Szolyvához tartozó Bisztrán. Miután az NKVD egyre élenkebben figyelte és zaklatta a szerzetest, jobbnak látták az ikont a munkácsi Jakovics családra bízni, akik a legnagyobb titokban őrizték. Néhány szerzetesen kívül évtizedeken át senki sem tudott hollétéről.

Az ikon eredeti helyén az 1930-as években

A görögkatolikus egyház legalizálása után a baziliták hiába próbálták visszatérni csernekhegyi kolostorukba, azt ugyanis a helyi hatóságok az orosz ortodox egyház kezére játszották.

Amikor 1998-ban árvíz pusztított a város egyes részein, azt a házat is elöntötte a megáradt Latorca, amelyben a kép rejtőzött, ám az ikont őrző szoba száraz maradt. Ezt követően a műalkotást őrző család visszaadta a szent ikont a bazilitáknak, akik a nyilvánosság előtt felfedték létezését, majd a kisbereznai kolostorukba szállították. Itt várt 2009-ig, amikor visszakerült Munkácsra, az újonnan épült Szent Miklós bazilita kolostorba. Az évek során többször végigvitték az ikont Kárpátalja görögkatolikus falvaiban, hogy a hívek imádkozhassanak előtte. Számos csoda és imameghallgatás kapcsolódik ezekhez az alkalmakhoz.

Az ikon jelenlegi helyén, a Szent Miklós kolostorban

A NÉP AJKÁN ÉNEK IS SZÜLETETT A MUNKÁCSI MÁRIA-IKON TISZTELETÉRE:

*Világosság derült széjjel, hajnalnál is fényesebb.
Jézus Krisztus édesanyja Munkács hegyén szálla meg.
Ó, Mária, üdv neked, mennyben-földön tisztelet.
Te küldj égi fényt nekünk, kiket kín és gond levert.*

*Sok éven át nagy Bizáncban a nép Hozzád könyörgött,
S fohászzkodott Hozzád buzgón, fájdalom és vész között.
Ó, Mária, üdv neked, mennyben-földön tisztelet.
Te küldj égi fényt nekünk, kiket kín és gond levert.*

*A bizánci császárokat legyőzte majd a török,
S Te Rómában elrejtőztél e gyászos idők között:
Ó, Mária, üdv neked, mennyben-földön tisztelet.
Te küldj égi fényt nekünk, kiket kín és gond levert.*

*Most meg Isten Helytartója, míg egünkön gyász borul,
E szent képet adta nekünk ajándékol s vigaszul.
Ó, Mária, üdv neked, mennyben-földön tisztelet.
Te küldj égi fényt nekünk, kiket kín és gond levert.*

*Te most e szent Csernek-hegyen dicsőségben fölragyogsz,
S nemzetünkre szent malasztot árasztani bőven fogsz.
Ó, Mária, üdv neked, mennyben-földön tisztelet.
Te küldj égi fényt nekünk, kiket kín és gond levert.*

*Mi Tehozzád, Isten Anyja, szeretettel sietünk,
S minden szívbeli kérelmet lábaidhoz helyezünk.
Ó, Mária, üdv neked, mennyben-földön tisztelet.
Te küldj égi fényt nekünk, kiket kín és gond levert.*

*Jézus Urunk édesanyja, ím, könyörgünk mind egyért:
Ó, add nekünk most az égből, a szent hitnek egységét!
Ó, Mária, üdv neked, mennyben-földön tisztelet.
Te küldj égi fényt nekünk, kiket kín és gond levert.*

*Szent Szűzanya, segíts minket megőrizni hitünket,
S igaz hitre téríteni szerencsétlen népünket.
Ó, Mária, üdv neked, mennyben-földön tisztelet.
Te küldj égi fényt nekünk, kiket kín és gond levert.*

*Mindenható örök Isten, minden rossztól óvj Te meg,
S máriának szeretetből add, hogy egyek legyenek!
Hogy népünket irányítsa hit, egység és szeretet,
S Máriával együtt zengje örök dicsőségedet.*

„A SZERETET EGÉSZ SZENVEDÉLYE”

XVI. BENEDEK

Deus caritas est kezdetű enciklikája

A DECEMBER 31-ÉN ELHUNYT XVI. BENEDEK ELSŐ ENCIKLIKÁJÁT
FOGLALJA ÖSSZE GÖRFÖL TIBOR,
A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA TANÁRA

Első pápai körlevelében XVI. Benedek kiemelkedő és termékeny teológusként nyilatkozik meg, de olyan teológusként, aki tudja, hogy a kereszténység nem elméleti kérdés, hanem eseményszerű és léleteri, s csak az élet valóságában sajátítható el. Olyan gondolkodóként beszél, akit elevenen foglalkoztat a keresztény hit saját korában és kultúrájában betöltött szerepe, és aki tudja, mivel veszélyeztetheti vonzerejét a kereszténység. A szeretetet helyezi a középpontba, de főként azért, hogy bemutassa: a kereszténység nem ellensége annak, ami a legnagyobb emberben, és nem „ellenvilágot” akar felépíteni ahhoz képest, ami oly csodálatos az emberben, hanem magának a legbelsőbb emberi irányultságnak és törekvésnek akar emberhez méltó formát adni.

Talán meglepő lehet, de a *Deus caritas est* az ember lényegéhez hozzátartozó vágyakozásban, lendületben és szenvedélyes boldogságkeresésben találja meg azt, amit a legfontosabbnak tart az emberben, és ezt a szenvedélyt, ezt az erósz akarja megmenteni. Erről szól a szöveg első része. Az enciklika első felében közel három tucat helyen szerepel az erósz kifejezés, míg az igazság szó például az egész szövegben csupán kétszer fordul elő. Szó sincs tehát arról, hogy egy elméleti érdeklődésű teológus elvont fejtegetéseivel találna szembe magát az olvasó: a konkrét emberi léthelyzet, a mindenki jelenlévő vágy a szöveg kiindulópontja! Érdemes

persze körültekintőnek lenni: a görög szóval XVI. Benedek egyáltalán nem pusztán a testi szerelemre utal, hanem arra az egész embert hatalmába kerítő vágyra, amely ugyan kitüntetett formában testesül meg a férfi és a nő szerelmében, de jócskán túl is nyúlik rajta.

De mégis miért szenteli XVI. Benedek az emberi erósznak első körlevele első felét? Legalább három okból. Először is azért, mert tudja, hogy a kereszténységet érő modern bírálatok sokszor éppen a vágy, a felfelé irányuló törekvés és a boldogságkeresés elfojtásával vádolták Jézus tanítványainak életmódját. Másrészt azért, mert e vádakkal szemben azt kívánja igazolni, hogy a kereszténység nem idegen az általános emberitől, és az, amit a kereszténység a legfontosabbnak tart, vagyis a szeretet nem idegen attól, ami eleve megvan minden emberben, hanem kapcsolódni tud hozzá, noha átalakulásra készíti. Harmadsorban azért válik főszereplővé az erósz, nem pedig az igazság vagy a dogma, mert a 2005-ben megválasztott pápa hangsúlyosan a gyakorlat területén akar mozogni, és az érdekli, hogyan adhat az ember gyakorlati választ arra, amit Istentől kap. A vágyakozásnál, a szerelemnél és a szenvedélyes törekvésnél pedig nehéz gyakorlatiasabbat elképzelni.

E ponton jól észrevehető, mennyire szerves folytatása a *Deus caritas est* Joseph Ratzinger korábbi gondolkodásának. A nyolcvanas években előszeretettel beszélt

arról, hogy a dogmák és a szentségek gyakorlati irányultságúak, vagyis magát az életet szolgálják, nem pedig elvont szellemi épületet húznak fel az ember köré. A II. Vatikáni Zsinat *Dei Verbum* kezdetű dokumentuma kezdettől nagyon fontos volt számára, mert a szöveg azt emelte ki, hogy a kinyilatkoztatás nem állításokat és tételeket közöl az emberrel, hanem történet és eseményt, mégpedig Jézus Krisztusban csúcára érő személyes történet és eseményt jelent – és pontosan ezzel kezdődik az enciklika, amely szerint a keresztény lét kezdetén nem egy nagy eszme áll, hanem egy találkozás egy személlyel. Szűk egy évvel az enciklika előtt, 2005 februárjában Luigi Giussani, a *Communione e liberazione* alapítója temetésén szintén ezt emelte ki: „A kereszténység nem intellektuális rendszer, nem dogmák gyűjteménye”, hanem „találkozás, szerelmi történet, esemény”. Ez a *Deus caritas est* rövid tartalma, jegyzi meg a Ratzinger-díjas Tracey Rowland, XVI. Benedek egyik legkiválóbb szakértője.

Ami a konkrétumokat illeti, az enciklika határozottan szembeszáll azzal a feltételezéssel, mely szerint ellentét lenne a szeretet két formája, a merőben emberi erósz és az Istentől eredő keresztény *agapé* között. Ahogyan ugyanis az igazi vágyakozó erósz önzetlen, mint az *agapé*, úgy Isten sem nélkülözi az erósz, hanem „az igazi szeretetet egész szenvedélyével szerető szerelmes”. Ugyanígy nem lehet ellentét a test és a lélek között sem, és ugyanígy

összhangnak kell lennie a szerelem és a személy között. Ez azt jelenti, hangsúlyozza jellegzetes szintetizáló erejével XVI. Benedek, hogy az erősz a házasságra irányul (mert a vágy nem kezelheti merőben tárgyként és élvezetforrásként a másik embert), s a monoteizmusnak a monogámia felel meg. Így menti meg a kereszténység az emberi vágyat, de úgy, hogy igazi méltóságánál kevesebbel nem éri be.

A körlevél első és második része között nagyszerű átmenetet teremtenek a valódi szeretettel együtt járó önátadást megvilágító pontok. A *Deus caritas est* második része ugyanis az Egyház szeretetszolgálatának különböző dimenzióit mutatja be, de előbb még azt ecseteli, hogyan válik egyáltalán eggyé az egyházi közösség a szeretetben. A szöveg szerint

ról szólt, hogy csak a szeretet ad életet, az egyháznak pedig pontosan szeretete révén kell vonzódnak lennie, és tartózkodnia kell a „prozelitizmustól”. És jóval több történelmi érdekességnél, hogy a „szegények melletti döntést” középpontba állító aparecidai konferencia záródokumentumát nemcsak XVI. Benedek hagyta jóvá, de nagyrészt egy bizonyos Jorge Mario Bergoglio is szerkesztette...

A *Deus caritas est* második része abból indul ki tehát, hogy a Szentlélek nemcsak az egyént alakítja át, de a keresztény közösség szívét is, s ezért az egyháznak közösen kell gyakorolnia a szeretetet. Ennek a meggyőződésnek szokatlanul világos és egyértelmű megfogalmazását nyújtja az a tétel, mely szerint az igehirdetés, a szent-
ségek kiszolgáltatása és a szeretetszolgá-

pontjából. Ha az állam nem igazságos, nem több „rablóbandánál” – idézi XVI. Benedek Szent Ágostont, akit kiválóan ismert. A szeretet szolgálatával összefüggésben főként arról értekeznek, hogy mivel az „*érdek és a hatalom megvakítják az ésszt*”, hisz „*etikai vakságot*” okoznak, fontos, hogy a kereszténység megszabadítsa a hatalomból fakadó vakságától az állami ésszt, segítve abban, hogy az igazságosságot szolgálva a szeretetet tudja szolgálni. Az enciklika kis államelméleti remekműve szerint „*nem mindent szabályozó és uráló államra van szükség*”, hanem olyanra, amely elismeri az alulról induló kezdeményezéseket, „*melyek összekapcsolják a spontaneitást a segítségre szoruló emberekhez való közelséggel*”.

Jól látható ezekben a szakaszokban, hogy Joseph Ratzinger egész életében fontos kihívásnak tartotta a marxizmust, amelyet téves megoldásnak tartott az ember nyomorúságára. Nyilván nem véletlen, hogy Luigi Giussanit is azért becsülte oly nagyra, mert mozgalmával a hatvanas évek végén az olasz fiatalságban eluralkodó marxizmusra kívánt választ adni. Ugyanakkor a *Deus caritas est* szerzője annak is tudatában van, hogy korábban „*az egyház képviselői lassan vették észre*” a társadalmi igazságosság újfajta kérdését, s a szeretetszolgálat intézményes formájának, dimenzióinak és végzőinek bemutatásával ennek a korábban tapasztalt egyházi fáziskésésnek kívánja elejét venni.

XVI. Benedek azonban minden politikai és államelméleti érdeklődése ellenére az enciklika második részében is megmarad teológusnak. Ezt igazolja a harmadik kis remekműszerű betét, amely arról szól, hogy a szeretet önmagában hordja a célját, azaz nem lehet eszköz semmi más érdekében. Ezért állíthatja, hogy Isten pontosan akkor van jelen, amikor az ember semmi mást nem tesz, csak szeret, s ezért a tiszta és önzetlen szeretet a legjobb tanúság Isten mellett. Nem az Istenről beszélő szavak, hanem a szeretet a legjobb „védelme” mind Istennek, mind az embernek.

A körlevél vége a szeretet, a hit és a remény összetartozását is megemlíti – ezzel pedig már előremutat a *Spe salvi* kezdetű enciklikára, amelyet szűk két évvel később, 2007 novemberében adott ki Benedek pápa.

a jézusi önátadás kiemelkedő valósága az Eucharisztia, amely Isten *agapé*jával egyesíti az embereket, de ily módon egyúttal közösségbe is vonja őket egymással. A gyakorlati irányultság e téren is nyomban előtérbe kerül: az Eucharisztiaának tevékeny szeretetté kell válnia, máskülönben „töredékes” marad, s a tevékenység, amelyre indít, kitüntetetten fordul a szükségét szenvedő, a legkisebbek felé. Kinek ne jutna eszébe erről, hogy másfél évvel később XVI. Benedek személyesen részt vett a latin-amerikai püspökök aparecidai tanácskozásán, s az ötödik latin-amerikai általános püspöki konferencia megnyitásként mondott beszédében szintén a valódi keresztény szeretetről beszélt? Ar-

lat teljesen egyenrangú tevékenysége az egyháznak. Más szóval a tanítás és szentségek semmivel sem magasabb rendűek a karitatív cselekvésnél! Ez hallatlanul éles és egyértelmű állítás egy olyan teológus részéről, aki élete nagy részét a keresztény igehirdetés tartalmainak és a szentségek megvilágításának szentelte.

Az enciklika második része több kisebb remekművet tartalmaz. Remekműve az, ahogyan az igehirdetés, a szentségek és a szeretetszolgálat szerves összetartozását ecseteli. De ugyanilyen remekműve állnak össze azok a mondatok, amelyek az egyház és az állam kapcsolatát elemzik, elsősorban az igazságosság szem-

22. ALKALOMMAL ADTÁK ÁT A PARMA FIDEI – **HIT PAJZSA** KITÜNTETÉST A KOMMUNIZMUS ÁLDOZTAINAK EMLÉKNAPJA ALKALMÁBÓL FEBRUÁR 25-ÉN A BUDAPESTI PÁRBESZÉD HÁZÁBAN

A díjat Gyurkovics Tibor Kossuth-díjas író és Horváth Béla országgyűlési képviselő alapította 2002-ben olyan élő egyházi személyek elismeréseként, akik a kommunista diktatúra alatt is hűségesek maradtak hitükhöz, magyarságukhoz.

Az anyaországi díjat 24-én, pénteken Pavlics István érdemesült esperes, kanonok atya kapta meg, a határon túliai díját idén Ortutay Elemér (1916-1997) kárpátaljai görögkatolikus papnak és az ő szellemi hagyatékát őrző és továbbadó beregszászi Ortutay Központnak ítelték.

Az ünnepségen jelen volt Csák János kultúráért és innovációért felelős miniszter, Spányi Antal székesfehérvári megyéspüspök, Martos Balázs Levente, az Esztergom-Budapesti főegyházmege kinevezett segédpüspökét (akit március 4-én szenteltek püspökké), Demkó Ferenc munkácsi görögkatolikus helynök, a magyar esperesi kerület esperese, Marosi István, a beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Kulturális Központ igazgatója, Horváth Béla volt országgyűlési képviselő, a díj társalapítója és az Ortutay család tagjai.

A díjátadón közreműködött a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra alakult La mia Fonte Énekkar. A résztvevők az ünnepség kezdetén egyperces néma csönddel emlékeztek meg az ukrainai háború áldozatairól. Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes, a díj kurátora, a *Hungary Helps* jószolgálati nagykövete, majd Horváth Béla társalapító köszöntötte a résztvevőket.

Csák János kultúráért és innovációért felelős miniszter ünnepi beszédében emlékeztetett arra, hogy a mindenható Isten saját képmására teremtette az embert, aki értelemmel bír, tehát különbséget tud tenni a jó és a rossz között. „Szabadságot is kapunk, hogy döntsünk, melyiket válasszuk. Minden értelem- és szabadságellenes eszme, mozgalom tehát Isten- és emberellenes. Sajnos a történelem során mindig is voltak ilyen eszmék, melyek időről időre hatalomra kerültek. Az ilyen eszméket csakis az Istentől kapott ajándék, a reményen és hiten alapuló szeretet képességével lehet túlélni. Még akkor is, ha ez rengeteg szenvedéssel és áldozattal jár. Ezért is fontos, hogy mindig em-

lékezzünk az olyan hazafiakra, akik erős hitükkel túléltek ezeket az eszméket. Ilyen volt Ortutay Elemér is, aki a legkegyetlenebb üldözés idején szolgálta Istent, hazáját és embertársait.”

A miniszter elmondta: Kárpátalján magyarnak lenni az elmúlt száz évben nem volt könnyű, a legutóbbi népszámlálás adatai alapján pedig kiderült: végveszélyben van a kárpátaljai magyarság. „Minden segítséget meg kell adnunk, hogy a magyar közösség ápolhassa hagyományait, és szerves része legyen a Kárpát-medencei magyarságnak. Ortutay Elemér atya példája álljon előttünk: mindig tehetünk valamit!”

„Ortutay Elemér atyát hitéért a szovjet hatóságok 25 év kényszermunkára ítélték. A hagyatékát őrző görögkatolikus központ nagy ajándék a magyarság számára, hiszen Elemér atya szellemiségét továbbadva a magyarság megmaradásáért tevékenykednek” – zárta beszédét Csák János.

Sajgó Szabolcs laudációjában Ortutay Elemér naplójából idézett: „Engem 1949-ben ítélték el 25 évi, lágerben eltöltendő kényszermunkára. A magyar cserkészmozgalomban való részvételem, pláne, hogy parancsnok is voltam, államellenes ténykedésnek számított, mert a gyűléseken a magyar Himnuszt is énekeltük, és »Horthy tanításának« voltam a továbbadója. De a csattanó az volt, hogy az államügyész feltette a kérdést: elismerem-e, hogy mindennap miséztem? Elismertem. Ergo, kiáltott fel bösz haraggal, a vádlott elismerte, hogy december 6-án, január 30-án és április már nem tudom hányadikán is miséztem, tehát Horthy és Hitler névnapján, születésnapján és a hatalom átvétele napján... tehát, erkölcsileg támogatta a fasiszta rendszert és képviselőit...”

„Elemér atya annak az Ortutay családnak utolsó papja, mely két és fél évszázadon át mindig adott papot a kárpátaljai magyarságnak.” Befejezésként Szabolcs atya elmondta: noha a díjat élő személyeknek adják, annak odaítélése Elemér atya hűségének, tanúságtételének, példamutató életének, és az eltörölni kívánt kárpátaljai görögkatolikus helytállásának elismerése.”

A díj átadása után Marosi István atya, a beregszászi intézmény vezetője mondott köszönetet.

„Ezt a díjat nem nekem kéne átvennem, hanem Elemér atyának, 128 szenvedő görögkatolikus papnak, 30 vértanúnak, akik közül többen jeltelen sírokban nyugszanak valahol a volt Szovjetunió területén, és 48 olyan papnak, akik titokban készültek a papságra, és titokban szentelték fel őket Ortutay Elemér atya egy-személyes teológiáján. Ők a kárpátaljai görögkatolikus egyház szentjei. Mindvégig kitartottak hitük mellett, továbbadták Krisztus tanítását a híveknek, mert hitték, hogy Jézus szeretete erősebb az ateizmusnál, s az erőszakkal bevezetett rendszereket le lehet győzni, túl lehet élni.”

István atya elmondta: *„Az Ortutay Központ a magyar egyházi és szellemi élet központja Kárpátalján. Elemér atya hite, lelki és szellemi ereje különleges példa minden kárpátaljai és minden istenkereső magyar ember számára. Ezt a hitet és szellemiséget kívánjuk továbbadni”.*

Az ünnepségen jelen voltak Ortutay Elemér atya családtagjai. Lánya, Mária köszönetét fejezte ki a méltatásért, és személyes élményeit osztotta meg édesapja elhurcolásáról.

„Nagyapámat 1945-ben tartóztatták le a kommunisták. Öt évvel később éhen halt Szibériában. Ma is előttem van a kép, ahogy 1949-ben elviszik édesapámat. Mindent elkoboztak tőlünk: otthont, munkát, vagyont. Édesanyámnak felajánlották, hogy ha elválik édesapámtól, visszaengednek bennünket Budapestre, de ő nemet mondott. A börtönben meglátogattuk édesapámat. Szívszorító volt látni. Szüleink nehezen, de miattunk visszafogták a könnyeiket. Édesapám hatalmas tudású és rendíthetetlen hitű volt. Ezt adta tovább gyermekeinek, unokáinak, híveinek.”

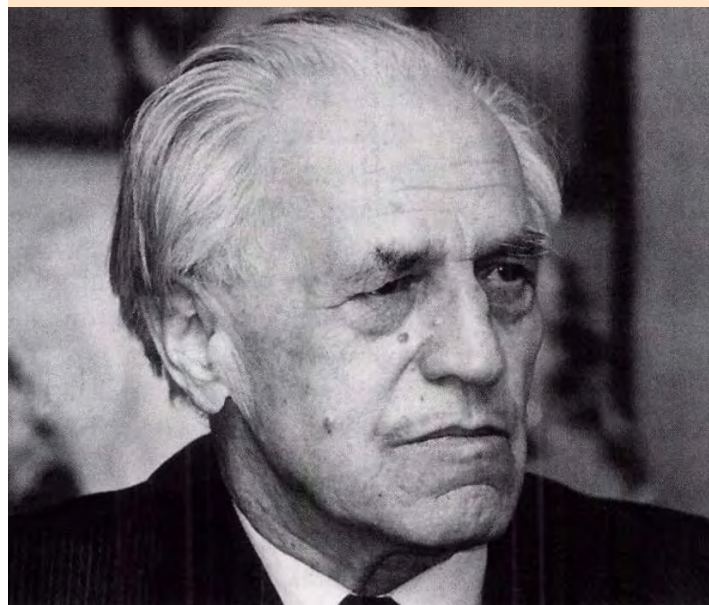
Zárásként a pénteken kitüntetett Pavlics István atya laudációját Martos Levente Balázs atya olvasta föl.

„Gyűlölet szívemben nincs senki iránt. Akik megbántottak, nem haragszom rájuk. Akiknek esetleg személyem volt az oka, hogy nehezteljének rám, azoktól bocsánatot kérek, hogy nem volt erőm vagy türelmem, hogy szeretetüket megnyerjem. Csak a szép dolgokra emlékezem. És hálát adok a Jóistennek, hogy a bajban nem roskadok össze, hogy erőm legyen hinni, kitartani, a reménytelennek látszó sötét éjszakában is.”

ORTUTAY ELEMÉR

Elemér atya a Huszt környéki Kövesligeten született, 1916. június 2-án. Édesapja, Ortutay Jenő görögkatolikus lelkész volt. 1936-ban érettségizett Beregszászon, majd teológiát tanult Ungváron, Olmützben és Budapesten. A fővárosban doktorált 1941-ben. Ungváron szentelték pappá, ahol feleségével, Vitéz Gabriellával és gyermekeivel élt. 1945-ben teológiai tanár lett.

Mivel a görögkatolikus egyház működésének betiltásakor nem hagyott fel hitével, a szovjet hatóságok 1949-ben 25 év munkatáborra ítélték. Vorkután dolgozott előbb szénbányában, majd elgyengülése miatt felszíni építkezéseken, 1956-os szabadulásáig. Otthonában nem engedték papként működni, ezért 17 éven át kályhagyárban dolgozott, majd két évig raktáros volt. Ez idő alatt folyamatos rendőri megfigyelés alatt állt, és állandóan berendelte a Belügyi Népbiztonság, az NKVD. Ennek ellenére titokban naponta misézett, valamint esketett és keresztelt, gyóntatott, temetett és be-

tegeket látogatott. A lakásán 18 fiataalt készített fel a papi pályára (ez volt az „egyszemélyes teológiai akadémia”), akiket a kazahsztáni Karagandiba száműzött, titokban felszentelt munkácsi görögkatolikus segédpüspök, Chira Sándor szentelt pappá. Miután 1989-től visszaállították jogaiba a görögkatolikus egyházat, Ortutay Elemér ismét hivatalosan is papként tevékenykedett. 1993-ban megjelentette visszaemlékezéseit *Holnap is felkel a nap* címmel. 1997-ben, életének 81. évében hunyt el Ungváron. 2007-ben Beregszászban emléktáblát avattak tiszteletére. 2015-től a nevét viseli Beregszászon az Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ.

Újszentelt papjaink első szolgálati éve

Hét év – ennyi időt töltenek a szemináriumban azok, akik a papi pályát választják hivatásuknak. Ez idő alatt megtanulják a szertartásokat, megtudják, milyen volt az ősegyház, építik istenkapcsolatukat, lelki életüket. De hogyan lép valaki a papság felé vezető útra? Milyen kihívásokkal találkozik közben? Mit talál hivatásában a legnagyobb áldásnak? Görögkatolikus egyházunk négy fiatal papja beszélt magazinunknak arról, hogyan lett a papság gondolatából szilárd elhatározás, az elhatározásból tettek, s hogy milyen tapasztalatokat szerzett a felszentelése óta eltelt évben.

Szabó Csaba Péter

Közelebb vinni az atyaság gondolatát az elesettekhez

Szabó Csaba Péter 1994. december 1-jén született. A Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei Szakolyban nevelkedett. Debrecenben, a Szent József Gimnáziumban érettségizett 2014-ben, s még ebben az évben felvételt nyert a Nyíregyházi Papnevelő Intézetbe. Tanulmányai elvégzése után, 2021. október 3-án jelenlegi szolgálati helyén, Balkányban szentelték diakónussá, majd nem egészen három hónappal később, 2022. január 2-án áldozópappá Szakolyban. Magasfokú szociális érzékenységének köszönhetően otthonosan mozog a sok alázatot, türelmet, megértést igénylő területeken.

INDULÁS, ÉRKEZÉS ÉS ÚJBÓLI MEGÉRKEZÉS

Lassan tíz éve annak, hogy elkezdted papi tanulmányaidat. Mikor döntötted el, hogy erre a pályára lépsz?

Vallásos családban nevelkedtem, több generáció tagjaival, dédszülőkkel, nagyszülőkkel, szülőkkel, unokatestvérekkel együtt jártam templomba. Egyik unokatestvérem most már papné, s ha a Jóisten engedi, egy másik is az lesz hamarosan. A templomba járás és a ministrálás hatására már kisgyerekkoromban megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy pap szeretnék lenni. De volt egy pont, ahol megtörtem ebben, és mindenfélével foglalkoztam, énekeltem, drámára jártam, de pap már nem akartam lenni. Tini fejjel kerestem, hol van jelen az istenkapcsolat, a hit, a vallásosság az életemben, s ami-

kor elkezdtem rátalálni a válaszokra, akkor tért vissza újra a papság gondolata. Ez nagyjából a gimnáziumi évek közepén történt. Mélyebben is keresni akartam a Jóistennel való kapcsolatot, és azt másoknak is átadni, ennek útját pedig a papi hivatásban láttam. Ekkor kezdtem el zarándoklatokra és Damján-táborba járni. Pár évvel később pedig felvételiztem a szemináriumba.

Milyenek voltak a szemináriumi évek?

Előkészítő évvel kezdtünk. Volt egy álomkép, hogy milyen is lehet a szeminárium, a kispapok élete, aztán jött a megérkezés a valóságba. Az első három év azzal telt, hogy tanultuk a szertartásokat, az imádságokat, a görögkatolikuságot, tehát magát a teológiát és a saját lelki életünket is. De akkor még úgy éreztem, nem vagyok tudatosan jelen ebben az egészben. A

szociális évemre tenném azt a pillanatot, amikor egy újbóli megtérésről szólhatok. Akkor kapott új értelmet minden.

A papnövendékek számára kötelező szociális évet a Boarbank Hall Idősek Otthonában és a Vakok Batthyány László Gyermekotthonában töltötted. Idősekkel és sérült fiatalokkal foglalkoztál, vagyis két olyan területen szolgáltál, melytől a legtöbb ember kicsit ódzkodik. Miért ezeket a helyeket választottad?

Eredetileg nem ezekre a helyekre akartam menni, de a Jóisten máshogy alakította a terveimet, és végül ezek lettek a megfelelő helyszínek. Az idősek közel álltak hozzám, hiszen generációk között nőtem fel. Sőt, népdalénekes koromban még asszonykórusban is énekeltem, ezért egyáltalán nem jelentett gondot, hogy idősekkel

foglalkozzam. Gondozóként viszont más-ként kellett velük lennem. S egészen más feladat volt a Batthyány. Előbbi helyen a gondozottak utolsó napjait, heteit, hónapjait próbáltuk szebbé tenni, a fogyatékos gyerekeknél ezzel szemben valamilyen fejlődést is igyekeztünk elérni.

„A JÓ ÜGYET NEM HAGYJA EL”

A Damján-tábornak, amit kifejezetten fogyatékkal élő gyerekek és fiatalok számára szerveznek, sok évig voltál rendszeres résztvevője.

A Damján-táborról egy lelkigyakorlaton hallottam. Ki akartam próbálni magam ezen a területen, aztán teljesen beszippantott: összesen kilencszer voltam a táborban. A Damjános gyerekeknek az az egy ügyük van, hogy megmutassák, mennyi mindenük nincs, mégis képesek teljes életet élni. A sérültekkel való együttlét kicsit mintha megállítaná az időt, és teret adna arra, hogy állj meg, nézz körül, mid van, hol tartasz az életben.

A szociális év után nem mentél vissza a szemináriumba.

2018-tól a budapesti Központi Papnevelő Intézetben tanultam. Az egyik legjobb barátommal kerültünk Budapestre, ami nagy ajándék volt számomra. A szeminárium-

ban külön görög kápolnánk volt. Baán István atya gondoskodott a görögkatolikus szertartásokról, és lelkiségi órákat, szertartást is tanított nekünk. Általa pedig közelebről is megismertük a Panágia közösséget. Mivel a szociális év tovább mélyítette az istenkapcsolatomat, a Budapesten végzett tanulmányokra is más-ként tekintettem. Sok teológiai kérdés állt össze bennem vagy tekintettem rá más-ként, és ezek mindig újabb lendületet adtak. Ez idő alatt rendszeresen bejártam a Batthyány intézetbe. Előfordult, hogy ki is vittem egy-egy gyereket, és vele töltöttem a napot.

Szeminaristaként a tanulás és a közösségi élet mellett egy fontos kezdeményezést is elindítottál.

Még a gimnáziumi évek alatt találkoztam Erdélyben, Gálospetriben Bőjte Csaba atya egyik árvaházában nevelkedő gyerekekkel. Amikor elsőéves voltam a szemináriumban, kitaláltam, hogy sokakhoz hasonlóan szervezzünk mi is gyűjtést karácsony előtt. Mivel a hathetes adventi időszak egyben bőjti időszak is, azt kértük, ha valaki le akar mondani egy csokiról vagy mikuláscsomagról, azt tegye egy közös dobozba, s ami összegyűlik, azt az ünnep előtt személyesen visszük el a Gálospetri Szentháromság Otthonba. Amikor Budapestre kerültem, rálátásom nyílt más szemináriumokra is. Írtam a kisduktoroknak, főduktoroknak, és minden papnevelő intézetben megszerveztük a gyűjtést. A rengeteg adomány magyarországi és erdélyi gyermekotthonokba került. A Covid-járvány idején az Irgalmasrendi Kórházba is vittünk édes-séget. Az ott dolgozók gyerekeit akartuk megajándékozni, mert nekik az ünnepi készülődésben a járvány miatt nélkülözniük kellett valamelyik szülőt.

KERESNI, MEGTALÁLNI, SZERETNI

2021-ben végeztél a szemináriumban, és szereztél diplomát a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. Mi történt ezután?

Abban az évben házasodtunk össze a párommal, Viktóriával. A diakónusszentelés után Ábel püspök atya Balkányba adott dispoziációt, ahová már a feleségemmel együtt költöztünk be. A helyezésem azért érdekes, mert Balkány csak három kilométerre van Szakolytól. Sőt, amikor egyéves voltam, még Balkányban laktunk a szüleimmel, s engem az a pap keresztelt, akinek ma már a káplánja vagyok. Részt vettem az óvodai, iskolai hitoktatásban, és az egyházközség életében liturgikus, illetve pasztorális szempontból is. Balkány-

ban nagy a szociális háló. Idősek otthona, menedékház, lakásotthon és házi segítségnyújtó szolgálat is működik. Ezeknek a munkájába szintén bekapcsolodom. A pappá szentelésem után annyiban változtak a feladataim, hogy gyóntathatok, keresztelhetek, temethetek.

Ennyi feladat mellett hogyan zajlik egy napod?

Minden napom teljesen más. Az idősek otthonában gyakran beszélgetek az ott lakókkal, és heti háromszor liturgiát is végzek. A menedékházban leülök játszani a gyerekekkel vagy beszélgetni az ott élő anyukákkal. A lakásotthonban lelkivezető is vagyok. Figyelemmel kísérem a gyerekek lelki fejlődését, a nevelők munkáját, ha kell, próbálok segíteni a feszültségek megoldásában. Ezekben a személyes kapcsolatokban nagyon sok ajándékot ad a

Jóisten. Egyrészt a köztem és az ellátottak közötti bizalom miatt, másrészt azért, mert közelebb tudom vinni az atyaság gondolatát a felnőttekhez és a gyerekekhez. Elmondhatom, hogy ha a gyerekek életéből hiányzik is a szülő vagy a testvér, a Mennyei Atyába mindig belekapaszkodhatnak, Jézussal barátságot ápolhatnak. Talán ez a legfontosabb feladatom itt.

Mennyire érzed a mindennapjaidban a papi jelmondatod mondanivalóját?

„Ő előbb szeretett minket” – ezt választottam jelmondatnak, mert úgy gondolom, bármit csinálunk, bárhova tartunk, bármilyen nehézséggel szembesülünk az életünk vagy a szolgálatunk alatt, soha nem felejthetjük el, hogy nem mi szeretjük előbb Istent, hanem ő minket. Az a feladatunk, hogy folyamatosan keressük az ő akaratát. Nem az, hogy tudjuk, hanem hogy keressük. És ha megtaláljuk, akkor talán mi is képesek leszünk eljutni arra a szeretetre, amivel ő szeret minket.

A SZEMÉLYES KAPCSOLATOK A JÓISTEN AJÁNDÉKAI

Hogy szociálisan érzékeny alkat vagy, az nyilvánvaló. Ilyen feladatokat csak az tud jól ellátni, akit erre teremtett a Jóisten. De vannak néha olyan pillanatok, élettörténetek, amik téged is megállásra készítenek?

Vannak olyan problémakörök, amiket nem tanítanak a teológián. Olyan élethelyzetek, amikről nem hallottunk. Ezek mindig megállítanak és elgondolkodtatnak, hogyan tud engem használni a Jóisten az adott helyzetben. A menedékházba a gyerekek az anyukájukkal érkeznek, apuka nélkül. Ez a hely a szakellátás és a kinti, normális élet közötti szakadék. Itt még lehetőség van arra, hogy az anyuka valahogy helyrehozza az életüket. Egy alkalommal az egyik édesanya az otthonban hagyta kisfiát. A gyerekek ezután szakellátásba kellett kerülnie. Előtte próbáltunk minél több időt együtt tölteni vele. Nagyon sokat imádkoztunk, beszélgettünk. „A mélységből kiáltok hozzád, Uram” – ez a zsoltárvers még inkább elmélyült bennem akkor, mert hogyan is lehetne valakinek az élete annál mélyebben, amikor egyedül marad a világban?

Egy másik elgondolkodtató helyzet volt, amikor a lakásotthonban egy kislány áldott állapotba került. Tizenhét éves volt. Végigkísértem őt azon a fázison, amikor kérdés volt, hogy egyáltalán megtartja-e a babát. Miután úgy döntött, megtartja, kiderült, hogy ikerterhességről van szó. Egy decemberi reggelen kaptam az SMS-t, hogy világra jöttek a fiai. Szép ajándéka volt a Jóistennek, hogy ha oda is kellett áldoznom a nappalaimat, éjszakáimat erre a helyzetre, de van két olyan gyermek, akik valamilyen szinten a mi segítségünkkel jöhettek a világra.

Mit tartasz a most már több mint egy-éves papságod legszebb és legnehezebb pillanatainak?

A legnehezebb az, amikor valakit a nyomorúságában kell kíséreni. Amikor valakit veszteség ér. Ez nagyon sok álmatlan éjszakát okoz, viszont pontosan ebből fakadnak a pozitív dolgok is, mert a Jóisten erőt adott, sőt, megerősített általuk. A munka gyümölcsei, amikor a nehézségekben le tudok ülni imádkozni olyan emberrel is, aki lehet, hogy nem imádkozott már évek óta. Szép pillanatok a gyónások is, mert lehet, hogy valaki már évek óta nem gyónt, s most eljutott odáig, hogy szüksége van rá. Az ilyen pillanatok olyan kegyelmet, megújulást hoznak, amit csak a Jóisten ajándéknak tudok tulajdonítani.

Balázs Mihály

Amikor a gyónás valóban új útra visz

Balázs Mihály 1995. március 20-án született Debrecenben. A Szent József Gimnáziumban érettségizett 2013-ban, s ugyanezen évben került a nyíregyházi szemináriumba. Tanulmányait 2020-ban fejezte be. Ezután került a Kecskeméti Görögkatolikus Parókiára. Feladatainak száma és köre egy évvel később diakónusszentelése, néhány hónap elteltével pedig papszentelése után gyarapodott. 2022. január 5-én szentelték pappá, s ezután is Kecskeméten maradt, de már papként. Bár görögkatolikus vidékről került a szórványba, az egyházközségre missziós területként tekintett, és igyekezett a lehető legtöbb fiatalal megismertetni a görögkatolikus egyházat, illetve annak hagyományait akkor is, ha a hittanórán éppen csak egy gyerekkel foglalkozott.

EGY BETEGSÉG ÉS EGY FOGADALOM

Egyesekben évekig érlelődik, hogy milyen hivatást válasszanak, míg mások hirtelen hozzák meg a döntést, amikor már muszáj. Te melyik kategóriába tartozol?

zátartozott, hogy nem ismerték fel a betegségemet, és félrekezeltek. Hetekre maradtam ki az iskolából, már közel álltam hozzá, hogy évet ismételjek. A betegágyamon megfogadtam, hogy ha javul annyira az állapotom, hogy elmenjek a templomba, akkor megyek és meggyónok. Elég

Kicsit talán mindkettőbe. Pocsajban nőttem fel. Ott kereszteltek és ott voltam elsőáldozó is. Kisgyermekként mindig vonzott a templom, a ministrálás. Szerettem Mosolygó László atyával házszentelésekre menni. Amikor kamaszodtam, mindezeket elhanyagoltam. Már nem voltak vonzóak számomra. Aztán 17-18 éves korom körül megbetegedtem. Elkaptam a mononukleózist, amit ezerből egy fiatal kap el. Vannak, akiknél enyhe, influenzaszerű tüneteket okoz csak, de olyanok is, akik belehalnak. Én kis híján ez utóbbi kategóriába kerültem, amihez az is hoz-

súlyos bűnök terheltek ekkor, amiket szerettem volna letenni. Időbe telt, de jobban lettem. A templomban épp Urbán Evariszt atya gyónatott. Ő volt a hitoktató a gimnáziumban, s nagyon megijedtem, hogy nála kell gyónni, mert féltem, hogy majd kirúgnak az elhangzott dolgok miatt. De megtartottam a fogadalmamat. Evariszt atya a gyónásomon megemlítette, hogy milyen jó pap lenne belőlem. Ezen nagyon meglepődtem, mert súlyos bűnöket soroltam fel. Penitenciaként azt kérte, szánjak fél órát arra, hogy elgondolgom, honnan jöttem, hol tartok, és hova akarok el-

jutni. Tudtam, hogy az az út, amin éppen tartok, nem jó irány, de hogy hova akarok eljutni, azt nem. Viszont újra elkezdtem érdeklődni az egyház iránt, bár nem a hitélet, hanem inkább az egyháztörténelem oldaláról. Egy alkalommal, mikor már Debrecenben laktunk, együtt utaztam a buszon Pocsaj felé az akkori pap, Kanyó Árpád atya feleségével, Marikával. Éppen várandós volt, orvosi vizsgálatról tartott hazafelé. Leült mellém, nagyon jót beszélgettem vele, később Árpai atyával is, és egyre inkább megerősödött bennem a papi hivatás gondolata. Bár nagyon meglepett, de fel is vettek a szemináriumba.

A nagy meglepettség után milyen volt papnövendéknek lenni?

Nagyon jól teltek azok az évek. Be volt osztva a tanulásra szánt és a szabad idő is, így sokféle programon vettem részt. Nem én voltam a legnagyobb lángelme az évfolyamban, de sokat tanultam, minden hiányosságomat szorgalommal igyekeztem pótolni. Tudtam, hogy ha tanuló, akkor jó jegyem lesz. Egyedül a görög nyelvvel küszködtem nagyon sokat. Harmadik évfolyam után elmentem szociális évre, amit a Petőfi-program ösztöndíjaként Felvidéken, Nyitrán töltöttem. Magyar nyelvterületen tevékenykedtem. Hittant tanítottam, íjász szakkört, kulturális és lelkeségi programokat, bibliaórát szerveztem, voltam nevelőtanár, és segítettem a CSEMADOK munkájában.

KISPAP, TÁBORVEZETŐ, DIAKÓNUS

2018-ban, negyedik szeminarista-ként te voltál a Szent Damján tábor főszervezője. Milyen érzés volt huszonevesként ilyen feladatot kapni?

2013 augusztusában voltam először a Damján-táborban, vagyis a szeminárium megkezdése előtt egy hónappal. Részt vettem egy COR-hétvégén, ami egyfajta fiataloknak szóló lelkigyakorlat. Ellátogattunk Nyíregyházán a Magdaléneumba, ahol fogyatékkal élőkét ápolnak és gondoznak. Nagyon megérintettek az ott látottak, így határoztam el, hogy jelentkezem a Damján-táborba. Akkor még csak segítőként vettem részt, aztán több éven keresztül csoportvezetőként. A szemináriumban működő Szent Damján Kör tagjai választottak meg táborvezetőnek. A tábor ideje alatt kétféle állapot váltakozott nálam: egyrészt stresszeltem, mert felelősségben és anyagiakban sem kis dolgokkal

kellett bennem. Előfordult, hogy egy felépő az utolsó pillanatban mondta le az előadását, és rögtönözni kellett valami programot. De nyugodt is voltam, mert nagyon jó emberek vettek körül. Tamás Ferenctől vettem át a tábort, aki nagyon sokat segített, ellátott tanácsokkal. Mellettem volt a párom, Kriszti, aki ma már a feleségem. Nagyképűség lenne azt mondani, hogy én szerveztem a tábort, mert csapatban dolgoztunk. A tábor türelemre és elfogadásra nevelt. Beletettünk egy hetet az életünkbe a helyszínen, és még többet az előkészületekkel, tervezéssel, de ennél sokkal többet kaptunk vissza a gyerekek szeretete által. Meg kell tapasztalni, milyen ez a tábor. Aki érez magában ambíciót erre, bátran menjen el egy hétre segíteni a sérült fiataloknak! Sokkal többet fog kapni, mint adni.

2020-ban végeztél a szemináriumban. Mi volt a következő lépés a választott hivatás felé vezető úton?

A Covid-járvány idején végeztem. 2020 márciusában hazaküldtek minket, és már csak az államvizsgára kellett visszamennünk. Furcsa volt, hogy nem tudtunk úgy elkészönni a szemináriumtól, mint az előttünk végzett évfolyamok. Emiatt kicsit szomorú volt a távozásunk. Ugyanezen év augusztusában kerültem Kecskemétre. Főleg hitoktatással foglalkoztam. A következő év júliusában volt az esküvőnk Krisztivel, augusztusban pedig diakónus-sá szenteltek Debrecenben. Pár hónappal később Feczák László kecskeméti parókus megbetegedett, és biztos volt, hogy a felépülése hosszú folyamat lesz. Mivel Kecskemét szórvány, nehéz volt megoldani a helyettesítést. Emiatt az előjárók úgy döntöttek, nem várják meg a két szen-

telés között szokásos egy évet, és 2022. január 5-én, vízkereszt előestéjén pappá szenteltek Kecskeméten. Szárazkáplánként kezdtem, most már papként vagyok Kecskeméten.

PAPKÉNT A SZÓRVÁNYBAN

Pocsajban és Debrecenben, illetve a két település környezetében sok görögkatolikus él. Milyen volt ezután szórványba kerülni?

Érdekes megtapasztalás, mivel ez egy kicsit missziós terület is. Jobban kell keresni, utánamenni az embereknek, hogy

megszólítsuk és meg is tartsuk őket. Egy hagyományos közösségben evidensek az egyházi ünnepek, szokások, itt viszont kevésbé. Ráadásul nagyon sokszínű a hívek összetétele. Vannak itt Borsodból, Szabolcsból, Hajdú-Biharból és Kárpátaljáról is. Mindenki hozza a saját hagyományait, szokásait, de éppen ettől szép és érdekes papnak lenni itt.

A szentelések alapján hogyan változtak a feladataid?

A diakónusszentelés annyi változást hozott, hogy jobban bekapcsolódhattam a

szertartások végzésébe. A papszentelés után sok mindent kellett átvennem Laci atyától, aki ekkor még betegeskedett. Vezethettem önállóan liturgiát, ami nagy öröm nekem. A szentelésem után rögtön a házszenelésekbe csöppentem. Emellett továbbra is 12 iskolában hitoktatok. Sok esetben egy gyereknek tartom meg a hittanórát, de ez is mutatja a szórvány sajátosságait, mert mindenkinek utána megyünk, egy gyereket sem hagyunk elveszni, hanem azon vagyunk, hogy minél többen részesüljenek görögkatolikus hitoktatásban, és megismerjék hagyományainkat.

Mik voltak a Kecskeméten töltött időszak legszebb és legnehezebb megtapasztalásai?

A legszebb mindenképp az, hogy önállóan végezhetek szertartásokat. Szeretem a házszeneléseket és a hozzá kötődő családlátogatásokat, a gyóntatást is. De ehhez kapcsolódik a nehézség is, mert egész más dolog elméletben megtanulni, pap felügyelete mellett gyakorolni a szertartásokat, mint egyedül vezetni. Jó élmény volt a beavató szentségekben részesíteni egy 18 éves, felnőtt megtérőnköt. A fiatalokkal egyébként is szeretek foglalkozni. Az egyik iskolában az igazgató megengedte, hogy külön foglalkozásokat is tartsak, biztosítják hozzá a helyet. Összességében szeretünk Kecskeméten lenni. Néha olyan, mintha pótszülőkre és pótnagyszülőkre találtunk volna itt. Sokan ajánlották fel a segítségüket a gyerekvárás ideje alatt. Nagyon hálás vagyok a családomnak, a feleségemnek és az ő családjának, illetve azoknak a rokonoknak és barátoknak, akik elkísértek engem erre az útra, és azóta is mellettem vannak.

Balázs Mihály atya interjúnk elkészülte után a Budapesti Görögkatolikus Parókiára kapott kinevezést, így 2023. július 1-jétől a Rózsák terei görögkatolikus templom segédlelkészeként szolgál.

Figeczki Gábor

Isten türelmes, szelíd és odaadó

Figeczki Gábor 1994. május 4-én született. Sajópálfalán nevelkedett. 2013-ban Hajdúdorogon érettségizett, de csak a következő évben lett seminarista. Bár a papság felé vezető útja több tekintetben nem olyan lett, mint amilyennek elképzelte, kitartott szilárd elhatározása mellett. 2021. október 9-én Mikóházán szentelték diakónussá, néhány hónappal később, 2022. február 26-án pedig szülőfalujában öltötte magára az áldozópapok ruháját. Papként eltöltött első éve sok meglepetést és változást hozott számára, ő viszont töretlenül végzi feladatait egyházközségében és a rábízott fiatalok körében.

A HIT CSÍRÁI, HA SZÁRBA SZÖKNEK

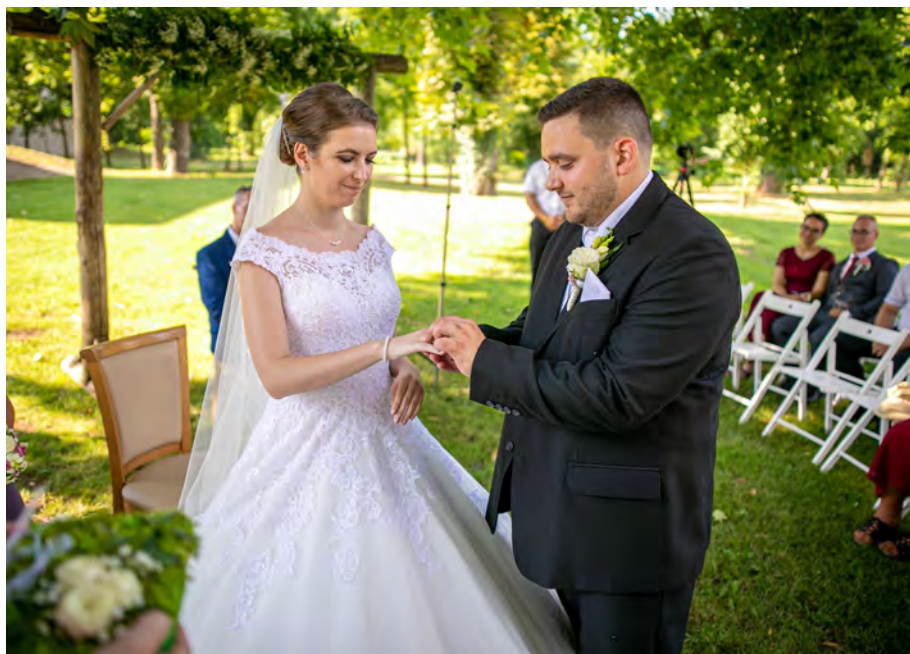
A vallásos élet megalapozásának egyik legfőbb táptalaja a család. A te családdoban mennyire volt jelen a hit gyakorlása?

Édesapám kurátor. Nagypámtól vette át a stafétát, tehát a felmenőim mindig ott voltak az egyház közelében. Amikor még gyerekek voltunk a bátyámmal, édesapám lefekvés előtt mindig odatért az ágyunkhoz, és együtt imádkoztunk. Itt kezdett el növekedni a hitem és az egyházszeretetem csírái. Két-három évesen már ott rohángáltam az oltár körül. Láttam a szüleimen, a nagyszüleimen, hogy szeretik az egyházat, Istent, és vágytam rá, hogy én is a hívők közösségéhez tartozzam. A templomunk egy dombon áll, és emlékszem, hogy gyerekként mindig meg akartam előzni az akkor már idős Figeczki Balázs atyát, amikor a szertartásokra mentünk, de soha nem sikerült. A családdal minden szertartáson és egyházközségi eseményen részt vettünk. A bátyám ministrált, ő szeretett meg velem az oltár melletti létet. Mindig nagy örömmel végeztük a feladatunkat. A családban most is jelen van az egyház. A kis keresztlányom egyéves kora óta „jár” a templomba. Csendben ülte végig a közel kétórás papszentelésemet. Vágyik arra, hogy mehessen a templomba, vagy ahogyan ő mondja, a „bimmbammba”. Ahogy nálunk, úgy nála is elég korán a szívébe ültették a hit magjait.

Mikor lett a templomközeli életből a papság iránti elköteleződés?

Már gyerekkoromban is vágytam rá, hogy pap legyek. Láttam Balázs atyát és később Polgári Laci atyát, ahogy kitárt kezekkel imádkoznak, és már 6-8 éves korom körül arról álmodtam, hogy majd én is pap leszek. Otthon még el is játszottam, hogy pap vagyok. A konkrét döntést az általános iskolára tenném. Görögtűz táborban hallottam a hajdúdorogi hatosztályos görögkatolikus gimnáziumról, ami akkor egyedülálló volt Magyarországon. Odaálltam a szüleim elé, és határozottan közöltem, hogy abban az iskolában akarok tanulni, mert oda vallásos emberek járnak. Ebből a mai napig erőt tudok

Három évvel volt megszokni az új viszonyokat, mert ezután következett a szociális év. Hogyan alakult számodra ez az esztendő?

Több ötletem is volt a helyszínt illetően, de Atanáz püspök atya is úgy gondolta, hogy az válna leginkább a javamra, ha valami kifejezetten szociális területet választanék. Rakacaszendre kerültem, egy nagyon kicsi településre a Csereháiban. Összesen 310-en laktak ekkor, többségben cigányok. Ott nem volt helyben lakó pap, így tudtam, hogy egyedül leszek a parókián. Költözéskor derült ki, hogy a parókián nincs semmi. Se ágy, se szekrény, se mosógép. Jóformán házról házra jártam, jeleztem, hogy én vagyok az új kistisztelendő úr, nem tudnának-e nekem kölcsönözni valami fekvőalkalmatossá-

meríteni, mert ez határozott döntés volt a hit és Isten mellett, illetve a papság felé vezető úton.

Hogy fogadta döntésedet a család?

Amikor előálltam a döntéssel, elképedtek, és kicsit szomorúak is voltak, hogy 11-12 évesen már kollégiumban fogok lakni, de hagyták. Úgy neveltek bennünket, hogy megvoltak a szabályok, a keretek a viselkedésünket illetően, de hagyták, hogy azt csináljuk, amiben örömeinket leljük. Mindketten kétkezi munkások voltak, ha kellett, akkor több malacot neveltek eladásra, vagy több munkát vállaltak, hogy a tanulmányainkat ne akadályozzák anyagi nehézségek.

A gimnázium elvégzése után rögtön felvételiztél is a szemináriumba?

Igen, de az oltárhoz vezető úton volt egy kis megtorpanás, mert első próbálkozásra nem vettek fel. Utólag úgy érzem, kicsit elfordultam akkor Istentől. Elkezdtem perlekedni vele, hogy miért pont nekem nem sikerült a felvételi. Már nem mentem olyan jó szívvvel a templomba, mint előtte. Úgy éreztem, szétfeszít valami belülről. Aztán jött egy gondolat vagy isteni sugallat, hogy miért is perlekedem, hiszen ott van a lehetőség, a következő évben újra beadhatom a jelentkezésemet, és bizonyíthatom, hogy ha első nekifutásra rossz voltam valamiben, akkor azt kijavítom.

Ezzel a lelkesedéssel elmentem otthon a templomba. Még csak a sekrestyés néni volt ott. Leültem a kegyképpel szemben, és csak annyit tudtam mondani, hogy köszönöm, aztán elkezdtem sírni. Éreztem, hogy szertefoszlik a reménytelenség, a düh, és békesség uralkodik el rajtam. El-döntöttem, hogy minden erőfeszítést meg fogok tenni azért, hogy pap lehessek, mert Isten annyira szeret, hogy visszatért arra az útra, amiről letértem. Ezután sokkal rendszeresebbé tettem a hitéletemet is. Rendszeresen jártam gyónni és lelki atyához is.

RUGALMASSÁGGAL KEZELT VÁLTOZÁSOK

Hogy fogadtak a következő évi felvételin?

Úgy gondolták, hogy jót tett nekem az az egy év, mert érettebbé tett hitben és szellemileg is.

2014-ben lettél szeminarista. Hogyan emlékszel a diákévekre?

Furcsa volt falusi gyerekként panelban élni hét éven keresztül. Ezért bármi feladat akadt a szemináriumon kívül, azonnal jelentkeztem. Sajópálfalán más dalvilággal énekelünk a szertartásokon, mint amit a szemináriumban tanultunk. Kellett egy kis rugalmasság, hogy hozzá szokjam az új viszonyokhoz.

got. A hívektől kaptam egy rekamiét és egy komódot. Így indult a szociális évem. Vasárnaponként mindig jött pap liturgiát tartani, de a hétköznapi imákról én gondoskodtam. Emellett püspök atyától azt a feladatot kaptam, hogy keressem fel a nehéz sorban lévő híveket. Az edelényi görögkatolikus iskolának van Rakacaszenden egy leányiskolája, ahova főleg hátrányos helyzetű gyerekek jártak. Igye-

keztem felkeresni a szüleiket, beszélgetni velük, és segíteni, amiben tudtam. Próbáltam jó útra terelni a gyerekeket. Négy hónapot töltöttem itt, aztán Róma külvárosába, Ciampinoba kerültem a Bárka közösséghez. Itt fogyatékkal élő személyekről gondoskodnak. Három házat működtetnek, mindegyikben vannak nevelők és önkéntesek, akik segítenek a reggeli elkészítésében, az etetésben, pelenkázásban, fürdetésben. Itt mozgáskorlátozottakkal, autistákkal, oxigénhiány miatt fogyatékosággal élőkkel foglalkoztam.

2021-ben fejezted be a szemináriumot. Hova kaptál kinevezést?

Érdekes évünk volt. Júliusban összeházasodtunk a jegyesemmel, elmentünk nászútra, hazaérkezésünk után pedig elkezdődött a találgatás, hova kerülünk majd. Biztosak voltunk benne, hogy nagyjából hova kerülhetünk, de mégis volt bizonytalanság bennünk. Püspök atya elhívott magával püspöki liturgiára Mikóházára. A jó pásztor példabeszédéről prédikált, s azt mondta, hogy ez a közösség sem marad pásztor nélkül, idehelyez valakit. Ketten ültünk ott alszerpapok, egymásra néztünk, s a liturgia után derült ki, melyikünkről van szó. Nem tudtunk azonnal beköltözni a parókiára, így a bózsvai albérletünkben jártam be. Ekkor még csak szárazkáplán voltam, 2021. október 9-én szenteltek diakónussá Mikóházán. Még nem gyóntathattam, de külön engedéllyel szabad volt áldoztatnom, így elkezdtem beteglátogatásokkal is foglalkozni. Nem vezethettem még liturgiát, de vezettem imaórát minden reggel.

MEGHATÁROZÓ ÉLMÉNYEK ÉS EGY FONTOS TELEFONHÍVÁS

Közeledett a szentelésed. Milyen jelmondatot választottál hivatásod vezérfonalául?

János evangéliumából választottam jelmondatot: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbednem”. Ezt a gondolatot püspök atya egyik Sajópálfalán mondott prédikációjában hallottam, még a szeminárium előtt. Azért választottam, mert sokszor önmagunkat helyezzük a létra legfelső fokára, és onnan nézünk le másokra. Pedig Krisztus úgy jött kö-zénk, mint szolga. Szeretném megmutat-

ni másoknak, hogy én is szolgálni jöttem. Krisztust állítom előtérbe, nem magamat. Tapasztalataim alapján fontosnak tartom rávilágítani, főleg a fiataloknak, hogy Isten nem egy haragvó, hanem egy türelmes, jóságos, szelíd és odaadó Isten.

A papszentelésed újabb változásokat hozott az életedbe.

Nagyböjt előtt, a vezeklő atyák szombatján szenteltek fel. Így rögtön a nagyböjti szertartásokba csöppentem. Majd jöttek a liturgiák, gyóntatások, keresztelesek. Hamarosan pedig újabb feladatokat kaptam. Iskolalelkész lettem az edelényi Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskolában, emiatt Edelénybe költöztünk. 2022. november 10-től pedig az Irotai Görögkatolikus Parókia helyettes lelkészévé nevezett ki püspök atya.

Hogyan egyezteted össze a két különböző beosztásodat?

Hétfőtől péntekig 7:30-tól 15:30-ig az iskolában vagyok, hogy ha valakinek problémája, nehézsége akad, akkor azonnal el tudjon érni. Minden hétfő reggel imádsággal indítjuk a hetet. Szervezünk lelki napot, rendszeresen van liturgia. Próbáljuk még intenzívebbé tenni a tanulók hitéletét. Irotára vasárnap és ünnepnapokon járok ki, illetve akkor, amikor csak szükség van rám. Nagyon örülök annak,

hogy egyházközségem is van, és az iskolában is tevékenykedhetek.

Nagyon sok nem várt fordulat történt az életedben, mire papként az oltárnál szolgálhattál. Miket tartasz a szentelésed óta eltelt egy év legmeghatározóbb élményeinek?

Felhívott valaki Mikóházáról, hogy elmondja: a húsvéti prédikációm alatt úgy érezte, hogy tényleg Isten szól hozzá általam. Meghatározó élmény a szentségek ünneplése. Sosem felejttem, amikor az első keresztelestnél rám nézett az ég-színké szemeivel a kereszteleendő kisfiú. Mikóházán, míg ott voltam, sikerült felkészítenem egy gyereket az első ünnepélyes szentgyónásra és -áldozásra. Ezek az első alkalmak mindig fontosak lesznek nekem, és bármikor erőt meríthetek belőlük.

Tóth Elek

Szilárd elhatározással, állandó hivatástisztázással a választott cél felé

Ifj. Tóth Elek 1993. július 31-én született. Első lakhelye görögkatolikus pap édesapja akkori szolgálati helye, Demecser volt. A Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium és Kollégium diákjaként érettségizett 2012-ben, s még ebben az évben felvételt nyert a Görögkatolikus Pápnevelő Intézetbe. Nyíracsádon szentelték diakónussá 2021. augusztus 20-án, 2022. május 26-án pedig Hajdúdorogon részesült a papi rend szentségében. Jelenleg is itt szolgál kisegítőlelkészként, a Szent Bazil Oktatási Központban pedig mint iskolalelkész és hittanár-nevelőtanár. Tanulmányai alatt igyekezett minél több tapasztalatot és tudást gyűjteni, s minden erőfeszítésre úgy tekintett, mint elengedhetetlen lépésre a vágyott hivatáshoz.

A DÖNTÉS CSAK AZ ÚT ELEJE

Mikor erősödött meg benned véglegesen a gondolat, hogy a papi hivatást választod?

Mindenképpen olyasmivel akartam foglalkozni, amire később is büszkén tudok visszagondolni. Lehet, hogy már 4-5 éves koromban is azt mondtam, hogy pap szeretnék lenni, mint édesapám, de a döntés egy hosszú folyamat eredménye volt. Ennek a folyamatnak pedig szerintem a szem-

ináriumban is folytatódnia kell, mert fiatalon leszünk papnövendékek, de az még csak az út eleje. A szeminárium tanárai, előjárói is törekednek arra, hogy tisztázódjon bennünk a hivatásunk, de nekünk is igyekeznünk kell újra és újra kimondani ezt a döntést. Nagyon más, amikor valaki 18 évesen akar pap lenni, és amikor valaki a szentelése előtt, 25-27 évesen mondja ki, hogy igen, én ezt szeretném csinálni. Számomra az volt a legfontosabb, hogy ne csak túlélni akarjam a szemináriumot, hanem hivatástisztázás is legyen az ottlétem.

Milyenek voltak az első szemináriumi évek? Érezted bármi előnyét a tanulmányaidban annak, hogy papgyerek vagy?

Nagy hatással volt rám az imádságos környezet, új ismeretségeket kötöttem, sokféle programon, kiránduláson vettünk részt. A mai napig tartjuk a kapcsolatot azokkal a csoporttársakkal is, akik nem jutottak el a papságig vagy más utat választottak.

Ami nagyon meglepett és nagy kincsem lett az első években, az a katekizmus és a kompendium. Ezeket többször forgattam, mint bármelyik más könyvet. Hiába voltam papgyerek, korábban ebben a formában nem talákoztam velük. Nagyon sokat tanultam a különböző szertartásokról is. Édesapám mellett már óvodásként ott voltam minden nap a Szent Liturgián, de például utrenyére és vecsernyére nem

jártam annyit, hogy fejből tudtam volna a szertartást. Az énekléssel is megküzdöttem. Édesapámon kívül két nagybátyám is pap, később az öcsém is az lett, így amibe jobban beleláttam a csoporttársaimhoz képest, az a papi életritmus, a papcsaládok helyzete, az előnyök és a hátrányok, nehézségek. A feleségem is papgyerek, sokat beszélünk róla, milyen érdekes és furcsa így felnőni. Például nincsenek olyan barátaink, akikkel együtt játszottunk volna az utcán gyerekként. Nem élünk 15-20 évet ugyanabban a környezetben. Úgy gondolom, egy papgyereknek kötelessége a szemináriumban, hogy segítse meglátni a többieknek, milyen is reálisan ez az életforma.

PÓTOLHATATLAN TAPASZTALATOK A TAPOSÓMALOMBAN

A szemináriumban sem töltötök egyházamban sok időt, mert következik a gyakorlati év. Hol töltötted ezt az időszakot?

Először Angliába mentem. Egyrészt mert érdekelt a kivándorlás témája, másrészt szándékosan nem a szeminaristáknak fenntartott pozíciót kerestem. Nem akartam már kitaposott úton járni, olyan helyen, ahol már voltak előttem kispapok, ahol már érkezésemkor megvannak a feladataim és egyfajta tekintély is a szerepem miatt. Beírtam a Google-be, hogy „angliai munka”, és az első dologra, amit találtam, jelentkeztem is. Meinheadben, egy holiday village-ben, „nyaralófaluban” dolgoztam, ami olyan, mint egy hatalmas bulisziget könnyűszerkezetű házakkal, bárakkal, pavilonnal és egy óriási hotellel. Az egész létesítmény 5600 férőhelyes. Itt takarítással foglalkoztam. Nagyon sok túlórára is beosztottak, így a területen belül bárókban, gyorséttermekben is dolgoz-

tam. Teljesen másként nézek egy gyors-étteremre, mióta tudom, kik és hogyan dolgoznak ott. Tehát teljesen hétköznapi munkát vállaltam, és azóta is csak ajánlani tudom ezt mindenkinek, főleg azoknak, akik az egyház közelében nőnek fel. Számomra ez semmivel sem pótolható tapasztalat volt. Láttam, milyen, amikor 11 órát dolgozol nagyon feszes tempóban, mert csak a teljesítmény és a százalékok számítanak. Így már nem kívülállóként tudok beszélni arról, amikor a vállalat megeszi az alkalmazottait. Utánam talán kicsit bátrabban is küldtek el szemináristákat ilyen területre dolgozni. Mert itt az élettapasztalat-szerzés az elsődleges, hogy lássuk, mit jelent eltartani magunkat, napi 8 órában dolgozni.

Változtatott valamit a hozzáállásodon ez az év?

Megerősített. Tudtam, hogy meg tudom állni máshol is a helyemet, de én akkor is a papságot akartam. Angliában egy öregotthonba is jelentkeztem, és ott konkrét életpályamodellt kínáltak fel. Felvázolták, mikor milyen képzésen kell részt vennem, hogy ezekre ők mennyit költenek és mennyi lesz majd az évek múlásával a fizetésem. Nem minden ember fordul vissza egy ilyen ajánlatra, de konkrét céljaim és elhatározásaim voltak a hivatással kapcsolatban. Megtanultam értékelni a munkát és hogy milyen az élet a taposómalomban, amiben sokan a híveink közül is élnek.

Ezzel a megerősődéssel a hátad mögött hogyan teltek a hátralévő szemináriumi évek?

Úgy gondolom, mindegyik hasznos volt és kellett a hivatásomhoz. Az első években

nagyon sok információt kaptunk, beleráztunk a szerepünkbe a szertartásokon. Egy érettebb, nyugodtabb ember készült már a hivatására. Elérkezett az ideje annak is, hogy megtaláljuk az érdeklődési körünket a teológián belül, ami egy pap szellemi és lelki fejlődése miatt is fontos.

HÁRMAS EGYENSÚLYBAN HAJDÚDOROGON

2019-ben fejezted be a szemináriumot. Merre vezetett az utad ezután?

A tanévet Pécssett kezdtem. Tevelen, a helyi általános iskolában kaptam heti 8 hittanórát a latinoktól, és segédkeztem az egyházközség életében. Nagyon ott-hon éreztem magamat, szerettem a világi általános iskola légkörét, az alacsony létszámú csoportokat és a gyönyörű környezetet is a hegyek között. Csak 2 hetet töltöttem ott, mert Hajdúdorogon volt rám szükség, de büszkén emlegetem ezt az időszakot. Maradandó emlék a pécsi szolgálat amiatt is, mert az utolsó ott töltött hétvégén kértem meg a kedvesem, Dominika kezét.

Hajdúdorogon kollégiumi nevelőtanárként kezdtem meg a munkát. A szeminárium után elvégeztem a hittanár-nevelőtanár szakot, aztán pedig elkezdtem informatikát tanulni az ELTE-n. Pont ekkor távozott az iskola informatikatanára, így az órák nagy részét én vettem át. Emellé kértem hittant is, így hármas egyensúlyban foglalkoztam a kollégium-

A második félét Miskolcon, a Máltai Szeretetszolgálatnál töltöttem, teljesen önkéntes alapon. A törzshelyem a népkonyha volt. Naponta akár 150 főnek, hajléktalanoknak, rászorulóknak tudtunk étkezést biztosítani. Segítettem az asztalok előkészítésében, az étel kiosztásában, a mosogatásban, pakolásban. A népkonyha mellett a szeretetszolgálat egyéb tevékenységeibe is bepillantottam. Nagyon sok embernek szívesen ajánlanám, hogy nézze meg, mi van a másik oldalon, ott, ahol mélyszegénységben élnek az emberek.

szeminárium sem. Teljes állásban vagyok pedagógus, mellette kollégiumi nevelő és iskolalelkész. Nehéz megélni és átadni a lelki dolgokat úgy, hogy közben fegyelmeznem is kell. Ez is olyan helyzet, amit meg kell tapasztalni és tanulni, hogyan lehet az ember atyaként, nevelőként is szigorú. Fel kell vállalni olyan konfliktusokat is, amikről egyébként szívesen lemondanék. Erről például nyilván nem elsősorban papi feladat, hanem egy speciális élethelyzet.

Ebben a speciális élethelyzetben, ilyen széleskörű tevékenységi kör mellett mi számodra az eddig eltelt bő egy év legszébb megtapasztalása?

Az egyik legmeghatározóbb pont fiam, aki kevesebb, mint egy hónappal a papszentelésem után született. Tehát papként és apaként is „egyéves” vagyok. Amit nagyon szívesen csináltam az elmúlt éven, az a zárándoklatvezetés. Feltöltött és nekem is sokat jelentett, hogy nemcsak zárándokoltam, de szólhattam is a többi zárándokhoz.

mal, az informatikával és a hitoktatással. Érdekes helyzet, mert ha nem pap lett volna belőlem, akkor informatikatanár. Így a választott életutam mellett részese lehetek egy kicsit a „mi lett volna, ha?”-nak is.

2021-ben szenteltek diakónussá. Maradt a hármag egyensúly, vagy lettek új feladatait?

A diakónusszentelés után kaptam az első székesegyházi szolgálatomat Hajdúdorogon. Részt vettem utrenyén, liturgián, és már diakónusként voltam jelen az iskolai szertartásokon is. Parókus atya kérésére áldoztatási engedélyt kaptam, ezért ebbe is besegíthettem.

Azóta is Hajdúdorogon szolgálsz, de most már papként is.

Lelkileg sok erőt ad, hogy most már nem tanulmányvégzett papnövendékként, nem is diakónusként, hanem papként vehetek részt a liturgián. Szinte mindig én kaptam meg az iskolai szertartásokat, hogy gyakoroljak. Különleges helyzet, mert nem minden frissen szentelt pap tart ennyi liturgiát.

Említetted, hogy a szeminárium mind-egyik évét hasznosnak találod, mert ezek kellettek a papi pályához. De mennyire érezted magad felkészültnek más feladatkörökben?

Édesapám pap, édesanyám pedagógus. Néha összefolyik előttem, hogy mit hol tanultam meg, de összességében úgy érzem, sokféle helyzetre voltam felkészülve,

mire szentelődtem. Egyelőre nincs sok parókiális feladatom. Végzek liturgiát, gyóntatok, keresztelek, de például esküvői vagy temetési szertartást még nem vezettem. Utóbbtól félek is, e téren még újszenteltnek számítok, és az első temetés meghatározó is egy pap életében. De erre talán nem is tud felkészíteni egyik

Felbecsülhetetlen értékű kordokumentumokkal gazdagodott a Görögkatolikus Múzeum

Gerda Lászlóné Végheő Klára nagy szeretettel őrizte a szüleitől és felmenőitől származó iratokat és tárgyakat, még azt a két egyszerű füzetet is, melyek első ránézésre nem tűnnek különösebben fontosnak. Ezeket a füzeteket dédapja, Lázár József kántor írta tele az 1860-as évektől kezdődően görögkatolikus szertartások szövegeivel. Klára asszony nem is sejtette, milyen nagy értéke van ennek a két füzetnek a magyar görögkatolikus múlt megismerése szempontjából, hiszen abból a korból származnak, amikor még nem léteztek magyar nyelvű liturgikus könyvek, ezért a papok és a kántorok ilyen kézzel írott vagy másolt füzetekből végezték a szertartásokat. Gyakran maguk is javították, pontosították a szövegeket. Mivel Lázár József az 1860-as években

Hajdúdorogon, majd később Makón volt kántor, a füzetekből megtudhatjuk, hogy

azokban az években, amikor a magyar görögkatolikusok önszerveződése megindult, pontosan hogyan is végezték ők is templomaikban a szertartásokat. A Lázár József-féle szövegeket össze tudjuk vetni más fordításokkal és ezáltal követni tudjuk a magyar liturgikus nyelv fejlődését. Szakértő kezekben ezek az egyszerű, jelentéktelennek tűnő füzetek igazi információs kincseshányává válnak!

Köszönet illeti Klára asszonyt azért, hogy a kutatás számára hozzáférhetővé tette ezeket a liturgikus füzeteket. Digitális másolataik jó ideig adnak még feladatokat a magyar görögkatolikus liturgia kutatói számára. De tekintettel jelentőségükre, Klára asszony nem csupán a digitális másolatok elkészítéséhez járult hozzá: a füzeteket átadta az újonnan megnyílt nyíregyházi Görögkatolikus Múzeumnak, melynek korszerű tárolóiban biztosított azok szakszerű megőrzése.

Mostantól a magyar görögkatolikusok nagy családjának is féltett kincsei lesznek!

Eddig ismeretlen portré került a Görögkatolikus Múzeum tulajdonába

Jakusich György veszprémi és egri püspök kiemelkedő alakja a magyar egyháztörténetnek és diplomáciának. Pázmány Péter szentelte pappá Rómában, pályája az egyházi hierarchiában és a bécsi udvarban is gyorsan emelkedett. Esztergomi érseki helynökként megalapította a jezsuiták komáromi rendházát, III. Ferdinánd fontos diplomáciai feladatokat bízott rá. 1637-ben a király veszprémi püspökké nevezte ki. Ebben a tisztségében ő koronázta meg III. Ferdinánd feleségét, Mária Anna királynét. Ungváron az unió eszméje mellé állt, és ő hívta össze azt a papi gyű-

lést, amely aláírta a Rómával való egysülést – ezt nevezi az utókor ungvári uniónak. Igen fiatalon, 38 évesen halt meg, így az unió további fejlődésében már nem vehetett részt, de emlékezete különösen fontos a görögkatolikus egyházban.

Jakusich püspökről egy – még életében készült – metszetet, és néhány 17. századi festményt ismertünk eddig. Terdik Szilveszter művészettörténészt az Ecclesia könyvesboltban véletlenül bukkant a képre. Fölsírmerte az arcot, és ki tudta olvasni a megfakult nevet a képen: Georgius Kosics de Orbona Episcopus Wesprimiensis, vagyis Orbonai Kosics (Kusics, Jakusich) György, veszprémi és egri püspök.

A kép megtalálásáról Szilveszter beszámolt Végheő Tamás atyának, aki egyháztörténészként kiemelkedő ismerője és kutatója a görögkatolikus egyház történetének. Tamás atya felismerve a portré jelentőségét megvásárolta azt, és a Görögkatolikus Múzeumnak ajándékozta.

A kép jelentős restaurálásra szorult, ezt a munkát a múzeum főrestaurátora, Seres Tamás felügyelete mellett Tornai Veronika végezte el.

Június 15-én, az egyháztörténészek országos konferenciájának keretében Tamás atya ünnepélyesen adta át a festményt Szabó Irénnek, a Görögkatolikus Múzeum igazgatójának. Az ünnepélyes átadás jó példája annak, hogy egy múzeum gyarapodásának nagyon fontos forrása a magánszemélyek általi adományozás. Szabó Irén elmondta, az újonnan létrejött Görögkatolikus Múzeum számára meghatározó, hogy a görögkatolikus egyház történetének szétszóródott, magánszemélyek birtokában lévő emlékei megtalálják az utat a múzeum gyűjteményeibe.

Szerelem, házasság, szexualitás

Van a Bibliában egy egyszerű mondat, melynek döntő fontosságú mondanivalója van a házasságról. Józan, tárgyilagos és mégis határtalanul mély kijelentés ez, annyira, hogy egy emberi élet nem elég, hogy teljesen kimerítse minden üzenetét. A Szentírás keveset beszél a házasságról, annál feltűnőbb és nyomatékosabb az a tény, hogy ezt az egyszerű mondatot négyszer is megismétli. Ez vonja le a végső következtetést a teremtés történetéről (Ter 2, 24). Az Újszövetségben ezzel a mondattal felel Jézus a válásról feltett kérdésre (Mt. 19, 5 és Mk. 10, 7–8). Végül Pál apostol hozza elő levelében, és közvetlenül Krisztusra vo-

natkoztatja (Ef. 5, 31–32). Nem ismerjük a bibliai tanúságtevőt, aki ezt a mondatot először leírta. Azt is csak hozzávetőlegesen tudjuk, mikor élt. Annyi azonban bizonyos, hogy kora sok tekintetben hasonlított a miénkhez, s mondandója máig sem vesztett aktualitásából:

*„Ezért a férfi
elhagyja apját
és anyját, és
feleségéhez ragaszkodik,
s a kettő egy test lesz.”*

Ez a kijelentés három dologról beszél, amely a házasságra nézve lényeges: elhagyni, ragaszkodni és egy testté lenni. Nézzük egyiket a másik után!

ELHAGYNI: Egykor nyilvános esemény volt, amikor a vőlegény elhozta a menyasszonyt a saját falujába. Nincs több titok: most már mindenki tudja, hogy ezek ketten férj és feleség. Nincs többé választás. Az egymás melletti döntés feltételezi az elválást a szülőktől. A nyilvános cselekmény a házasságot véglegessé és egyúttal jogérvényessé teszi. *„Elhagyja apját és anyját”* – ezek olyan szavak, amelyek fájdalmat is okoznak, az esküvő napján gyakran könnyek is peregnek. Mikor a házasságról beszélünk, elvárnánk, hogy valamiféle örömteli, szép dologról szölgünk. A Szentírás azonban a józan valóságot adja. Nem holdfényes estéken való enyelgésről beszél, hanem arról, hogy: *„elhagyja”*. Egy tiszta, világos szétvágásra van szükség. Az új pár csak akkor lehet „házaspár” a szó teljes értelmében, ha megtörténik az elhagyás, mégpedig külsőleg és belsőleg, térbelileg és szellemileg is. Ez pedig nehéz dolog. A bibliai üzenet forradalmisága abban van, hogy mindkettőnek el kell hagynia családját, nemcsak a nőnek, a férfinak is. Mindkettőnek ragaszkodnia kell egymáshoz, nemcsak a nőnek a férfihez, hanem a férfinak is a nőhöz. És ezzel megérkeztünk a házasság második lényeges eleméhez:

RAGASZKODNI: Az elhagyás és ragaszkodás összetartoznak. Az „elhagyni” szó inkább a házasság nyilvános jogi területét írja körül, míg a „ragaszkodni” inkább annak személyes síkját. A két terület egymással összeköttetésben áll, és feltételezi egymást. Senki sem tud igazán ragaszkodni, aki nem hagyott el valami mást, és senki sem tud valamit igazán elhagyni, ha nem szánta el magát, hogy valami máshoz feltétlenül ragaszkodjék. A héber szó szó szerinti jelentése: ragasztani. Férj és feleség úgy ragadnak össze, mint két darab papír. Ez annyit jelent, hogy elválaszthatatlanok. Ha valaki két összeragasztott lapot szét akar választani, mindkettőt el fogja tépni. Válás esetén mindketten megsérülnek, a férfi éppúgy, mint az asszony és ha gyerekek vannak, azok még inkább. Az „egymáshoz ragadásnak” van még egy fontos következménye. Azt jelenti, hogy

a férj és feleség a legszorosabb közelségben vannak egymáshoz, közelebb, mint bármi más dologhoz vagy emberhez. A házasság fontosabb, mint a barátok, rokonok, látogatók és vendégek, sőt fontosabb, mint a gyermekek. Fiatal házások közt gyakran támad válság az első gyermek megszületése után. Miért? A fiatalasszony elköveti azt a hibát, hogy közelebb áll gyermekéhez, mint férjéhez. A csecsemő lesz élete középpontja, és a férj kívülállónak érzi magát. Persze neki is alkalmazkodnia kell a megváltozott körülményekhez, már nem ketten vannak, hanem hárman. A férfinak is felelősebben kell gondoskodnia mindnyájukról. Manapság a „ragaszkodni” szó helyett szívesebben vennék a „szeretni” szót. Érdekes, hogy a Szentírás itt nem ezt használja. A ragaszkodás ugyan szeretet, de a szeretet egy sajátos formája. Olyan szeretet ez, amely már nem keres, nem tapogatózik, hanem döntött. A szeretet, amely ragaszkodik, érett szeretet, mely feltétel nélküli hűséggel egy életre szólóan döntött. Megérkeztünk a házasság harmadik lényeges ismertetőjegyéhez:

EGY TESTTÉ LENNI: A testi terület éppoly fontos a házasságban, mint a nyilvános-jogi és személyes területek. Ahogyan a szülők elhagyása és az egymáshoz való ragaszkodás Isten akarata szerint való a házasságban, ugyanúgy a testi közösség is. Éppen ezért beszélhetünk, sőt kell is beszélni erről. Az „egy test” kifejezés sokkal többet jelent, mint puszta testi területet. Azt jelenti, hogy két ember mindenét megosztja egymással, nemcsak testét és vagyonát, hanem gondolatait és érzéseit, örömeit, bánatait, reményégeit és félelmeit, sikereit és kudarcait is. „Egy testté

lenni” annyit jelent, mint teljesen és mindenben eggyé lenni, ugyanakkor mégis kettőnek maradni. Talán ez a házasság legmélyebb titka, melyet megérteni nem lehet, csak megtapasztalni.

A házasság három lényeges ismertetőjegye – elhagyni, ragaszkodni, egy testté lenni – elválaszthatatlanok, feltételezik egymást. Csak akik minden következményével vállalják egymást, vállalják az elhagyást, és akik a kizárólagosság igényével ragaszkodnak egymáshoz, azok tudnak a szó teljes értelmében egy testté lenni. Ez a három ismertetőjegy összetartozik, akár csak a háromszög szögei.

A gyermekeknek el kell hagyniuk szüleiket. Elhagyni nem azt jelenti, hogy cserben hagyni. Sőt, ellenkezőleg. A fiatal pár

számára először meg kell adni a lehetőséget, hogy szüleiket elhagyják és önálló otthont alapítsanak. Azután később valóban támaszai lehetnek mindkettőjük családjának. A szülők és gyermekek közti szeretet számára helyet teremt a szabad lélegzésre, amelyre szüksége van, hogy fennmaradjon. Az önálló házaspárrá lett fiatalok most már jobban megértik a szülőket, más módon nőnek fel melléjük, és visszatérnek hozzájuk. De ehhez kell ez a fajta szabadság.

A házasság igenjében a kettő **eggyé** válik. A férfi csak férfi, a nő csak nő: töredék, fél egyén, a másik égő hiánya. Az ember teremtése igazában az egyesülés e szentségében fejeződik be. Érdekes, hogy a Biblia nem említi a gyermekeket, amikor a házasság lényeges ismertetőjegyeiről beszél. Az elhagyás, ragaszkodás és egy testté válás teszi a házasságot teljessé. Más ehhez nem szükséges. A gyermek nem teszi a házasságot házassággá. A gyermektelen házasság is házasság a szó legteljesebb értelmében. A meddség tehát nem váloók. „A gyermek Isten áldása” – a Szentírás azt újra meg újra kijelenti. De mint áldás, ráadás csupán. A házasság önmagában is áldás, gyermekek nélkül is. Senki sem mondhatja tehát: ezt a házaspárt nem áldotta meg Isten, mert nincs gyermekük. De akkor hol van a gyermekek helye ebben a rendszerben? A háromszög közepén! A gyermeket ugyanis körülveszi mindkét szülő szeretete és hűsége. Örzi

„Legyetek egymásnak alárendeltjei Krisztus iránti tiszteletből. Az asszony engedelmeskedjék férjének, akárcsak az Úrnak... Férfiak, szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus is szerette az Egyházat, és feláldozta magát érte.”

Hogy lehet így egybekavarni isteni és emberi relációkat? Gondolom úgy, hogy azok valójában is együvé tartoznak! A házasság mint szentség, jelképezi azt a kegyelmi kapcsolatot, amely az egyházat Krisztussal összeköti. Jézus Krisztus önmagát feláldozó szeretete előképe a házasságnak. Ezért nevezhető „nagy titoknak.”

Összegzésül elmondhatjuk, hogy a Szentírás szerint a szexualitás Isten ajándéka, melyet azért adott az embernek, hogy a házasság keretén belül együttes örömben valósítsa meg azt. „A házastársak intim kapcsolatának célja nemcsak az utódok nemzése, hanem – normális körülmények között – boldog szellemi és szívbéli közösség a következők mellett a szellem, a lélek és a test harmonikus eggyé tétele. Ezért nem kellett hadba vonulnia az izraelita férfinak, ha röviddel azelőtt házasodott meg. Vidámsítsa meg feleségét (MTörv. 24, 5), s ő is örüljön feleségének (Péld. 5, 18-19).”

Jelen összeállításomban arra a tényre szerettem volna rávilágítani, hogy a nemi- és házaselet útvesztői és buktatói között is van egy határozott, biztos, egyenes út: hit által, imádkozó lelkülettel és Isten Igéjének ismeretében bátran indulhat mindenki ennek a kezdetben még ismeretlen útnak. Az elinduláshoz és az úton haladáshoz szeretnék segítséget nyújtani gondolataimmal.

A szerző 31 éve házas.

és védi a törvényes házassági kapcsolat. Ebben a légkörben nevelkedve ismerkedik meg az élettel, és érik meg saját, önálló házasságra.

A házasságot nem szabad soha befejezettnek tekintenünk, szakadatlan folyamat. Nap mint nap újra házasságot kötünk egymással, nap mint nap életet adunk gyermekeinknek. Ez több, mint életben tartásuk: semmire sincs nagyobb szüksége a gyermeknek, mint férj és feleség egymás iránti szeretetére. Minél jobban szeretjük egymást, minél közelebb érezzük magunkat egymáshoz, annál jobb a gyermekeknek. Mindenki azt akarja, hogy a gyermekek jó légkörben nőjenek fel, és ezt mi jelentjük a számukra.

Van a Szentírásban egy másik mondat is, amelyet kevésszer hallunk ebben a tárgykörben: „Mind az ember, mind az asszony meztelen volt, és nem szégyenkeztek egymás előtt.” Meztelenek, szégyenkezés nélkül. A „meztelen” szó itt nemcsak testi vonatkozásban szerepel. Azt is jelenti, hogy leplezetlenül és álarc nélkül állunk egymással szemben, semmit sem színlelve és nem rejtve el semmit. Olyannak látni a partnerünket, amilyen valójában, és olyannak mutatni neki magunkat, mint amilyenek mi a valóságban vagyunk – mégsem szégyenkezni. Meztelenek, szégyenkezés nélkül. De az érett szeretetnek ezt a legmagasabb rendű célját csak azoknak ígéri Isten, akik – az előző idézet, a Ter 2, 24 szerint – elhagyják atyjukat és anyjukat, és ragaszkodnak egymáshoz, más szavakkal azoknak, akik nyilvánosan, a törvény és Isten előtt házasságot kötöttek. Ezek ketten –

de nem ketten házasság előtt, vagy azon kívül – lesznek egy testté. Ezek ketten – de nem házasság előtt, vagy azon kívül – győzik le a mérhetetlenül nehéz feladatot, hogy úgy mutakozzanak egymásnak, amilyenek valójában. Meztelenül, szégyenkezés nélkül – ezt érti a Biblia „megismerés” alatt. „Ádám megismerte Évát, az ő feleségét.” Az ilyen megismerés házasságon kívül nem lehetséges. Aki mégis megkísérli, megsérti, sőt megöli a szerelmet. Ezért van az, hogy a szerelmet nemcsak tanulni, hanem védeni is kell. Isten akarata által kell védeni. Mi nem tudjuk fenntartani, ha csupán emberi értelemre hallgatunk...

Nem szerethetjük felebarátainkat, ha nem szeretjük Jézust. És nem szeretjük Jézust, ha nem engedelmeskedünk neki. Csak aki igazán szeret, képes engedelmeskedni. Csak aki engedelmeskedik, képes igazán szeretni. „Az Ő parancsolatai pedig nem nehezek.” Nem terhet, hanem segítséget jelentenek. Nem bénítanak meg, hanem erőt adnak. Nem tesznek kiskorúvá, hanem megérlelnek bennünket. Mégis, mióta engedjük, hogy a többség akarata és véleménye irányítsa cselekedeteinket? Nem vagyunk riadt állatok, amelyeknek a színükkel is alkalmazkodniuk kell a környezetükhöz, hogy megmaradhassanak! Ellenkezőleg: ha nem vallunk színt, akkor nem maradhatunk meg!

Az igazi házasság olyan, mint egy kettős tükör. Ha Krisztusra tekintünk, láthatjuk, hogyan kell házasságban élnünk. Ha olyan házasságra tekintünk, amelyet Isten akarata szerint élnek, akkor Krisztus képe jelenik meg benne.

SZÁROVI SZENT SZERAFIM ÉLETE ÉS TANÍTÁSA

A könyv ára: 2500 Ft

**SZENT MIKLÓS KÖNYV- ÉS KEGYTÁRGYBOLT (Nyíregyháza), MISKOLCI EGYHÁZMEGYE KEGYTÁRGYBOLTJA (Miskolc),
MYRA AJÁNDÉK- ÉS KEGYTÁRGYBOLT (Debrecen), SZENT ATANÁZ KÖNYVESBOLT (Budapest),
MÁRIAPÓCS NEMZETI KEGYHELY KEGYTÁRGYBOLT (Máriapócs)**
Postaköltség ellenében megrendelhető a **GÖRÖGKATOLIKUS SAJTÓ- ÉS MÉDIAKÖZPONTNÁL**
06 (42) 597 607, goroghir@gorogkatolikusmetropolia.hu

GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA

www.gorogkatolikus.hu

HOGY MINDNYÁJAN EGYEK LEGYENEK...” (Jn 17,21)

METROPÓLIAI GYŰLÉS

I. rendes ülés

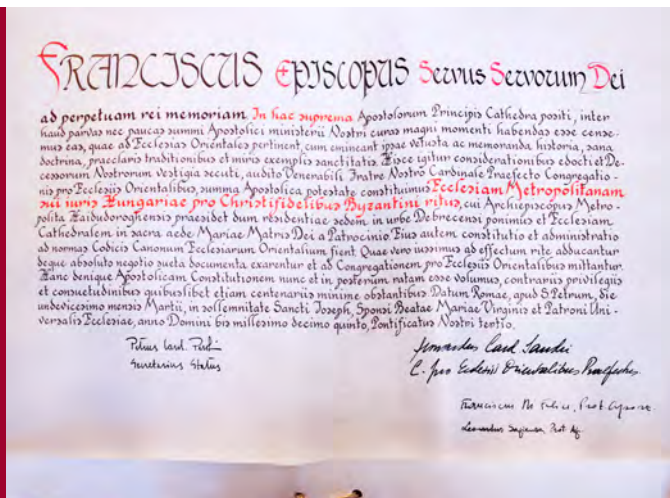
Máriapócs, 2022. október 20-23.

ÖSSZEFOGLALÓ

A Magyarországi Sajtójogú Metropolitai Egyház 2015-ben jött létre, amikor Ferenc pápa az *In hac suprema* kezdetű apostoli konstitúcióval új egyházi szervezetet hozott létre a Magyarországon élő görögkatolikusok részére. A De spiritali itinere kezdetű apostoli konstitúcióval az 1912-ben alapított Hajdúdorogi Egyházmegye főegyházmegyei rangra emelkedett. A *Qui successimus* apostoli konstitúció az 1924-ben létrehozott Miskolci Apostoli Exarchátust egyházmegyei rangra emelte. Az *Ad aptius consulendum* apostoli konstitúció megalapította a Nyíregyházi Egyházmegyet.

három egyházmegye záró dokumentumát 2022. augusztus 15-ig kellett leadni, úgy döntöttünk, hogy a metropoliai gyűlést október 20-23-án tartjuk meg. A helyszín nem volt kétséges. Máriapócs, a magyar görögkatolikusok lelki központja adott helyet a metropoliai gyűlés ünnepélyes plenáris ülésének.

A pápa által meghirdetett szinódusi út során az egyes egyházmegyékben különböző szempontok alapján számtalan kisebb csoport szerveződött, melyeknek tagjai egymás között vitatták meg a szinódus titkársága által előzetesen ajánlott témákat. E csoportmunkák eredményeinek egyházmegyei összegzése 2022 júniusában fejeződött be. A nyári hónapok során a három hierarcha egy közös iratban összefoglalta a beérkezett vélemények és javaslatok lényegét. Ezt küldtük be augusztusban a Szinódusi Titkárságra, és ez a dokumentum lett az alapja a metropoliai gyűlésnek is. Ez a munkadokumentum a szinódusi *Vademecum* által megadott 10 témának megfelelően 10 fejezetből állt, kiegészítve olyan kérdésekkel, amelyek kifejezetten a magyar görögkatolikus egyházunk életét érintik. E teljesebb anyagot megkapta a gyűlés minden tagja, hogy azokra legjobb meggyőződése szerint fogalmazza meg saját válaszait, azokkal kapcsolatos véleményét. Az így beérkezett egyéni észrevételeket Galambvári Péter, a metropoliai gyűlés titkára összegezte. Ez lett a Máriapócson október 20-án kezdődő gyűlés egyik fő iratanyaga.

A Keleti Egyházak Kánonjainak Törvénykönyve 172. kánonja elrendeli, hogy a metropolitai egyházban ötévenként rendezzen metropoliai gyűlést. Egyházunk ennek az előírásnak némileg megkésve tett eleget. Az eredetileg 2020 tavaszán esedékes gyűlést a szerveződőben lévő Eucharisztikus Kongresszus miatt egy évvel később, 2021 tavaszán terveztük megtartani. A koronavírus-járvány miatt a kongresszust egy évvel később, 2021 őszén tarthatták meg, így a metropoliai gyűlés időpontját mi is egy évvel későbbre, 2022 tavaszára helyeztük át. Mivel azonban Ferenc pápa 2021. október 10-én megnyitotta a püspöki szinódusi utat, a Hierarchák Tanácsa úgy látta jónak, hogy a metropoliai gyűlést az egyházmegyei szakasz lezárása után rendezzük meg. Mivel a

A gyűlésen – a szabályzat útmutatásainak megfelelően – az iratanyag ismertetése mellett még két előadás hangzott el. Seszták István főhelynök ismertette a Metrópólia elmúlt hét esztendőjének fontosabb változásait, fejlődési állomásait, különös tekintettel az intézmények alakulására. (Az előadásból néhány érdekes adat az intézményekben dolgozók és az azokban gondozottak számáról: Metrópóliánkban a köznevelés területén 1950 dolgozó 12 600 tanulót lát el; a szociális intézményekben 1050 munkavállaló közel 3000 ellátottról gondoskodik; a gyermekvédelemben – ide értve a tanodákat és bölcsődéket is – 1285 munkavállaló 3350 gyermeket nevel; a metropoliai intéz-

GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA

ményekben – főiskola, múzeum, sajtóközpont, kegyhely – 130 dolgozónk tevékenykedik; az egészségügyi ellátásban pedig 860 munkavállaló dolgozik.)

István atya előadása után Nyirán János fődiakónus foglalta össze Metropóliánk liturgikus életének főbb jellemzőit. Ez a három előadás adta a kiindulópontját azoknak a megbeszéléseknek, amelyeket a metropóliai gyűlés tagjai 9-10 fős csoportokban személyesen folytattak. Minden csoportnak két vezetője volt, egy áldozópap és egy világi hívő. Nekik kellett a csoportbeszélést vezetni, és annak eredményét a záró napon az egész gyűlés elé tární. Majd ezen beszámolókat összegezte egy szűkebb munkacsoport, amelyben a három hierarcha mellett jelen voltak a püspöki, illetve a bírósági helynökök.

A beszámolókból fölmerülő javaslatok egy egészen új gondolati rendszert vázoltak fel, amely már jelentős mértékben eltért a metropóliai gyűlés munkadokumentumának előzetes, színdusi konzultációra épülő témáitól. Ebből azt ismertük föl, hogy munkánkat alapvetően nem mi irányítottuk, hanem valóban a Szentlélek vezette, akire igyekeztünk az egész gyűlés során folyamatosan figyelni. E munkacsoport összegző eredményét – amely már kifejezetten a mi magyar görögkatolikus egyházunk életének legfőbb kérdéseit foglalta magába – ismertette záró előadásában Fülöp metropolita. Ennek írásos összefoglalását tesszük közzé.

Tizenkét pont köré csoportosítottuk a gyűlésen elhangzottakat, amelyek mindegyikén jól kitapinthatóan végighúzódik az alábbi két fontos szál:

Az emberszerető Isten evangéliumát keleti lelkeségünkben közösségi, vonzó és örömteli módon éljük meg.

Hitvalló életre biztatjuk a világi híveket, az eddig megszokottnál tágabb teret biztosítva nekik a tevékenyebb közösségi szerepvállalásukhoz.

1. Görögkatolikusságunk sajátosságai

Egyházunk bár viszonylag kis létszámú, de annál erősebb összetartozást megélt közösség. Fontos, hogy büszkék legyünk görögkatolikus értékeinkre. Ez természetesen hálás büszkeség, amely a közösségért gyakorolt tevékeny buzgóságot ébressze bennünk, nem pedig önteltséget vagy mások lenézését! Továbbá ez a hála késztesen minket az igényességre és a hitelességre! Hiszen csak akkor tudjuk vonzó módon felmutatni értékeinket – mindenekelőtt saját egyházunk tagjainak, gyermekeinknek és a következő nemzedékeknek –, ha azokat mi magunk is odaadó módon éljük meg. Ez liturgikus életünkre kiemelten vonatkozik, amely kifejezi és hordozza az Istenhez való közösségi kötődésünket, de az életünk minden más területére is kihat a templom belül és kívül.

Görögkatolikus egyházunk számos sajátossággal bír, amely megkülönböztet bennünket római katolikus testvéreinktől. Ilyen például az egyházi köszöntésünk: „*Dicsőség Jézus Krisztusnak!*” „*Dicsőség mindörökké!*” Ehhez kapcsolódik természetesen a húsvéti és karácsonyi köszöntésünk is. Érdeemes ezeket a sajátos köszöntéseket minél gyakrabban használni, erre megtanítani a gyermekeinket, az iskoláink diákjait, esetleg intézményeink dolgozóit is. Ezzel nemcsak egyházunkhoz tartozásunkat fejezhetjük ki, de hétköznapi életünkbe és gondolkodásunkba is jobban be tudjuk vezetni Isten jelenlétének tudatát.

Sajátosságaink közé tartozik, hogy általában őrizzük hagyományainkat. Ez egyfajta természetes kötődésünk is, de az 1994-ben megjelent *Orientalis Lumen* apostoli levél és az 1996-ban megjelent *Liturgikus Instrukció* föl is szólítanak minket arra, hogy értékes és hiteles hagyományainkat nagy gondval ápoljuk, s ha azoktól eltértünk volna, akkor törekedjünk arra,

hogy azokhoz visszatérjünk. Ez nagy körültekintést, ugyanakkor bátorságot is kíván tőlünk. Kiemelten fontos ez, mivel saját magunk meghatározásában is nagy szerepe van annak, hogy mely hagyományokkal tudunk azonosulni, és melyekkel nem. Az egyházi és világi személyeknek egyaránt szükségük van megfelelő oktatásra, képzésre, hogy megismerjék és megértsék görögkatolikus közösségünk különleges helyét és szerepét a katolikus egyházon belül, s hogy jó szívvél azonosulni is tudjanak vele, bátran vállalva más személyek és közösségek előtt is. Kimondhatjuk, hogy egyházi életvitelünkben nekünk sok szempontból az apostoli tradíciót kell mérvadónak tekintenünk. A katolikus egyházhoz tartozásunk nem csupán a külsőségekben, hanem a vértanúkkal is megpecsételt katolikus elkötelezettségünkben nyilvánul meg. Ennek pedig része, hogy bátran akarjuk gazdagítani az egyházat a keleti teológiával és lelkiséggel, amelyet őseinktől örököltünk.

Jellemző ránk a közösségi és családi lét fontossága. Megállapítható, hogy Magyarországon a történelmi egyházak közül a hagyományos görögkatolikus családokban a legmagasabb a gyermekek száma. A nagycsaládok szeretetét tovább kell erősítenünk híveinkben. Ezen keresztül élhetjük meg a másokhoz való örömteli kötődést, a nagyobb közösséghez való tartozás erejét. Ehhez segítenek minket közösen énekelt szertartásaink, közösen megélt ünnepeink.

Nagy kérdés, hogy mennyire vagyunk, mennyire lehetünk önállóak. Nem vitás, hogy a katolikus egyház teljes jogú tagjai vagyunk, de azon belül a bizánci lelkiség megélésében és a keleti teológia művelésében olyan sajátos feladatunk van, amelyet rajtunk kívül senki más nem képvisel. Ezt örömmel vállaljuk is, ennek minél mélyebb megismerésére és megértésére görögkatolikus egyházunk minden tagját szeretnénk elvezetni.

A magyar állam jogrendjében azonban még nem nyertük el a „sajátjogú metropolitai egyház” státuszhoz megfelelő önállóságot. Egyházunk sürgető feladatai közé tartozik, hogy a Görögkatolikus Metropólia az állami törvények szerint is mielőbb elnyerje az említett kánoni jogállásának megfelelő elismerést.

Természetesen ezek az előrelépések, további fejlődési folyamatok csak akkor lesznek eredményesek, ha lesznek hiteles, tanúságtévő, példamutató személyek az egyházunkban, mind az egyháziak, mind a világiak körében. Egyelőre szomorúan kell megállapítanunk, hogy a megkeresztelt híveknek alig 6-8 %-a jár rendszeresen templomba. Ez nagyon alacsony arány, melyen mindenképpen változtatnunk kell. Ennek előmozdítása természetesen nemcsak a papok feladata, hanem minden megkeresztelt görögkatolikus hívőé is!

Meg kell vizsgálnunk, hogyan hat ránk a világ, mennyire engedjük, hogy a fogyasztói szemlélet ártó befolyása irányítsa gondolkodásunkat, különösen fiataljaink, gyermekeink világlátását. Föl kell ismernünk, hogy az említett sajátosságok erős védelmet is jelenthetnek, ha ezeket a különlegességeket, ha úgy tetszik, megkülönböztető jegyeket tudatosan és tartalmuknak megfelelően éljük meg, s adjuk tovább.

2. Misszió

Görögkatolikus egyházunk missziós egyház. Ez azt jelenti, hogy minden tevékenységével hirdetni akarja Isten kinyilatkoztatását és szeretetét, hogy ennek következtében minél több embert és minél mélyebben hozzásegítsünk Isten föl- és megismerésére, elvezessünk az üdvösségre. Keleti egyházunk sajátosságaiból fakadóan ez a misszió inkább közvetett, s kevésbé direkt, közvetlen igehirdetést jelent. Azaz inkább a templomi élet vonzásával próbál hatni, mint a templomon kívüli meggyőzéssel. A templomi élet vonzása természetesen a hétköznapi életet is magába foglalja, hiszen másokat Krisztushoz csakis az ő szeretetéről tanúságtevő életmódunkkal tudunk segíteni, amihez erőt mi magunk is a templomból merítünk. Misszióink elválaszthatatlan a templomtól. Szertartásaink akkor is missziós erejűek, ha nem kísérik minden esetben tanítások, értelmező magyarázatok. Sok esetben elhangzik, hogy nem érthető az, amit végzünk, amit énekelünk. Ennek ellenére ezeknek a szertartásoknak is megvan a vonzása, életre ható ereje.

Ez a belső erő azonban nem veszi el tőlünk a feladatot, hogy erőfeszítéseket tegyünk hitünk titkainak megértésére, másokkal való megértetésre. Ebben elsődleges szerepet mégis nem az érvelések kapnak, hanem az az életünkön átsugárzó, személyes, meggyőző erő, amely magyarázatok nélkül is hat embertársainkra. Ezt a hatást egyénileg és közösségileg is meg kell élnünk.

Közösségeinknek olyanoknak kell lenniük, hogy minden ember befogadására nyitottak legyenek, és a tagjaik közötti élő szeretet legyen a legfőbb vonzerejük. Ezen a ponton szorosán összekapcsolódik a belső és a külső misszió: miközben másokat Istenhez akarunk vezetni, közben magunk is egyre szorosabb kapcsolatba kerülünk vele. Ez az igazi misszió: Istent szeretni és szeretni az embereket.

Volt rá példa, hogy szervezett módon végeztünk missziót, igaz, inkább a fiatalok körében, de annak hatása másokhoz is eljutott. Érdemes fölleveníteni ezt a korábbi kezdeményezést, és rendszeresen szervezni hasonló megmozdulásokat.

Egyházi misszióink része, hogy legyenek templomok, ahol igényesen, szépen, mély tartalommal tudjuk végezni ősi szertartásainkat. Törekszünk arra, hogy idővel Magyarországon minden megeshelyen legyen görögkatolikus templom és saját parókia.

Ki kell mondani, hogy ma Európában és Magyarországon is a kereszténység súlyos veszélyben van. Nem lehetünk tehát tétlenek testvéreink lelki megsegítése terén.

3. Liturgikus életünk

Szintén egyházunk egységének kifejezője és hordozója közös liturgikus életünk. Együttesen kell erőfeszítéseket tennünk, hogy liturgikus gyakorlatunkban ne legyenek látványos, rendszerszerű különbségek a három egyházmegye között. Ezt jelentős mértékben segíti a közös liturgikus bizottság munkája, ám a gyakorlati megvalósításban vannak olykor zavaró különbségek. Igaz, ez inkább egyes személyek, paptestvérek, kántorok hozzáállásának az eredménye, s nem annyira az egyes egyházmegyék közötti különbségként értékelhető.

A beavató szentségek egyetlen szertartás keretében vagy egymáshoz közeli napokon történő ünneplése a keleti hagyomány különleges értéke, melynek hazai visszavezetése sürgető, közös feladatunk. Erre már sok éve készülünk, kiadványok, püspöki katekézisek, több fórumon megjelenő buzdítások fogalmazódtak meg ennek érdekében. Úgy tűnik, a hívek részéről nagyobb befogadás mutatkozik erre a változásra, mint a papság részéről. Holott sokat jelenthetne, ha éppen a papcsaládok lennének példaadók ebben. Mert egyelőre továbbra is érzékelhető bizonyos ellenállás, tehát a befogadást segítő további lépéseket kell tennünk. Ez nemcsak a gyermekek Eucharisziában való részesítésére, hanem a bemejtéses keresztelés gyakorlatára is vonatkozik. Továbbá nincsenek kialakítva a felnőtt keresztelés eseteire a bemejtéshez szükséges feltételek sem. A gyermekek áldoztatásánál továbbra is kérdés, hogy ha szeretnénk meghagyni az első gyónás utáni ünnepélyes áldozás kedves és lelkipásztori szempontból hasznosnak tűnő gyakorlatát, akkor ennek milyen feltételei legyenek.

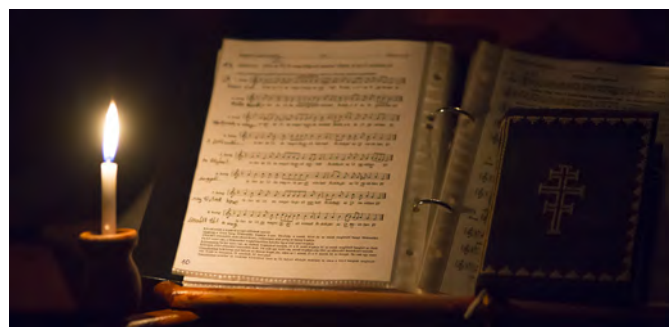
Súlyos kérdést jelent egyházunkban a liturgikus szövegek megfelelő használata. A liturgikus és lelkiismereti szövegek elérhetőségére a hívek előtt még mindig viszonylag szűkös lehetőség nyílik. Bár gyakorlatilag minden nagy liturgikus könyvünk szövege

elérhető magyarul, ezek véglegesítése még várat magára. Nagy kérdést jelent, hogy a megszokott szövegektől mennyire térjünk el. Egyetértés van abban, hogy lehetőleg minél kevésbé, s csak ott módosítsunk a hívek által is jól ismert szövegeken, ahol azok érthetősége vagy az eredeti görög szövegtől való eltérése ezt indokolja. A Metropólia első hét esztendeje alatt elkészült és nyomtatásban megjelent a *Zsoltároskönyv*, az *Imaórák könyve*, az *Esti zsolozsmák könyve*, az *Evangéliumos könyv*, és előkészület alatt áll az *Apostolos könyv*. Folyamatban van *Aranyszájú Szent János Isteni Liturgiájának* szövegjavítása. Előzetes próbakiadásra elkészült a nagyheti szertartások teljes szövege. Előkészületben van a többi nagy liturgikus kötet is (*Pentekosztárium*, *Oktoéchosz*, *Triódion* és a *Méneák*). Ezek többsége megvan az elektronikus felületeken, de a hívek számára még nem elérhető változatban. Naprakész használhatóságuk érdekében tehát még sok fejlesztési munka szükséges. Ehhez kapcsolódik az igény, hogy az elektronikus felületeken elérhető legyenek a liturgikus rendelkezések is. Így az esetleg feledésbe ment ismereteket szükség esetén föl lehet eleveníteni.

Szükségesnek látszik, hogy ne csak a liturgikus szövegek legyenek elérhetőek, hanem a szertartások magyarázatai is. Az Eucharisztikus Kongresszusra terveztünk kiadni egy kisebb sorozatot, amely az egyes szentségek ünneplésének szövegeit magyarázatokkal együtt tartalmazza. Ennek elkészítésével egyelőre továbbra is adósak vagyunk.

Bár gyakran beszélünk szertartásaink szépségéről, mélységéről, mégis sokan vannak, akik azokat idegennek, érthetetlennek, unalmasnak tartják. Érdekes megállapítás, hogy vélhetően akkor tűnik unalmasnak a szertartás, amikor maga a szertartást vezető pap sem odaadással, hanem lélektelenül végzi azt. Nem könnyű feladat ezeket a valóban misztikus mélységekkel rendelkező, következésképp nem könnyen felfogható szertartásokat a papokhoz és a hívekhez közelebb vinni. Ez körültekintő és kitarító munkát igényel. Ezért az esetleges változtatások bevezetésének megfontolt ütemezésében figyelemmel kell lenni az emberek befogadókészségére, egyéni érzékenységre is.

Különös gonddal kell figyelniük azokra, akik egészségügyi vagy egyéb okok miatt nem részesülhetnek az Eucharisztia előírt anyagában. A gluténérzékenyek, alkoholfüggők számára különösebb látványosság nélkül kell lehetőséget adni, hogy ők is részesülhessenek a Szent Titkokból.

Szertartásaink igényessége megköveteli, hogy a kántorok is felkészültebbek legyenek. Bár számos törekvés él egyházunkban a jó kántorok képzésére és továbbképzésére, az mindmáig nem kellően szervezett, nem átfogó rendszerben működik. Hasznos volna visszaállítani a korábban megkezdett többszintű, többlépcsős képzést. Át kell gondolni a kántoroknak nyújtott anyagi juttatást is, hogy lehetőleg minél teljesebb rendelkezésre állással végezhessék ezt a szolgálatukat.

4. Közösségépítés

A családok megerősítése mellett fontos, hogy kisebb és nagyobb közösségeket szervezzünk. Az egyházban a legtermészetesebb és legkisebb közösség a család. Ebben a közegben sajátítja el a felnövekvő gyermek az emberi és közösségi élet alapnormáit. A család fogalma azonban átvitt értelemben kiterjeszhető olyan közösségekre is, ahol szintén a szeretetkapcsolat az összetartó erő, s amely nyomaiban hordozza a család alapvető jegyeit. Ilyen a parókiális közösség is, amelyben minden korosztály otthon érezheti magát.

A helyi közösségek megerősítése, megújulása az egyik legsürgebb feladat. Az egyházközség tagjai ismerjék fel, hogy mindenki tehet valamit az egyházért, a testvéri közösség megvalósításáért, a helyi közösség virágzó életéért. Az egyháztanács tagok segítségével a parókusok biztassák a világi híveket arra, hogy ne csak fogyasztók legyenek, hanem különböző önkéntes csoportok létrehozatalával maguk is aktívan formálják lelki életüket, együtt keressék a megoldást hétköznapi problémáikra, támogassák egymást keresztény életük kibontakozásában.

Szép, közösségteremtő ereje van annak a szokásnak, hogy az ünnepi és vasárnapi Szent Liturgia után a templomban lévő még hazaindulás előtt egy arra alkalmas helyiségben összejönnek egy kis beszélgetésre, szerény agapéra. Kívánatos ezt a szokást minél több parókián bevezetni.

Szükséges további közösségeket is szervezni akár a parókián belül, akár azon kívül, szélesebb körből merítve. Valamint sokat nyújthat, ha az egyes parókiák egymás között is tartják a testvéri kapcsolatot, közös rendezvényeik vannak, meglátogatják egymást. Minden egyházi közösségi alkalomnak legyen része a közös imádság! Hiszen az igazi összetartó erő ezekben a közösségekben maga Krisztus, aki azt mondta, „ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevében, ott vagyok közöttük.” Ezért minden egyházunk által szervezett eseményt úgy kell alakítani, hogy ott érezhető legyen Krisztus jelenléte. Amely tevékenységekről ez nem mondható el, föl sem tételezhető, azok maradjanak is ki az együttlétünkől!

A közösségépítésnek egyik új módja jelent meg a szinódusi út egyházmegyei szakaszában, amikor különböző életkorú és élethelyzetben élő emberek valamely közös jellemző alapján kisebb csoportokba szerveződnek. E csoportok tagjai beszéltek át a Püspöki Szinódus által fölvetett, egyházunkat érintő

témákat. Többekben megfogalmazódott, hogy ezek a csoportok mint közösségek tovább is élhetnének. Ezeket érdemes támogatni.

5. Elvándorlók lelkipásztori gondozása

Egyszerre külső és belső missziónak tekinthető az a munka, amellyel a korábbi, hagyományosan görögkatolikus lakhelyről máshová, az ország más vidékeire költöző híveink megtalálására, lelkipásztori gondozására törekszünk. Már az előző évszázadban is ismert volt ez a jelenség, de talán az utóbbi tíz évben még jobban fölerősödött. Nagy figyelemmel kell lennünk rájuk, hiszen egyházunk jövőjének egy jelentős részét ők alkothatják. Másrészt felelősségünk van abban, hogy megmaradnak-e a ke-

restvény hitben, s ha netán eltávolodtak tőle, akkor visszatalálnak-e. Ez kiemelten mind a három főpásztor, de valójában minden paptestvér és minden görögkatolikus hívő közös felelőssége. Az elvándorló hívek megtartása, a görögkatolikus szórvány felvirágoztatása súlyos feladat, mely nem hárítható pusztán a ma ott működő néhány pap vállára. Sokat jelenthet, ha a település parókusa nyomon követi az elvándorolt hívek sorsát, lehetőség szerint továbbra is tartja velük a kapcsolatot, egészen addig, míg nem sikerül átadni őket az új helyen működő parókusnak vagy szervezőlelésnek. Ezért fontos az ilyen jellegű kapcsolattartás az érintett atyák között. Ebbe a nyomonkövetésbe érdemes bevonni a helyben maradó családtagokat is, buzdítani, hogy ők is tartsák fontosnak az elköltöző családtagok, barátok, ismerősök egyházhoz tartozását.

Nehézséget jelent, hogy az elköltöző fiatalok, akár már a diákevektől kezdve az új helyen nem találjanak megfelelő görögkatolikus közösséget. Fejleszteni kell a nagyobb városokban a kollégiumokat, az azokhoz vagy a parókiához kötődő fiatalok közösségeit. Ezeket láthatóvá kell tenni, a megfelelő hírcsatornákon tudatni kell a létezésükről, tevékenységükről. Természetesen ezt sem öncélúan, hanem azzal a szándékkal, hogy a keresők minél könnyebben megtalálják őket.

6. Egyházunk otthon legyen mindenki számára!

Sok olyan testvérünk van, akik kirekesztve érzik magukat egyházi közösségeinkből. Ennek számtalan oka lehet, sokszor a befogadás hiánya okozza ezt az elkülönülést. Még akkor is, ha az érintett személyeknek is van része és felelőssége ebben a sajnálatos helyzetben. Isten mindenkit befogad, ezért nekünk, Krisztusban megkeresztelt embereknek is ugyanilyen nyitottságra kell törekednünk. Ez természetesen roppant összetett feladat, ám éppen ezért minél körültekintőbben kell eljárjunk.

Számolnunk kell azzal, hogy egyes falvaink elnéptelenednek, vagy éppen a lakosság népsége átrendeződik, más kultúrával rendelkező, sokgyermekes cigány családok veszik át az elköltözők és az elhunytak helyét. A lelkipásztori munkánk ezekben az esetekben sem merülhet ki a hívek megszokott igényeinek kielégítésével, hiszen ezeknél a családoknál sokkal inkább szoros értelemben vett misszióra van szükség, mint a korábbi egyházi hagyományok fenntartására. Ehhez a munkához missziós lelkületű papok kellene, akik a Szentlélekre hallgatva megtalálják a módját, hogyan szólítsák meg ezeket a családokat, hogyan kapcsolják be őket az egyházi élet vérkeringésébe. Hogy ez a missziós lelkület éljen Metropóliánk minden papjában, erre már a papképzés során figyelni kell. Elsősorban nem is csak lelkipásztori megoldásokat átadva, hanem megtanítva azt a lelki figyelmet, amely képessé tesz a legnehezebb helyzetben is Isten útját és a neki tetsző módszert megtalálni. Például kézenfekvőnek tűnő, de kevésbé hatékony módja a megszólításnak a karitatív támogatás. Az egyház missziós munkáját érdemes elkülöníteni a karitatív tevékenységétől, mert a tapasztalat szerint nem segíti egyik a másikat.

Szintén Lélekre figyelő bátorságra és ötletességre van szükség, hogy a pap megtalálja a hangot a börtönben élő vagy börtönt sokszor megjárt emberekkel, az alkohol- vagy drogfüggő betegekkel, a mélyszegénységben élő családokkal. Ezek az élethelyzetek sok esetben éppen a rászoruló személyt teszik zárkózottá, nehezen megközelíthetővé. Sokszor az ő elzárkózásuk nehezíti a rajtuk segíteni akarók munkáját. Ehhez kell a Lélek leleményessége. Ugyanakkor ez a nagy odaadást igénylő lelkipásztori munka mindig közösségi feladat is. Az ilyen területen szolgáló paptestvérek számára is fontos a saját liturgikus közösség, ahol feltöltődhetnek, lelki békére lelhetnek.

Egyházunk nem feledkezhet meg az idősekről sem. Nem kis töprengést jelent, hogy a korábban nagy múltú, de napjainkra csaknem kihalt településeken élő, egyre korosodó embereket hogyan lássuk el lelki, szentségi megerősítéssel. Meggyőződésünk, hogy meg kell hoznunk azokat az áldozatokat, amelyek árán őket sem hagyjuk magukra, hanem mint egészséges családban a nagyszülőkről, mi is gondoskodunk róluk. Az idős emberekről való gondoskodás kiemelt jelentőségű az idős paptestvérek esetében. A Metropólia közös nyugdíjalapja valamelyest enyhíteni tudja az idős atyák, özvegy tisztelendő asszonyok és árván maradt papgyermek anyagi gondjait, de ez nem pótolja a róluk való szereteteli, személyes törődést, amellyel tartozunk nekik.

Szívderítőbb, de nem biztos, hogy könnyebb feladatot jelent az ifjúságpasztoráció. Megváltozott világunk talán órájuk hat a leg-erőteljesebben, s esetükben ez a nagyon erős világi hatás teszi nehezzé, nehézkesé a velük való kapcsolattartást. Itt is segítségünkre siet a Lélek, de nekünk is mindent meg kell tennünk, hogy fiataljaink ne kallódjanak el a világ forgatagában. Vannak jól szervezett, már hagyományokkal bíró rendezvényeink, amelyeken nagy számban vesznek részt a fiatalok. Ezeket továbbra is nagy gonddal kell szerveznünk, illetve az önszerveződő ifjúsági programokat megfelelő módon a továbbiakban is támogatnunk kell. Ugyanakkor nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy ezen eseményeken részt vevő fiatalok száma még mindig elenyésző ahhoz képest, hogy milyen sokan éheznek és szomjaznak a Krisztus-i erőt és vigasztalást!

Ezen a ponton is érdemes utalni keleti katolikus egyházunk sajátosságaira, amely némileg eltérő módszert, más eszközöket kínál a fiatalok megszólítására, megérintésére és megtartására. Érdemes ezeket mélyebben tanulmányozni, keleti testvéreink egyházi életének sajátosságait, erősségeit és gyengeségeit jobban megismerni, azokból hasznos tapasztalatokat meríteni.

7. Elváltak és újracházadosok lelki gondozása

Külön figyelniük kell az elváltak és újracházadosok lelki gondozására. Helytelen gyakorlat, ha a pap vagy gyónató a feloldozás lehetetlensége miatt lelki meghallgatás nélkül küldte el az ilyen állapotban lévő személyt. Ezen mindenképpen változtatnunk kell! Ha nem is járulhat szentségekhez, ez nem jelenti azt, hogy nem szabad vele szóba állni. Sőt, épp ellenkezőleg, még nagyobb gondot kell fordítani rájuk. Ez sok esetben új lelkipásztori magatartást kíván, amelyre meg kell tanítani nemcsak a papnövendékeket, hanem adott esetben a már föl-szentelt papokat is.

A lelki gondozás talán első eleme, hogy tisztázzák a Szentségtől való kényszerű távolság igazi okát. Valóban tiltva van-e a Szentség vételétől? Nincs-e lehetőség az állapot rendezésére? Hátha van elérhető megoldás a nehéz helyzet kezelésére. Ugyanakkor az egyház előírásait minden esetben be kell tartani. Ezért, ha valaki rendezetlen állapotban való kitartása miatt nem kaphat feloldozást, nem áldozhat, akkor ez minden helyre vonatkozik, kegyhelyekre, egyéb helyekre egyaránt. Nem szabad ezen a ponton sem félrevezetni a híveinket.

Jó lehetőséget kínál a közösségbe tartozás kifejezésére az antidóroztás gyakorlata minden Szent Liturgia végén. Ajánlatos ezt bevezetni a parókiáinkon, hiszen ez is kifejezheti a közös imádságon résztvevők összetartozását. Ugyanakkor ebből már az újracházadosok is részesülhetnek, ezzel is kifejezve, hogy ők is a közösség tagjai.

A rendezetlen élethelyzetek elkerülésére azonban legjobb módszer a megelőzés. Minden esetben nagyon alapos jegyesoktatást kell tartani. Ezen találkozók alkalmával lehetőség nyílik a hit, illetve a keresztény házasság és család kérdéseinek tisztázására, rávilágítva azok értékeinek fontosságára és szépségeire, de azok nehézségeire is. Világosan kell beszélni a házasság felbonthatatlanságáról. Továbbá minél szélesebb körű lehetőséget kell teremteni arra, hogy a házastársak a házasságkötés után is kapjanak segítséget a kapcsolat továbbépítésére, a nehézségek helyes kezelésére és válaszokat a gyermeknevelés kérdéseire.

8. Papképzés, papi továbbképzés

A felmérésekből jól látható, hogy a papnövendékek száma az elmúlt években jelentősen csökkent. 2015-ben a Metropóliában 65 kispap volt, 2022-ben 35. Ugyanakkor az is igaz, hogy ez utóbbi szám a '90-es évek előtt általános volt, és csak az elmúlt három évtizedben emelkedett jóval magasabbra. Így nem elképzelhetetlen, hogy ez a 30-35 körüli létszám egyházunk pasztorális szükségletét az előttünk álló évtizedekben továbbra is biztosítja. Nyilván csak akkor, ha nem csökken tovább ez a szám. Mindenesetre alaposan át kell gondolni a hivatásgondozás feladatát. Egyes vélemények szerint rendszerszintű hivatásgondozásra van szükség, nem csak alkalmi eseményekre. Más megközelítés szerint viszont a hivatások legtermészetesebb módon a családi körben, a gyermekkorban fogannak meg, ezért közvetett úton a családok lelki megerősítése segítheti, hogy azok továbbra is a papi, szerzetesi hivatások bölcsői legyenek. A pedagógusok fölhivták a figyelmet arra, hogy főként az általunk fenntartott iskolákban és a családoknak nyújtott segítségen keresztül is minél magasabb szintű, minél igényesebb oktatást-nevelést kell adni a gyermekeknek. Nem utolsó sorban egy-egy pap magatartásának hatása szintén sokat jelenthet a fiatalok hivatásának alakulásában. Ez is olyan pont, ahol tudatosabb, célirányosabb lelkipásztori munkával talán több papi és szerzetesi hivatás születhetne.

A feladatban felelős személyek arra hívták föl a figyelmet, hogy a papnevelés hatékonyságában szintén sokat jelent, ha az érintett párókus kapcsolatot tart a szemináriummal, annak vezetőségével. Így a közös nevelés többet tud nyújtani a leendő papok helyes szemléletének formálásában.

Fölmerült a megváltozott világunknak és egyházi helyzetünknek megfelelő sajátos képzés szüksége is. Az elkövetkező időkben nagyobb szerepet kap majd a szórványban élők lelki, lelkipásztori ellátása. Az intézményeinkben is sajátos feladatai vannak az ott szolgáló áldozópapoknak. Ezekre a feladatokra is föl kell készíteni a jövődő papságot. Bár az is igaz, hogy az összes lehetséges feladatra képtelenség megtanítani minden papnövenedét. Elsődleges célunk az, hogy lelki emberekké neveljük őket, akik nyitott szívűek, és a Szentlélekre hagyatkozó bátorsággal végzik majd az újabb és újabb feladataikat. Ennek kapcsán az is megfogalmazódott, hogy az áldozópapok ne legyenek intézmények vezetői sem oktatási, sem szociális területen. Inkább maradjanak meg lelkiatyáknak, lelkivezetőknek.

Jól látszik, hogy mai, összetett világunkban nagyon sok feladat hárul a párókusokra, más szolgálatot betöltő papokra, diakónusokra. Figyelniük kell, hogy a sok tevékenység közepette ne veszítsék el a lelki törekvések elsődlegességét. Ebben segítséget jelenthet, ha temérdek feladatuk elvégzésébe jobban bevonják a híveket, világi munkatársakat.

9. Kiadványok

A misszió része az is, hogy az emberek kezébe olyan olvasnivalót adunk, amely a megszerzett ismereteken túl lelki gazdagodást is nyújt. Szükség van különböző szintű és formájú kiadványokra, amelyek bemutatják egyházunk értékeit, segítenek eligazodni a keleti teológiában, bizánci lelkiségben, s ezen keresztül segítik az emberek hétköznapi életét. Szükség van olyan könyvekre, amelyek gazdagítják a család imaéletét, valamint olyan imákat tartalmaznak, amelyek különböző élethelyzetekre alkalmazhatók.

Kiadványainkon keresztül terjeszthetjük a hittani és a teológiai, illetve a liturgikus ismereteket is. Ezeket sohasem öncélúan kell átadnunk, hanem azzal a szándékkal, hogy a hívek és az érdeklődők is minél otthonosabban érezzék magukat egyházunkban. Ezen kiadványok segíthetik a liturgia megértését is, egyfajta misztagógikus katekézist adva az olvasóknak.

Ugyanakkor ezek a könyvek nem helyettesíthetik a személyes tanúságtételt, a tapasztalati beszámolókat. Sokat jelent, ha a hívekhez eljuthat püspökeik tanítása, lelki buzdítása vagy más, fölkészült szakemberek hasznos előadása. Ez lehet könyvek, füzetek alakjában, elektronikus formában, lehetőleg hang- és képanyagokkal kísérvé. Ezek a XXI. század ismeret- és hitterjesztő eszközei, amelyekkel egyházunknak is tudnia kell élni.

10. Média

Hirdetni kell az igét, akár alkalmas, akár alkalmatlan. Ez a hírt továbbító eszközökre is érvényes. Egyházunknak tudni kell élnie az új eszközökkel, hogy ezeken keresztül is el lehessen érni olyan rétegeket, akik számára ez a kapcsolattartási mód a természetes. Jó, ha a pap is ért ezekhez az eszközökhöz, de talán még jobb, ha ebbe a munkába másokat, akár fiatalokat is bevon, ezzel is lehetőséget és teret adva nekik is az egyházi szolgálatra. Átgondoltan kell bánni a médiában való szerepléssel is, hogy a túlzások ne okozzanak ellentétes eredményeket. Nem elég csak vonzónak mutatni egyházunkat. Ha a közösségi és lelki életünk nem vonzó, akkor ezekkel az eszközökkel sem tudunk hatékony missziót kifejteni.

Nem könnyű kérdés, hogy az Isteni Szent Liturgia televíziós közvetítésén az eseményből mit és mennyit mutasson a kamera. Jogos igénynek tűnik, hogy a Szent Titkokat egyáltalán ne tegye láthatóvá, de sajnos nem egyértelmű a tény, hogy ezt meg lehet valósítani. Hasonlóképpen kérdés, hogy az egy óránál hosszabb liturgiából mennyi maradjon ki: esetleg rövidítsük le, hogy az adásidőbe beleférjen, vagy határozzuk meg, hogy az elejéről vagy a végétől maradjon ki valamely rész. Ennek eldöntése a liturgia és média szakemberei tanácsának figyelembevételével a hierarchákra tartozik.

11. Intézmények

Az elmúlt 7 esztendőben az intézmények száma jelentősen nőtt. Természetesen az ebből fakadó feladatok is bővültek. Minden egyházmegyének saját oktatási, gyermekvédelmi és szociális

intézményhálózata van. Szükségesnek és hasznosnak látszik, hogy az intézményeink dolgozói, vezetői, valamint az egyházmegyék ezen területeivel foglalkozó szakemberek között szorosabb kapcsolat legyen. Mind szakmailag, mind emberileg sokat tudnak egymásnak segíteni.

Elgondolkodtató, hogy az intézmények számának jelentős növekedésével egyelőre nem emelkedett a templomba járók száma. Ennek – jobb esetben – az az oka, hogy ez a munka csak lassan, fokozatosan hozza meg látható eredményét. Türelemre is szükség van, hogy bizzunk munkánk eredményében. Rosszabb esetben azonban az sem kizárt, hogy ez a fajta egyházi munka hosszú távon sem fogja eredményezni a liturgia és a lelkiélet iránti érdeklődők számának növekedését. Ugyanakkor azt is kijelenthetjük, hogy egyházi munkánk nem csupán a hívek számának alakulásán mérhető. Hiszen intézményeinkben és azokon keresztül sok olyan tevékenységet végzünk, amely közvetett módon mégis Isten igéjét hirdeti és szeretetét hozza közel az emberekhez. A közeljövőben nem az lesz egyházunk feladata, hogy tovább növelje ezen intézmények számát, hanem inkább az, hogy mindegyiküket minél jobban megtöltsük lelki tartalommal. Fontos törekvés, hogy minden intézményünkben a szeretetnyelv legyen az uralkodó mind a munkavállalók, mind az ellátottak, gondozottak körében.

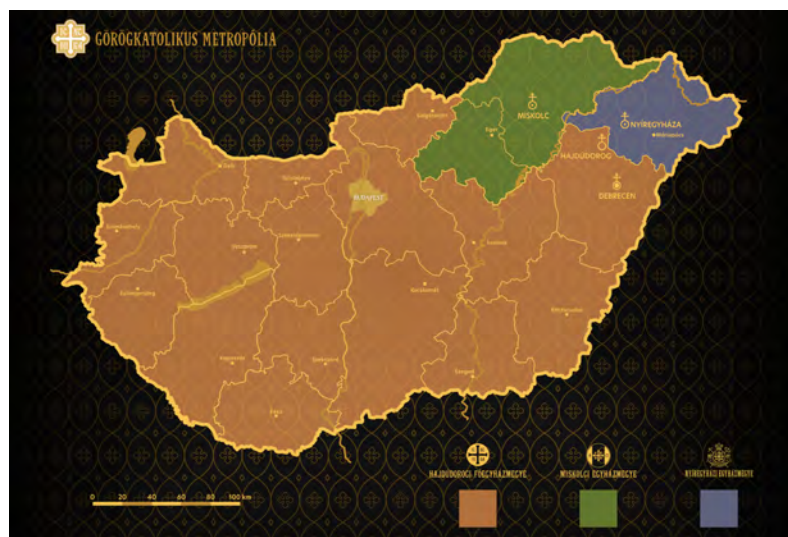
Fölvetődött, hogy ezen intézményekben immár jobban erősödhetne a görögkatolikus jelenlét. Ezt a nemes célt azonban csakis az értékek felmutatásával, megélésével, azok vonzóvá tételével lehet elérni, nem pedig szabályozásokkal, kötelező rendelkezésekkel.

Az intézményeken keresztül lehetőségünk nyílik nemcsak a diákokkal és tanárokkal, ápolttal és munkatársakkal foglalkozni, hanem figyelmünk kiterjedhet, s ki is kell, hogy terjedjen ezen személyek családtagjaira is. Így egyházi tevékenységünk során még több embert el tudunk érni. Egyelőre inkább hiány és legtöbb esetben még kihasználatlan lehetőség az intézmény és a helyi parókia összekapcsolása. Holott nagyon fontos, hogy az érintett hívek is érezzék sajátjuknak a parókiájuk területén működő görögkatolikus intézményeket.

Intézményeinknek missziós feladata is van. Miközben a munkatársak igényesen ellátják a szakmai munkájukat, közben törekednünk kell arra is, hogy mind a dolgozók és az ellátottak, mind családtagjaik egyre közelebb kerüljenek Istenhez, egyre jobban megismerjék, megszeressék őt. Ezen buzgólkodásunk közben tiszteletben kell tartanunk mindenki saját felekezeti hovatartozását, abban kell őket megerősítenünk, amiben vannak, ha az helyes és valóban Istennek tetsző vallási élet.

12. A Metropólia egysége

A 2015-ben meghozott pápai döntés a három egyházmegye létrehozásáról különleges lehetőséget nyitott a további fejlődésre. Immár három központ, a püspökök munkáját segítő három hivatali dolgozó csoport áll rendelkezésre a lelki, lelkipásztori és intézményes fejlesztések kidolgozására. Ez sajnos párhuzamos és olykor szembenálló érdekrendszereket is létrehozott. Az egyes egyházmegyék és az egész Metropólia érdekeinek olykor valós, de leginkább csak látszólagos ellenérdekeltsége magával hozta az elkülönülés és érzelmi szembenállás veszélyét is. Erős igény fogalmazódott meg arra vonatkozóan, hogy ezeket a feszültségeket minél bölcsebben kezeljük, Metropóliánk minden tagjával megértessük, hogy igazán csak az jó az egyes egyházmegyéknek, ami mindhárom egyházmegyének jó.

Ezt a nagyobb összefogást és összetartást segíthetik azok a metropoliai szintű rendezvények, amelyeknek szervezésében mind a három egyházmegye tagjai kiveszik a részüket. Érdemes arra is törekedni, hogy ezek a programok ne csak elszórtan, esetlegesen legyenek jelen az életünkben, hanem egyfajta stratégiára épüljenek föl. Megfogalmazódott az a gondolat is, hogy a főváros lelkipásztori ellátása mindhárom egyházmegye közös gondja legyen. Ezt segítheti a felújítási munkáihoz lassan befejezéséhez közeledő budapesti Ida utcai ingatlan is, amely a jövőben egy közös görögkatolikus kulturális központnak ad majd helyet.

Az összetartozást segítheti, ha olyan közös programokat szervezünk, ahol a papok, a papnék és a papcsaládok együtt lehetnek. Ennek a múltban is megvolt a hagyománya, érdemes ezt föleleveníteni.

A három egyházmegye tagoltságának kedvezőtlen eredménye az is, hogy a máriapócsi szolgálatokat az utóbbi időkben nehezebb ellátni. Értelemszerűen több feladat hárul a közelebb élők-re, de nem volna helyes, ha ez túlzott kiegyensúlyozatlanságot eredményezne. Máriapócs legyen a feladatok terén is mindenkié! Az elmúlt években nagyon sokat fejlődött a kegyhelyünk, nagyon fontos, hogy ezt a látványos fejlődést legalább ilyen mértékű lelki gazdagodás is kísérje.

Segítheti az összetartozást, ha olyan név- és címtár készül, amely összegyűjti a különböző mesterségeket űző, különböző szolgáltatásokat nyújtó görögkatolikus szakembereket, általuk vezetett kisebb-nagyobb vállalkozásokat.

Sokat várunk a népszámlálás eredményétől. Ez lehetőséget ad majd arra, hogy pontosabban lássuk, melyik településen hány görögkatolikus hívő él. Ez a későbbi lelkipásztori tevékenység-ek is segít hatékonyabban megtervezni és megszervezni.

A metropoliai gyűlést hálaadó Isteni Szent Liturgiával zártuk. Valóban, miként az elején is megfogalmazódott, egyfajta lelki gyakorlatként éltük meg ezt a három napot. Egy lelki gyakorlat célja a hit megerősítése, a lélek megújulása az egyes emberekben. E mostani imádságos gyűlésünk eredményeképpen most egész Metropóliánk hitben való megerősödését és lélekben való megújulását remélhetjük.

Jelen összegzés azon fő gondolatokat tartalmazza, amelyek a hosszas, egy éven át tartó, több mint hatszáz kisebb csoport beszélgetései során felszínre került vélemények összefoglalása nyomán Máriapócson születtek meg az egész Metropóliát képviselő világi és egyházi tagok szívében. Minthogy a legfőbb cél egyházunk helyzetének megismerése nyomán az előttünk álló feladatok kijelölése, ezért a gyűlésen többször is megfogalmazott indítványt követve ezt az iratot nem annyira záró-, mint inkább nyitó dokumentumnak kell tekintenünk. Ha úgy tetszik, lezárult egy szakasz, és megkezdődik egy új. Felsorolhatatlanul sok indokunk van a hálaadásra, és pontosan ezek az okok készítetnek minket arra, hogy a sokasodó nehézségek ellenére is reménnyel tekintsünk a jövőbe.

Atizenkét pontba sűrített összegzés alapján a Hierarchák Tanácsa rövid és hosszú távú feladatokat is kijelöl, amelyek elvégzése – ha különböző mértékben is, de – Metropóliánk minden egyes tagjának feladata lesz. Erre kérjük a Mindenható áldását és mindnyájunkat szeretetével egy családba gyűjtő Pócsi Édesanyánk gondoskodását!

SZAGKHF Felvételi 2023

A Szent Atanás Görögkatolikus Hittudományi Főiskola képzési kínálata

Katolikus teológus szak

(10 féléves osztatlan mesterképzés, levelező)

Katolikus hittanár-nevelőtanár

(10 féléves osztatlan mesterképzés, nappali és levelező)

Rövid ciklusú katolikus hittanár-nevelőtanár

(teológus, tanító, tanár, gyógypedagógus, óvodapedagógus, szakoktató diplomával rendelkezőknek 2/4 féléves mesterképzés, levelező)

Görögkatolikus kántor alapszak

(6 féléves, egyéni tanrendű, nappali)

Katekéta-lelkipásztori munkatárs alapszak

(6 féléves, levelező)

Új mesterképzések

Keresztény egyház- és művelődéstörténet (alapszintű diplomával rendelkezők számára, 4 félév, levelező. Specializációk: ókor-középkor, újkor-legújabbkor. A teológiai vagy katolikus hittanár MA szakos diplomával érkezők a képzés két éve alatt teológiai licenciátust is szerezhetnek keleti egyházi tudományokból.

Pasztorális tanácsadás és szervezetfejlesztés (alapszintű diplomával rendelkezők számára, 4 félév, levelező. Specializációk: mentálhigiénés szakember-pasztorális tanácsadás, pasztorális szervezetfejlesztés, karitászstudomány.

Összehasonlító vallástörténet – alkalmazott kulturális tanulmányok (alapszintű diplomával rendelkezők számára, 4 félév, levelező. Specializációk: vallásdiplomácia, vallásfilológia, vallási örökség és turizmus, vallási média és kommunikáció, valláspolitikai). A képzés nagy része Budapesten zajlik.

Mindhárom képzés esetében a nem hitéleti diplomával érkezők számára 50 kreditnyi hitéleti jellegű tantárgy teljesítése kötelező a tanulmányok megkezdése előtt, vagy a képzéssel párhuzamosan legkésőbb az első év végéig.

Teológiai licenciátus a keleti keresztény tudományok területén (A Szentzség által elismert tudományos fokozat, teológus és katolikus hittanár diplomával rendelkezők számára, 4 félév, levelező. Amennyiben a hallgató a licenciátusi képzés végzése közben felkészül a keresztény egyház- és művelődéstörténet diploma megszerzésére is, akkor a képzés végezhető államilag finanszírozott formában is.)

szentatanaz.hu/Felvetelizoknek/
Jelentkezési lapok

06 42/597-602

tanulmanyiugyek@szentatanaz.hu

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ:

2023. augusztus 30.

szentatanaz.hu

Az igaz istenismeret fényében

A modern ortodox gondolkodók hiteles és érdekesítő bemutatása

2022 MÁSODIK FELÉBEN KÖNYVSOROZATOT INDÍTOTT ÚTJÁRA A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA AZZAL A SZÁNDÉKKAL, HOGY SZAKSZERŰ, DE KÖZÉRTHETŐ KIADVÁNYOK RÉVÉN JOBBAN MEGISMERTESSE AZ OLVASÓT A KELETI KERESZTÉNYSÉG SZELLEMI ÉS LELKI VILÁGÁVAL.

*A sorozat első kötetéről,
Andrew Louth
Modern ortodox gondolkodók
című könyvéről
Orova Csaba,
a Pécsi Püspök
Hittudományi Főiskola oktatója
írt ismertetést.*

Vaskos könyvet, 360 oldalnyi sűrűn szerkesztett kötetet akkor érdekes kézbe vennünk – többnyire így vélekedünk –, ha igencsak vonz bennünket az adott regény (szerzője) kínálta kaland, vagy munkánk igényességéhez tartozik egy-egy monográfia jelentette tudományos színvonal, esetleg épp csak kíváncsiak vagyunk a tudás birodalmának egy kis darabjára, s ezért fellapozunk egy lexikont. A Görögkatolikus Metropólia Keleti teológia, bizánci lelkiség című sorozatának első kötete, Andrew Louth könyve e három műfaj izgalmas ötvözete.

Ha a szerzőről pusztán annyit tudnánk, hogy angol, s a brit akadémiai élet kiemelkedő képviselője a teológiatörténet területén, már felkelhetné azok érdeklődését, akik megbecsüléssel tekintenek J. H. Newman, G. K. Chesterton vagy C. S. Lewis életművére. Andrew Louth azonban angol létére az Orosz Ortodox Egyház (nem háborúpárti) papja, a korai és

keleti keresztény történelem akadémikus kutatójaként pedig így vall magáról: „a régi teológiai szerzőkkel folytatott párbeszédet a kortárs teológiai gondolkodás forrásának tekintem”. Ezen (általában keleti ortodoxnak felfogott) hagyomány keretében a teológia nem különül el az imádságtól és a lelkiségtől: „Isten, akit megérteni igyekszünk, az az Isten, akinek imádkozunk”. 2019 óta magyarul is olvasható A keresztény misztikus hagyomány gyökerei – Platónról Dionüsziosz

keleti keresztény történelem akadémikus kutatójaként pedig így vall magáról: „a régi teológiai szerzőkkel folytatott párbeszédet a kortárs teológiai gondolkodás forrásának tekintem”. Ezen (általában keleti ortodoxnak felfogott) hagyomány keretében a teológia nem különül el az imádságtól és a lelkiségtől: „Isten, akit megérteni igyekszünk, az az Isten, akinek imádkozunk”. 2019 óta magyarul is olvasható A keresztény misztikus hagyomány gyökerei – Platónról Dionüsziosz

Areopagitészig című műve (a jelen kötetet is magyarra ültető Görfföl Tibor fordításában és a magyarorszáki Sarutlan Kármelita Nővérek kiadásában).

Andrew Louth magyarul megjelent újabb kötetének a 18. században kezdődő és napjainkig tartó története olyan, mint egy családrege, amelynek őszintén igazságkereső főhőseit nem pusztán jellemzően szláv vagy görög származásuk és ortodox egyháziasságuk köti össze, hanem az, ahogyan önazonosságuk mélyén az Istentől való megragadottság tapasztalata izzik, s ez hatja át vándorló, menekülő életüket és gyakran igen eredeti gondolkodásmódjukat. A „regény” cselekményét e gondolkodónak az a küzdelmes törekvése jelenti, hogy e rokon tapasztalatot saját korukban többé vagy kevésbé autonóm módon újrafogalmazza, s ezzel nemzedékről nemzedékre egymást tanítsák, egymástól – akár vitatkozva is – tanuljanak. E cselekmény helyszínei egyfelől a cári, majd a szovjet idők Oroszországa, illetve mindkét korszakban az onnét elvándorló, menekülő főhősök új otthonai: főként Franciaország, Anglia és az Egyesült Államok – ezek egyúttal új nemzedékek szülőhelyei is. A helyszínek közé tartoznak másfelől a román, szerb, görög kolostorok és egyetemek, valamint az ezekről a már említett országokba szétszóródott teológusok világa. Lebilincselő kalandot, egyben megrendítő olvasmányt jelent a kelet-európai és a balkáni történelem színpadáról átkísérni a lassanként barátainkká váló teológusokat és filozófusokat Nyugatra. Ahol azután istenkeresésüket átjárja keleti eredetük újraértelmezése: új kontextusuk egyszerre készíti őket súlyos választásokra személyes szinten, és válaszadásra kulturális, teológiai és ökumenikus téren. S mivel Kelet és Nyugat is megépítette a maga 20. századi poklait, látunk „regényünkben” olyan hőseket is, akik igazságkeresése vértanúságba fordul.

A teológiatörténész Andrew Louth könyve kismonográfiák gyűjtőköteteként is olvasható. Nagyjából harminc gondolkodó életművét mutatja be, illetve hozzájuk kapcsolva olyan teológusokat is megemlíti, akiknek munkája segít az előbbieket megértésében. Vannak köztük olyanok, akik itthon is ismertebbek (mint V. Szolovjov, P. Florenszkij, Ny. Bergyajev), s olyanok is, akiket szűkebb körben olvasnak (mint J. Meyendorff, A. Schmemmann, J. Ziziúlasz, O. Clément, Kallistos metropolita). Megjelennek azonban figyelemreméltó alkotók, akikről vagy akiktől igen kevés olvasható magyarul: Myrrha Lot-Borodine, Marija Szkobcova anya, Dumitru Staniloae, Szent Jusztin Popovics, Khrisztosz Jannarasz. A kismonográfiákat számos szál fűzi össze, ezek között igen fontosak Louth bátran vállalt megérzései, amelyek a tárgyalt gondolkodókkal való párbeszédben alakultak ki. A legfontosabb, kettős intuíciót már a kötet bevezetéséből megismerhetjük: szerzőnk szerint a modern ortodox teológia „olyan istentapasztalaton alapul, amelyet az imádság tesz lehetővé, s átalakulást kíván az istenkereső embertől”. Ezért nem a gondolkodás, hanem a „gondolkodók történetét” kívánja megírni, és ennek során nemcsak az válik világosabbá, hogy a kötetbe válogatott szerzők történelmi kontextusa miként hat élettörténetükre, utóbbi pedig életművükre, hanem az is, hogy gondolkodásuk milyen választ volt képes adni korukra és helyzetükre.

Ugyancsak összekötő szálát jelentenek azok a kérdéskörök és fogalmak, amelyek ismétlődő felbukkanása miatt Andrew Louth könyve – tárgymutató révén – lexikonként is megállná helyét. Olyan alapvető teológiai-filozófiai alapszavak, mint a dogma, az egyház egysége/egyetemessége, erősz, értelem, imádság, istenemberség, koinónia, kozmosz, liturgia, misztika, szabadság, személy, szépség, tapasztalat, teremtés ortodox értelmezését lelhetjük föl benne. Továbbá a keleti kereszténység miliójében igen hangsúlyos jelenségeket és szakkifejezéseket is, mint az apofatikus, Filokália, hészüchia/hészüchaszta, Isten látása, párizsi iskola, Szophia/szophiológia, szlavofil(izmus), szobornosztj, sztarcsestvó (sztarec), theószisz/átistenülés, újpatriisztikus. Mindezeket és az itt fel nem sorolt kapcsolódó fogalmakat elsősorban a fejezetenként tárgyalt alkotók sajátos felfogásában ismerhetjük meg, együttesen mégis olyan szálát jelentenek, amely biztos kapaszkodót jelent az olvasó számára a keleti keresztény gondolkodással történő ismerkedés során.

Ha keresztény életünket szellemi igényességgel szeretnénk élni, nélkülözhetetlen, hogy kikérdezzük saját korunk gyakran tragikus érdektelenség övezte szellemi hőseit, azokat, akik Isten – s ezért az élet, a világ, a hit – nagy kérdéseit kutatják hivatásszerű elkötelezettséggel. Saját korunk a modernitás végét jelenti a közép-európai ember számára is, s ezzel együtt azt, hogy a nyugati orientáció életmódunk és helyzetünk értelmezésében megkérdőjeleződik. A késő modern korban, az önazonosság lázas keresésének idején egyfelől felerősödik az idegenkedés a sajáttól (vagy annak vélttől) eltérő (vagy eltérni látszó) egyes hagyományokkal szemben, más, szintén gyakran félreértett hagyományok viszont egzotikus színben tűnnek fel. E szellemi válság – a felelősség másra hárítása és egyúttal a megváltással kecsegtető másik iránti vonzódás – közepette elengedhetetlen, hogy a magyar olvasó hiteles forrásokból tájékozódjék a keresztény hit saját életét érintő nagy problémáiról. A Modern ortodox gondolkodók című munka ilyen: hősei e kérdésekre a keresztény kelet és nyugat kapcsolatát átélve és megszenvedve igyekeznek válaszolni – és ezzel újra létrehozzák azt. Velük segít találkozni a Nyugaton élő keleti keresztény Andrew Louth, és munkájának olvasásával magunk is bekapcsolódunk ebbe az izig-vérig ökumenikus tevékenységbe: hagyományaink találkozási terében újra megelevenedik hitünk. A könyvben azokat kíséreljük, akiknek imádságos elmélkedéseiben nyert belátásai teológiához vezettek, s eközben teológiájuk bennünket elmélkedő imádsághoz vezet. Miként a bizánci liturgia karácsonyi tropárijában:

„A te születésed, Krisztus Istenünk, / földérintette a világnak az istenismeret világosságát, / mert a csillagimádó bölcseket a csillag megtanítá, / hogy téged mint az igazság Napját, leborulva imádjának, / és mint magasságbeli Napkeletet tiszteljenek; / Uram, dicsőség néked!”

A westminsteri érsekkel is találkozott Fülöp metropolita Londonban

OKTÓBERBEN ÜNNEPELTE FENNÁLLÁSÁNAK ÖTÖDIK ÉVFORDULÓJÁT A **LONDONI MAGYAR GÖRÖGKATOLIKUS MISSZIÓ**. EZ ALKALOMBÓL SZAPLONCZAY MÁTÉ, A MISSZIÓ LELKÉSZE MEGHÍVTA FÜLÖP METROPOLITÁT, HOGY LÁTOGASSA MEG A KINT ÉLŐ KÖZÖSSÉGET – MELY A KÖZELMÚLTBAN HÁBORÚ ELŐL MENEKÜLŐ ÉS LONDONBAN LETELEPEDŐ KÁRPÁTALJAI MAGYAR CSALÁDOKKAL IS BŐVÜLT.

Fülöp atya látogatásának elsődleges célja a kint élő magyar görögkatolikusokkal való találkozás volt, de fontos diplomáciai találkozókra is sor került január 29-én Londonban. Fülöp metropolita és Máté atya vasárnap délelőtt egy kint élő magyar családnál szenteltek házat, majd délben fogadta őket Vincent Nichols westminsteri bíboros-érsek, akinek Fülöp metropolita a magyar görögkatolikusok történetét és egyházművészetét bemutató, Orcád világossága című kötet angol kiadását ajándékozta. Nichols érsek a 2019-ben szentté avatott Henry Newman bíboros eddig kiadatlan imádságait és írásait tartalmazó díszes könyvet ajándékozott magyar látogatóinak. Fülöp atya megemlítette, hogy Barsi Balázs atya nagy tisztelője Newman bíborosnak, ezért Nichols érsek neki is küldött egy példányt ajándékba.

A látogatáson Fülöp atya beszámolt a magyarországi görögkatolikusok helyzetéről és a londoni magyar misszióról, Nichols érsek pedig mesélt magyarországi látogatásairól. Anglia primása támogatásáról biztosította a londoni magyar görögkatolikus közösséget.

Fülöp metropolita ezt követően Kenneth Novakowskival, Nagy-Britannia ukrán görögkatolikus püspökével találkozott. A Kanadában született ukrán püspök mesélt magyarországi élményeiről, elmondta, hogy Keresztes Szilárd püspököt személyesen is ismeri, és Ukrajnából utazva gyakran szállt meg Nyíregyházán. Fülöp atya köszönetét fejezte ki, hogy a magyar közösség helyet kap a székesegyházban, Kenneth püspök pedig biztosította őt, hogy a magyarok mindig otthon érezhetik magukat náluk, sőt, felajánlotta, hogy ha a közösség tagjainak egyszerűbb, az észak-londoni belarusz fatemplomban is végezhetnek szertartásokat.

Az ukrán székesegyházban délután három órakor kezdődött a püspöki Szent Liturgia, mely előtt lehetőség nyílt szentgyónásra. A szertartást Fülöp metropolitával együtt végezte Mark Woodruff, az ukrán egyházközség angol nyelvű szertartásait végző papja, Robert Gibbons melkita atya, az oxfordi egyetem tanára, Eduard Fartan londoni román görögkatolikus szervezőlelkész és Szaplenczay Máté atya. Diakónusi szolgálatot Gedeon Tamás, kántori szolgálatot Gaál Richárd püspöki titkár teljesített. Az asszisztenciában egy ukrán és egy angol melkita kispap

is részt vett. A Szent Liturgia papi fennhangjai angolul, görögül és magyarul hangoztak el.

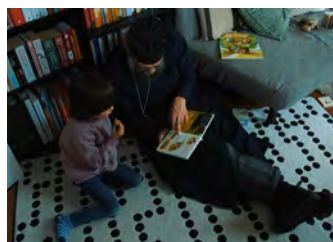
A hívek között Oxfordból és Londonból érkező angol hívek is voltak. Csicsó János angoliai magyar római katolikus főlelkész sűrű programja ellenére is részt vett a szertartáson.

Fülöp metropolita szentbeszédében a vámos és farizeus történetén keresztül az imádság sorrendjére hívta föl a figyelmet: első helyen kell állnia a dicsőítésnek, ezután következik a hálaadás, majd a bűnbánat, és csak a legvégén a kérés.

A szertartás végén Szaplanczay Máté, a misszió lelkésze háláját fejezte ki a vendégeknek és Fülöp atyának, hogy együtt imádkozhattak ezen a vasárnapon.

„Növekvő közösségünknek, ahol a közelmúltban volt az első elsőáldozás, hamarosan pedig keresztelőt ünnepelhetünk, fontos ez a megerősítő jelenlét” – mondta.

A szertartás után késő estig tartó jó hangulatú kötetlen beszélgetés és agapé következett a közösségi teremben.

A londoni látogatásról a Görögkatolikus Sajtó- és Médiaközpont munkatársa, Kondás Kristóf készített felvételeket.

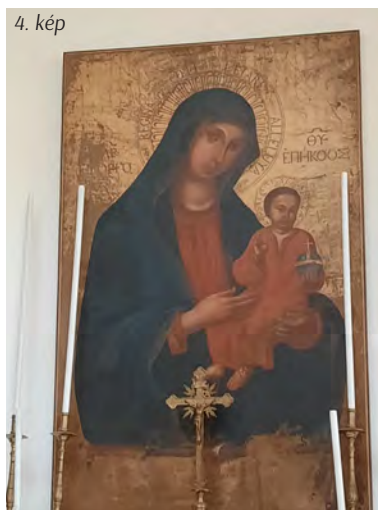
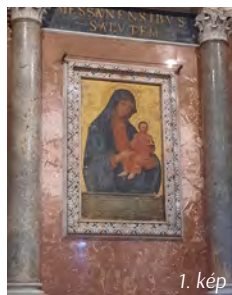
„Boldogasszony levele”

A szicíliai Mária-tisztelet egy különös példája

2022 októberében Sziciliában járva az Istenszülő egy olyan ábrázolására lettem figyelmes, amely stílusában ugyan már a nyugati festészet hatását mutatja, de ikonográfija, az arany háttér és a görög feliratok egyértelműen jelezték, hogy valamilyen bizánci ikon variánsáról van szó.

Az egyik ikont Siracusa óvárosában, Ortigiában, az egykori zsidó negyedben álló Szent Fülöp apostol tiszteletére szentelt, mai alakjában a 17. század végén épült templomban, a szentélyhez közel eső déli melléktőlár fölött láttam (1–2. kép). Egy másik, ehhez nagyon hasonló ikonra a palermói székesegyház déli oldalhajójának a nyugati bejáratától számított harmadik kápolnájában lettem figyelmes (3–4. kép). Az ikonok prototípusának megtalálásában a palermói ikont őrző melléktőláron olvasható felirat volt segítségemre: MESSANENSIBUS SALUTEM, vagyis „Üdvözet a messinaiaknak”. A kutatás során aztán kiderült, hogy ezek az ikonok Messina, a Szicília szigete és az Appennin-félsziget, vagyis az „olasz csizma” egymáshoz legközelebb eső pontjánál fekvő kikötőváros híres ikonjának, az úgynevezett *Madonna della Lettera*nak másolatai. Az ikon megnevezését szó szerint „Leveles Szűzanyának” fordíthatnánk, ami magyarul furcsán hangzik. A levélből képzett jelzős szerkezet arra utal, hogy ez a kép szorosan kapcsolódik ahhoz a levélhez, amelyet igen ősi és jámbor hagyomány szerint maga Szűz Mária írt a messinaiak számára.

Ezt a különös epizódot a magyar Mária-tisztelet egyik kiemelkedő jelentőségű munkájában, az Esterházy Pál (1635–1713) nádor kiadásában 1690-ben, Nagyszombatban megjelent „Az egész világon levő csudalatos Boldogságos Szűz Kepeinek rövideden föl tett eredeti...” című könyvében is megtaláljuk. A mű szerzője az egész világon – akkor ismert –, tisztelt híres Mária-kegyképek,

szobrok leírásából készített válogatást. A könyvben szereplő száztizenhat kegyképnek azonban nem csupán a történetét, hanem az ábrázolását is közli a szöveghez kapcsolt rézmetszeten. Azon túl, hogy a katolikus megújulásban vezető szerepet játszó magyar főúr olvasói számára az elmélyültebb Mária-tisztelethez kívánt segédkönyvet nyújtani, művével támaszt akart biztosítani a Szent Szűz kultuszán kívül a szentképeket és az ereklyéket is elutasító protestáns teológiai szemlélettel szemben folytatott küzdelemhez. A bemutatott helyszínek között van néhány olyan város is, ahonnan nemcsak egy, hanem több kegykép szerepeltet. Az egyik legtöbb „kegyelemképpel” rendelkező város éppen Messina, ahonnan Esterházy nem kevesebb, mint nyolc különféle, különös ikont vagy más típusú Mária-ábrázolást közöl. Felsorolását a „Boldogasszony leveléhez” kapcsolódó ikonnal nyitja (5. kép). A metszethez kapcsolódó történet szerint a messinaiakat a szigeten misszionáló Szent Pál apostol térítette meg. Tőle azt is megtudták, hogy az Üdvözítő Szűz Anyja még Jeruzsálemben él. A városlakók ezt hallva úgy határoztak hát, hogy követséget indítanak hozzá. A követek egy levelet is vittek magukkal, amelyben Szűz Máriát „örökös Asszonyuknak fogadták”. Felbuzdulásukat Mária kedvesen fogadta, s készségesnek mutatkozván, „maga szent kezeivel Sidó nyelven írt levél által választ-is ada, kinek bötü szerént-való magyarsága e szerént következik:

»Maria Szűz, Joachimnak Leánya, Istennek alázatos a' föl-feszéttetett Kristus Jesusnak Anyja, Juda Nemzetségébül, Dávid házából-való, az egész Messanjaknak köszönetit, és a' Mindenható Atya Istennek áldását kívánnya. Hogy nagy hittel, ti minnyájan leveleteket követetek által ide küldöttétek nyilvánvaló; Az én Fiamat, Isten Fiának, és Istennek, ugy Embernek-is lenni vallyátok, Halottai után-való föl-támadásást, s' Mennyben mendtelét hiszitek, Pál választott Apostol oktatása által meg-ösmervén az igazságnak úttját; kiért mind titeket, mind pengig Városotokat meg-áldgyuk, kinek lések örökös oltalmazója. Az én Fiam Születésétül fogva Negyven kettődik Esztendőben, Juniusnak harmadik napján, A' hold szerént huszon hetedik napon, Pénteken Jérusálem Városából. Kinek subscriptiója, avagy alája-való írassa, így vagon, Föllül irt Mária Szűz, ezen írást meg erősítette.«

Ennek öröme – folytatja Esterházy – a messinaiak egy nagy templomot építettek a Szűz tiszteletére, ahol a levelet ma is őrzik, keltének napján nagy ünnepet tartanak, sőt, még „egy szép Kép is faragtaték”, amelynél különféle csodák történtek.

Esterházy 1696-ban elkészítette könyve bővített kiadását is „Mennyei Korona...” címmel: ebben a könyvben már 1300 (!) csodatévő kegyképet gyűjtött össze, de ehhez az anyaghoz nem tartoznak metszetek. A szerző itt Messina városából még több csodás képet említ, szerepel például a „De Litera Csudálatos Boldog Aszszony képe” is, amelyet csak röviden mutat be. A kép nevét „bötörül nevezett”-nek fordítja, majd egy hozzá kötődő csodás gyógyulást idéz fel, amely a Mária levele tiszteletére alapított testvérület egyik tagjával esett meg, amikor beteg kislánya gyógyulásáért a levél másolatával imádkozott (596.o.). Említi még ugyancsak Messinában a „de Epistola” képet is, amely a „Levélről vette a’ nevét”, de ennek csak az őrzési helyét adja meg, a történetéről nem szól (615. o.). Nem egészen világos, hogy ezek az ikonok azonosak-e az első könyvében fentebb is bemutatott *Madonna della Letterával*.

Nem csoda, hogy a 17. század végére Messina városának a Mária-kultuszhoz kapcsolódó emlékeinek híre már egy magyar szerzőhöz is eljutott. A 16. századtól kezdve ugyanis Itália-szerte számos tudományos mű foglalkozott Szűz Mária levelével. Szövegét 1490-ben, a Messina városában élő görög tudós, Constantinos Lascaris (1434–1501) „találta fel” újra egy régi kódexben: a héber nyelven írt levél

szövegének latin fordítását ő maga, a nagy humanista készítette el. A következő században aztán nagy tudományos vita bontakozott ki ezzel kapcsolatban: egyesek szerint maga Lascaris alkotása a szöveg, míg mások annak eredetisége mellett tették le a voksot. A 16. századtól kezdve a pápák is a hitelesség mellett foglaltak állást, amikor különböző búcsú kiváltságot adtak a levél tisztelői számára. A XIII. Benedek pápa (1724–1730) által kibocsátott búcsút egy metszetes szentképpel is népszerűsítették, amelyen mind a székesegyház ikonja, mind a város látképe megjelent (6. kép). Sőt, a pápa más, szintén Szűz Máriának tulajdonított levelekre is hivatkozik (írt egyet állítólag Antióchiai Szent Ignácnak, valamint Firenze városának is), amikor a kultusz előmozdítása mellett érvelt. Az eredetiség melletti érvek között a 17. század első felében nagy jelentőséget kaptak egy bencés harmadrendi apáca, a szentség hírében meghalt Mari Roccaforte (1597–1648) látomásai. Az apáca vízióiból a messinaiak 42-es jeruzsálemi utazásának addig nem ismert részleteiről is értesültek (például hogy hány fős volt a küldöttség – állítólag négy –, s hogy mi volt a nevük).

A Szent Levél hitelessége mellett érvelő munkák közé tartozik a Messinában élő, tudós Placido Samperi jezsuita 1644-ben *Iconologia (...)* della (...) *Vergine Maria* címen megjelenő vaskos könyve, amelyben a városban és annak környékén található számos Istenszülő-ikonról is értekezik. Ezek közül a három leghíresebbet, azok közül is elsőként a székesegyházban őrzött *Madonna della Letterát*, amellyel most foglalkozunk, egyenesen a Szent

Lukács evangélista által festett első Mária-ikon másának tartja. A városban őrzött ikonok sokaságával kapcsolatban a szerző meg is jegyezi: „...saját szemünkkel látjuk, hogy nincs Messinában olyan templom, ahol ne lenne a Boldogságos Szűznek igen régi, görög módra [festett] képe. Sőt nincs sem a nemesek, de a közberek háza között sem olyan, ahol ne volnának jelen (ti. ezek a régi képek) nagy bőségben.” De hát honnan van Messinában ezen régi képek sokasága? – teszi fel a kérdést maga az író. Úgy véli, hogy ez leginkább a város kikötő mivoltának köszönhető: itt ugyanis már ösidők óta találkoznak az egész Közel-Keletről érkező kereskedők, akik ezeket a képeket magukkal hozták. Amíg a térség egységesen keresztény volt, már akkor is hozhattak ide értékes képeket, de amint megjelent az iszlám, majd Bizáncban kitört a képrombolás, a képelleneségtől sújtott vidékek, városok lakói sokan itt találtak menedéket szent ikonjaikkal együtt. Tetszetős ez a válasz, csak a folyamatossággal kapcsolatban annyit meg kell jegyezni, hogy 827-től kezdve az arabok Szicíliát is meghódították, és egészen a normannok megjelenéséig uralmuk alatt tartották.

Mielőtt az Istenszülő-ikont szemügyre vennék, érdemes áttekinteni, hogy Szent Pál messinai missziójának és a Mária-levele keletkezésének van-e történeti alapja. Az Apostolok Cselekedeteiben az Apostol itteni tartózkodásának ugyan nem találjuk nyomát, de az biztos, hogy amikor Máltáról Rómába tartott, útközben megállt Siracusában, ahol három napot töltöttek, majd a part mentén hajózva jutottak el „Rhegiumba”, vagyis a Messi-

nával szemben fekvő Reggio Calabriába (vö. ApCsel 28,11–13). A kegyes hagyomány persze erre alapozva véli úgy, hogy mielőtt a népek apostola Itália partjára lépett volna, Messinában is kikötött, és itt is prédikált. Még azt a római mérföldkövet is mutogatják, amelyre felállva szónokolhatott. A Szűz Máriától kapott levélváltás fontos említésének tartották Flavius Lucius Dexter római hivatalnoknak, Szent Jeromos barátjának világkrónikáját (*Omnimoda historia*), amelyben megemlíti, hogy a messinaiak tisztelnek egy Szűz Máriától kapott levelet. Erről a műről azonban időközben kiderült, hogy egy spanyol jezsuita 1619-ben megjelent hamisítványa... A Szűz Mária által írt levelek történetét talán egy másik apokrif hagyomány, egy Krisztusnak tulajdonított levél inspirálhatta. Cesareai Euszebiosz a 4. század elején írt egyháztörténetében ugyanis közöl egy rövidke levelet, amelyet állítólag Krisztus maga írt az öt edesszai udvarába hívó, nagy betegen fekvő szír uralkodónak, Abgár királynak. Ez a hagyomány fejlődött aztán tovább Krisztus nem kézzel festett képmásának keletkezéstörténetévé, s talán ennek mintájára képzelték el, hogy akár Szűz Mária is írhatott leveleket.

Minket igazából most nem a Szent Levél hitelessége, hanem a kultuszához szorosan kapcsolódó ikon érdekel jobban. Az újkori leírások már azt is tudni vélték, hogy a levéllel együtt a messinai küldöttség egy ikont is hozott magával Je-

ruzsálemből. Ezt az ikont a 17. századtól kezdve a város székesegyházának főoltárán őrizték (7. kép), és amint már említettük, Szent Lukács művének tartották. Samperi leírja, hogy a képen görög feliratok is olvashatók, a szokásos rövidítés (MP ΘΥ, vagyis Az Isten anyja) alatt az Η ΓΟΡΓΟΕΠΗΚΟΟΣ, azaz „Gyorsan meghallgató”. A tudós jezsuita azt is megjegyzi, hogy a levélnek és a képnek az utóbbi időben a tisztelete már az egész világon ismertté vált, egyrészt azon sok tudós szerzőnek köszönhetően, akik írtak róla, másrészt azon metszeteknek hála, „amelyeket Flandria, Franciaország, Velence, és magának Róma városának nyomdái-ban készítettek róla, az (egyházi) előljárók engedélyével.” Ezek sorába tartozik az Esterházy által közölt ábrázolás is.

Messina városát az újkorban számos természeti csapás sújtotta (földrengések, pestisjárványok), de mind közül az 1908. december 28. éjszakáján történt földrengés volt a legpusztítóbb: ekkor a város lakosságának körülbelül a fele, több mint 80 000 ember esett áldozatul a katasztrófának. A korabeli képes újságok sorra közölték a pusztítás mértékét ecsetelő, és a rommá lett város egykori szépségét méltató írásokat. Az egyik ilyen képes családi hetilapban megjelent cikkben (*Illustrazione Popolare*, 1909. jan. 10., 21. o.) a székesegyház ereklyéire is kitérnek: megemlíti a főoltáron, díszes márvány baldachin alatt őrzött ikont (*Madonna della Lettera*), aztán a kincstárban őrzött levelet, amelyet Szűz Mária héber nyelven írt, majd Szent Pál fordított görögre Kr. u. 42-ben. Noha az eredeti levelet a keresztények évszázadokon át őrizték, az mégis áldozatul esett 1254 májusában a felújítás alatt álló székesegyházban kitört tűznek, így aztán kénytelenek voltak újraírni azon személyek emlékezte alapján, akiknek korábban lehetőségük volt olvasni. A Szent Levél tiszteletét minden évben, június 3-án ünneplik körmenettel és nagy mulatsággal. A szerző aztán a Szűz Máriának tulajdonított levél és az ikon mellett egy harmadik fontos ereklyét is említ a székesegyházból, méghozzá Szűz Mária hajszálait. Ennek hitelességével kapcsolatban azonban már némi kételynek ad hangot. Szűz Mária hajtincset egyébként 1437-ben egy katalán lovag, Sancho de Heredia adományozta a székesegyháznak több más ereklyével együtt. Ennek is nagy

a tisztelete mai napig: mind az úrnapi, mind a Szent Levél keletkezési dátumának napján tartott körmenetben hordozzák.

Noha az 1908-as földrengésben a székesegyház mind a három mozaikkal díszített apszisa és maga a főoltár az ikonnal együtt sértetlenül megmaradt, a szövetségesek 1943-as nyári bombázásai alatt olyan súlyos károkat szenvedett, hogy a főoltár az eredeti ikonnal együtt elpusztult. Az ikont 1947-ben egy Adolfo

Romano által készített másolattal helyettesítették. A kép 17. századi ezüstborítója (az ún. *manta*) azonban eredeti, mivel azt csak ünnepi alkalmakkor helyezik az ikonra, s alapvetően a kincstárban őrzik. (8. kép). Mivel az elpusztult ikonról még jó fényképfelvétel sem készült, az eredetiről a fennmaradt másolatok alapján lehetett hiteles képet alkotni, a pontos méretek meghatározásában pedig éppen a díszes ezüstborító segített. Egy 18. századi másolat fennmaradt a messinai székesegyházban is, de ebből a szempontból fontosak a siracusai és palermói példák is (1. és 3. kép). Ezeket ugyanis azzal a szándékkal rendelték meg a messinai szenátustól, hogy minél hívebben adják vissza az eredeti kegykép vonásait: a palermói másolatot 1730-ban festették, annak öröme, hogy a város saját patronái közé fogadta a *Madonna della Lettera*t, míg Messinában megerősítették Szent Rozália, vagyis Palermo fő védőszentjének kultuszát. A palermói székesegyházban őrzött másolat alján olvasható a Szűz Mária által írt levél

szövege is. A siracusaik 1741-ben rendelték meg a Szent Fülöp-templomban lévő másolatot ugyancsak Messinában. Ők eredetileg azt szerették volna, hogy a másolatra komponálják rá saját védőszentjük, Szent Lucia ábrázolását is. A messinai szenátus viszont arra intette őket, hogy akkor csorbulna annak hitelessége. Inkább azt javasolták, hogy a másolat alkotója fessen egy kisebb Szent Lucia-képet is, amelyet nyugodtan elhelyezhetnek majd az ikonjuk közelében. Messina városa időnként diplomáciai ajándékként is kezelte a főikon másolatait: 1726-ban például Trapaniba küldtek egyet, amely annyiban különbözött az eredetitől, hogy ezen Mária kezében tart egy kigöngyölt tekercsot, jól olvashatóan megmutatva az általa írt levél szövegét. Ezt a három, az egykori eredetihez legközelebb álló másolatot Antonio Filocamo (1676. k. – 1743) messinai festő festette.

Természetesen több olyan másolat is létezik, amely részleteiben különbözik az eredetitől. Messinában a Museo Regionalében őriznek egy Istenszülő-ikonot, amely elég közel állhat az eredetihez, bár több részletében eltér attól (9. kép). Ezt egy, a városban letelepedett krétai ikonfestő, Giovanni Mosco 1667-be szignálta (latinul). A különbözőségeik ellenére, hagyományos festéstechnikája és bizánci stíluselemei miatt jobban visszaadhatja az eredeti, fatáblára festett ikon hangulatát, mint az eddig tárgyalt vászonra készített kópiák. A székesegyház kincstárába került egy másik Istenszülő-

ikon is, amely már ikongráfiájában is eltér: ez nem az Útmutató (hodigitria), hanem a Könyörülő (eleusza) típusú Istenszülő-ikonok közé tartozik (10. kép). Ezt is a 17. században festették, majd a messinai görögkatolikusok templomában őrizték, amelyet az ikon felirata alapján *Santa Maria Graffeónak* neveztek. Ez a templom 1908-ban megsemmisült, de az ikont kimentették a romok közül. Az ikon görög felirata szintén a messinai levélereklye tiszteletére utal, annak egy sajátos variánsa lett. A görögök Szent Miklós-templomában, amelyet az ortodoxok használtak, s 1908-ban ugyancsak összeomlott, szintén volt egy másolata a székesegyház kegyképének, amelyen Mária a kezében tartotta az általa írt levelet.

Már csak az a kérdés, hogy a messinai székesegyházban őrzött „eredeti” ikon valójában mikori lehetett. A városban, illetve Szicília- és Dél-Itália-szerte fennmaradt másolatok alapján, amelyekből most is mutattunk néhányat, úgy sejtethető, hogy valamikor a 16. században keletkezhetett, talán egy korábbi előkép alapján. Feltehetően akkor, amikor a Szent Levél szövegét újra „feltalálták”. Ikonográfiai szempontból az „útmutató” Istenszülő-ikonok közé tartozik/tartozott, stílusa alapján pedig azokra a krétai görög ikonokra emlékeztet, amelyeket általában nyugati megrendelők számára készítettek a kor ortodox ikonfestői.

Az ortodox világban a „Gyorsan meghallgató” jelzővel illetett Istenszülő-ikonok szintén az útmutató típus variánsai, leg-

ismertebb példájukat az áthosz-hegyi Dochiáriumi monostorában tisztelik (11. kép). A monostor ebédlőjének bejárata mellett található, állítólag 10. századi eredetű ikon önálló kultusza 1665-től virágzott fel: ekkor ugyanis egy Nilus nevű szerzetes, aki gondatlanságból fáklyájával rendszeresen bekormozta az ikont, ami miatt az Istenszülő megintette, de a szerzetes ennek ellenére sem lett figyelmesebb, amiért aztán vakságba esett. A gondatlansága miatt szerzett büntetése azonban igaz bünbánatra készítette, s az Istenszülő hamarosan meg is gyógyította. Ezen csoda hatására az ikon környezetét a monostor szerzetesei kápolnává alakították, az ebédlőnek pedig új kijáratot nyitottak. Az ikonhoz számos csoda kapcsolódik.

A messinaiak különös elemekben bővelkedő Mária-kultusza ma is eleven. Mi sem mutatja ezt jobban, mint Marco Grassi *La devozione a Maria SS. della Sacra Lettera* címen 2021-ben kiadott könyve, amelyben részletesen taglalja a kultuszhoz kapcsolódó emlékeket, szokásokat. Ezt a munkát mi is haszonnal forgathattuk.

Amikor II. János Pál pápa 1988-ban a városba látogatott, a fiatalokhoz intézett beszédében arra intette a hallgatóságot, hogy ők is legyenek „levelek” a kortársaik között, amelyek hitelesen közvetítik az evangélium üzenetét!

„Mindig csak egy lépéssel felfelé...”

AKINEK A ZENE A MINDENE

– exkluzív interjú **László Attila** énekessel

KÉZDIVÁSÁRHELYRŐL SZÁRMAZIK, 11 ÉVE MEGNYERTE A CSILLAG SZÜLETIK TEHETSÉGGUTATÓ MŰSORT, DE A SIKEREK, A NÉPSZERŰSÉG ELLENÉRE MEGMARADT SZERÉNY ÉS ALÁZATOS SZÉKELYFÖLDI SRÁCNAK. LÁSZLÓ ATTILA MÉG MINDIG CSAK 26 ÉVES. 2022. DECEMBER 19-ÉN NAGYHÓDOS TELEPÜLÉS KARÁCSONYI ÜNNEPÉGÉN ADOTT FELEMELŐ ÉS CSODÁLATOS KONCERTET. AZ ELŐADÁS UTÁN KÉSZSÉGGEL VÁLASZOLT A KÉRDÉSEIMRE, FOGADJÁK SZERETETTEL A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉLET OLVASÓI!

Figyeltem az arcodat koncert közben, s olyan beleéléssel adtad át magad a zenének, hogy rögtön meg kell, hogy kérdezzem: mit jelent számodra a zene, az éneklés?

Nagyon fárasztó volt ez az adventi időszak, a rengeteg fellépéssel és utazással, de amikor fellépek a színpadra, elfelejtek mindent, a fáradságot is, és csak a zene létezik számomra. Amikor elkezdek énekelni, eltűnik minden negatív érzés, így a fáradság is. Ez magától jön, és nem tud máshogy jönni, csak szívből. Azt hiszem, ezzel mindent el is mondtam...

Mit szeretnél közvetíteni a zene által?

Ha hazamegy az ember a koncertről, azt érezze, hogy feltöltődött. Ezt nagyon fontosnak tartom. Ebben a mai világban nagyon nehéz értéket képviselni, csak bízni tudok abban, hogy a zene, az éneklés által nekem ez valamelyest sikerül.

Van kedvenc előadód vagy stílusod, valaki, aki inspirált téged ezen az úton?

Ez talán a koncerten is kiderült, hogy inkább a retró zenét preferálom, s azok közül is azokat, amiknek van mondanivalójuk, vannak bennük érzelmek, és nem véletlenül maradtak fenn ennyi ideig. Régebben Elvis Presley volt a kedvencem, bár az életútja nem volt példamutató. Az önéletrajzi filmjét még nem láttam, de a két ünnep között pótlom a mulasztást. A zeneszerzők közül Presser Gábor munkásságát tiszteltem a legjobban, de nagyon szeretem Máté Pétert, Zoránt, Bródy Lászlót és „Cipót” is.

Mi volt az első zenéhez köthető emléked? Mire emlékszel gyermekkorodból?

Édesanyám nagyon sok népdalt tanított nekem. Kis túlzással azt is mondhatjuk, hogy hamarabb tanultam meg énekelni, mint beszélni. Egészen fiatalon már énekeltem.

Milyen céllal vágta neki 11 évvel ezelőtt a Csillag születik tehetségkutató műsornak?

Egyszerű, csak ki akartam próbálni, mire lehetek képes Magyarországon. Mint a népmesékben, amikor a szegény gyerek elindul világot látni. Én is így voltam ezzel, de az én mesém tündérmese a mai napig! Viszont ma már nem jelentkeznék tehetségkutatóba. Minden más, mint akár csak tíz évvel ezelőtt volt. Ha az ember azt akarja, hogy olyan képet fessen magáról, amilyen ő valójában, akkor ne adja más kezébe a lehetőséget, hogy megváltoztassa.

Milyen gyakran tudsz hazajutni? Mit jelent számodra a magyarságod?

Sajnos ritkán jutok haza, hiszen Budapest mellett, Szigetszentmiklóson élek már 11 éve. Amikor tudok, megyek. A magyarság is misszióm, a magyar nemzet összetartását nagyon fontosnak tartom, ezért saját dalokat is írtam ebben a témában, és igyekszem sokat énekelni ismert előadók dalait, amik a magyarságról, Magyarországról szólnak. Volt lehetőségem eljutni egyébként többször Amerikába és Ausztráliába is, s az ott élő magyaroknak is koncertet adni.

Mit jelent számodra a hit, a vallás?

Vallásgyakorló római katolikus családból származom. A hitet otthonról hozom, beleszülettem, mindig tudtam, hogy van Jóisten. Ugyanakkor, azt hiszem, saját maga kell, hogy rájőjön az

ember a hitre. Én is magamtól jöttem rá arra, mekkora ajándék az, hogy hihetek. Ajándékként tekintek arra, hogy tudok hinni, mert nem mindenki tud. S ebbe a hitbe mindig lehet kapaszkodni, ebből a hitből mindig tudok erőt meríteni a hétköznaphoz.

Szinte meg is válaszoltad a következő kérdésemet... Hogyan lehet megőrizni azt a derűt, mosolyt, jókedvet ezekben a nehéz időkben (háború a szomszédban, gazdasági nehézségek, koronavírus, stb...), amit a Te arcodon is látunk?

A mosoly, amit lehetett látni az arcomon, azért van, mert szeretem azt, amit csinálok. A legnehezebb nehézségeken is átsegít az, hogy énekelhetek, ez is egyfajta misszió. De nem csak miszió: munkám, hobbim, hivatásom. A mindenem!

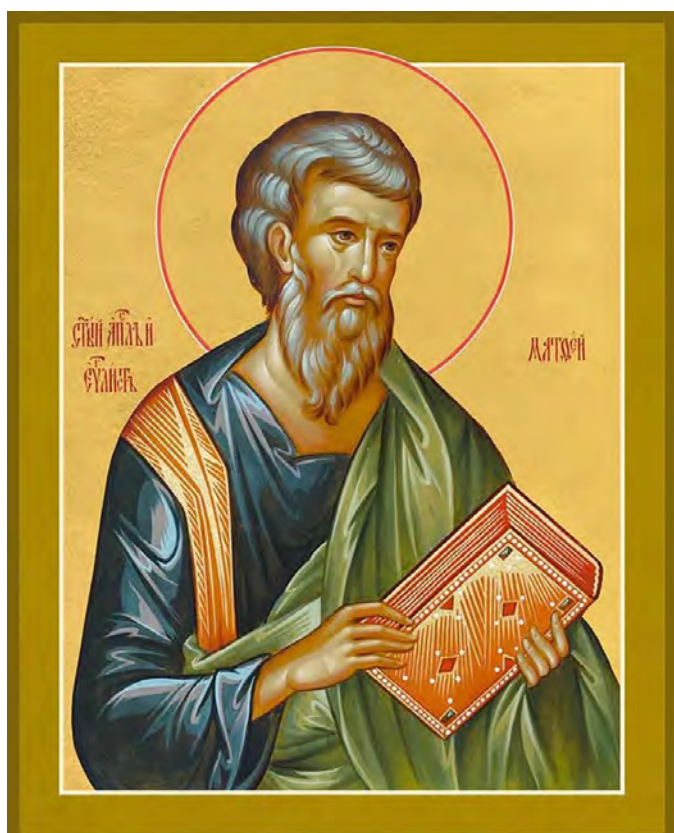
A koncert közben többször beszéltél a hálaadás fontosságáról, s az egyik dalban feltetted a kérdést, hogy „mit remélsz?” Én most neked tenném fel: miért tudsz hálát adni 2022 végén, és mit remélsz a következő esztendőől, avagy milyen terveid vannak 2023-ra?

Hogy miért is vagyok hálás...? Nagyon sokfelé eljuthattam, rengeteg minden történt velem, sok emberrel megismerkedhettem, találkozhattam. Én koncertek közben szoktam hálát adni. Hogy itt lehetek, hogy ez megtörtént, mert minden történet, minden találkozás és koncert más és más. És hálás vagyok, hogy ezt csinálhatom, hogy ilyen sorsot szánt nekem az Ég. Tervek mindig vannak, de ember tervez, Isten végez... Mindig csak egy lépéssel felfelé, nem akarok rögtön az égbe jutni, csak egy lépcsővel feljebb, nekem ennyi elég.

és második kenyérszaporítás, Jézus színeváltozása, az ördögök kiűzése a megszállott fiúból, Zebedeus feleségének kérése a fiait illetően, a jerikói vak (Máté itt is kettőről beszél, Márk egyet ír, nem tudjuk, miért), a jeruzsálemi bevonulás, a fügefafa megátkozása és a szenvedés előtti utolsó példabeszédek. Ezeket a részeket illetően bővebb Szent Márk leírása, tehát alátámasztja azt a feltételezést, hogy valójában Márk másolta, fordította, és itt-ott kiegészítette a rövidke héber Máté-evangéliumot. Sőt, olyan csodáknak a leírása is olvasható Szent Márknál, amely Máténál (és Lukácsnál) hiányzik: a dekapoliszi süket-néma meggyógyítása (7,31–37), betszaidai vak meggyógyítása (8,22–26). Ha Szent Márk evangéliuma lenne a legősibb, akkor érthetetlen lenne, hogy Máté és Lukács miért nem veszik át ezeket a részeket. Ha viszont a héber nyelvű Máté-evangélium ősiségét feltételezzük, akkor nagyon is érthető, hogy miért vannak Szent Márknak teljesen saját anyagai.

És egy rövid kitérő Szent Lukács evangéliumára. Szent Lukács nem volt zsidó, így héberül sem beszélt. Még ha ismerte is az eredeti Máté-evangéliumot, elolvasni sem tudta. Ezért is érthető, hogy a fő forrása a Márk-evangélium, így a gerázai ördögtől megszállott történetét vagy a jerikói vak meggyógyítását is tőle veszi át, ezért egy-egy emberről ír (akárcsak Márk), nem kettőről (mint Máté).

A Márk-evangélium ősiségét valló elmélet egy másik szempontból is igencsak kétséges. Szent Márk az egyházi tanúságok szerint Rómában írta meg evangéliumát, Szent Máté a Közel-Keleten, zsidókeresztény közegben, vagy hozzájuk közel. A márki ősiség elmélete szerint tehát az evangélium örömhíre elterjedt a Földközi-tenger egész medencéjében és a Római Birodalom határain kívüli Közel-Keleten is. Rómában Szent Márk írásba foglalta

görög nyelven, a hellenista pogányságból megtérő keresztények számára is jól érthetően (az Ószövetséget alig-alig idézve, a zsidó szokásokat is elmagyarázva, például Mk 7,3–4). Ez rendkívül gyorsan elterjedt az egyházban, és visszakerült Palesztinába is, a kereszténység bölcsőjébe, ahol kiegészítették, arám és héber nyelvű utalásokat is hozzáadtak, ószövetségi idézetekkel látták el, mindezt 15-20 éven belül, és görög nyelven. Ez az elmélet sokkal inkább tűnik nevelésnek, mint tudományosnak.

Emellett gondolkodjunk el azon is: Szent Máténak – aki Jézus apostolaként szinte mindig ott volt Üdvözítőnk mellett – vajon szüksége volt bármiféle írott forrásra, hogy megírhatta a saját evangéliumát (konkrétan: a Márk-evangéliumra)? Legalább abban logikus a márki ősiséget valló elmélet, hogy ezek után a Máté-evangéliumot elvitatja Szent Mátétól, ám az egész elmélet úgy, ahogy van, inkorrekt.

TARTALMI BIZONYÍTÉKOK

A Máté-evangélium ősiségét, zsidókeresztényeknek való írását és korai keletkezését több téma is alátámasztja, melyeket Szent Márk és Lukács nem vesznek át (az ószövetségi idézetek sokaságán túl), mivel a pogányságból megtértek számára nem érdekes, vagy akár nem is értenék:

- Úgy tűnik, a jeruzsálemi zsidó templom még áll, és benne az áldozatbemutatás folyamatos: „*Jaj nektek, vak vezetők! Azt mondjátok: ha valaki a templomra esküszik, nem érvényes, de ha a templom aranyára esküszik, az kötelezi. Esztelenek és vakok! Hát mi több, az arany-e vagy a templom, mely megszenteli az aranyat? Továbbá: ha valaki az oltárra esküszik, az nem érvényes, de ha a rajta lévő áldozati ajándéokra esküszik, az kötelezi. Ti vakok! Hát mi több, az ajándék-e, vagy az oltár, mely megszenteli az ajándékot?*” (Mt 23,16-19) „*Nézd, ne mondd meg senkinek, hanem menj, mutasd meg magadat a papnak és ajándéld fel az áldozatot, amit Mózes rendelt bizonyosságul nekik*” (Mt 8,4). Nem valószínű, hogy a Máté-evangélium mindezeket a jézusi kijelentéseket leírná a templom pusztulása után, még ha hitelesek is, és Jézustól valóban elhangzottak.
- Szintén a jeruzsálemi templom létezését erősíti meg, hogy Máté még foglalkozik a templomadóval (vö. Mt 17,24–28).
- Zsidó temetkezés: „*Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Fehérre meszelt sírokhoz hasonlítotok, amelyek kívülről ékeseknek látszanak, de belül holtak csontjával és mindenféle undoksággal vannak tele*” (Mt 23,27).
- Pontos személy-meghatározás: a Máté-evangélium megírásakor még mindenki ismerhette a megölt Zakariás főpapot: „*Így rátok száll minden földön kiontott igaz vér, az igaz Ábel véretől Zakariásnak, Barakiás fiának véreig, akit megöltetek a templom és az oltár között*” (Mt 23,35).
- Szombati nyugalom kötelezettsége: „*Imádkozzatok, hogy menekülésetek ne télen vagy szombaton legyen!*” (Mt 24,20)

- A tizenkét zsidó törzs jelentősége: „... amikor az Emberfia dicsőséges trónjára ül, együtt ültök vele tizenkét trónon, hogy ítélkezzetek Izrael tizenkét törzse fölött” (Mt 19,28).
- Szaduceusok: Szent Máté evangéliuma még említi őket (vö. Mt 16,1–12, a farizeusok mellett négyszer is), hiszen meghatározó zsidó vallási csoport voltak. Szent Márk a párhuzamos szakaszban (vö. Mk 8,11–27) már meg sem említi őket, feltehetően azért, mert már nem is léteznek.
- A jeruzsálemi templom pusztulása: „Látjátok mindezt? Bizony mondom nektek, nem marad itt kő kövön, amit le ne rombolnának” (Mt 24,2). „Amikor majd látjátok a szent helyen a Dániel próféta által megjövendölt gyalázatos pusztulást – aki olvassa, értse meg! –, akkor aki Júdeában van, fusson a hegyekbe” (Mt 24,15). Ennyit olvashatunk a templom pusztulásáról. Ha Szent Máté evangéliuma a templom lerombolása után íródott volna, akkor egész biztosan megvilágítaná a szerző az erre vonatkozó ószövetségi idézetekkel, mint ahogy azt minden más helyen teszi, ahol a Jézussal történő eseményekben beteljesedést lát.
- Hegyekbe menekülés: az idézetet lásd fentebb. A zsidókeresztények valóban elmenekültek Jeruzsálemből még a rómaiak elleni zsidó lázadás előtt (66-ban), de nem a hegyekbe, hanem Dekapolisz egyik városába, Pellába, amely a Jordán mély völgyében található. Máté evangéliumának ez előtt kellett íródnia. Ugyanis 70 után – amikor mindenki fogást próbált találni a keresztényeken – aligha elképzelhető, hogy egy ilyen „engedetlenséget” leírna.
- Szent Máté feltételezi az olvasóiról, hogy ismerik az írástudók, farizeusok, szaduceusok és heródiánusok nézeteit és szokásait, ezért nem magyarázza meg őket, ami pedig elvárható lenne, ha vegyes, zsidókból és pogányokból álló közösségeknek íródna szerte a Római Birodalomban. Szent Márk mindezeket megmagyarázza, ahogyan az étkezés előtti rituális kézmosást is (vö. Mk 7,3-4) vagy a kánaáni asszony nemzetiségét (vö. Mk 7,26).
- Jónás jele: „A gonosz és hűtlen nemzedék jelet kíván, de nem kap más jelet, mint Jónás prófétaét. Amint ugyanis Jónás próféta három nap és három éjjel volt a hal gyomrában, úgy lesz az Emberfia is a föld szívében három nap és három éjjel” (Mt 12,39–40). Szent Máté itt csak Jézus sírban nyugvásának és feltámadásának beteljesedésére koncentrálna. Jónás történetében pedig még az is lényeges, hogy a ninivei pogányok Jónás szavára megtérnek. Ha Máté evangéliuma a pogányságból való tömeges megtérés korában íródott volna, akkor a szerző ezzel a beteljesedéssel is foglalkozna.
- „Bizony mondom nektek: az itt állók közül néhányan nem halnak meg, amíg meg nem látják az uralmával elérkező Emberfiát” (Mt 16,28). Egy ilyen mondatot túl kockázatos lett volna leírni egy olyan időpontban, amikor a jelenlévők többsége – feltehetően Szent Péter apostol – már meghalt.
- Máté apostol neve egyedül a saját evangéliumában szerepel így: „Máté, a vámos” (Mt 10,3). Ez egyrészt nagyon jól illik Szent Máté apostol bűnbánó jelleméhez. Másrészt, a zsidóságból megtérő jeruzsálemiek még ismerték is őt. Ellenben a pogányságból megtérők (szerte a Római Birodalomban) nem, tehát logikus, hogy Márk és Lukács elhagyják a neve mellől a foglalkozását.
- Szintén a vámos Mátéra jellemző, hogy nagyon jól ismeri az árakat és a pénzviszonyokat (vö. Mt 10,29; 17,24–27; 18,23–35; 20,2; 25,14–30).

SZENT PÁL LEVELEI ÉS SZENT MÁTÉ EVANGÉLIUMA

Abban az összes bibliakutató között egyetértés van, hogy Szent Pál apostol levelei közül a thesszaloniki hívekhez szóló levelei időrendben az elsők. Az első levelet 51-ben vagy 52-ben írta Korinthoszból (Korintusból), a másodikat röviddel az első után, feltehetőleg még ugyanabban az évben, ugyanonnan.

Bernard Orchard bencés szerzetespap kimutatta, hogy Szent Pálnak már ez az első két levele is a Máté-evangélium hatása alatt áll. Orchard így ír: „Ugyanazt a tanítást találjuk, ugyanazokat a metaforákat és hasonlatokat, és ugyanazokat a kulcsszavakat, ami szerfölött érdekes”.

- „Ezzel magatok is megvalljátok, hogy a próféták gyilkosainak fiait vagytok. Töltsétek csak be ti is atyáitok mértékét! (...) Ezért küldök hozzátok prófétákat, bölcseket és írástudókat. Némelyeket közülük megöltök és keresztre feszíttek, másokat megostoroztok a zsinagógákban, és városról városra üldöztök” (Mt 23,31–34). „Azok az Úr Jézust és a prófétákat is megölték, s minket is üldöznek. (...) Így betöltik mindenkor bűneik mértékét, ér rájuk nehezeik Isten haragja teljes erejével” (1Tessz 2,15-16).
- „Akkor majd föltűnik az Emberfiának jele az égen, és jajgatásban tör ki a Föld minden népe, mert meglátják az Emberfiát, amint eljön az ég felhőin nagy hatalommal és dicsőséggel. Szétküldi angyalait hangos harsonaszóval, s azok összegyűjtik választottait a szélrózsa minden irányából, az ég egyik végétől a másikig” (Mt 24,30–31). „A parancsszóra, a főangyal kiáltására, Isten harsonazengésére az Úr maga száll le a mennyből, s először a Krisztusban elhunytak támadnak fel” (1Tessz 4,16). „Ezek örök kárral lakolnak: távol az Úr színétől és fölséges hatalmától, azon a napon, amikor eljön, hogy szentjeiben megdicsőüljön és híveiben megcsodálják” (2Tessz 1,9–10). „Ami Urunk, Jézus Krisztus eljövételét és a vele való egyesülésünket illeti...” (2Tessz 2,1).
- „Azt a napot és azt az órát azonban senki sem ismeri, még a mennybéli angyalok sem, csak az Atya egyedül” (Mt 24,36). „Virraszatok tehát, mert nem ismeritek sem a napot, sem az órát” (Mt 25,13). „Ami az időt és az órát illeti, testvérek, arról szükségtelen írnom” (1Tessz 5,1).

- Az ítélet hirtelen és váratlan jövelele: *„A vízözön előtti napokban ettek-ittak, nősültek és férjhez mentek mindaddig a napig, amíg Noé be nem ment a bárkába, és nem kaptak észbe, amíg el nem jött a vízözön, és el nem sodorta valamennyit”* (Mt 24,38–39). *„Amikor azt hangoztatják: béke és biztonság, akkor éri őket hirtelen a pusztulás, akárcsak a várandós asszonyt a fájdalom, és meg nem menekülnek”* (1Tessz 5,3).
- *„Vegyétek tudomásul azt is: ha tudná a házigazda, mikor jön a tolvaj, bizonyára virrasztana, s nem engedné betörni a házába”* (Mt 24,43). *„Hiszen magatok is pontosan tudjátok, hogy az Úr napja úgy jön el, mint éjjel a tolvaj”* (1Tessz 5,2).
- *„Virrasszatok tehát, mert nem tudjátok, mely napon jön el a ti Uratok!”* (Mt 24,42). *„De ha az a szolga gonosz és – ezzel a gondolattal: késlekedik a gazdám – verni kezdi szolgatársait és korhelyekkel eszik-iszik...”* (Mt 24,49). *„Virrasszatok tehát, mert nem ismeritek sem a napot, sem az órát”* (Mt 25,13). *„Ne is aludjunk hát, mint a többiek, hanem legyünk éberek és józanok. Az alvók éjjel alszanak, és a részegek éjjel ittasodnak meg”* (1Tessz 5,6-7).
- *„Vigyázzatok, meg ne rémüljete!”* (Mt 24,6). *„...ne veszítsetek el egyhamar józan eszeteget, és meg ne riasszon sem lelki kinyilatkoztatás...”* (2Tessz 2,2).
- *„Vigyázzatok, senki félre ne vezessen titeket!”* (Mt 24,5). *„Semmiképpen ne ámítsanak el titeket...”* (2Tessz 2,3).
- *„A gonoszság elhatalmasodásával sok szívben kihűl a szeretet, de aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül”* (Mt 24,12). *„A gonoszság titka már tevékeny, csak annak kell még az útból eltűnnie, aki késlelteti. Akkor majd megjelenik a gonosz...”* (2Tessz 2,7-8).
- *„Mint ahogy a villám napkeleten támad és napnyugatig látszik, olyan lesz az Emberfiának eljövele is”* (Mt 24,27). *„Akkor majd megjelenik a gonosz, akit az Úr Jézus elsöpör szája leheletével, és megsemmisít jövelelének tündöklésével”* (2Tessz 2,8).
- *„Támadnak ugyanis hamis krisztusok és hamis próféták, és nagy jeleket és csodákat művelnek...”* (Mt 24,24). *„Jöttét a*

sátán közreműködésével mindenféle feltűnő tett, szemfényvesztő jel és hamis csoda kíséri, meg mindenféle gonosz csábítás is...” (2Tessz 2,9-10).

Mindezek nem egy hagyomány párhuzamai, hanem közvetlen párhuzamok, amelyeket Szent Márk és Lukács evangéliumában nem találunk meg. Vagyis bizonyítékok arról, hogy Szent Pál már 50 körül ismerte Szent Máté evangéliumát, és tudott belőle idézni, még ha nem is szó szerint. Szent Máté evangéliumának témái és kulcsszavai egyébként a későbbi leveleiben is feltűnnek (1Kor 7,1; 1Kor 9,14; Gal 1,12; Gal 1,16; 1Kor 7,1; 1Kor 11,24–25; 1Kor 13,2; Ef 5,13).

SZENT JAKAB LEVELE ÉS SZENT MÁTÉ EVANGÉLIUMA

Szent Jakab, az Úr „testvére” valójában első-, esetleg másodfokú unokatestvér volt. A Jézus-korabeli zsidó nyelvnek ugyanis nem volt szava az unokatestvér jelölésére; őket is testvérnek szólították. A görög fordításban is törekedtek a teljes pontosságra, ezért az adelfosz (testvér) szóval adták ezt vissza (vö. Mt 13,54), noha a görögben már a xaderfosz (unokatestvér) szóval is lehetett volna (!). Ez is komoly bizonyíték a héber nyelvű Máté-evangélium mellett.

Emellett érdemes felfigyelnünk Szent Jakab levelére. Szent Jakab a jeruzsálemi zsidókeresztény közösség első püspöke volt, és mivel vérrokona volt Üdvözítőnknek, Szűz Mária után a legnagyobb tiszteletben állt. Amikor Festus helytartó 62-ben váratlanul meghalt, Ananiás zsidó főpap kihasználva a kialakult instabil helyzetet, Jakabot lelökette a templom tetejéről, majd – miután az esésbe nem halt bele – dorongokkal agyonverette, a zsidókeresztényeket pedig végleg kitiltotta a templomból.

Szent Jakab levele is megerősíti a Máté-evangélium korai keletkezését, bár úgy tűnik, ez a levél már görögül íródott. Ha jól meggondoljuk, a görög nyelv kézenfekvő: egyrészt a címzés szerint Jakab a szórványban élő tizenkét törzsnek küldi a levelet (vö. Jak 1,1), akik közül már többen nem beszéltek az ősi anyanyelvüket, csak a görögöt; másrészt, mivel semmilyen tipikus zsidókeresztény téma nem jelenik meg benne, ezért ugyanúgy szánja a pogányságból megtérteknek is, akik pedig csak a görögöt beszéltek. A levél és a Máté-evangélium között annyi párhuzamot találunk, amennyi már egész egyszerűen nem lehet a véletlen műve vagy a szóbeli hagyományé; ráadásul egészen pontosan idézve – még pontosabban, mint Szent Pál.

- *„Ti is olyan tökéletesek legyetek tehát, mint mennyei Atyátok”* (Mt 5,48). *„Így lesztek minden fogatkozás nélkül tökéletesek és feddhetetlenek”* (Jak 1,4).
- *„Kérjete és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak. Mindaz, aki kér, kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtó nyílik”* (Mt 7,7–8). *„Ha pedig valamelyiktek bölcsességre szorul, kérjen Istentől, aki mindenkinek bőven, szemrehányó szavak nélkül ad, és meg is kapja, csak bizalommal kérjen, és csöppet se kételkedjék”* (Jak 1,5).

- Magyarázat a Miatyánk egy félreérthető kérésére („ne vígy minket kísértésbe”): „Senki se mondja: az Isten kísért engem. Isten nem kísérhető a rosszra, de maga sem kísért senkit” (Jak 1,13).
- „Mindaz pedig, aki hallgatja tanításomat, de tettekre nem váltja, hasonlít a balga emberhez, aki házát a homokra építette” (Mt 7,26). „Aki ugyanis csak hallgatja az igét, de nem valósítja meg, hasonlít ahhoz az emberhez, aki tükörben szemléli természetes alakját” (Jak 1,23).
- „Tanítónak se hívásátok magatokat, mert egy a ti tanítótok, a Krisztus” (Mt 23,10). „Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Nagyokat imádkozva fölélitek az özvegyek házait. Ezért súlyosabb ítélet vár rátok” (Mt 23,14). „Testvéreim, ne akarjatok nagyon sokan tanítókká lenni! Tudjátok meg, hogy ezzel csak annál súlyosabb ítélet vár rátok” (Jak 3,1).
- „Szednek-e tövisről szőlőt vagy a bogáncsról fűgét?” (Mt 7,16) „S teremhet-e, testvéreim, a fügefű olajbogyót vagy a szőlőtő fűgét?” (Jak 3,12)
- „Mondom nektek: aki elbocsátja feleségét – kivéve, ha törvénytelen élettársa – és mást vesz el, házasságtörést követ el. Aki pedig elbocsátott nőt vesz el, szintén házasságot tör” (Mt 19,9). „Ti házasságtörők, nem tudjátok, hogy a világgal való barátkozás ellenségeskedés az Istennel?” (Jak 4,4)
- „Aki fölmagasztalja magát, azt megalázzák, aki pedig megalázza magát, azt fölmagasztalják” (Mt 23,12). „Alázkodjatok meg az Úr előtt, ő majd fölmagasztal titeket” (Jak 4,10).
- „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsdá emészt, ahol tolvajok betörnek és lopnak. Gyűjtsetek kincset a mennyben, ahol se moly, se rozsdá nem emészt, tolvajok nem törnek be és nem lopnak. Ahol a kincsed, ott a szíved is” (Mt 6,20-21). „Rajta, ti gazdagok, zokogjatok s jajgassatok a rátok törő nyomorúság miatt! Gazdagságtok megrothad, ruhátokat moly emészt! Aranyotok, ezüstötök megrozsásodik! Rozsdája vád lesz ellenetek, és megemészt testeteket, mint a tűz! Még az utolsó napokban is (ítéletet hozó) kincseket gyűjtöttetek magatoknak” (Jak 5,1-3).
- „Amikor mindezt látjátok, tudjátok meg ti is, hogy közel van már, az ajtóban” (Mt 24,33). „Közel az Úr eljövele. (...) A bírő már az ajtóban áll!” (Jak 5,9)
- „Én pedig azt mondom nektek: egyáltalán ne esküdjete: sem az égre, mert az Isten trónja, sem a földre, mert az lábainak zsámolya, sem Jeruzsálemre, mert az a nagy király városa. Még fejedre se esküdjél, mert egyetlen hajszáladat sem tudod fehérré vagy feketévé tenni. Beszédetek legyen: igen, igen; nem, nem. Ami ezt meghaladja, az a gonosztól van” (Mt 5,34-37). „Mindenekelőtt, testvéreim, ne esküdözzetek se az égre, se a földre, se más egyéb. Igenléstek legyen: igen, tagadástok: nem! Különben ítélet fog sújtani titeket” (Jak 5,12).

Ezek a párhuzamok is azt támasztják alá, hogy az ősi Máté-evangéliumnak léteznie kellett már 62 (Szent Jakab vértanúhalála) előtt is.

A múlt századi bibliakutatás új irányvonalában divat lett még Szent Jakabtól is elvitatni a neve alatt fennmaradt levelet, leginkább azzal indokolva, hogy a szerző ismeri a Pál-i teológiát, és vitába száll vele (épp Ábrahám példáján, mint Szent Pál is), emiatt mindenképpen későbbinek kell lennie (akár Szent Pál halála utáninak). Vagyis: az üdvösséghez nem elegendő a hit, jöttetek is kellene (vö. Jak 2,14-26). Ha jól meggondoljuk, ez az indok nem lehet helytálló. Szent Pál és Szent Jakab között a kezdetektől megvolt a kapcsolat (vö. Gal 1,19), amely olykor még élénk is volt (ApCsel 15,1-29; ApCsel 21,17-26). Egymás nézeteit tehát nemcsak levelekből ismerhették meg (amit ráadásul nem is egymásnak szántak, hanem az egyház közösségének), mivel személyesen is sokszor adódott alkalmuk beszélgetni.

A HÉBER NYELVŰ MÁTÉ-EVANGÉLIUM BIZONYÍTÉKAI

Jean Carmignac francia bibliakutató kutatásai főként az Ószövetséget érintették (Krónikák könyveinek fordítása, qumráni kézirat-tekercsek tanulmányozása), ám számos érdekes kapcsolatot fedezett fel az Újszövetséggel. 1963-ban megpróbálta visszafordítani a ma ismert görög nyelvű Máté-evangéliumot a Jézus-korabeli héber nyelv formájára. Teljesen megrökönyödött, amikor azt tapasztalta, hogy ez mennyire könnyű. Idős kora miatt nem volt ideje befejezni tudományos eredményeinek kiadását, de felfedezése igencsak jelentős.

Egy másik francia hebraista, Claude Tresmontant ugyannerre a megállapításra jutott. Megállapításai a következők:

- A héber nyelv szereti a szójátékokat, amelyeket a görög fordítás – a teljesen más csengésű szavai miatt – képtelen visszaadni:
 - „Mert mondom nektek: tud az Isten ezekből a kövekből (abaním) is fiakat támasztani Ábrahámnak. A fejsze már a fák (baním) gyökeréhez ért” (Mt 3,9-10).
 - „Senki sem tesz ócska ruhára nyers szövetből foltot, mert a ruha ép részét is eltépi, és a szakadás (qera) még nagyobb (ra) lesz” (Mt 9,16).
 - „Amikor a nap (shemes) magasabbra hágott, megperzselődött, és gyökér (shores) híján elszáradt” (Mt 13,6).
 - „Jézus bement Isten templomába, és kiüzte azokat, akik a templomban adtak-vettek, a pénzváltók (shulehanim) asztalait (shulehan) és a galambárusok padjait pedig fölforgatta” (Mt 21,12).
- A héber nyelvű Máté-evangélium 26,38-ban valószínűleg így állt ez a mondat: „Maradjatok (imdu) itt és virrasszatok velem (immadi)”. Mindkét szót lefordították görögre, de az utóbbi a görög nyelvben fölösleges, Márk a görög nyelvű evangéliumában el is hagyja (!).

- A fordítók és a másolók véhetnek kisebb hibákat.
 - „Mutassátok az adópénzt!” (Mt 22,19); „Hozzatok ide egy dénárt!” (Mk 12,15). A héberben a pénz mássalhangzói HBW, a dénáré HRW. A B () és R betű () között csak egy kis vonal a különbség, így könnyen csúsztatott hiba a másolásba, és a Máténál olvasott adópénzből így lett Márknál dénár.
 - „Bizony mondom nektek: sok próféta és igaz ember kívánta látni, amit ti láttok, de nem láthatta, és hallani, amit ti hallotok, de nem hallhatta” (Mt 13,17). „Mondom nektek: sok próféta és király szerette volna látni, amit ti láttok, de nem látta, és hallani, amit ti hallotok, de nem hallotta” (Lk 10,24). Héber nyelven az igaz megfelelője a WYSRYM, a királyoké pedig a WSRYM. Görög nyelven igazak (dikaiosz) helyett királyokat (baszileiosz) olvasni elképzelhetetlen. Valószínűleg itt is fordítási hibával állunk szemben.
- Máté evangéliumában van néhány olyan teológiai fogalom, amely a görög gondolkodásmódtól idegen: Belzebub, jaj, test és vér, kezére adni, szív keménysége, szembenézni valakivel. Tresmontant szerint léteznie kellett egy héber-görög szótárnak, még a Szeptvagina fordításának idejéből, amit a keresztények is használtak a Máté-evangélium fordításakor. Hogy az eredeti jelentést minél jobban megőrizzék, igyekeztek szóról szóra fordítani, még akkor is, ha ez olyan görög szavakat eredményezett, amelyek nem voltak elterjedtek.

TOVÁBBI, TÖRTÉNETI BIZONYÍTÉKOK

Szent Barnabás, az apostolok munkatársa, ciprusi származású zsidó (vö. Apcsel 4,36) keresztény hittérítőként Ciprus szigetére kísérte Szent Pált az első missziós útján (vö. Apcsel 13,4–12), majd a későbbiekben Szent Pál nélkül, Márkkal együtt folytatta ott az egyház építését (vö. Apcsel 15,39–40). Vértanúhalált halt a szigeten 61-ben, és amikor 478-ban a sírját feltárták, megtalálták mellette Szent Máté evangéliumát, melyet saját maga másolt le. Mivel ma már ez sincs meg, nem tudjuk, ez a másolat görög vagy héber nyelvű volt-e. A héber nyelv mellett szól a korai másolás, viszont a görög nyelv mellett az a tény, hogy Cipruson is görögök tömegei tértek meg, akik nem beszéltek héberül. A Máté-evangélium korai (Márk-evangélium előtti) keletkezését viszont megerősíti.

Egy indiai beszámoló szerint Tamás apostol a keralai Maliankarában szállt partra 52-ben. Miután megalapított hét közösséget, a keleti parton lévő Coramandelbe ment, ahol vértanúságot szenvedett 68-ban. Szent Iréneusz beszámolója szerint egy alexandriai férfi, Pantainosz 190-ben ellátogatott Indiába, és itt talált egy Máté-evangélium kéziratot héber betűkkel írva. Pantainosz azt mondta, hogy ezt Bertalan apostol vitte Indiába. Tamás apostolt Indiában ugyanis „Mar Toma”-nak hívták („Tamás úr” vagy „Tamás püspök”), így Pantainosz, aki héberül beszélt, viszont a helyi indiai nyelvet nem ismerte, félreérthette ezt „Bar Tolmai”-nak, vagyis a Bertalan héber megfelelőjének. Szent

Bertalan apostol ugyanis nem Indiában térített, hanem Itáliában, majd Örményországban. Tehát Tamás apostol volt az, aki a héber nyelvű Máté-evangéliumot Indiába vitte.

Szent Jeromos, aki maga is látta és tanulmányozta a caesareai könyvtárban a héber nyelvű Máté-evangéliumot, megállapította azt is, hogy Máté, amikor csak idézi az Ószövetséget, azt mindig a héber eredetiből teszi, és nem a görög Szeptvaginából.

A 14. század végi ibériai (Spanyolországról nem beszélhetünk ekkor, hiszen arab megszállás alatt állt) Shem-Tob rabbi *Próbakó* című munkáját a keresztény tanítással helyezi szembe, a zsidó egyistenhit talaján állva vitába szállva azzal, hogy Jézus Krisztus Isten Fia volna és a megígért Messiás. Munkájával 1380-ra készült el, és 1385-ben, valamint 1400-ban átdolgozta. Megtalálható benne Szent Máté evangéliuma héber nyelven. Feltehetően a teljes terjedelmének egy része fordítás a ma ismert görögről (mégpedig azokból a görög részekből, amelyek nem léteztek héber eredetiben), de meglepően jól sikerült. S mivel a teljes evangéliumot találjuk meg nála (amely egy része a görögből való fordítás, másik része a héber eredeti), ezért nem állapítható meg belőle az eredeti héber Máté-evangélium szűkösebb terjedelme. Ugyanakkor biztosnak tűnik, hogy birtokában volt az eredeti, vagy legalább töredékek az eredetiből, mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az a 15 alkalom a teljes evangéliumban, amikor Isten nevét már a tetragram (JHWH) helyett is Hashem (jelentése: „A név”) kifejezéssel helyettesíti. A görög Máté-evangélium ezeket a következőképpen írja: Theosz (Isten, Mt 22,31), Küriosz (Úr, a zsidóknál Isten nevének helyettesítésére ez a legjellemzőbb, Mt 1,22; 1,24; 2,13; 2,19; 3,3; 4,7; 4,10; 21,9; 21,42; 22,31; 22,37; 22,44; 28,2). Egy helyen Hashem helyett Elohimot (Úristen, Mt 5,33) találunk. Négy helyen pedig úgy áll a héber szövegben akár Hashem, akár Elohim, hogy az nincs benne (!) a görög változatban (Mt 21,12; 22,32; 27,9; 28,9), ez is csak megerősíti az eredeti héber szöveg létét. Ha egy görög nyelvű keresztény szövegből fordították volna az evangéliumot, minden további nélkül az Úr szót használták volna minden egyes alkalommal. Shem-Tob azonban nyilván nem mert mást átmásolni értekezésébe, mint ami a birtokában volt, nehogy bünt kövessen el.

ÖSSZEZÉS

Bár ma már nincs meg a héber nyelvű Máté-evangélium, a léte mellett rengeteg ókori tanúság szól, és mai, közvetett biblikus bizonyíték. Ezért is lehetetlen az az elmélet, hogy Márk evangéliuma volt a legelső, és mind Máté, mind Lukács evangéliuma jóval utánuk íródott.

Az Újszövetség könyvei a mai formájukban mind görög nyelven maradtak fenn, azonban kellő alappal feltételezhetjük a Máté-evangélium mellett a Zsidókhöz írt levélről is, hogy – már csak a Pál-i szerzőség és a címzetek miatt is – volt héber eredetije, de elveszett, és csak görög fordításban maradt fenn és terjedt el. (Annak témájával sorozatunknak egy korábbi részében foglalkoztunk.)

Az Európai Parlamentben is bemutatkozott a ROMA SZAKKOLLÉGIUMI HÁLÓZAT

A KERESZTÉNY ROMA SZAKKOLLÉGIUMI HÁLÓZAT (KRSZH) 2011-BEN ALAKULT A GÖRÖGKATOLIKUS, RÓMAI KATOLIKUS, REFORMÁTUS ÉS EVANGÉLIKUS EGYHÁZ RÉSZVÉTELÉVEL AZZAL A CÉLLAL, HOGY A TANULÁS ÉS A KÖZÖSSÉGI ÉLET ÚTJÁN SEGÍTSE ELŐ A CIGÁNYSÁG FELEMELKEDÉSÉT ÉS A TÁRSADALMI MEGBÉKÉLÉST.

Amentorálási és szakmai programok mellett lelki támogatást is nyújtó egyházi szakkollégiumokhoz néhány világi is csatlakozott, 2017-ben létrehozva a 11 intézményt összefogó Roma Szakkollégiumi Egyesületet (RSZE).

A világon egyedülálló kezdeményezés 2021-ben az egyházi élet központjában, Rómában is bemutatkozott, a csoportot Ferenc pápa személyesen fogadta a Vatikánban.

A 2023-as év újabb mérföldkő a szervezet életében, március 7-én ugyanis **Hölvényi György** európai parlamenti képviselőnek köszönhetően az egyesület az európai nyilvánosság előtt is bemutatkozhatott.

A képviselő meghívására érkező 50 fős magyar küldöttséget mind a 11 szakkollégiumból 3-3 hallgató és egy szakmai vezető képviselte. Az egyhetes, németországi és belgiumi városnézésekkel gazdagított szakmai út csúcspontja az Európai Parlament brüsszeli épületében megtartott konferencia volt.

A konferencia nyitóbeszédében a képviselő felidézte, hogy 2012-ben a görögkatolikus egyház már bemutatta eredményeit e téren. Kiemelte: A görögkatolikus egyház, mint korábban, ma is felkarolja a leginkább hátrányos helyzetben élőket, a leginkább elesetteket, a roma integrációban kifejtett tevékenysége pedig ma is követendő példa.

Méltatta az egyházak felelősségvállalását a romák társadalmi felzárkóztatásában. Mint mondta, az egyházak által életre hívott roma szakkollégiumok alapvető és eredményes segítséget nyújtanak e társadalmi kihívás megoldásában. Évente átlagosan 350 hallgató folytat tanulmányokat a tizenegy a szakkollégiumban.

Támogató programokban, személyre szabott mentorálásban részesülnek. Ma már több mint 500, diplomát szerzett egykori szakkollégista segíti a romák felzárkóztatását Magyarországon. A legjobb értelemben vett missziós munka, amit az egyházak végeznek. Mindez egybecseng a magyar kormányzati állásponttal, miszerint a munka és a tanulás elengedhetetlen a felzárkózáshoz, legyen szó romákról vagy nem romákról.

A magyar kormány 2010 óta kiemelten kezeli a roma felzárkózás ügyét, melyben jelentősen támaszkodik az egyházak segítségére. Annál is inkább figyelemre méltó az elért magyar eredmény, mert az Európai Unió nagy részén egyszerűen nem értik ezt az összetett, súlyos társadalmi problémát.

„Tudjuk, még ezer közös feladat vár ránk. Hiszen a hosszútávú cél az, hogy ne létezen az úgynevezett romakérdés. Közben Magyarországot támadták és támadni is fogják ezen a téren. Bármely európai felelősségre vonás azonban hiteltelen, hiszen a roma felzárkóztatás fontosságára és szükségességére egyedül mi hívtuk fel a figyelmet Európában, és mi tettük meg az első gyakorlati lépéseket is” – zárta köszöntőjét Hölvényi György.

Járóka Livia roma európai parlamenti képviselő emlékeztetett, az Európai Unió történetében elsőként Magyarország kezdeményezte Európa roma közösségének összehangolt és uniós szintű megszólítását. Ennek eredményeképp 2011-ben, a magyar soros elnökség hónapjaiban fogadták el az első összeurópai roma keretstratégiát, amely lehetőséget biztosított a romák uniós szinten megvalósuló integrációjának előmozdítására. A magyar kormány a látszatmegoldásként szolgáló segélyezési politika helyett a valóságos,

a munkaerőpiacra tényleges belépést biztosító alternatívák megteremtése mellett tette le voksát. E munka gyakorlati megvalósításában elvülhetetlen érdemei vannak az egyházaknak, melyek a KRSZH megalapításával a romaintegráció megkezdhetetlen elemeivé váltak.

„A ti feladatokat és elszántságotok elengedhetetlen annak érdekében, hogy mindaz, amit egyházatok, közösségeitek zászlajukra tűztek, az valóra is váljon. A ti feladatokat, hogy szorgalommal, szakmai alázattal, becsülettel, egyenes gerinccel és kiforrott értékrenddel képviseljétek cigányságotokat. Legyetek büszkéek értékeitekre, családjaitokra és a KRSZH egész családjára, hiszen együtt, közösen alkotjátok azt a csapatot, amelyre egy ország büszke lehet. A feladatteljesítés azonban minden öröm és kaland mellett komoly felelősséggel jár. A ti életek, tanulmányaitok, munkátok és helytállások lesz élő példája a magyar integrációs politika sikerének. Nevelőitek, oktatóitok mindent megtettek és megtesznek, hogy lehetőségeiteket valósággá válthassátok. Azt a bizalmat és szeretetet, amelyet kaptatok, töletek már soha senki el nem veheti. A lehetőségek valósággá válásának tényleges munkáját azonban nektek kell elvégezni.”

Hozzátette: „A Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat egyszerre értékmentő és értékteremtő tevékenységet folytat, népszerűsíti és ápolja a roma kultúrát, hagyományokat, de nyit a világra és előtérbe helyezi a versenyképességet és a szakmai megalapozottságot. Hitéleti útmutatásai pedig erős és ellenálló erkölcsöt, igazi értékeket és spirituális eszközöket ad fiataljainak. A KRSZH olyan lehetőségeket hordoz magában, amellyel Magyarországnak élnie kell. Mindent meg kell tennünk, hogy ezen elképzelés mögött

húzódó koncepció Európa-szerte el tudjon terjedni, megismerje és megértse az Unió, hogy miben is rejlik annak sikere. E siker azonban példaadás útján tud csak igazán hatásos lenni. E téren pedig nektek, hallgatóknak, fiatal roma értelmiségieknek kell irányt és példát mutatnotok. Mindehhez kívánom Isten áldását, sok erőt és kitartást! A jövő romapolitikája a ti kezetekben van!”

Fabiny Tamás evangélikus püspök a szakkollégiumok munkáját és a cigányság egészségének sorsát bibliai úton közelítette meg. Személyes hangú előadásában az ószövetségi Hágár kitaszítottságát, szenvedéseit, elhagyatottságát hozta összefüggésbe a cigányság sorsával. Rámutatott: az isteni kegyelem megtisztít a bűnöktől, és megment a kitaszítottságból. Előadását zenés diavetítéssel zárta, melyben egyszerre jelent meg a cigány és nem cigány emberek sorsa, rámutatva, hogy bűrszínüinktől függetlenül mindannyian ugyanolyan emberek vagyunk, ugyanúgy örülünk és szenvedünk, ugyanúgy léte-zünk és halunk meg. A vetítés láthatóan meghatotta a konferencia külföldi hallgatóit is.

Dr. Biczó Gábor, a Roma Szakkollégiumi Egyesület elnöke betegség miatt nem tudott jelen lenni a konferencián, beszédét **Rózsahyginé Juhász Éva**, az egyesület titkára mondta el.

A roma szakkollégiumok elsődleges célja, hogy a szociokulturális hátrány ellenére a felsőoktatásba kerülő fiatalokat támogassa, lemorzsolódásukat megakadályozza, a diplomához jutásig és azon túl is segítse, és ennek érdekében komplex

hátránykompenzációs programot biztosítson számára. Nagy szükség van az ilyen intézményekre, hiszen a rendszerváltás után robbanásszerűen növekedni kezdett a cigány lakosság számaránya. A cigányság fele 20 évesnél fiatalabb. A KRSZH indulásakor a cigány lakosság 81%-ának legfeljebb általános iskolai végzettsége volt, diplomája csupán 1%-ának. Ezen kihívásoknak fogalmaz meg választ a felsőoktatás szintjén a KRSZH, mely tevékenységével közvetlenül hozzájárul a roma értelmiségiek arányának növeléséhez, továbbá közvetve a többségi-kisebbségi együttélési kapcsolatviszonyok társadalmi szintű javulásához.

A minősített, tehát szigorú kritériumoknak megfelelő és akkreditált, azaz hivatalos értékelési eljáráson átesett szakkollégiumok működésének finanszírozását Magyarország kormánya költségvetési forrásból biztosítja.

A roma szakkollégiumok célja tehát elsősorban a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokból és rétegekből a felsőoktatásba érkezők támogatása, akik intézményi integrációja, valamint társadalmi mobilitása olyan teljesítménymegfelelést feltételez, amelynek a hallgatók a legtöbb esetben külső segítség nélkül nem tudnak megfelelni. A rendszer szakmai működésének alappillére képezi a személyre szabott mentori szolgáltatás, ami alkalmas arra, hogy minden hallgató egyéni szükségleteihez szabott szakmai és mentális támogatásban részesüljön. Emellett a hallgatók számos olyan önismereti, motivációs és tárgyi ismereteiket bővítő szolgáltatásban részesülnek, ami hozzájárul a társadalmi beilleszkedésükhöz. A 11 szakkollégium mindegyike önálló szakmai program mentén tevékenykedik, amelyek az egyedi intézménytörténetük részeként fejlődött. Ugyanakkor a közös alapelvek szavatolják a koherens és integrált hálózati munkát. A roma szakkollégiumok munkáját koordináló két keretszervezet, a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat és a Roma Szakkollégiumi Egyesület feladata az intézmények érdekképviselete és céljaik összehangolt társadalmi kommunikációja.

Az elmúlt évek eredményei magukért beszélnek. A több mint 540 diplomás roma szakkollégista, illetve jelenleg a rendszer-

ben tanuló több mint 330 hallgató hatalmas sikerként könyvelhető el. A hálózat speciális küldetését, a hátrányos státuszú környezetből a felsőoktatásba bejutó és elsősorban roma származású hallgatók támogatását hatékonyan valósítja meg.

Ezt részben jól tükrözi a szakkollégisták kibocsátó közösségeinek földrajzi elhelyezkedése, hisz túlnyomó többségük hátrányos perifériális kistélepülésekről érkezik a felsőoktatásba.

Az önkéntes munkával és a gyakorlati szemléletű társadalomtudományi kutatásokba történő bevonással elértük, hogy a végzett hallgatóink közül nagyon sokan segítőként, munkavállalóként térnek vissza kibocsátó környezetükbe. Ennek alapját az képezi, hogy a szakkollégisták jelentős része tanul olyan felsőoktatási szakokon, amelyek Magyarországon hiánypályák, és ezért jó elhelyezkedési lehetőséget kínálnak a ma már többségében roma származású köznevelési és oktatási intézményekben, vagy a többségében roma klienseket segítő szociális ellátórendszerben.

A magyarországi roma szakkollégiumi hálózat olyan mintaértékű integrációs modellintézmény, amely bármely multikulturális és nagy társadalmi különbségeket mutató, diverzifikált, illetve konfliktusokkal terhelt közösségben alkalmazható. A kortárs Európa küzdelmei a tömeges bevándorlás okozta komplex kihívásokkal strukturális értelemben hasonló, viszont konkrét szociokulturális tartalmát tekintve más feladatot jelent, mint a magyarországi – és a Közép-Európában élő 5 milliós – roma társadalom integrációja. A roma szakkollégiumi modell alkalmazása meggyőződésünk szerint hasznos hozzájárulás lehet a kontinensre érkező eltérő kultúrájú kisebbségi közösségek integrációjának előmozdításában.

Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek-metropolita, a KRSZH elnöke beszédében a szakkollégiumok lelki életéről beszélt.

„A szakmai segítségnyújtáson kívül tanítjuk őket, hogy Isten szemével lássák magukat. Ez az útja annak, hogy Isten szemével lássák testvéreiket is. A másikhoz vezető legrövidebb út saját belső világunkon át vezet. Aki nem néz befelé, annak

üres a tekintete kifelé is. Aki nem látja a belsőt, az a másik emberben is csak a külsőt látja, a bőre színét, az arcberendezését, a viselkedését, a szokásait. Ebből a külső szemlélésből fakad a legtöbb előítélet, a másik meg- és elítélése, a másik mássága miatti elutasítása. Nem elég a másikat kívülről látni, egymást belülről kell megismernünk.

Diákjaink befelé tekintése nyomán arra a képességre tanítjuk meg őket, hogy egy életre tudatosuljon bennük, Isten ott van a lelkükben, Isten mindig jelen van az életükben, Isten mindig megszólítható, minden körülmények között igaz segítséget nyújt. Sok lelki élményt kapnak annak érdekében, hogy ezt a belső kincset, ezt a legfontosabbat megtalálják, pontosabban szólva olyan életre találjanak, amelyben ez a kimeríthetetlen forrás mindig elérhetővé válik számukra. Boldog diákéveket akarunk nyújtani nekik, hogy az ezerféle különbözőség ellenére is egymásban barátot, testvért, társat lássanak. Megtanítjuk őket arra, hogy a boldogságért meg kell dolgozni. Az itt eltöltött néhány év, életük egy szelete során van tapasztalatuk erről a belső világból kinövő boldogságról, s ez, reményeink szerint elegendő muníciót ad nekik ahhoz, hogy ebből aztán egész életük során élni tudjanak.”

Fülöp metropolita a társadalom ékköveinek nevezte a roma szakkollégistákat. „Ha számtalan egyéb nehézségük ellenére is boldogságra képes, diplomás, sőt vezető

beosztású embert adunk a társadalomnak, ők igenis ékkövei lesznek annak. Képesek lesznek arra, hogy boldogságukat másoknak is továbbadják. Ékkövek ők, amelyeknek nem saját csillogásuk van, hanem rendkívüli anyaguk. Az élet küzdelmeinek metszései során faragott különleges felületüknek köszönhetően pedig egészen sajátos módon tükrözik vissza a rájuk hulló fényt. Alapvetően ilyen minden ember. Értéket hordoz kívül és belül. De akkor lesz igazán ragyogóan csillogó, ha Isten szeretetének fényét képes tükrözni és szórni a környezete felé. Ilyen embereket szeretnénk adni a magyar társadalomnak, Európának, az emberiségnek.”

Dr. Szakács Ferenc Sándor, a Belügyminisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkárságának egyházi és civil ügyekért felelős koordinátora ismertette a KRSZH és az RSZE történetét, működését, minősítési rendszerét, finanszírozását, stratégiáját, eredményeit.

A roma szakkollégiumokról elmondta: a szakkollégiumi kritériumokon túlmenően speciális célokkal és többletfeladatokkal rendelkező tehetséggondozó és felzárkózást segítő intézmények. Célkitűzéseik a felsőoktatási intézményekbe felvételt nyert hátrányos helyzetű, elsősorban roma fiatalok diplomaszerzésének segítése, lemorzsolódásuk csökkentése, társadalmi szerepvállalásuk és közösségi aktivitásuk erősítése, valamint roma szakkollégisták példáján keresztül a roma

tanulók továbbtanulási motivációjának növelése.

A szakkollégiumok bentlakásosak. A hallgatók teljesítményalapú ösztöndíjban részesülnek, mely minden esetben mérhető szakmai-kutatási teljesítményhez kötött. Mentori és tutori segítséget kapnak.

A szakkollégiumok bázist képeznek további esélyteremtő szolgáltatásoknak, így például a digitális képzések kialakításának, és elősegítik a diplomás romák társadalmi szerepvállalását, illetve közösségi aktivitását is.

2011-ben 93, 2022-ben már 343 hallgatót segítettek a szakkollégiumok. A diplomát szerettek 90%-a már dolgozik. A roma egyetemisták aránya kétszeresére nőtt 2010 óta.

A konferencia záróelőadásaként két szakkollégista: **Gáspár Emília** és **Kárpáti József** mesélt arról, hogyan lettek egyetemisták, és milyen cigányként egyetemen tanulni.

Az előadások között Szabó-Ignác Ramóna énekelt Nemes János gitárkíséretével, Lakatos Filip pedig cigánytáncossal adott ízelítőt a cigány kultúrából.

Hölvényi György képviselő a konferenciát és az Európai Parlament bemutatását követően egy baráti vacsora keretében személyesen találkozott a közel 60 fős magyar küldöttséggel.

Foglalkoztatók

Szitakötő

HOZZÁVALÓK: facsipesz, kék és piros festék, szivacskefe, ragasztó, csillámpor, fehér függönytüll, ragasztópisztoly, olló, nagyobb szemű fekete gyöngy.

ELKÉSZÍTÉS: A fából készült ruhacsipeszeket fess be kék vagy vörös festékkel! Tedd félre őket, hogy megszáradjanak! Amikor a festék megszáradt, szivacskefével kenj ragasztót a ruhacsipeszek tetejére, majd szórj rájuk csillámport! Hagyd, hogy a ragasztó teljesen megszáradjon!

Ragasztópisztollyal a két kis gyöngyszemet ragaszd a csipesz tetejéhez két oldalról! Kéttarasnyi túllt hajts félbe, majd a közepén csíptesd a csipeszbe!

Már lehet is reptetni a szitakötőt.

Fonallepke

HOZZÁVALÓK: 1 db zsenília drót, színes pamutfonalak, 3 darab nagyobb műanyag gyöngy vagy fagolyó, fa spatula, fagyaltpálcika, olló, filctoll.

ELKÉSZÍTÉS: A két fa spatulát keresztirányban egymásra helyezzük. A színes fonallal elkezdjük körbetekerni úgy, hogy előbb rögzítjük egymáshoz a pálcikákat, majd köztük 8-as irányban haladunk, míg a „szárnyak” végéhez nem érünk, előbb az egyik, majd a másik oldalon. Vigyázzunk, hogy a lógó szálakat jól rejtjük el a feltekert felületben, nehogy kibomoljon a pamutszál, és tönkremenjen a munkánk! Lehet változtatni a pamutok színét, így a lepkék szárnya is díszesebb lesz.

A zseníliazálat felénél kettéhajtjuk, ráhúzzunk 2 gyöngyöt; alul, hogy ne csússzon le, cérnával körbe tekerjük, elcsomózzuk. Közéjük illesztjük a színes szárnyakat, majd csavarunk a zseníliazálon, hogy a lepke stabil legyen. Ráhúzzuk a nagyobb fagolyót (ez a lepke feje lesz), megint csavarintunk rajta egyet, a bajuszkákat kissé kinyitjuk, végeit csigavonalba formázzuk. Ezzel el is készült a lepkénk.

Játékkuckó

ELNÖK, TITKÁR, JEGYZŐ

Egy nagy kört alakítva leülünk. Mindenki kap egy nevet: az első az elnök, a második a titkár, a harmadik a jegyző, utána számok jönnek. Az elnök kezdi a ritmust, mondja a saját nevét és valaki másét. Akinek a nevét mondja, az folytatja. A ritmus négyütemű: térdcsapás, taps, csettintés, csettintés – a jobb és bal csettintésre kell mondani a saját, ill. a hívott játékos nevét. Például: térdcsapás – taps – elnök – tizenkettő. Aki kiesik a ritmusból, vagy rossz nevet mond, az utolsó székre ül, a tőle kisebb számúak pedig eggyel feljebb mennek, és így új nevet kapnak.

A játékot nehezíthetjük úgy, hogy az éppen soron lévő játékos nem mondhatja a mellette ülő játékos „nevét”.

MEGTÉVESZTŐ

A játékosok választanak egy adogatót, aki az egy sorban álló fiúk-lányok elé áll kb. 3-4 méterre tőlük. Az adogató a többiek felé dobja a labdát, és közben mond egy nevet. Ha lánynevet mondott, akkor csak fiú kaphatja el a labdát, ha fiúnevet, akkor csak lány. Minden játékos, aki téveszt, tehát például fiúnév esetén fiú fogja meg a labdát, kiesik a játékból, kiáll a sorból. Ha kevesen vannak a játékosok, dönthetnek úgy is, hogy csak a második vagy harmadik tévesztésre lehet kiesni. Ha az adogató fiúnevet mond, és fiú felé dobja a labdát, akkor hagyni kell leesni, mert aki elkapja, kiesik a játékból. Az a játékos a győztes, aki utoljára marad a sorban.

KACSINTÓS

Két koncentrikus kört alkotunk. A külső körbe állnak a fiúk. Minden fiú előtt egy fél lépésnyire áll egy lány, ők alkotják a belső kört. A fiúk szemüket szigorúan az előttük álló lány összezárt sarkára szegeznek, s kezüket hátra rakják. Egy fiú viszont szabadon marad, előtte nem áll senki. Az ő célja lesz, hogy szerezzen magának egy lányt. Ha valamelyik körben álló lányra rákacsint, akkor a lánynak gyorsan át kell futnia hozzá, és be kell állnia eléje. A lányok mögött álló fiúk feladata az, hogy elkapják a lányt (nem elég megérinteni), még mielőtt az megszökne előlük. Ha valakinek megszökik a párja, ezután ő lesz a kacsintó. A fiúk nem mozdulhatnak el a helyükről. Ha nem megfelelő a nemek aránya, alkothatunk vegyes csapatokat is, s a megszökéseknél helyet lehet cserélni az adott párosnak.

TÓTHÁRPÁD FERENC

Ajándék anyunak

*Köszöntelek anyák napján,
május első vasárnapján.
Minden vágyad teljesüljön,
bánat messze elkerüljön!*

*Csokrom mellé mit adjak?
Mit kívánnál magadnak?
Kérjél bármit, neked adom,
intő szavad megfogadom.*

*Legyen szép e vasárnap!
Akarod a babámat?
Kincseimből, kérlek, vegyél!
Fontos az, hogy boldog legyél.*

*Megkapod a babakonyhát
és a piros pöttyös labdát.
Jár még hozzá sok-sok puzsi.
Téged illet mind, Anyuci!*

Találós kérdések

Én vagyok az első
tavaszi virág,
hófehér ruhám
a hó alól kikandikál. (hóvirág)

Zöld levél a koronája,
Nagyon fáj a fogad rája,
Nem kell neked a korona,
Piros szeméért vagy oda. (eper)

Ismerek egy tarka házat,
benne lakik szarvas állat,
igen fél tőlem szegény.
Bármerre jár völgyön-hegyen,
házikója vele megyen. (csiga)

Selyempelyhes bóbitámat
hordják a szelek,
Szétfújja egy szusszanással
az ügyes gyerek. (gyermekláncfű)

Bárhon jársz is követ téged,
ha elfutnál nincs esélyed,
de amikor lemegy a Nap,
a sötétben biz' lemarad. (árnyék)

Honnan jön? Senki se tudja.
Azt se, merre visz az útja.
Kéményeken furulyáz,
Tőle lobban a parázs.
Hátán felhő lovagol,
Nád előtte meghajol.
A fák róla beszélnek,
Minek hívják, no? (szélnek)

GAZDAG ERZSI

Itt a tavasz

*Itt a tavasz, tudod-e?
leheletét érzed-e?
Virágszájjal rád nevet
virágszagú kikelet.
Rád füttyent egy bokorból,
füttyös madár torokból.
Rügyes ággal meglegyint
s érzed, tavasz van megint.*

MÓRA FERENC

A fűzfahegyi ezermester

Az ablakunk alatt van egy öreg fűzfa. Éppen a hegyébe látok az emeletről. Mindig találok rajta valami néznievalót.

Ahogy a minap kikönyökölök az ablakon, mit látok az egyik fűzfalevélen? Egy icipici hernyót. Nagy begyesen sétál a levélen előre-hátra, föl-fölemeli a fejét, és körül-néz. Ha beszélni tudna, bizonyosan ezt mondaná: „Én is úr vagyok a magam fűzfalevélen!”

Kinyújtom a kezem, barátságot akarok kötni a kis háziúrral. Csakhogy akkorra már kötelemester lett belőle. Hajszálnál vékonyabb, pókformájú kötelet eresztett, s úgy hánnya rajta a bukfencet, mint valami cigánygyerek.

Másnap, ahogy kinézek, megint ott van a hernyó a levélen. De most már nem ugribugri kötél-táncos, hanem tudós mérnök. Méri, méri a levelet hosszában-széltében – ugyan mire méricskéli?

Egyszer csak látom ám, hogy lyukas a fűzfalevél. Kirágta a fűzfahegyi mérnök. No, gondoltam magamban, ilyen bolond mérnököt se láttam még, aki elegye maga alól az országot. Hiszen most már mind lepotyog róla. Nem kell megijedni, nem tört neki csontja, puhára esett, másik levélre, azt is fölette, megint új tanyát keresett, s pár hét alatt lekopasztotta az egész ágat.

Akkor jöttem rá, hogy nem is mérnök ez, hanem fakopasztó.

Azonközben meg is emberkedett akkorára, mint a kisujjam. Vitéz harcos lett belőle. Zöld bársonyruhája, fehér selyem csikos; sarkantyús csizmája nem is egy, hanem négy pár. Örültem, hogy a kardját ki nem rántotta.

Dehogy rántotta ki, dehogy. Meghúzódott egy nagy levélen, a fejére húzta a két szélét, s elő nem bújt onnan, akárhogy csaló-gatta a napsugár. Mintha csöndes remete lett volna a szilaj vitézből!

Azért se az lett belőle, hanem takács. Szőtt magának olyan paplant, hogy a lába vége se látszott ki belőle.

Telik-múlik az idő, egyszer megint kinézek az ablakon: nincs már ott se paplan, se takács. Hanem vékony selyemszálon ott lóg egy barna kis koporsó, benne van maga az asztalosmester is, bebábozott az én hernyóm.

– De már csak mégse hagyom itt a szelek játéknak – gondoltam magamban, s azal leszakítottam fonáláról a bábót. El is temettem itt az íróasztalomon egy üveg-harang alá. Itt nyugodhatik békességben a jámbor, míg csak jólesik neki.

Nyugodott is vagy három hétig, hanem egyszer azt veszem észre, hogy megmozdul a hernyókoporsó. Mi lesz itt, Uram, Teremtőm!

Az lett biz' abból, hogy egyszerre szét-nyílt a koporsó, s kivergődött belőle egy nagy tarka pille. Nyújtózkodott, rezgette szárnyait, s mikor fölemeltem az üveg-harangot, úgy kivágódott alóla, hogy majd kiütötte a szemem.

– Nini, hisz ez a pávaszempillangó! – kiáltottam utána, ahogy megláttam a szárnya kerek foltjait. – Gyere csak vissza, hadd beszéljek a fejeddel!

Beszélhettem én annak, kint kóstol-gatta már az akkor valahol a virágok mézét. De legalább arra megtanított a fűzfahegyi ezermester, hogy miből lesz a pille.

KÁNYÁDI SÁNDOR

Májusi szellő

Almavirággal futkos a szellő, akár egy kócos semmirekellő.

Kócosnak kócos, de nem mihaszna, okot nem ad ő soha panaszra.

Fütyögget olykor, mintha ő volna a kertek kedves sárgarigója.

Meghintáztatja ágon a fészket, leszáll a földre: fűhegyen lépked.

Illeg és billeg, s ha dolga nincsen, elüldögél egy kék nefelejcsen.

Katar és katarzisok, avagy amikor télen rendezték a futball-vb-t...

Talán már nem is emlékeznek rá, de Katarban néhány hónapja futball-világbajnokság volt. Sokan szeretjük a futballt, de nem mindenre fogunk szívesen visszaemlékezni erről a tornáról, például nagyon visszataszító már eleve az, ahogy Katar megkapta a világbajnoki rendezést: tele korrupcióval, csalásokkal, az építkezések során rengeteg halálos áldozattal, na meg persze nem kevés közömbösséggel. A 2010-es évek FIFA vezérkarának hozzáállását (amikor megszavazták a katarit rendezést) nagyon jól bemutatják Julio Grondona, az argentin szövetség akkori elnökének szavai: „Érdekel engem a katarit hőmérséklet? Magasról teszek rá! Mire megrendezik azt a világbajnokságot, én már nem leszek az élők sorában”. Ehhez a mentalitáshoz állva tapsolok... Az új FIFA-vezérnek, Gianni Infantinónak talán lett volna lehetősége megvétózni az elképzelhetetlent, de nem tette meg, így november közepén valóban egy olyan országban indult újtágra a labda, s kezdődött el a futball ünnepe, amelynek a nemzeti válogatottja sosem vett még részt világbajnokságon, és egyáltalán nincs futballmúltja. Pénze azonban van, és ez elég volt mindenhez. Amire talán sosem gondoltunk volna: a tavalyi karácsonyi készülletünket bearanyozhatta a foci-vb, s az adventi gyertyagyújtások előtt, után, kántálások közben, Szent Miklós küldöttére, a Mikulásra várva, betlehemes szövegeket tanulva, két ajándékvásárló körút vagy két Reszkettesek betörők! mozi között is olyat tehettünk, amit korábban még nem: futball-vb-t nézhettünk. Én személy szerint nem akarom ezt még egyszer átélni – vajon tényleg ez volt minden idők legjobb világbajnoksága, ahogy maga az elnök úr kijelentette?

FIFA WORLD CUP Qatar 2022

Nem akarok poéngyilkos lenni, de hónapokkal a torna után is úgy gondolom, hogy nem. Mert attól, hogy a finálé valóban csúcspontot hozott, nem felejthetjük el az azt megelőző 63 mérkőzést, melyek között bőven voltak olyan találkozók, amikkel veltatni lehetett volna. A csoportkörben volt 6 gólnélküli mérkőzés, abból 5 az első két körben, vagyis az első 32 meccsből ötször gólképtelenek maradtak a csapatok – úgy, hogy a sosem látott hosszabbításoknak hála a találkozók zöme eltartott minimum 100-105 percig... **Katar** minden idők leggyengébb házigazdájaként úgy esett ki 0 ponttal és 1-7-es gólkülönbséggel, hogy félve mást sem csináltak, csak játékosokat honosítottak, és edzőmeccseket játszottak. (Csak a gólkülönbségük volt egy hét, a világbajnokság számukra tulajdonképpen addig sem tartott...) Egy holland, szenegáli, ecuadori hármas mellől estek ki könnyedén – esetükben elmondhatjuk, a tisztas helytállástól is fényév távolságra voltak.

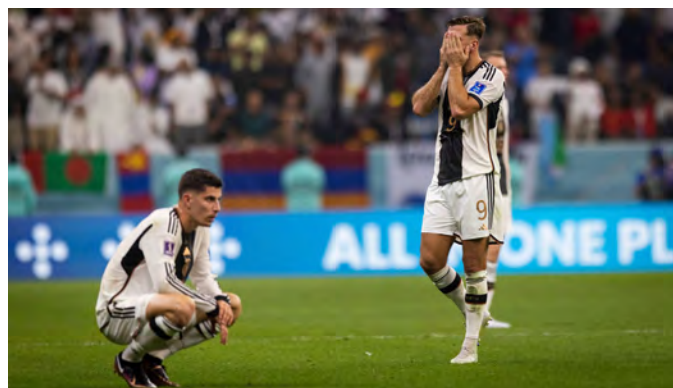

AKIK CSALÓDÁST OKOZTAK

Minden világbajnokságnak vannak meglepetéscsapatok, pozitív és negatív értelemben is. Voltak, akik akkorát buktak, hogy már a csoportkörből sem jutottak tovább, pedig akár a végső győzelemre is esélyesnek tartottuk volna őket. Barátokkal részt vettem egy internetes tippjátékban, ahol gyalázatosan szerepeltem – rendkívül sok volt a kiszámíthatatlan eredmény, és ez engem is megréfvált. Ha csak a csoportkört és csak az első két kört nézzük, legyünk őszinték: fogadott volna bárki arra, hogy Száúd-Arábia megveri Argentínát, Japán Németországot, Marokkó pedig Belgiumot? Apropó, Belgium... A **belga** aranygenerációnak

csúfolt brigád tagjainak, akik négy éve negyedik helyet szereztek, akkora volt az arcuk, hogy a szállodai ajtókat újra kellett gondolni, hogy beférjenek rajtuk – a világ egyik legjobb kapusával (Thibaut Courtois), egyik legjobb támadó középpályásával (Kevin de Bruyne), egyik legjobb csatárával (Romelu Lukaku) és legdrágább padkoptatójával (Éden Hazard) vérciki, hogy még az egyenes kieséses szakaszt sem éltek meg. A **németek** a 2014-es világbajnoki győzelmük óta keresik önmagukat. Négy éve címvédőként égtek, mint a Reichstag; most annál a szereplésnél feltétlenül jobbak voltak, de a nyitókörös betlijüket Japán ellen már

nem tudták korigálni, hiába szereztek pontot a spanyolok ellen, és verték meg Costa Ricát. Az a csoport egyébként elég muris volt. Costa Rica tizenegy gólt kapott a spanyol-német kettőstől, közben pedig megverte azt a Japánt, amelyik a németeket, majd a spanyolokat is két vállra fektette. A Nationalelfnél nem szokás kapkodni edző fronton, 1926 óta, tehát közel száz éve Hansi Flick még csak a tizenegyedik szövetségi kapitány. (A miheztar-

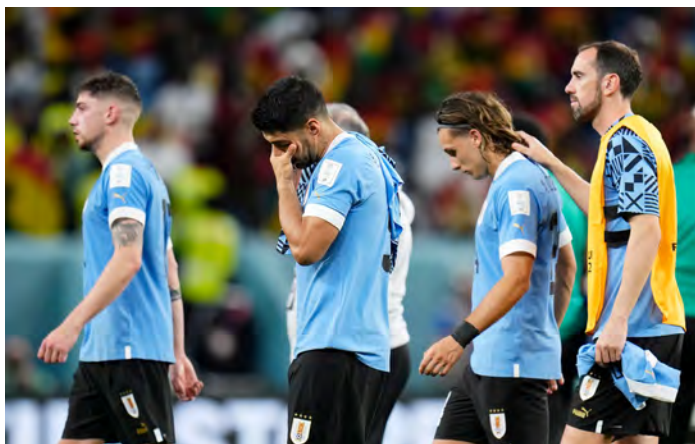

tás végett: Magyarországon Marco Rossi csak az ezredforduló óta már a 13. kapitány...) Természetesen maradhatott a helyén, de nem biztos, hogy kap annyi időt, mint legendás elődei közül Sepp Herberger (28 év alatt 162 mérkőzés...), Helmut Schön (14 év alatt 139 mérkőzés) vagy éppen Joachim Löw (15 év alatt 98 mérkőzés). A csoportból továbbjutottak ugyan, de mindent egybevetve nagy csalódás a **spanyolok** szereplése is. Az 53-szoros válogatott Michel Salgado szerint lejárt a tikitaka ideje, s lehet ebben igazság, mert a világ kiismerte ezt a stílust, és nem most: a 2014-es vb-n címvédőként ragadtak a csoportban, négy éve az oroszok ellen meg ugyanúgy estek ki, mint idén, Katarban.

Labdatologatás, több mint ezer passz, de eredménytelen támadójáték, aztán meg büntetőrúgások... A Costa Rica elleni nyitomeccs és a hétgólos győzelem elaltatta a hispán legényeket, akik a németek ellen ideig-óráig még jól futballoztak, aztán a japánok ellen már kifejezetten gyengén (az még belefért...), Marokkó ellen pedig képtelenek voltak feltörni az afrikaiak zárt és masszív védelmét. Luis Enrique rossz taktikát, és talán rossz játékosokat is választott, nem is ő ül már a hispánok kispadján...

A közelmúlt csodás eredményei miatt én azt gondoltam, nagyot fog robbanni a **dán** dinamit – de ez csak egy csúnyán kipukkant lufi volt. A 2021-es Eb-n, a Christian Eriksen életéért is küzdő északiak hatalmas lelkiemről tettek tanúbizonyságot, elődöntőbe jutottak, s onnan is lehetett volna esélyük még feljebb jutni, de hosszabbítás után végül az angolok kerültek a fináléba. Aztán a vb-selejtezőkön megállíthatatlan volt a dán csapat, ráadásul szemre is tetszetős futballt játszottak. Minimum a nyolc közé vártam és reméltem Dániát. Ehhez képest mit kaptunk? Ötlette-

len és kapura veszélytelen játék, semmi kreativitás, sima kiesés. Csalódást keltő teljesítmény, ami után minden dán királyfi feltehetően otthon tükörbe nézve a híres Hamlet-i kérdést: „Lenni vagy nem lenni?” A világbajnokságon idejekorán nem lenni... A csoportban ragadt **Uruguay** is, akik végül rosszabb gólkülönbségük miatt végeztek Dél-Korea mögött a harmadik helyen. Nagy potenciál rejtőzik ebben a válogatottban, de az újkori sikereket már a matuzsálemek, Luis Suarez, Edinson Cavani és Diego Godin nélkül fogják elérni. Őket ez nem vigasztalja, de ameddig Federico Valverde és Darwin Nunez szintű spílereik vannak, nem nagyon kell féltünk az uruguayi focit... Akiktől én személy szerint többet vártam, az az 1958-as vb óta először mundialon szereplő és szerintem leszereplő Wales (Gareth Bale vissza is vonult a futballtól, hogy végre azt csinálhassa, amit egész életében szeretett volna, ez pedig a golf...), a jól támadó, de szervezetlenül védekező, és így mindössze egyetlen pontot összekaparó **Szerbia**, valamint a mindössze második világbajnokságára kijutó, s egyébként tehetséges fiatalokat is felvonultató **Kanada**. Na, nem baj, 4 év múlva ők társházigazdák lesznek: a katariai szereplését aligha tudják majd alumulni...

AKIK MEGLEPETÉST SZEREZTEK

A legnagyobb csalódások után nézzük, kiket emelhetünk piedesztálra...! Például a **horvátokat**, akiket talán még saját szurkolóik sem vártak újra a dobogóra. Újra, mert négy éve a világ csodájára járt annak a horvát csapatnak, amely felülmúlta a Suker, Prosinecki, Bobic fémjelezte '98-as generáció bronzérmét. Négy éve világbajnoki döntőt játszott Horvátország, de akkor

ez kifutott eredménynek tűnt, egy, az átlagosnál kicsivel jobb csapattól. Mert világklasszisból akkor sem volt sok... De Luka Modricról muszáj két mondatot írnom. 2018 Aranylabdása úgy érkezett meg 2012-ben Madridba, hogy sokáig minden idők legrosszabb igazolásának tartották a Realnál (szerencse, hogy azóta ezt a címet rajtcél győzelemmel bezsebelte Eden Hazard...), s időközben a világ egyik legjobb középpályása vált belőle. Pedig a Harry Potter univerzumból csak a bölcsek követ kaparinthatta meg, Dumbledore időnyerője nem lett az övé – Katarban nem lett 4 évvel fiatalabb, még szerencse, hogy, mint a jó bor, ő is a korrall nemesedik. Igazságtalan vagyok, de nem sorolom fel a fél horvát csapatot, pedig talán megérdemelnék. Csak a kapust, Dominik Livakovicot emelném még ki, aki a japánok és a brazilok elleni

büntetőpárbajban is megbabonázta a vele szemben állókat – összesen 4 büntetőt hárított, de a brazilok ellen az egész meccsen parázdzott! Volt több jó kapusteljesítmény a világbajnokságon, sajnálom, hogy a döntéshozók nem bántak vele kesztyűs kézzel, és végül a vb-győztes argentin Emiliano Martinezet választották a torna legjobb kesztyűsének. Első afrikai csapatként **Marokkó** világbajnoki elődöntőt játszott – sajnós a ferencvárosi testvérpár, Samy és Ryan Mmaee nélkül. Hogy ők kimaradtak a

keretből azok után, hogy a selejtezőkön még számítottak rájuk, akkor komoly meglepetésnek számított, de a döntés végül Valid Regragui szövetségi kapitányt igazolta, akinek a vezetésével finoman fogalmazva sem produkált lehangoló támadófutballt az észak-afrikai válogatott, de a cél ezúttal is szentesítette az esz-közt. Kiváló kapusa volt a Sevillában védő Bono személyében, s ebben az együttesben Sofjan Amrabat, Hakim Zijes, El-Nesziri és Achraf Hakimi is világklasszisoknak tunktek – utóbbi egyéb-

ként valóban az. Belgiumot, Spanyolországot és Portugáliát konkrétan lenullázták – nem kell ecsetelni, ennek a három nemzetnek milyen támadószekciója volt... **Japánt** mindenképp meg kell említeni a pozitív meglepetések között. Nem csak azért, mert meccseik után mindig kitakarították a stadiont, hanem, mert a nagy igyekezetükben a németeket és a spanyolokat is rátették a lapátra (és az első hazafelé tartó gépre...), s eltakarították az útból. Én a vb előtt sejtettem, hogy a japánok meccseit érdemes lesz nézni, erre nem is cáfoltak rá – ha még tizenegyeseket is megtanulnak löni, tényleg nagy futballnemzet lehet az övék. Nem jutott tovább, de mindenképp pozitív szájjal térhetett haza Katarból **Szaúd-Arábia**, akik annak ellenére képesek voltak megverni a későbbi világbajnokot, hogy én az említett tippjétekban 5-0-s argentin győzelmet vizionáltam... Tetszett **Ecuador** játéka is, de Enner Valencia három gólja végül nem ért továbbjutást. Mint ahogy **Tunézia** hősies helytállása sem, pedig a dán-francia kettős ellen csak összeszedtek 4 pontot – igen ám, de mint kiderült, az **ausztrálok** sem csak turistának érkeztek a vb-re; amit kért tőlük uruk (a brit király), teljesítették a kenguruk, és továbbbugrottak a kvartettből. Mindenesetre büszkék lehetünk, hogy játékost adtunk a vb-re az NB1-ből, aztán a tunéziai Aissa Laidouni gyorsan dobantott is az Union Berlinhez...

SZÓDÁVAL ELMENT...

Bevallom, én a 4 közé az angolokat, a brazilokat, a portugálokat és Argentínát vártam – csak utóbbiak hozták a papírfomatát. A **portugálok** kerete félelmetesen erős volt, de a 2016-os Eb-

győztes sikerkapitány, Fernando Santos nem tudott mit kezdeni a Cristiano Ronaldo-problémával. Zaklatott éve volt az ötszörös Aranylabdásnak, akinek családi tragédia is nehezítette az életét (újszülött ikergyermekai közül az egyik meghalt), s fasírtban volt klubjával, a Manchester Uniteddal is, akik, miután egész nyáron ki akarta erőszakolni, hogy elengedjék, majd adott egy botrányos, „szennyes kitergeető” interjút az újságíró guru Piers Morgannek, még a vb előtt felbontották a szerződését, így Katarban tulajdonképpen munkanélküliként futballozott. Nem is játszott jól, ráadásul a nyolcaddöntőben Svájc ellen a kispadra ültették, s a helyén pályára lépő fiatal Gonzalo Ramos rúgott egy mesterhármast... Ez se a renoméján, se a jókedvén nem nagyon

javított Cristiano Ronaldónak, aki a csúfos negyeddöntős búcsút követően egészen Szaúd-Arábiáig menekült. Fernando Santos pedig immár lengyel szövetségi kapitány...

Gareth Southgate is a nyolc között búcsúzott az **angolokkal**, pedig ebben a csapatban sokkal több lehetett volna. Négy éve vb bronzérem, két éve Eb ezüst, és azóta csak még inkább beérett az a generáció, akiknek Katarban sajnos attól sem kellett remegniük, hogy egy Szoboszlai Dominik, egy Sallai Roland vagy egy Gazdag Dániel jön velük szembe. Hát igen, szép és történelmi is volt az a júniusi wolverhamptoni éjszaka, de az angolokat rémálmaiban már inkább fogja Harry Kane kihagyott tizenegyesek kísértene: a brit tudósok még mindig keresik, hol landolhatott az a labda, amit az angolok gólvágója földkörüli röppályára küldött a negyeddöntőben. Az angolok szerencséje, hogy elég fiatalok

még ahhoz, hogy 2026-ban is megpróbálják, mindenesetre jó volt látni egy támadószellemű és szép gólokat szerző válogatotatot, mert ebből volt kevés Katarban – Iránnak hatot, Walesnek és Szenegálnak hármat-hármát rúgtak. Csak aztán szembejött a valóság a címvédő franciák képében...

De még mielőtt róluk beszelnénk, pár szót a **brazilokról**. Legutóbb 2006-ban volt olyan erős a sebecao, mint most. Akkor vb-címvédőként a nyolc között kiestek, ami egy jól lakó és mindent megnyerő válogatotot esetében nem volt különösebben meglepő, se tragikus. A legutóbbi vb-győzelem óta viszont eltelt 20 év, és egyre-másra jönnek a csúnya sallerek... Hiába verték meg fölényesen Dél-Koreát a 16 között, túl magabiztos volt az a tánc, amit góljaik alkalmával lejtettek... A világ egyik legjobb kapusa, erős középpálya és nagyon jó támadók, minden adva volt a joga bonítóhoz – de már a csoportkörben is akadozott a gépezet, Horvátország ellen pedig gyakorlatilag magukat verték meg, ha arra gondolunk, hogy a hosszabbításban sikerült megszerezniük a vezetést, a büntetőpárbajban pedig két lövést is elrontottak. Ne(y) már, hogy Neymar minden idők legjobb brazilja: hiába lett ő minden idők legeredményesebb gólszerzője a válogatototban, híres elődeivel szemben ő alighanem már csak akkor lesz világbajnok, ha bekapcsolja a Playstationt... (Mondjuk Messiről is ezt gondoltuk, aztán látjuk, mi lett a vége...)

MEGTÖRT A CÍMVÉDŐK ÉS MESSI ÁTKA IS...

Meglepetés lehet-e bármikor az aktuális címvédő vb ezüstje? Nem lenne, ha nem tudnánk az „átkról”, ami az elmúlt húsz évben sújtotta a legutóbbi győztest. A brazilok 2006-os negyedöntős szereplése kivételével a legutóbbi öt vb-n a csoportból sem jutott tovább a korábbi torna győztese! Hihetetlen, de igaz: 2002-ben a franciák, 2010-ben az olaszok, 2014-ben a spanyolok, 2014-ben a németek maradtak a csoportban, többek között olyan nagynevű riválisok ellen bukva, mint Szenegál, Új-Zéland, Szlovákia vagy éppen Dél-Korea... A **franciák** nem követték el azt a hibát, hogy bealudtak az első meccsbe, Ausztráliát hátrányból is simán elintézték, majd a csoportrangadón megverték Dániát is. A döntőig vezető út viszonylag sima volt, s a franciák

annak ellenére megérdemelték a döntőbe jutást, hogy a közvélemény a sok sérült miatt leírta a csapatot – valóban, Pogba és N'golo Kanté nélkül hiányosnak tűnt az a középpálya, s a friss Aranylabdás Benzema sérülése sem jött rendbe. Ám a csapat egység most kivételesen megvolt a gall kakasnál: Griezmann élete legjobb formájában futballozott, Mbappé 8 góljával mesterlövész lett, míg az a Giroud is betett négy gólt a közösbe, aki 4 éve, a vb-győzelemkor egyetlen árva gólra sem volt képes.

A finálé nagyon jó volt. Álmaimban sem gondoltam volna, hogy ilyen jó döntőt látunk. Hogy ez volt-e minden idők legjobb vb-döntője, azért nem merném kijelenteni, mert például az 1954-es berni csodát (NSZK–Magyarország: 3–2) és az 1986-os Argentína–NSZK (3–2) döntőt nem láttam. De kétségkívül ez futball volt a javából! Igaz, Argentína 70 percig konkrétan lefutballozta a pályáról a franciákat. Mintha Didier Deschamps fiai a pályán se lettek volna. Ahogy Hajdú B. István fogalmazott két perccel (!!!) a franciák szépítése előtt: mintha tanár-diák meccs lenne... Én nem igazán tudtam Argentínának szurkolni a döntőben, valahol mégis úgy érzem, igazságtalan lett volna, ha nem nyerik meg a finálét. A franciák a találkozón nagy részében meccsben sem voltak, Mbappé úgy rúgott mesterhármast, és ezzel lett a világbajnoki döntők legeredményesebb gólszerzője, hogy a 120 percből legalább 100 percen keresztül nem csinált semmit... De hiába rúgott be két tizenegyest is, majd a szétlövésben még egyet, megtörtént az, amire a futballtársadalom immár közel két évtizede várt: Lionel Messi világbajnokságot nyert!

Akkor, amikor már talán ő sem számított rá. Barcelonai múltja miatt én sosem szimpatizáltam vele, de azért ne hallgassuk el: nem Argentína segítette őt világbajnoki győzelemhez – ő tette Argentínát világbajnokká! Hogy ő lenne ezért a történelem legjobbja, én továbbra sem merném kijelenteni, de az biztos, hogy a Maradonával való állandó összehasonlítgatást végre be lehet fejezni. Megcsinálta azt, amiért Diegót jobbnak tartották: a nemzeti csapat vezéréként győzött, teljesítette, amit elvártak tőle odahaza! Megérdemelték vajon az argentinok? Én a vb előtt a legjobb négybe vártam Messiéket, már csak a világrekord közeli teljesítményük és az egy évvel korábbi Copa America győzelem miatt is, amin megtört Messi azon átka, hogy képtelen a válogattal felnőtt tornát nyerni. Aztán, amikor kikaptak Szaúd-Arábiától a nyitó meccsükön (és ezzel a 36 győzelmes világcúscsot is elbukták a szerencsétlenek, amitől egyetlen meccsre voltak csupán...), már abban sem voltam biztos, hogy tovább fognak jutni a csoportból. Nem is volt ez annyira meggyőző, mert Mexikó és a lengyelek ellen is szenvedtek, majd az ausztrálok és a hollandok ellen sem volt sétagalopp a továbbjutás. Az elődöntőben a horvátok ellen játszottak a legjobban – ha déli szomszédaink egy körrel korábban nem üt ki őket, pikáns lett volna egy brazil – argentin elődöntő... Nem jöhetett rosszul, hogy a hét meccsükből ötön büntetöt rúghattak (négyszer ráadásul 0-0-nál), s elvitathatatlan a szerepe a fiatal és szimpatikus Lionel Scaloni kapitánnak is, aki mellett legendák dolgoztak a stábben: Pablo Aimar, Roberto Ayala és Walter Samuel is kiváló képességű játékosok voltak, legnagyobb sikerüket, nyugodtan mondhatjuk,

mégis a kispadon érték el. Emellett megbízható bravúrkapus (Emiliano Martínez), kevésbé ismert, de annál tehetségesebb védők (Montiel, Molina, Lisandro Martínez), kiegyensúlyozott és sokra hivatott középpálya (De Paul, McAllister), valamint gólrá éhes támadók (Di María, Julian Álvarez, Lautaro Martínez, Paulo Dybala) kellettek a sikerhez. Minden megvolt. Pénz, paripa, fegyver. Meg alázat is. Ami hiányzott például a németekből, a belgákból és a brazilokból...

De kellett még valami. Pontosabban valaki. 1998 óta, mióta követem a labdarúgást, nem volt olyan vb, ami annyira „egyensúlyos” lett volna, mint a katar! ’98-ban tökéletes csapatmunka volt a franciák győzelme, mint ahogy 2006-ban az olaszoké, 2010-ben a spanyoloké és 2014-ben a németeké is. 2002-ben a három klasszis támadó repítette a brazilokat (Ronaldo, Rivaldo, Ronaldinho), míg 4 éve a Pogba–Griezmann–Mbappé trió volt a kulcs. A 2022-es torna világbajnokai közül mindenkinek Lionel Messi neve ugrik majd be. Nem is csak azért, mert biztos lábbal berúgta a büntetőket – a lengyelek ellen egyébként ki is hagyott egyet, ezen ment el gólkirályi címe. Messin végig látszott az a fel szabadultság, könnyedség, ami 5-10 éve jellemezte. Rajta aztán nem érződött görcsösség, az a nyomás, hogy ez az utolsó esélye lesz, hogy megnyerje a vb-t. A hollandok ellen volt egy váratlan és zseniális gólpassza. A horvátok ellen a vb legjobb háttvédjét, Josko Gvardiolt úgy ültette be többször hintába a harmadik gól előtt, hogy a Leipzig védője talán még most is szédül... A régi Messit láthattuk Katarban, aki még utoljára vett egy nagy levegőt, és hátára vette az egész csapatot.

Remélem, mielőtt belekezdett jelen írás tanulmányozásába, a kedves Olvasó is vett egy nagy levegőt – a következő vb-ig, melynek házigazdája Kanada, Mexikó és az Egyesült Államok lesz, és már 48 csapat vesz majd részt rajta, ennek a cikknek az elolvasása talán el is tart... Hogy 40 év után végre Magyarország is ott lesz-e azon a tornán, nem tudhatjuk, de az biztos, hogy a három és fél éves Teodor fiam a portugál-uruguayi csoportmecs-csen tavaly november végén is úgy szurkolt, hogy „hajrá Fradi!” Én hiszek benne, hogy gyermekeimnek nem kell négy évtizedet várniuk arra, hogy a foci-vb-n Magyarországnak szurkolhassanak – 2026-ban Katar nélkül, de katarzist szeretnék átélni!

December 4.

December 18.

Január 12.

December 7.

December 31.

Január 18.

December 4. Megtartották a nyíregyházi püspöki székesegyház búcsúját. Az ünnepi liturgián adták át dr. Keresztes Szilárd emeritus püspöknek és Szabó Bernát Sándorné címzetes igazgatónak az egyházmegye leg-rangosabb elismerését, a Szent Miklós-díjat.

December 6. Hivatalos látogatást tett a római Pápai Keleti Intézet (Pontificio Istituto Orientale) vezetőségénél a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Rektori Tanácsa. A két intézmény vezetői sikeres tanácskozást folytattak a főiskola aggregációjának meghosszabbítási feltételeiről.

December 7. Az intézmény fennállásának 25 éves jubileuma alkalmából tanulmányi és ügyességi versenyt rendeztek a nyíregyházi Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskolában, melyen az egyházmegye mind a nyolc általános iskolája képviseltette magát.

December 12. A 9. cserkészkerület csapatának közreműködésével a nyíregyházi Szent Miklós-székesegyházba is eljutott a betlehemi békeláng. A láng a betlehemi születés bazilikából indul és terjed szét a világban. Nyíregyházára Bécsen és Románián keresztül érkezett meg.

December 18. A Magyar Falu Program és a közösség támogatásának köszönhetően szertartások végzésére is alkalmas filagóriát alakítottak ki Hernádnémetiben. A padokkal és ikonokkal ellátott közösségi és imateret Atanáz püspök szentelte meg.

December 23. Roskovics Ignácról és az általa gondozott énekeskönyv 160 évvel ezelőtti megjelenéséről emlékeztek meg a kiadvány születésének helyén, Hajdúböszörményben. A Roskovics-féle énekeskönyv évtizedekig volt görögkatolikusságunk hitéletének egyik fontos eszköze.

December 30. Szent Liturgiával és díjátadással ünnepelte védőszentjének emléknapját a Szent Zotikosz Gyermekvédelmi Intézmény Tolcsván.

December 31. Kilencvenöt éves korában elhunyt XVI. Benedek emeritus pápa, aki 2005 és 2013 között volt a katolikus egyház feje.

Január 5. A Fő utcai Szent Flórián-tempomban tartott Szent Liturgiát követően áldották meg a Duna vizét. A szertartást és a szentelést dr. Seszták István főhelynök atya vezette.

Január 6. Vízkereszt ünnepén szentelte meg a Tisza vizét Tokajban Orosz Atanáz, a Miskolci Egyházmegye püspöke.

Január 6. Először tartottak élővíz-szentelést Pocsajban. Az ünnepi Szent Liturgiát követően Baráth Gábor és Balázs Mihály atyák áldották meg az Ér folyót.

Január 12. Fülöp metropolita megáldotta a Főegyházmegye első bölcsődéjét Hajdúdorogon. Az intézmény Szent Anna oltalma alatt kezdte meg működését.

Január 14. Harmadik alkalommal szerveztek vízkeresztí disznótort a Hajdúdorogi Apák. A program célja kettős: a közösségépítés mellett a résztvevők szeretetsomagok elkészítését is vállalták ötven rászoruló család részére.

Január 18. Iskolaszentelést tartottak a budapesti Szent Anna Görögkatolikus Gimnáziumban és az épület szomszédságában található Örömhírvétel Görögkatolikus Óvodában. Kocsis Fülöp áldotta meg az intézményeket, és találkozott azok növendékeivel is.

Január 24.

Január 30.

Február 5.

Január 28.

Február 5.

Február 12.

Január 19. Fülöp metropolita megszentelte a Szent Anna Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ Irodáját, az anyaotthont, valamint a lakásothonokat Hajdúnánáson.

Január 20. A Himnusz születésének 200. évfordulója alkalmából ismét közös versmondásra hívta az általános iskolákat a nyíracsádi Szent Piroska Görögkatolikus Általános Iskola. A „Szavadjuk együtt a Himnusz!” felhívásra több mint 100 iskolából, több mint 30 ezer diák és tanár csatlakozott szerte az országban, továbbá Erdélyből, Hargita megyéből is.

Január 24. Második alkalommal rendeztek bibliai történetmondó versenyt a Nyíregyházi Egyházmegye általános iskolásai részére, melynek a Nagykállói Korányi Frigyes Görögkatolikus Gimnázium, Kollégium és Általános Iskola adott otthont. Az egyházmegye fenntartásában működő 6 görögkatolikus általános iskolából 48 gyermek jelentkezett a megmérettetésre.

Január 28. Idén is megtartották az évtizedes hagyománnyal bíró férfiak liturgiáját és borversenyét a Nyíracsádi Görögkatolikus Parókia szervezésében. A versenyzők borait Tokajból érkező szakértő zsűri bírálta.

Január 29. Fennállásának ötödik évfordulója alkalmából a londoni görögkatolikus misszió vendége volt Fülöp metropolita. A látogatás elsődleges célja a kint élő magyar görögkatolikusokkal való találkozás volt, de fontos diplomáciai találkozókra is sor került.

Január 30. Átadták és megáldották a Magyar Falu Program, a ruszin nemzetiségi önkormányzat és a Miskolci Görögkatolikus Egyházmegye segítségével felújított ravatalozót Irotán. Az átadást Szent Liturgia előzte meg, melyen Atanáz püspök mondott homíliát.

Február 2. Életének 76-ik, papságának 49-ik évében elhunyt Bodolóczki Emil görögkatolikus áldozópap.

Február 4. Atanáz püspök Sátoraljaújhegyen görögkatolikus áldozópappá szentelte Molnár Ádám diakónust. Ádám diakónus-szentelése óta tevékenykedett Sátoraljaújhegyen, és dispozióját is ide kapta. Bátyját, Molnár Attilát is ebben a templomban szentelték pappá hat évvel ezelőtt.

Február 5. Liturgikus öltözetet szenteltek a jászberényi Porciunkula Kápolnában. Az új miseruhát a megszentelés után használatba is vette Boros András szervezőlelkész.

Február 9. Michael Wallace Banach érsekkel, Magyarország apostoli nunciásával találkozott a Miskolci Egyházmegye papsága. A Szentatya személyes képviselője előadást is tartott a papi rekollekción.

Február 11. Ábel püspök megszentelte a Nyíregyháza-huszártelepi Görögkatolikus Szervezőlelkésziség kápolnájának ikonosztázionját. A képfalra tizenkét ikon került, melyek Monostory Viktória művei.

Február 12. Húshagyó vasárnap ünnepélyes keretek között áldották meg az új oltárral és díszfestéssel gazdagodott téglási Szent Illés próféta tiszteletére szentelt templomot. A szertartáson részt vett Varga Judit igazságügyi miniszter és Tasó László, a térség országgyűlési képviselője.

Február 13. Tíz áramfejlesztőt adományozott a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye számára a Nyíregyházi Egyházmegye. Az adományt Ábel megyéspüspök adta át Ungváron.

Február 13.

Február 25.

Március 4.

Február 13–17.

Február 27.

Március 12.

Február 13–17. Egyházi méltóságok érkeztek Londonból, a westminsteri érsekségről Magyarországra, hogy megnézzék, hogyan zajlik az orosz-ukrán háború elől menekülők megsegítése hazánkban, valamint az ország védelme a déli, szerb határnál.

Február 17. Együttműködési megállapodást kötött Tokaj-Hegyalja Egyetem és a Georgikon Görögkatolikus Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium. A két intézmény közösen próbálja megszólítani a térségben élő, a mezőgazdaság, turizmus, szőlészet iránt érdeklődő fiatalokat, akik számára a képzésekkel a középiskolán keresztül a felsőoktatáson át kínálnak életpályát.

Február 18. Lelkipásztori napot tartottak Máriapócon, melyen püspökeink a jelenlévő papokkal és diakónusokkal együtt az október végén befejeződött metropoliai gyűlés záródokumentumából fakadó gyakorlati feladatokat beszélték át.

Február 19. Ábel püspök meghívására Máriapócsra érkeztek a Nyíregyházi Egyházmegye papjai. A kegytemplomban a jelenlévő papok az egyházmegye vezetőjével közösen vettek részt kiengesztelődési vecsernyén a tisztahétfő előtti estén.

Február 23. Rekollekciót tartottak Máriapócon a Nyíregyházi Egyházmegye papjai számára. A találkozón Palánki Ferenc atya, a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye megyéspüspöke tartott elmélkedést.

Február 24. Kétszakos tanárképzés megindításáról egyeztetett a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola küldöttsége a Debreceni Egyetem oktatási rektorhelyettesével. Az egyeztetésen született elvi megállapodás szerint 2024 szeptemberében el is indulhat az a kétszakos tanárképzés, melyre a Szent Atanáz főiskolán jelenleg a Nyíregyházi és a Miskolci Egyetemmel együttműködésben van lehetősége a hallgatóknak.

Február 24–26. Nyírgyulajban lezajlott az idei év első kánoni látogatása. Ábel püspök és munkatársai a látogatás során az egyházközség, annak nyírgyulaji filiája, valamint a parókia fenntartásában működő Mária Oltalma Szeretetotthon működését ellenőrizték pasztorális és gazdasági szempontból egyaránt. A látogatást záró Liturgián a hierarcha papi mellkereszttel köszönte meg Kabály János atya munkáját.

Február 25. Mindhárom egyházmegyében megtartották az országos görögkatolikus hit- és erkölcsstan verseny esperesi kerületi fordulóját.

Február 27. Győrben megtartották az evangélikus és a görögkatolikus egyházvezetők hagyományos találkozóját. A görögkatolikus egyház hierarchái mellett az evangélikus egyház részéről Kondor Péter és Szemerei János püspökök, valamint Krámer György országos irodaigazgató és dr. Lackner Pál, a püspöki tanács titkára vett részt.

Március 3. A nyíregyházi püspöki hivatalba látogattak el az újfehértói Istenszülő Oltalmáról Elnevezett Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola felső tagozatos tanulói. A lelki napon résztvevő csaknem százhusz diák főpásztori áldásban és olajkenetben részesült, megtekintették a szeminárium kápolnáját és a Szent Miklós-székesegyházat is.

Március 4. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán tartottak szakmai képzést a Nyíregyházi Egyházmegye civil katekétái számára. A résztvevők játékos feladatok segítségével ismerkedtek az élményközpontú tanulás lényegével és a szociális kompetenciák ilyen módú fejlesztésével.

Március 13.

Március 14.

Március 18.

Március 13.

Március 17.

Március 18.

Március 7. Hölvényi György európai parlamenti képviselőnek köszönhetően Brüsszelben mutatkozott be a Roma Szakkollégiumi egyesület. Az Európai Parlament brüsszeli épületében megtartott konferencián Fülöp metropolita is beszédet mondott.

Március 11. Életének 86. évében elhunyt Alexandru Mesian, a Lugosi Görögkatolikus Egyházmegye püspöke.

Március 12. Kereszthódoló vasárnapon a Szent II. János Pál Pápa Idősek Otthonának kápolnájában imádkozott együtt az ott lakókkal Ábel püspök. A máriapócsi időshon kápolnáját 2016-ban ezen az ünnepen szentelték fel.

Március 13. A Petőfi-émlékév és a márciusi nemzeti ünnepünk alkalmából egyházmegyei szavalóversenyt rendeztek a Szent Miklós Görögkatolikus Óvodában, Nyíregyházán. A versenyen hét település nyolc görögkatolikus óvodájából 14 gyermek mondott el egy-egy Petőfi-verset.

Március 13. Helyére került a nyírbogáti görögkatolikus templom toronysüvege. A felhelyezés előtt dr. Papp Tibor, a Nyíregyházi Egyházmegye főhelynöke áldotta és szentelte meg a kupola csúcskeresztjét.

Március 14. A Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült nemzeti ünnepünk alkalmából Pacsai János protopresbíter, a Miskolci Egyházmegye Csereháti Esperesi Kerületének esperese, az Encsi Görögkatolikus Parókia parókusa. János atya kórház- és börtönlelkészi tevékenysége, a szegénysorsú és hátrányos helyzetű családok támogatásában vállalt szerepe, valamint odaadó lelkipásztori szolgálata elismeréseként kapta a kitüntetést, melyet Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes adott át a Karmelita kolostor rendezvénytermében tartott ünnepségen.

Március 17. Novák Katalinnál tettek látogatást az antióchiai pátriárkák, II. Ignác Efrém szír ortodox, X. János görög ortodox és I. József melkita egyházfő. A pátriárkákat Fülöp metropolitával együtt fogadta a köztársasági elnök.

Március 17. A Görögkatolikus Metropólia oktatási intézményeinek vezetői számára szerveztek szakmai napot Nyíregyházán, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán. A találkozót azzal a céllal szervezték, hogy a görögkatolikus egyház fenntartása alatt működő intézmények jobban megismerjék egymás munkáját és az abban rejlő kihívásokat, nehézségeket.

Március 18. Négy tanácsadót nevezett ki Ferenc pápa a Keleti Egyházak Dikasztériuma Különleges Liturgikus Bizottságába, köztük Dobos András, a Görögkatolikus Papnevelő Intézet rektorát.

Március 18. Mindhárom egyházmegyében megtartották a metropoliai hittan- és liturgikusénekvérseny egyházmegyei fordulóját.

Március 21. Testvérvárosi megállapodást kötött Máriapócs és a palesztin város, Beit Jala.

Március 21. Lelki nappal egybekötött újságíró-találkozót szerveztek Máriapócsra. Az érdeklődő sajtósokat Kondás Sándor atya, a találkozó szervezője és a Görögkatolikus Metropólia Sajtó- és Médiaközpontjának munkatársai fogadták nemzeti kegyhelyünkön.

Március 26. A helyi parókia külső felújításának befejeztével házszenstelést tartott Kányban Atanáz püspök. A Miskolci Egyházmegye püspöke Szent Liturgiát is bemutatót. A szertartás végén ünnepélyes ígéretet tettek az újjáalakult képviselőtestület tagjai.

Március 21.

Április 1.

Április 5.

Március 26.

Április 4.

Április 11.

Március 26. Zarándoklatot szerveztek a Sajópálfalai Esperesi Kerületben élő asszonyok számára Örömhírvétel ünnepzárásán. A zarándoklat célja a lelki feltöltődésen, a közös imádságon túl a kerület templomaink, közösségeinek megismerése volt.

Március 27. Partnerségi megállapodást kötött az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat az egyházmegyék fenntartásában működő gyermekvédelmi intézményekkel. Az együttműködésről szóló dokumentumot Debrecenben, az Érseki Hivatalban írta alá Erdei Sándor országos igazgató (OGYSZ), Fülöp metropolita, Atanáz és Ábel püspök.

Március 27. Debrecenben, a Metropóliai Hivatalban kiállítással egybekötve hirdették ki a Hajdúdorogi Egyházmegye megalapításának 110. évfordulója alkalmából hirdetett pályázat eredményeit. A felhívásra közel 300 pályamű érkezett.

Április 1. Máriapócscon tartották meg a középiskolások hittanversenyének országos döntőjét. A versenyzők kreativitásukat és egyházi ismereteiket egyaránt bemutathatták a megmérettetésen.

Április 2. Játszóházat szervezett a Múcsonyi Görögkatolikus Parókia, hogy ezzel is közelebb hívja az egyházközséghez a nagyközségben élő szülőket, gyerekeket.

Április 4. A keresztény-zsidó párbeszéd fontosságát hangsúlyozó és elmélyítő konferenciát szerveztek Kecskeméten. A tanácskozáson Fülöp metropolita atya is részt vett.

Április 5. Imaalkalmat tartottak Nyíregyházán, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézetben Ábel püspök és dr. Fekete Károly református püspök közreműködésével.

Április 5. A betegek szentségében részesítette Atanáz püspök a miskolci székesegyházban összegyűlt híveket, akiknek arra egészségi állapotuk miatt szükségük volt.

Április 8. Felszentelték és felhelyezték a helyi temetőben álló, a hívek segítségével megújult keresztet és „pléhkrisztust” Gávavencsellőn. A korábbi „pléhkrisztust” a temetői kereszt lábánál ástott sírban helyezték el.

Április 11. Debrecen Város Díszpolgára címet kapott Fülöp metropolita.

Április 13. Novák Katalin köztársasági elnök, egyházi és világi vezetők, és a kulturális élet meghívott vendégeinek jelenlétében áldották meg püspökeink a Görögkatolikus Múzeum épületét Nyíregyházán. A múzeum közösségi megnyitóját április 18-án tartották meg.

Április 14. Szépséges pászka címmel rendezett egyházművészeti délutánt a Miskolci Egyházmegye a miskolci Művészetek Házában. Színpadra léptek az eperjesi szeminárium papnövendékei, Burai Laura csellóművész, Mohai Gábor műsorvezető és a Szent Efrém Férfikar. Az esemény végén Fülöp metropolita végezte el a pászkaszentelés szertartását.

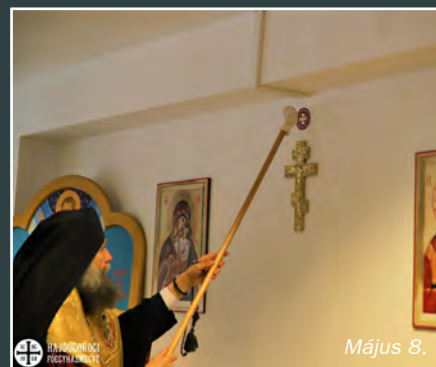
Április 16. Ábel püspök Máriapócscon görögkatolikus áldozópappá szentelte Pásztor Richárdot. Az újszentelt papot a megyéspüspök a Máriapócsi Görögkatolikus Egyházközség segédlelkészévé nevezte ki.

Április 13.

Április 16.

Május 8.

Április 14.

Április 18.

Május 11.

Április 16. Kisebbségi egyházi rendezvényeket tartottak Nyíregyházán. Fülöp metropolita és Ábel püspök hat fiatal emberrel részt vettek a felolvasói vagy alszerpapi rendezvényen.

Április 18. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán mutatták be dr. Ivancsó István Komlóskai balladák című munkáját, mely 6 balladát tartalmaz.

Április 18. Családi napot rendeztek a Miskolci Egyházmegye fenntartásában Hernádvecsén működő Jelenlét Ponton. A program részeként szavalóversenyt tartottak, kiállították a víz világnapja alkalmából hirdetett rajzversenyre érkezett munkákat, Atanáz püspök pedig megszentelte az újonnan kialakított közösségi teret.

Április 20-22. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán rendezték meg az Alexandriai Szent Kelemen munkásságával kapcsolatos kutatások Colloquium Clementinum III. nemzetközi patrisztikus konferenciát.

Április 21. A Nyíregyházi Egyházmegye 7 bölcsődei munkatársa kapott elismerő oklevelet a Bölcsődék napja alkalmából Máriapócsra tartott szakmai programon.

Április 21. Tehetséges roma és hátrányos helyzetű gyerekeket, valamint a velük foglalkozó áldozópapokat látta vendégül Debrecenben, az Attila téri látogatóközpontban a Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium.

Április 22. Lakásotthonokban nevelkedő gyermekek részére rendeztek sportnapot Edelényben. A Miskolci Egyházmegye által szervezett alkalom helyszínét az edelényi Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola biztosította.

Április 28-30. Ismét Magyarországra látogatott Ferenc pápa. A Szentatya a Rózsák terei Istenszülő oltalma templomban találkozott a görögkatolikus közösséggel.

Május 2. Az intézmény névadójáról emlékeztek meg a Hittudományos Főiskolán. A rendezvényen Andrew Louth ortodox teológus, a durham-i egyetem emeritus professzora tartott előadást.

Május 6. Szezonnyitó imádságra hívták Nyíregyházára a motorozni vágyókat. A kétkerekűek és vezetőik megáldása után Tasnádra motoroztak együtt a résztvevők.

Május 8. Fülöp metropolita megáldotta a Szent Péter és Pál Görögkatolikus Gyermekevédelmi Központ új székhelyét Debrecenben, a Szív utcán.

Május 11. Játékos tudáspróbaára érkeztek Nyíregyházára a Nyíregyházi Egyházmegye több óvodájának növendékei. A programot a „világ legfontosabb hatlábúja” téma köré építették. A „méhecskék” ügyességi váltóversenyen mérkőztek meg egymással.

Május 13. Mintegy 2500 gyermek vett részt az idei máriapócsi gyermekbúcsún. A gyerekeket testet és szellemet megmozgató feladatokkal, játékokkal, kézművességgel várták. Koncertet adott a Kiss Kata Zenekar.

Május 14. Felolvasói rendezvényen részt vett Tamás László negyedéves görögkatolikus papnövendék. A felolvasók öltözködését Rómában, a Collegium Germanicum et Hungaricum templomában megtartott vecsernyén ölthette magára a teológiai tanulmányait Rómában folytató papnövendék.

Május 18. Fülöp metropolita Szegeden pappá szentelte Veres Zoltán diakónust. Az újszentelt a szegedi parókia káplánjaként kezdi meg papi szolgálatát.

Május 14.

Május 20.

Május 27.

Május 18.

Május 27.

Május 31.

Május 18. Az ősi görögkatolikus templom felé vezető, felújított sétányt áldott meg a Mennybemenetel ünnepén Ábel püspök Csegöldön.

Május 20. A nyírlövői Szent Péter és Pál Görögkatolikus Általános Iskolában rendezték meg a XIV. Kiss Zoltán Utánpótlás Labdarúgó Emléktornát, mellyel Kiss Zoltánnak, az iskola volt igazgatójának állítanak emléket évről évre.

Május 20. Atanáz püspök Abaújszántón szentelte áldozópappá Dudás György diakónust. Az újszentelt a miskolci székes-egyházban szolgál majd segédlelkészént, folytatva hittanári működését is.

Május 21. Búcsúi Szent Liturgia keretében áldották meg a nemrégiben felújított görögkatolikus templomot Baktakéken.

Május 21. Ábel püspök megszentelte a hodászi görögkatolikus cigány templom ikonosztázióját. Az 1995-ben épült templom képállványának előkészítő munkálatait 2015-ben kezdték el, az ikonok megfestését pedig 2020-ban.

Május 25. A sajpálfalvai templomban év végi hálaadásra gyűltek össze a Miskolci Egyházmegye általános iskoláiban és középiskoláiban tanító oktatók, nevelők, valamint a munkájukat segítő dolgozók. Többen részesültek egyházmegyei díjban vagy püspöki elismerésben.

Május 26. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola szervezésében tartották meg a Görögkatolikus Tudásolimpia országos döntőjét.

Május 27. A Miskolci Egyházmegye centenáriumi évfordulóját előkészítő rendezvénysorozat újabb eseménye zajlott Kazincbarcikán, a Don Bosco sportközpontban.

Május 27. Kisebb rendek feladását tartották Pünkösöd előestéjét Debrecenben. A Hajdúdorogi Főegyházmegyében szolgáló három fiatalember, Lesku Máté, Anton Pál és Gréz Balázs váltak alszerpappá.

Május 28. Pünkösödvasárnap szentelte meg Ábel püspök a fehérgyarmati Szentháromság görögkatolikus templom megújult ikonosztázióját.

Május 29. Atanáz püspök pünkösdhétfőn áldozópappá szentelte Marczy András diakónust Zemplénagárdon.

Május 29. A Szentháromság című ünnepű templom búcsúünnepén szentelt új oltárt Ábel püspök Nyírlövön.

Május 30. „Motoros” felvonulással ünnepelték a gyermeknapot a Szent Péter és Pál Görögkatolikus Óvodában Nyírlugoson.

Május 30. Családi napot tartottak pünkösdhétfőn Kálmánházán. Az ünnepi liturgiát követően játékok, zene, ugrálóvár, csotkikötés és finomságok várták a jelenlévőket.

Május 31. Közös imapanapot tartottak Mária-pócson: a színódus sikeréért és eddigi eredményeiért hálát adva imádkoztak együtt a római és görögkatolikus testvérek.

Május 31. A kihívás napja alkalmából rendeztek tornabemutatót Mátészalkán. A Mária Kertje Görögkatolikus Óvoda 125 óvodása és az intézmény pedagógusai tornáztak együtt.

VÁMOSI ISTVÁN

A Zarándok

A zarándok elindul és visszatér.
Aztán újra és újra elindul.
Issza – szomjazza az ilyen utat.
Mélyen hívó – Istenfélő.

Gyalogosan jár Zarándokbottal,
Évek óta ugyanazt a botot viszi,
Nélküle „kevesebbet” ér az út,
A botot hát viszi.

Soha nem egyedül megy,
Zarándoktársain kívül
Családtagjait is (gondolatban) viszi,
Magával viszi!

Az úton sorakoznak a gondolatok,
Itt a gondok eltörpülnek.
Megdobban szíve,
Szemében könny csillan.

Itt kevés, ki pöröl,
Itt nincs gyötrelem,
Nincs közöny,
Hanem szolid öröm.

Ferenc pápa üzenete a hivatások világnapján

HÚSVÉT NEGYEDIK VASÁRNAPJA A HIVATÁSOK VILÁGNAPJA VOLT. A SZENT-ATYA HAGYOMÁNYOSAN ÜZENETET INTÉZ A PAPOKHOZ, SZERZETESEKHEZ ÉS MINDEN HÍVÓHÖZ EZEN A NAPON. FERENC PÁPÁNAK EZT AZ ÜZENETÉT OLVASHATJÁK.

**Kedves Testvéreim és Nővéreim,
kedves Fiatalok!**

Immár hatvanadik alkalommal tartjuk meg a hivatásokért való imádkozás világnapját, amelyet *Szent VI. Pál* 1964-ben, a II. Vatikáni Zsinat idején vezetett be. E gondviselészerű kezdeményezés segíteni kívánja Isten népének tagjait, hogy – személyesen és közösségekben – válaszolni tudjanak arra a hívásra és küldetésre, amelyet az Úr mindannyiunkra rábíz a mai világban, annak sebeivel és reményeivel, kihívásaival és vívmányaival együtt.

Ebben az évben azt javasolom, hogy a „Hívás: kegyelem és küldetés” téma vezesse elmélkedésünket és imádságunkat. Ez értékes lehetőség arra, hogy ámulattal újra felfedezzük: az Úr meghívása kegyelem, ingyenes ajándék, ugyanakkor kötelezettség arra, hogy elinduljunk, kilépjünk, és elvigyük az evangéliumot másoknak. Tanúságtévő hitre kaptunk meghívást, mely a szentségeken és az egyházi közs-

ségen keresztül szorosán összekapcsolja a kegyelmi életet és az apostolkodást a világban. A Lélek által vezérelve a kereszteni hívó engedi, hogy megszólítsák az egzisztenciális perifériák, érzékeny az emberi drámákra, mindig szem előtt tartja, hogy a misszió Isten műve, és nem lehet azt megvalósítani egyedül, hanem csak egyházi közösségekben, testvéreinkkel és nővéreinkkel együtt, a pásztorok vezetésével. Mert öröktől fogva és mindörökké ez *Isten álma: hogy vele szeretetközösségekben éljünk.*

„Isten a világ teremtése előtt kiválasztott bennünket”

Pál apostol csodálatos távlatot tár elénk: Krisztusban Isten, az Atya *„a világ teremtése előtt kiválasztott bennünket, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte, és szeretetből eleve arra rendelt, hogy Jézus Krisztus által – akarata és tetszése szerint – fogadott gyermekeivé legyünk”* (Ef 1,4–5). Ezek a szavak lehetővé teszik, hogy teljes értelmében lássuk az életet: Isten az ő képére és hasonlatosságára „fog” bennünket, és azt akarja, hogy gyermekei legyünk: a *Szeretettől, szeretetből és szeretettel* lettünk teremtve, Isten azért alkotott meg bennünket, hogy szeressünk.

Életünk során ez a meghívás – mely létünk rostjaiba van írva, és a boldogság titkát hordozza – a Szentlélek működése által mindig új módon ér el bennünket, megvilágosítja értelmünket, erőt ad akaratunknak, ámulattal tölt el bennünket, és lánggra lobbantja szívünket. Néha váratlanul is meglep bennünket. Így történt ez velem 1953. szeptember 21-én, amikor az éves diákünnepre menet készíttetés éreztem arra, hogy templomba menjek és meggyónjak. Az a nap megváltoztatta az életemet, bélyegét máig hordozom életemen. Ám az *önátadásra szólító iste-*

ni hívás fokozatosan, egy úton keresztül tör utat magának: amikor szegény emberek helyzetével találkozunk, amikor éppen imádkozunk, amikor azt látjuk, hogy valaki tündöklő tanúságot tesz az evangéliumról, amikor egy olvasmányunk megnyitja elménket, amikor Isten igéjét hallgatjuk, és úgy érezzük, hogy az épp nekünk szól, amikor egy bennünket kísérő testvérünkötől vagy nővérünkötől tanácsot kapunk, amikor megbetegszünk vagy gyászolunk... Végtelen a bennünket hívó Isten képzelőereje!

Kezdeményezése és ingyenes ajándéka pedig a válaszukat várja. A hívás *„az isteni választás és az emberi szabadság összefonódása”*, dinamikus és ösztönző kapcsolat, melyben Isten és az emberi szív a beszélgetőpartnerek. Így a hívás ajándéka olyan, mint egy isteni mag, mely kicsírázik életünk talajában, megnyit bennünket Isten felé, és megnyit mások felé, hogy megosszuk velük a talált kincset. Ez az *alapvető struktúrája* annak, amit hivatáson értünk: Isten szeretettel hív, mi pedig hálából szeretettel válaszolunk. Felfedezzük, hogy ugyanazon Atya szeretett fiai és lányai vagyunk, és ráébredünk, hogy egymás testvérei és nővérei vagyunk. A *Gyermek Jézusról nevezett Szent Teréz*, amikor végre világosan „meglátta” ezt a valóságot, felkiáltott: *„Végre megtaláltam a hivatásomat, az én hivatásom a Szeretet! (...) Édesanyámnak, az egyháznak a szívében én leszek a Szeretet.”*

„Küldetés vagyok ezen a földön”

Isten meghívása, mint mondtuk, magában foglalja a küldést. *Nincs hivatás küldetés nélkül.* Nincs boldogság és teljes önmegevalósítás anélkül, hogy ne kínáljunk fel másoknak az új életet, amelyre rátaláltunk. A szeretetre szóló isteni meghívás olyan tapasztalat, amelyet nem lehet elhallgattatni. *„Jaj nekem, ha nem hirde-*

tem az evangéliumot!” – kiáltotta Szent Pál (1Kor 9,16). János első levele pedig így kezdődik: „Amit hallottunk, amit szemünkkel láttunk, amit szemléltünk, és amit kezünkkel tapintottunk – vagyis az élet megtestesült Igéjét –, nektek is hirdetjük, hogy örömünk teljes legyen” (vö. 1Jn 1,1–4).

Öt évvel ezelőtt a *Gaudete et exultate* kezdetű apostoli buzdításban így fordultam minden megkeresztelt személyhez: „Neked is küldetesként kell felfognod életed egészét” (23. pont). Igen, mert kivétel nélkül mindannyian elmondhatjuk: „Küldetés vagyok ezen a földön, ezért vagyok ezen a világon” (Evangélium gaudium apostoli buzdítás, 273.).

Nekünk, keresztényeknek, az a közös küldetésünk, hogy minden helyzetben örömmel – tettel és szóval – tanúságot tegyünk arról, amit megtapasztalunk azáltal, hogy Jézussal és az ő közösségében, az egyházban vagyunk. Ez pedig az irgalmasság testi és lelki cselekedeteiben, továbbá olyan befogadó és szelíd életmódban nyilvánul meg, amely képes a közelségre, az együttérzésre és a gyengédségre, szemben az elutasítással és a közöny kultúrájával. Ha *felebarátjává válunk másoknak*, mint az irgalmas samaritánus (vö. Lk 10,25–37), az lehetővé teszi, hogy megértsük a keresztény hivatás „lényegét”: Jézus Krisztust utánozzuk, aki azért jött, hogy szolgáljon, nem pedig azért, hogy szolgáljanak neki (vö. Mk 10,45).

Ez a misszionáriusi cselekvés nem egyszerűen képességeinkből, szándékainkból vagy terveinkből fakad, de nem is az erények gyakorlására irányuló akaratunkból vagy erőfeszítéseinkből, hanem a Jézussal való élet mélységes tapasztalatából. Csak így válhatunk Valakinek, egy Életnek a tanúivá, és ez tesz bennünket „apostollá”. Ekkor felismerjük, „*hogyan vagyunk bélyegezve a megvilágosításra, megáldásra, éltetésre, felemelésre, gyógyításra, szabadításra vonatkozó küldetésünk által*” (Evangélium gaudium apostoli buzdítás, 273).

Ennek a tapasztalatnak evangéliumi ikonja a két emmauszi tanítvány. A feltámadt Jézussal való találkozásuk után így vallanak egymásnak: „*Hát nem lángolt a szívünk, amikor beszélt az úton, és ki-*

fejtette az Írásokat?” (Lk 24,32). Bennük láthatjuk, mit jelent, hogy „*lángoló szívvel és úton járó lábbal*” rendelkezünk. Ezt kívánom a következő, a lisszaboni ifjúsági világtalálkozóra is, melyet örömmel várok, és amelynek mottója: „*Mária felkelt, és sietve útnak indult*” (Lk 1,39). Mindannyian érezték át: arra kaptatok meghívást, hogy felkeljete, és sietve, lángoló szívvel útnak induljatok!

Összehívtak, egybehívtak vagyunk

Márk evangélista elbeszéli azt a pillanatot, amikor Jézus tizenkét tanítványt magához hívott, mindegyiküket a saját nevével szólította meg. Arra rendelte őket, hogy vele legyenek, és elküldje őket prédikálni, a betegségeket meggyógyítani és a démonokat kiűzni (vö. Mk 3,13–15). Az Úr ezzel lerakja új közösségének alapjait. A tizenkét tanítvány különböző társadalmi háttérből jöve, eltérő foglalkozású ember volt, akik nem tartoztak a legfontosabb társadalmi csoportokba. Az evangéliumok aztán más meghívásokról is beszámolnak, például a hetvenkét tanítványról, akiket Jézus kettesével küldött el (vö. Lk 10,1).

Az egyház görög szóval pontosan *ekklézia*, mely magyarul azt jelenti: *arra összehívott, arra egybehívott emberek gyülekezete*, hogy Jézus Krisztus miszionárius tanítványainak közösségét alkossák, elkötelezve magukat arra, hogy az ő szeretetét éljék meg egymás iránt (vö. Jn 13,34; 15,12), és terjesszék azt minden ember között, hogy eljőjön Isten országa.

Az egyházban *mindannyian szolgálunk*, a különböző hivatások, karizmák és hivatalok szerint.

A szeretetben való önátadásra szóló, mindenki számára közös hivatás konkrét alakot ölt: a keresztény *világi hívők* életében, akik elkötelezetten építik családjukat mint *kis családegyházat*, és az evangélium kovászával megújítják a társadalmi élet területeit; a *megszentelt férfiak és nők* tanúságtételében, akik Isten országának próféciajaként mindannyian Istennek adják életüket testvéreikért és nővéreikért; a *felszentelt szolgálótevők* (diákonusok, papok, püspökök) életében, akik Isten igéjének, az imádságnak és Isten szent népe közösségének szolgálatában állnak. Minden egyes hivatás csak az ösz-

szes többivel való kapcsolatában ragyog fel teljesen a maga igazságával és gazdagságával. Ebben az értelemben az *Egyház hivatások szimfóniája*, melyben az összes hivatás harmonikus egységben van a többivel, és különbözik a többitől, és együtt „kifelé” fordulnak, hogy a világba sugározzák Isten országának új életét.

Kegyelem és küldetés: ajándék és feladat

Kedves Testvéreim és Nővéreim, a hivatás ajándék és feladat, az új élet és az igazi öröm forrása. Kívánom, hogy az e naphoz kapcsolódó imádságos és egyéb programok megerősítsék a *hivatás iránti fogékonyságot* családjainkban, egyházközösségeinkben, a megszentelt élet közösségeiben, egyesületeinkben és egyházi mozgalmainkban. A feltámadt Úr Lelke rázza fel fásultságunkból, öntsön belénk rokonszenvet mások iránt, adjon őszinte együttérzést másokkal, hogy mindennap megújulva élhessünk a Szeretet-Isten gyermekeiként (vö. 1Jn 4,16), és mi is életadók legyünk a szeretetben: életet tudjunk vinni mindenhová, különösen oda, ahol kirekesztés és kizsákmányolás, nyomor és halál sújtja az embereket. Hogy ily módon *táguljanak a szeretet terei*, és mindinkább Isten uralkodjék ebben a világban!

Az az *ima* kíséren bennünket ezen az úton, amelyet Szent VI. Pál írt a hivatások első világnapjára, 1964. április 11-re: „*Ó, Jézus, lelek isteni Pásztora, aki meghívtad az apostolokat, hogy emberhalázzokká tedd őket, vonzz magadhoz újra fiatalokat, lángoló és odaadó lelkeket, hogy követőid és szolgálóid legyenek; tedd részesévé őket mindenki üdvösségére vágyó szándékodnak, (...) tárd eléjük az egész világ horizontját, (...) hogy hívásodra válaszolva folytassák küldetésedet itt, a földön, építsék misztikus testedet, az egyházat, legyenek »a föld sója« és »a világ világossága«*” (Mt 5,13).

Szűz Mária kíséren és oltalmazzon benneteket!

Áldásomat adom rátok!

Kelt Rómában, a Lateráni Szent Jánosnál,
2023. április 30-án, húsvét negyedik vasárnapján.

Ferenc

Reményt vittek a reménytelenségbe

– interjú két, a frontra látogató
görögkatolikus pappal

SZKOROPÁDSZKY PÉTER ÉS FÜLÖP JÁNOS ATYÁK KÁRPÁTALJÁN SZOLGÁLNAK GÖRÖGKATOLIKUS PAPPÉNT. A HÁBORÚ KEZDETE ÓTA IGYEKEZNEK TÁMOGATNI AZOKAT, AKIK RÁSZORULNAK, ÉS AKIK EBBEN A NEHÉZ HELYZETBEN MEGPRÓBÁLTATÁSOKNAK VANNAK KITÉVE: MENEKÜLTEKET, CIVILEKET, HÍVEKET, MAGYAR AJKÚ TESTVÉREIKET. MÁJUS ELEJÉN A FRONTVONALHOZ UTAZTAK SZUMI MEGYÉBE, HOGY EGYÜTT IMÁDKOZZANAK A KATONÁKKAL, ÉS ELVIGYÉK NEKIK AZ EVANGÉLIUM ÜZENETÉT, VIGASZTALÁSÁT. A FRONTON HARCOLÓ MAGYAR KATONÁK LELKIPÁSZTORI LÁTOGATÁSA KAPCSÁN P. TÓTH NÓRA KÉSZÍTETT INTERJÚT A KÉT ATYÁVAL.

Honnan jött az ötlet, hogy egészen belső Ukrajnába menjenek pasztorációs szolgálatot végezni?

Sz.P.: Luscsák Nílus püspök atya, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye apostoli adminisztrátora keresett és kért meg bennünket erre. Egy megkeresés érkezett felé Fegyir Sándor ungvári professzortól, aki a háború kezdete óta önkéntes katonaként szolgál, és nagyon sokat tesz a fronton lévő magyar származású katonákért. Ő szólította meg püspök atyát, hogy nagyon jó lenne, ha olyan lelkészek

is ki tudnának menni a katonákhoz, akik beszélnek az ukrán és a magyar nyelvet is, hisz a kárpátaljai egységekben, zászlóaljokban elég sok kárpátaljai magyar vagy magyar származású katona teljesít szolgálatot. És bizony a háború kitörése óta, már tizenöt hónapja, sokan szolgáltak ott, ami lelkileg egy nagyon megterhelő állapot, különösen arra való tekintettel, hogy a területvédelmi zászlóalj egyes szakaszait épp a bahmuti forró pontokról vonták ki, és sajnos veszteségeik is voltak. Elég nehéz körülmények között tudtak csak kijutni az ostromlott városból, és nagy-nagy

szükségük volt arra, hogy hazaiakkal találkozzanak.

Tehát elsősorban az volt a célja az utunknak, hogy megerősítsük őket: igenis odafigyelünk rájuk; tudatosítsuk bennük, hogy nincsenek egyedül annak ellenére, hogy sokan közülük már tizenöt hónapja a fronton harcolnak; és hogy egy kis reményt vigyünk nekik, megmutassuk azt, hogy igenis van kiút a háború után is.

Mi minden kell ahhoz, hogy létrejöhesen egy ilyen út? Mi mindent kellett ennek érdekében megmozgatni?

F. J.: Elég nagy szervezést igényelt, nagyon sok személyt meg kellett szólítanunk, aki utunkban támogatni tudott bennünket. Nagy hálával tartozunk a magyarországi püspök atyáknak, akik segítettek bennünket. Nagyon fontos volt az, hogy erős imaháttérrel rendelkezünk, hisz az utunk bőven rejtett veszélyes pontokat. Érsek atya és a többi görögkatolikus püspök atya is biztosított bennünket, hogy imádkozni fognak értünk.

Nagyon fontos volt, hogy Isten szavát tudjuk a katonáknak, a magyar katonáknak elvinni, így Ábel püspök atya Újszövetségeket és imakönyveket ajánlott fel. Tőle olyan rózsafüzéreket is kaptunk, amelyeket Ferenc pápa hozott ajándékba budapesti látogatására, ezeket is elvittük a katonáknak.

Említette, hogy nem volt veszélytelen az odaút. Meséljen erről!

Sz. P.: Talán sokan úgy gondolnak Ukrajnára a biztonság szempontjából, mint egy teljes egészre. Kárpátalján sokkal biztonságosabb körülmények között élhetünk, hisz a háború kezdete óta mindössze egy rakétatámadás érte megyénket. Nagyjából hozzászoktunk a légiiradókhoz, és tudjuk, mikor kell komolyan venni ezeket. A háború kitörése óta nem igazán hagytuk el Kárpátalja területét, ez volt az első alkalom, hogy a hágón túlra kellett mennünk. Természetesen azért mi is figyeljük a híreket, tisztában vagyunk azzal, hol, milyen veszélyek várnak ránk.

Kijev sem volt biztonságos hely. Útközben értesültünk a Kreml elleni akció híreről, ami elég sok veszélyt rejtett magában. Egy éjszakát töltöttünk Kijevben, hogy jó korán el tudjunk indulni a fiúkhoz másnap. Az éjszaka nem volt teljesen nyugodt, hisz fél három körül megszólaltak a légiiradók, és rögtön lehetett hallani egy robbanást az autók riasztóival együtt – valószínűleg dróntámadás történt. Tőlünk ugyan megfelelő távolságra történt, de ilyenkor az ember nem tud már nyugodtan aludni. Mi nem voltunk ahhoz hozzászokva, hogy robbanásokat halljunk, robbanásokra ébredjünk. A szállásadó családnak sem volt ez könnyű, az egyik családtag a szirénázásra ébredt, és utána a folyosón töltötte az egész éjszakát, mert annyira félt.

Mi a Jóisten kezébe ajánlottuk ezt a küldetést, tudtuk, hogy nagyon sokan imádkoznak értünk, és ennek a tudatában töltöttük az éjszakát.

Másnap hajnalban indultunk a frontvonalra a katonák közé. Kijevben csatlakoztunk hozzánk Fegyir Sándor professzor úr, akinek a segítségével átjutottunk az ellenőrzőpontokon. Útközben derült ki, hogy valójában hová is megyünk, hisz ezek katonai titkok, előre nem igazán tudhatjuk pontosan az úticélunkat. Először a munkácsi zászlóalj egyik szakaszát látogattuk meg, ennek tagjai – mint kiderült – épp kint vannak szolgálatban. Ez körülbelül három kilométerre volt már az orosz határtól, tehát saját szemünkkel láthattuk a másik oldalt, viszonylag jó távolra el lehetett látni. Úgy éreztük, ez egy nagyon nagy megerősítés volt a fiúknak:

könnyű helyzet az övék, ezt éreztük rögtön megérkezésünk után, viszont nagyon szeretettel fogadtak mind a magyar, mind az ukrán ajkú katonák.

Pontosan hová érkeztek?

Sz. P.: A legészakkeletibb megyében, a Szumi területen teljesít szolgálatot a 101-es Kárpátaljai Területvédelmi Dandár, ennek két zászlóalját, a 70-es Munkácsi Zászlóalj egy szakaszát, illetve a 73-as Beregszászi Zászlóalj egy szakaszát látogattuk meg, valamint sikerült találkoznunk az Ungvári 68-as Zászlóalj parancsnokával is. A zászlóalj katonái már egy kicsit távolabb voltak, oda nem tudtunk volna eljutni, mert azt mondták, oda nagyon rossz út vezet. Viszont azokat az adományokat, melyeket nekik szántunk, a parancsnokon keresztül eljuttattuk, aki szintén nagyon örült annak, hogy ott vagyunk. Egy római katolikus, vallását gyakorló emberről van szó, akinek nagyon fontos volt, hogy együtt imádkoztunk, és átadhattuk ezeket a rózsafüzéretet, valamint kisebb adományokat, tudtára adva az ott lévőknek, hogy nincsenek egyedül.

Mennyi időt töltöttek a fronton?

igenis ide is eljöttünk hozzájuk, ahol ők két-három-négy napot töltenek a lövészárokból. Általában ez a szolgálat rendje: 2-4 napot töltenek a lövészárokból, attól függően, mekkora nagyságú egy szakasz, aztán ugyanennyi napot pihennek egy kicsit beljebb, egy közeli településen. Nem

F. J.: Szerdán hajnalban indultunk, és estére értünk Kijevbe. Csütörtök hajnalban indultunk Szumi megye irányába, ahova már reggel megérkeztünk, így tudtuk felkeresni a különböző alakulatokat. Nagyon fontos volt, hogy a fiúkkal tudjunk imádkozni, hogy bátorítsuk őket, hogy érez-

tessük velük azt: Isten ezekben a nehéz időkben, megpróbáltatásokban is ott van velük. Fő célunk is ez volt: minél több időt tudjunk együtt tölteni imádságban, odafigyelésben, hogy meghallgassuk őket, lelki segílyt, lelki támaszt tudjunk nyújtani számukra. Késő estig maradtunk, éjszaka pedig hazaindultunk, így péntek délelőtt érkezünk haza Kárpátaljára.

Miről számoltak be ezeket a katonák? Hogyan érzik magukat, hogyan esett nekik a látogatás?

Sz. P.: Nagyon nagy örömmel fogadtak bennünket, hisz a frontnak erre a szakaszára nem igazán látogatott ki még lelkész, nemhogy magyar ajkú, de még ukrán sem. Vannak tábori lelkészek, de ők elsősorban a kórházakban és az irányítóegységek környékén teljesítenek szolgálatot – ezért különösen is örültek annak, hogy ott vagyunk. Az első perctől kezdve érezhető volt: értékeli azt, hogy vettük a bátorságot és kimerészkedtünk ide hozzájuk. Amikor egy-egy magyar fiú meghallotta, hogy magyarul beszélünk egymás között, örömmel kezdtek magyarul beszélni. Nagyon nagy meglepetés volt számukra, hogy az anyanyelvükön szolgáló papokkal beszélgethetnek. Nem próbáltuk irányítani a beszélgetést, hagytuk, hogy annyit mondjanak el magukról, amennyit szeretnének – akár a frontra kerülésük körülményeit, akár azt, hogyan élték meg például a beregszásziak hogy 2 nap helyett 5 napig voltak tűzvonalban, ahonnan úgy kellett kimenekíteni őket. Elmondták, mennyire nehéz volt onnan kijutni, de aki hívő lélekkel volt ott, ebben is látta azt, hogy a Jóisten segítette és kihozta őket épen és egészségesen.

Noha a mi szemünkkel rémisztő volt, hogy olyan közel vannak az orosz határhoz, úgy érzik, nyugodtabb körülmények között vannak, hisz nem kell közvetlenül tűzharcba keveredniük ezen a területen. Persze nem veszélytelen a mostani szolgálatuk sem, hisz folyamatosak a belövésesek, mi is hallottunk ilyeneket, de azt mondták a fiúk, ne aggódjunk, mert ez messze volt, vagy 7-8 kilométerre. Ez bennünket annyira nem nyugtatott meg – a messzeségről nekünk kicsit más fogalmink vannak, – de jó volt látni, hogy közöttük mennyire nagy a bajtársiasság. Hogy őszinte legyek, ez is meglepetés volt számunkra, hogy – bár több nyelven beszélnek, több helyről érkeztek, mégis – nagy az összetartás közöttük.

A rózsafüzéren és Szentíráson kívül mit vitték még a fronton szolgálóknak?

F. J.: A Nyíregyházi Egyházmegyétől kaptott könyveken, és rózsafüzérekön kívül vittünk még élelmiszert, tisztálkodási eszközöket, illetve nagyon sok csokoládét. Osztrákoktól kaptunk finom csokit, amiknek különösen örültek a katonák. Nagyrabecsülésüket azzal is kifejezték, hogy megleptek bennünket egy nagyon finom bográcsgulyással. Ez is bizonyította azt, hogy mennyire nagyra értékeli, hogy vettük a bátorságot, és eljutottunk hozzájuk.

Sz. P.: Vittünk még fehéreneműt, zoknikat (ezt kérték, mivel ebből nagy hiány van). 15 hónap alatt nagyon sok minden elhasználódott azokból a dolgokból, melyeket talán még a bevonulásukkor vitték magukkal. Ennek is nagyon örültek.

A lelki üzenetnek, melyet szerettünk volna eljuttatni, elsősorban az volt a lényege, hogy imádkozunk értük. Minden egyes Szent Liturgiában megemlékezünk azokról, akik az országunkat védik, akik ezt a nehéz szolgálatot teljesítik – értünk is, hogy békében és nyugalomban élhesünk, mi, a gyermekeink, az ő gyermekeik, az ő családjaik. Tehát azt akartuk tudtukra adni, hogy nincsenek egyedül, valamint a Jóistennek a szeretetét szerettük volna közvetíteni, hogy az átélt dolgok ellenére is, amiket talán meg tapasztaltak ez alatt a nehéz időszak alatt, a Jóisten szereti őket. Azt hiszem, hogy ez a szeretet lesz az, amely talán elhozza a békét, és úgy láttam, hogy ez a szeretet közöttük megvolt. Talán ez egy jó kiindulópont lehet, hogy ebből a bajtársiasságból fakadó szeretetből valami jobb is születhet, hisz a sok borzalom között azért felcsillan valami, ami egészen más, mint a háború.

Beszéltünk arról, hogy mi az, amit vittetek ezeknek a szolgáltot teljesítő katonáknak. Mi az, amit magukkal hoztak?

F. J.: Elsősorban ezeknek a katonáknak az arcát. A katonáknak is elmondtuk, hogy minden egyes Szent Liturgián imádkozunk értük. De mostantól ez az imádság kicsit más lesz. Az értük mondott imádság közben előttünk lesz az ő arcuk, az ő tekintetük. És bár a neveiket talán nem tudjuk, vagy csak néhányét, de az arcuk előttünk van.

Hogyan tudják a továbbiakban segíteni a fronton szolgáló katonákat?

Sz. P.: Azért is vállalkoztunk erre az útra, hogy tapasztalatot szerezzünk a katonákkal való munkában, hiszen a Karitás hosszú távú célként tűzte ki, hogy a háború végeztével segítsük ezeket a katonáknak a rehabilitációját. Isten kegyelméből talán a jövő esztendőben egy szociális központot hozunk létre Beregszászon, amelynek egyik feladata ez lesz.

A megszerzett személyes tapasztalat segíthet felkészíteni bennünket és munkatársainkat arra, hogy majd szakszerű segítséget nyújtsunk a hazatérő katonáknak. De addig is, amire szükségük van, és amiben tudunk, segítjük őket.

Laczkó Zsolt atya tanúságtétele a betegek és gyógyítók zarándoklatán

Május 21-én rendezték meg Máriapócson a Betegek és gyógyítók országos zarándoklatát. Az imádságos együttlét a Fülöp metropolita atya vezette Szent Liturgiával ért véget, előtte Laczkó Zsolt atya tanúságtételét hallhatták a zarándokok. A debreceni kórházlelkésztől talán sokan tudják, hogy daganatos betegséggel diagnosztizáltak 2018-ban. Embert próbáló történetét osztotta meg Máriapócson, amit az alábbiakban olvashatnak.

„Ha valaki szeretetből szenved, a szenvedés maga is olyan édessé válik, mint a szeretet... Az angyalok csak azért féltékenyek ránk, mert ők nem szenvedhetnek Istenért. Csak a fájdalom árán mondhatja biztosan a lélek: Istenem, ugye látod, hogy szeretlek?”

Pió atya szavaival köszöntöm a kedves Zarándoktestvéreket!

Jó helyen vagyunk. Itt vagyunk a pócsi könnyező Szűzanya árnnyékában. Eljöttünk, hogy erőt és hitet merítsünk. Hazajöttünk. Haza, mert itt meghallgatnak minket. Haza, mert itt megértene minket. Haza, mert itt szeretnek bennünket. Az elmúlt évszázadok, Mária könnycseppjei, a kegykép, a csodák, a mi sírásunk és megkönnyebbülésünk mind erről tanúskodnak. Az Úristen itt összekötötte az eget és a földet. Itt kiárad a kegyelem. Hálát adok Neked, Uram, hogy most is itt lehetek!

31 éve, amikor pap lettem, úgy éreztem: szeret az Isten! Most, hogy meghívott a kereszttújára, úgy érzem: végtelenül szeret Isten! És én is végtelenül akarom Őt viszonsszeretni!

Mi történt velem? Betegségem rövid története... 2018 nyarán az arcüregeimben felfedeztek egy daganatot. Nem kaptam levegőt a bal orrjáraton. A szövettan megállapította, hogy ez egy rosszindulatú tumor, sarcoma. Orron keresztül megműtöttek. Úgy tűnt,

minden jól alakul. 2019 februárjában a kontrollon kiderült, a sarcoma visszaött, recidivált. Ekkor elmondták, hogy a daganat benött a szemüregembe is. Ekkor még radikálisabb nagyműtétet javasoltak. Előtte kemoterápiás kezeléssel. 2019 nyara ezzel telt. A kemoterápia nem hatott a daganatra, az tovább nőtt. 2019 októberében már lebénult a fél arcom. 2019 novemberében történt meg a radikális nagyműtét. 14 órán keresztül végezte egy orvoscsoport. Kívülről nyitották meg az arckoponyát, kivették a tumort, de az érintett csontokat, szöveteket is. Így elveszítettem a bal szemem, arc-csontjaim nagy részét, szájadlásomat, felső fogaimat. A hiányzó csontokat a lábam szárcapocscsontjával (fibula) pótolták, a keletkezett nagy üregeket ugyancsak a lábam izom- és bőrlebenyeivel töltötték fel. A csontokat és szöveteket erekkel együtt vették ki, és bevarrták a nyaki keringésbe. A lábamra a hasamról vett 30x10 cm-es bőr került. Gyomorszondám volt, lefogytam 17 kg-ot. Kaptam 2 liter vért is.

A műtét utáni szövettan szerint még mindig voltak daganatos sejtek az arcüreg egyik hátsó csontos falán. Ezért kaptam 2020 január-februárban 33 sugárkezelést. Ez sokat roncsolt ott is, ahol nem kellett volna. Sok-sok komplikáció és vagy újabb 10 műtét következett: csavarok, lemezek eltávolítása, csontvégek elhalása miatti korrekciók, homloküregrain, sipoly és tályog megszüntetése. Másfél hónapja is műtöttek, a szemem helyén plasztikáztak. Még jön a fogpótlás...

EZ A TEST. DE MI VAN A LÉLEKKEL?

A szenvedésben onnantól kezdve, hogy megkapjuk a keresztest, számtalan szintet kell megharcolnia az embernek. Milyen fokozatokkal találkozunk a szenvedésben? Milyen utat jártam be?

Manapság Elisabeth Kübler-Ross modelljét szokták leginkább hangoztatni, ahol a gyógyulás stádiumait fölvezolja. Beszél arról, hogy a tagadással kezdődik az út, mely mögött a félelmeink húzódnak meg, amikor például megkapunk egy súlyos diagnózist. Ezt követi a harag, majd az alkudozás, aztán a depresszió, csak később követi az elfogadás, az újjászületés és az új élet

megteremtése. Ha jól megfigyeljük ez azt is jelenti: a felfelé vezető út előbb lefelé indul. Vagyis megúszni nem lehet. A mélységet is meg kell járni. Az élet nehéz.

Nálam ez úgy történt, hogy amikor egyik főorvos ismerősöm a betegségem kezdetén részletesen megmutatta a CT-vizsgálatom képeit, ecsetelve, hogy a daganat miként terjedt el az arc- és homloküregemben, és emésztette fel a csontjaimat, utána döbbenet lementem a kápolnába, és számomra eljött a világvége. Egy órán keresztül zokogtam. Rám nehezedett a sötétség. Semmit se értek! Meg fogok halni! Mi lesz a családommal? Átéltam lelkileg a kínok kínját. De, ahogy eltelt ez az óra és kibőgtem magam, megnyugodtam, és az Úristen meglátogatott az Ő végtelen kegyelmével. Hallatlan boldogság és béke töltött el. Tudtam, hogy nem vagyok egyedül. S ez a derűs lelkület azóta is tart. Folyamatosan tenyerén hord a Jóisten. Pedig ezután, a mai napig, még szörnyűbb megpróbáltatások jöttek, és egy percig sem estem kétségbe, a béke ott volt, ott van töretlenül a szívemben.

Két hiba van tehát: ha valaki bele sem megy ezekbe az érzésekbe, és felületes, felszínes marad, ez a tagadás; vagy pedig belemerül a sötétségbe, és benne is ragad, ez a depresszió. Én azt vallom, bele kell menni, át kell élni, meg kell szenvedni, de utána ki kell jönni belőle, és el kell engedni. Ez sok esetben azt jelenti: nem megoldom a problémát, mert nem tudom, de túlnövök rajta... Megtanulok másként hozzáállni, máshogyan gondolkodni...

Sokaknál tapasztalom, azt mondják, nem bírom tovább, feladom. Voltak-e nekem ilyen időszakaim?

Említettem, hogy a betegségem elején, amikor ennek hírére először meghallottam, voltam mélyponton. Egy órán át. De, hála Istennek, ez csak rövid ideig tartott. A későbbiekben sosem tért vissza az elkeseredés. Nagy ajándéka Istennek ez a derű, mely töretlenül bennem. Érdemtelenül hordoz tenyerén a Teremtő. Tudtam, tudom, hogy nagyon sokan imádkoznak értem, melyet ezúton is hálásan köszönök, s a magam szeretetével viszonzok is. Az újabb és újabb fájdalmakra, próbatételekre előre felkészített Isten. Megérezte velem lelkileg, hogy mi vár rám, hogy nem

leszek egyedül. Azt is tudtam előre, hogy a szememet is oda kell adnom. Furcsa volt, műtét előtt próbálgattam egyik szememet becsukva tartani, mit ne mondjak, rossz volt. Most, hogy megtörtént az operáció, fel se tűnik. Amikor 2019 novemberében 3 hetet töltöttem az Országos Onkológiai Intézetben, és a 14 órás műtét és 1 napos intenzív alátás után felébredtem, hallatlanul és megmagyarázhatatlanul boldog voltam. Legszívesebben szüntelenül magasztaltam volna az Urat! Boldog voltam, hogy élek; boldog, hogy szeret az Isten; boldog, hogy én is szerethetem Őt; boldog, hogy van egy szerető családom; boldog voltam, hogy egy nagyobb

családom is van, az egyházam, akiknek az imáját kézzel foghatóan érzem/éreztem. A szenvedő a mennyország kapujában van. Szervedése Krisztus szenvedése...

Egy kérdés: az ember fél a szenvedéstől, önként nem választja. Sokan azt gondolják, hogy a testi-lelki szenvedés Isten büntetése. Akik pedig igyekeznek tisztességes, templomba járó, vallásos életet élni, számon kérik Istent, hogy miért történik velük mindez. Tehát mindenki Istenhez köti a szenvedést, aki megengedi azt. Én hogyan látom mindezt?

Az emberi értelem tiltakozik a betegség, a szenvedés ellen. Beteg lélek az, aki szándékosan keresi. Ezt hívjuk mazochizmusnak. Direkt nem keresem... Na, de ha van, mit kezdek vele? Ha kikerülni nem tudom, miként viszonyulok hozzá? Honnét, kitől várok segítséget? Ez az izgalmas kérdés, és azt hiszem, mindenkinek meg kell keresni a maga válaszát. V. E. Frankl írja: „*Nincs értelmetlen élet, csak meg nem értett élet van*”. Ha valamit nem értek, az nem azt jelenti: értelmetlen, hanem csak annyit: még nem tartok ott, hogy értem. Ha nem értem, de keresem, és nem adom fel, meg is fogom találni...

Miért? Én nem szeretem ezt a kérdést. Nem tudok és nem is akarok rá válaszolni. Pedig a kórházban naponta többen felteszik nekem. Helyette én egy másik kérdést szoktam ajánlani: Kiért? Vagy: Mit tanulhatok belőle? Úgy gondolom, a „miért” kérdése a múltba, önvádolásba taszít, mit rontottam el, miért büntet Isten? Míg a többi kérdés – Kiért? Mit tanulhatok belőle? – előre lendít, utat mutat!

Ha teológiailag közelítem a témát, vissza kell mennünk a teremtésig. Isten mindent jónak alkotott, Ő szeretetből teremt. „*Látta Isten, hogy ez jó*” (Ter 1,10), olvassuk. De akkor honnét van a világban a rossz? Erre azt válaszoljuk – ha Isten ezt nem alkotta –, a teremtmények egy része, akik értelmet és szabad akaratot kaptak, jelesül az angyalok és emberek által jelenik meg. A szabadság téves használata révén van a teremtésben a rossz, a bűn és ennek folyományaként a betegség, a halál. De nekem ebből fakad a reményem is! Isten oldalán a jó, a teremtmény oldalán a rossz. A kettő nincs egy szinten. A Teremtő mérhetetlenül na-

gyobb, mint a teremtmény! A jó erősebb, mint a rossz! Persze lehet a rossz erősebb, mint én, de nem lehet erősebb, mint Isten. Így, ha nem maradok egyedül, belekapaszkodom az Úrba, mitől kellene félnem?!

Zárójelben jegyzem meg: egyébként a félelem is hit. Csak hit a rosszban. Érdekes a magyar nyelv: fél, azt is jelenti, a fele valaminek. A sötét oldala az egésznek. Ha félek, akkor azt látom, hogy a rossz, a sötétség erősebb, mint én. Tehetetlen, kiszolgáltatott vagyok. Bele se gondolunk: ekkor a rosszban hiszünk... De én nem a rosszban akarok hinni, én a jóban hiszek, a Jóistenben!

Az egyházatyák azt mondják, 3 oka van a szenvedésnek: (1.) bűneink miatt, (2.) egy nagyobb rossz elkerülése végett, (3.) illetve Isten kiválaszt erős lelkeket, hogy rajtuk keresztül, az ő példájuk által tanítson minket, gyengeket.

MIÉRT VAN SZENVEDÉS?

Elfogadhatóvá tenni az elfogadhatatlant, megérteni a megérthetlent, ez lehetetlen vállalkozás. Egész egyszerűen: a szenvedés az valóság, ha akarjuk, ha nem, része az életünknek. Ahogy Ferenc pápa mondja: „*Te tudod a mierted, én nem tudom, és Te nem mondod meg nekem, de nézel engem, és én megbízom Benned, Uram, bízom a tekintetedben.*”

A szenvedés titok, misztérium. Ez nem azt jelenti, hogy érthetetlen, hanem hogy végtelen. Én is azt mondom: „*nem értem Istent*”. De nem is lehet érteni Istent. Én nem is érteni akarom, hanem rábízni magamat, hinni benne s nekem ez elég... Nem az a kérdés: Isten hol van, miért nem segít? Hanem, hogy: Én hol vagyok?

MIK AZ EMBER LEHETŐSÉGEI, HA ELKERÜLHETLEN ÉLETÉBEN A SZENVEDÉS?

Hadd válaszoljak egy szemléletes képpel! Portia Nelson amerikai színésznő, akit mi magyarok az osztrák zenész von Trapp család életét feldolgozó *A muzsika hangja* című filmből ismerünk, 2001-ben, halála előtt közreadott egy írást: *Önéletrajz öt rövid fejezetben* címmel. A tanulságos önvallomás a következő:

„*Első fejezet: Megyek az utcán. Ott egy mély gödör a járdán. Nem látom meg, beleesem. Elvesztem, nincs segítség. Nem az én hibám! Hosszú időbe telik, mire kimászom.*”

„*Második fejezet: Megyek az utcán. Még mindig ott a gödör a járdán, úgy teszek, mintha nem látnám. Most is beleesek! Nem akarom elhinni, hogy már megint benne vagyok. Nem az én hibám! Most is hosszú időbe telik, mire kimászom.*”

„*Harmadik fejezet: Megyek az utcán. Ott az ismerős gödör a járdán. Látom, de azért beleesem. Már megszokásból. De már tudom, mi történik. Tudom, hogy az én hibám! Gyorsan kimászom.*”

„*Negyedik fejezet: Megyek az utcán. Ott a gödör a járdán. Kikerülök!*”

„*Ötödik fejezet: Egy másik utcán sétálok.*”

Lehetőségek? Azt mondanám: másik utcán sétálni... Ha ez nem megy, kikerülni... Ha ez sem megoldás, gyorsan kimászni, nem kétségbe esni, akkor sem, ha mélyponton vagyunk... Ez azt jelenti: felismerni, tanulni akarni mindenből és küzdeni!

Másként gondolkodni! Ha a dolgok nem változnak, nekem kell változni! Ezt jegyezzük meg: lehet, hogy nekünk kell változni vagy változtatni! Ha a dolgokon nem, akkor a hozzáállásunkon!

HOGYAN TEHETJÜK KÖNNYEBBÉ A SZENVEDÉST?

A régiek azt mondták: „*A megosztott öröm dupla öröm, a megosztott fájdalom fele fájdalom*”. Ez azt jelenti, hogy fontos a kapcsolat: a kapcsolat Istennel, a jó kapcsolat Istennel, a jó kapcsolat embertársainkkal és a jó viszony önmagunkkal.

Rá tudom-e bízni Istenre az én dolgomat? Milyen a hitem? A hit végtelen nagy nyitottság fölfelé, Isten felé! Nem én diktálok. De nem is törődöm bele. Együtt: Isten és én.

Amíg kényszerek irányítanak bennünket, és tehetetlenek, kiszolgáltatottak vagyunk, boldogtalanok is leszünk. De ha eljutok oda, hogy szabad vagyok, akkor boldog és derűs is vagyok. Azt mondtam, ha kell a Jóistennek az én szemem, én odaadom... Vajon nem adnánk oda mindent az Úrnak, vajon nem minden kincsnél többet ér az üdvösségünk?

Döntés kell, dönteni kell: tanulni akarok mindenből, boldog akarok lenni, örömmel akarok élni, szabad akarok lenni, jobb ember akarok lenni, hinni és szeretni akarok! Ezeket el kell döntenem.

„*Isten Lelke a béke Lelke, és a legnagyobb szükség idején, a fájdalomban is eltölt nyugalommal, alázat-tal, bizakodással. Ez irgalmasságának ajándéka. Az ördög lelke viszont ugyanebben a fájdalomban izgat, ingerel, elkésérít, kísért. Haragot szít ellenünk, miközben pedig szeretettel kellene lennünk magunk iránt. Ha tehát háborgat néhány gondolat, gondoldj arra, hogy ez sohasem származik Istentől, hanem az ördögtől. Isten ugyanis nyugalmat ajándékoz neked, lévén Ő a béke Lelke.*” (Pió atya)

Jó helyen vagyunk. Itt vagyunk a pócsi könnyező Szűzanya templomának árnyékában. Eljöttünk, hogy erőt és hitet mérítsünk. Hazajöttünk. Haza, mert itt szeretnek bennünket. Az elmúlt évszázadok, Mária könnyei, a kegykép, a csodák, a mi sírásaink és megkönnyebbüléseink, mind-mind erről tanúskodnak. Az Úristen itt összekötötte az eget és a földet. Itt kiárad a kegyelem. Hálát adunk Neked, Uram, hogy most is itt lehetünk!

„*Ha valaki szeretetből szenved, a szenvedés maga is olyan édessé válik, mint a szeretet... Az angyalok csak azért féltékenyek ránk, mert ők nem szenvedhetnek Istenért. Csak a fájdalom árán mondhatja biztosan a lélek: Istenem, ugye látod, hogy szeretlek?*” (Pió atya)

A megbocsátásról

Szinte nincs olyan ember, aki ne érzett volna sértettséget, akit nem bántottak meg, aki ne haragudna vagy érezne dühöt egy másik ember irányába. Kellemetlen érzés fog el ilyenkor bennünket, mely állapot nemcsak fennállhat hosszú-hosszú évekig, de meg is mérgezi a lelkünket. Miért nem tudunk sokszor megbocsátani? Nem akarunk, vagy éppen nem vagyunk rá képesek, azaz nem tudjuk, hogyan kell?

A MÁSIKNAK VALÓ MEGBOCSÁTÁS

Ha nem vagyunk képesek megbocsátani, azzal főként nem a másiknak ártunk, aki kiváltotta bennünk a harag érzését, hanem éppen önmagunknak. Úgy érezzük, hogy a megbocsátással a másik félnek nem kell kellően felelnie a tetteért, amit ellenünk követett el. A megbocsátás viszont nem egyenlő azzal, hogy a történeteket elfelejtjük. A lényege az, hogy elengedünk valamit a múltból, ami nyomaszt bennünket. Sokat nyerhetünk vele.

Ugyanakkor, hogyha sérelem ér, akkor az egy másik embertől jön, azaz valakitől, akivel társas kapcsolatban vagyok. A megbocsátás esetén érdemes azt is néznünk, hogy milyen hatással van a másikra. Ha megbocsátunk, vagy nekünk megbocsátanak, azzal nem lesz egyik vagy másik fél igaza megerősítve. A fontos a másik személye és nem az „igazság” lesz. Az „igaz” minden esetben bennünk van.

A megbocsátás semmi esetre se egy megalázó tett, hanem „felszabadítás”. Anselm Grün bencés szerzetes azt mondja, hogy a megbocsátás felszabadít minket azoknak a hatalma alól, akik megsebeztek minket.

AZ ÖNMAGUNKNAK VALÓ MEGBOCSÁTÁS

Vannak élethelyzetek, amikor önmagunknak kell megbocsátanunk. Bizonyára mindenki „közölte” már magával, hogy „én ezt nem tudom (most) magamnak megbocsátani”, vagy éppen, ha ez és ez fog történni, „nem fogom magamnak soha se megbocsátani”. Pál Feri atya mentálhigiénés szakember azt mondja, mi vagyunk saját életünk ura, vagyis önmagunknak meg kell tudni bocsátani, azt más nem tudja megtenni helyettünk. Gyakran gondolunk arra, hogy Isten úgymint megbocsát nekünk. Viszont valamilyen hiány marad az életünkben, egyfajta rossz, belső érzés.

A MEGBOCSÁTÁS FORRÁSA

A megbocsátás nem könnyű dolog. Viszont fontos látnunk, hogy az egyéni döntésunktől függ: meg szeretnék-e bocsátani vagy sem? Azaz, szeretném-e, ha megszabadulnék egy nyomasztó érzéstől vagy sem? Az első lépés tehát, hogy elhatározom, meg fogok bocsátani. Hozok egy döntést, mely után következik a megvalósítás szakasza. Sok esetben nem maga a döntés meghozása a legnehezebb, hanem a gyakorlati kivitelezése. Ehhez bátorságra, erőre van szükségünk, hiszen egy fájdalmat kell elengednünk.

A történelem során nem egy „híres megbocsátásnak” lehettünk tanúi. Szent II. János Pál pápa elment a börtönbe, és megbocsátott Ali Ağcanak, aki 1981-ben merényletet követett el ellene. Ugyancsak nevezetes, amikor Nelson Mandela hátrahagyta a sérelmeit, pedig 27 évig volt börtönben. A sort még lehetne folytatni, de ezek a példák pont azért lényegesek számunkra, hogy lássuk, nem attól függ a megbocsátás, hogy az ellenünk elkövetett sérelem mekkora volt, csupán az egyéni döntésünk határozza meg.

AMIKOR NEKÜNK BOCSÁTANAK MEG

Bizonyára nem egy olyan történet van az életünkben, amikor mások nekünk bocsátottak meg. Van, hogy bocsánatot kérünk, vagyis mi kezdeményezzük és kapjuk meg ez által a bocsánatot. Viszont vannak olyan esetek is, amikor szinte nem is számítunk rá, de a másik fél megbocsát nekünk. Fantasztikusan felemelő érzés.

Vallásos katolikus emberek életének egyik legszebb ajándéka az, hogy bűnbánattal megbocsátást és gyógyulást nyerhetnek. Talán ezt nem kell magyarázni, mindenki tudja, aki legalább egyszer megélte már, hogy mekkora ereje van a gyónásnak.

A TÉKOZLÓ FIÚ TÖRTÉNETE

Nem hagyhatom ki a tékozló fiú történetét (Lk 15,11–32), ha a megbocsátásról van szó. Talán ez foglalja össze legjobban a gondolataimat. A tékozló fiú először elhatározta, hogy bocsánatot kér apjától: „*elmegek apámhoz*”. Ezután megtörtént a bocsánatkérés: „*apám, szörnyű bűnt követtem el ellened*”. Az apának megsegett rajta a szíve, megbocsátott a fiának.

GYAKORLAT PAUL CH. DONDERS NYOMÁN:

Mit kellene most megbocsátanod? Tedd fel magadnak a következő kérdéseket:

- Mi okozott leginkább fájdalmat ebben a kapcsolatban?
- Miért fájt annyira?
- Milyen elvárásomnak nem tett eleget az illető?
- Milyen erősségei és pozitív tulajdonságai vannak?
- Mi szól az ellen, hogy megbocsássak neki?
- Mi szól mellette?
- Kivel tudnék erről beszélgetni?
- Hogyan tudnék megbocsátani ennek a személynek?
- Hogyan tudná megváltoztatni a róla kialakított képem?
- Hogyan tudnám elengedni a fájdalmam?

A megbocsátás egy képesség, vagyis fejleszthető. Lehet, hogy csak annyi kell hozzá, hogy jobban megértsük önmagunkat. Ha úgy érezzük, hogy szükségünk van arra, hogy fejlesszük a megbocsátás képességét, de egyedül elakadunk, ne féljünk segítséget kérni!

ARANYOSI ERVIN

ÉLD A NAPOT

Minden egyes kornak van valami bája,
– és az embernek is számtalan hibája, –
ám ha minden korod tiszta szívvel éled,
minden pillanatban újabb vágyad éled.

Mire nem volt időd, azt most váltsd valóra!
Mától érted ketyeg, múlik minden óra.
Vedd a szépet észre, mi mellett elmentél,
lassíts, – éld a napot – végre szabad lettél!

Kicsit lassúbb lettél? Fájhat egy-két szerveid?
A betegség jelzés, könnyebb elviselned,
ha megérted azt, mit lelked üzen véle:
– csökken a fájdalom, legyen bármiféle!

Életedben biztos, sok volt, aki bántott.
Bántásért a lelked, vajon megbocsájtott?
Elengedted-e már a haragos múltat?
Jó diákhöz méltón, leckéd megtanultad?

S volt-e olyan ember, akit te bántottál?
Önmagadnak ezért meg is bocsátottál?
Patyolat tiszta már lelkiismereted?
Ha ez így van, tested nem is lehet beteg.

Ha van egy kis időd, szíved nyisd meg bátran,
szereteted szórd szét, szerte a határban,
szíved tiszta fénye, szálljon füre, fára,
napfényre mosolygó, gyenge kis virágra.

Vizek csobogása vidámítsa lelked,
szeretet szikrája gyűljön lángra benned!
Szíjad szélén mindig lágy mosoly ragyogjon,
szépségből a lelked, soha ki ne fogyjon!

És az emberekkel légy megértő, kérlek!
Mindegyik másképpen keresi a szépet.
Az sem tehet róla, aki még nem érti,
hogy a gondolata, a másikat sérti.

Mindig azt keresik, ami jónak látszik,
ám az élet néha „délbábot” játszik.
Engedd el, mi bántott, csituljon a lelked,
a nyugalom leljen otthonára benned!

Élvezd ki a világ millió csodáját,
és ne keresd többé a mások hibáját.
Legyél újra tiszta, könnyű lelkű gyermek,
akit az emberek, s angyalok szeretnek!

Görögkatolikus püspökök konferenciája Bécsben

HÁROMNAPOS KONFERENCIÁN EMLÉKEZTEK MEG AZ EGYKORI OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA TERÜLETÉN LÉTREJÖTT GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZAK PÜSPÖKEI AZ 1773-AS BÉCSI SZINÓDUSRA. MÁRIA TERÉZIA AZÉRT HÍVTA ÖSSZE A MONARCHIA GÖRÖGKATOLIKUS PÜSPÖKEIT, HOGY EGYSÉGESÍTSÉK AZ ÜNNEPEKET ÉS A LITURGIKUS KIADVÁNYOKAT. JÓLLEHET, A SZINÓDUS NEM ÉRTE EL AZ EGYSÉGET SEM AZ ÜNNEPEK, SEM A LITURGIKUS KIADVÁNYOK TERÉN, A TALÁLKOZÓ MÉGIS NAGY JELENTŐSÉGÜNEK MONDHATÓ, MIVEL EZ VOLT A MAGYARORSZÁGI GÖRÖGKATOLIKUSOK ELSŐ KÖZÖS FÖLLÉPÉSE, ÉS A JELENTŐS NÉZETKÜLÖNBSÉGEK ELLENÉRE IS ELINDÍTOTTA A GÖRÖGKATOLIKUSOKAT A KÖZÖS GONDOLKODÁS ÚTJÁN.

Magyarországról Fülöp metropolita, Atanáz püspök és Dobos András szemináriumi rektor vett részt a konferencián. A háromnapos rendezvény az Akathisztosz ószláv, román, magyar, szlovák, ukrán, horvát, angol és német nyelvű imádkozásával kezdődött a Hofburg császári kápolnában.

A rendezvény egyik főszervezője, Cyril Vasil' érsek kiemelte, az 1773-as történelmi találkozó egyik apróságának tűnő eredménye lett, hogy a monarchia területén attól kezdve neveztek a bizánci rítusú híveket egységesen görögkatolikusoknak. Dobos András arról beszélt, hogy a 250 évvel ezelőtti szinódus milyen hatással bírt a történelmi Munkácsi Egyházmegye liturgiájára.

Másnap Schönborn bíboros köszöntötte a résztvevőket, és hangsúlyozta a keleti egyház jelenlétének fontosságát a katolikus egyházon belül. A Stephansdomban bemutatott Szent Liturgián Fülöp és Atanáz atyák vitték az oltárhoz a máriapócsi ikon másolatát, ami előtt a szertartás végeztével megrendítő, csendes imádságba merültek a liturgiát végző püspökök és papok. Schönborn bíboros homíliájában kiemelte, a mai, hamis ideológiáktól mérgezett világban sokat lehet tanulni a hagyományaikhoz és értékeikhez hűségesen ragaszkodó görögkatolikusoktól.

A konferencia zárónapján Fülöp metropolita vezette a Szent Liturgiát, melyet az ausztriai görögkatolikusok központjában, a Szent Barbara-templomban végeztek.

KIRÁLY ANDRÁS

Magyar görögkatolikus lelkészség alakult Bécsben

Mária Terézia 1775-ban ajándékozta a császárvárosban élő bizánci rítusú katolikusoknak a korábbi jezsuita kollégium épületét és a Szent Barbara-templomot (1010 Wien, Postgasse 8.). 1884-ben II. József parókia rangra emelte a közösséget, az alapító okmány rendelkezése szerint a parókusnak ukránnak kellett lennie, a két káplán közül az egyiknek magyarul, a másikonak románul kellett tudnia. Ez a templom lett az Ausztriában élő görögkatolikusok központi parókiája az első világháború végéig (a Monarchia szétesésével megszűnt a magyar nyelvű görögkatolikus lelképásztorkodás).

A parókiát 1820-ban I. Ferenc a lemergi metropolita hatáskörébe sorolta, a Keleti Egyházak Kongregációja 1935-ben a bécsi érsek alá rendelte, hatáskörét 1945-ben az egész országra kiterjesztették. 1956-ban közvetlen a Szentszéknek alárendelt ordinariátus (egyházkormányzati egység) jött létre az egész ország területén élő keleti rítusú katolikusok lelképásztori ellátására. A Szentszék képviselője a mindenkor bécsi érsek, jelenleg Christoph Schönborn bíboros, aki az ordinariátus vezetését általános helynökére, Jurij Kolasára bízta.

Az ordinariátus központja a bécsi Szent Barbara Parókia, ezen kívül 34 lelkészségen 78 pap szolgálja a nagyjából 20 000 keleti rítusú ukrán, ruszin, román, szerb, szlovák, magyar, valamint melkita hívőt.

Közel száz évvel később (2023. június elsejével) Christoph Schönborn bíboros határozata értelmében újra megnyílt a magyar lelkészség, melynek vezetésével Papp György atyát bízta meg, munkáját Peczár Péter káplán segíti.

Kocsis Fülöp metropolita hálóját fejezte ki Schönborn bíborosnak, hogy ezentúl anyanyelvükön is imádkozhatnak rítusuk szerint a Bécsben és Ausztriában élő magyar görögkatolikusok.

Papp György atya 42 éve tartozik a Szent Barbara-templomhoz, 2000 óta papként szolgálja a német nyelvű közösséget, Szent Liturgiát vasárnaponként 18 órakor végeznek.

A magyar lelkészség megalakulásával kezdetét veszi a közösségépítő munka. György atya arra kér minden Ausztriában élő magyar görögkatolikust vagy a keleti rítus iránt érdeklődőt (éljen bárhol az ország területén), hogy vegye föl vele a kapcsolatot a georg.papp@gmx.at címen vagy a **+43 676 744 1832**-es telefonszámon.

Országos kihívást nyert meg az edelényi Szent Miklós Görögkatolikus Iskola és Óvoda

Toronymagasan nyerte meg a Szent Miklós Görögkatolikus Iskola és Óvoda a MILLIÓ LÉPÉS AZ ISKOLÁDÉRT országos kihívást, melynek célja az volt, hogy fizikailag és lelkileg megmozgassa a diákokat, a szülőket, a tanárokat és a közelebbi, távolabbi hozzátartozókat.

A március 27-én kezdődött versenyben több mint 2000 iskola vett részt, az edelényi iskola a legelső között kapcsolódott be. A 11 hetes országos kihívás teljesítésével 1 millió forint értékű sporteszközöket nyert az iskola.

A MILLIÓ LÉPÉS AZ ISKOLÁDÉRT program nyitóünnepségének is az edelényiek adtak otthont. A kihívásban az ingyenes Millió Lépés mobilapplikáció letöltésével lehetett részt venni, amelyben a lépések mellett további 60-féle mozgásforma alakítható át lépésszámmá. A diákok és a tanárok a megnyitó után rögtön aktiválták és tesztelték is az alkalmazást.

Tanárok és diákok, a szülői közösségek egyaránt hatalmas lelkesedéssel vágtak bele a projektbe, az egyes osztályok létszáma napról napra bővült a rokonok, ismerősök körével, és már az első héten országos szinten vezette a listát az edelényi iskola.

Igazgatói engedéllyel havi rendszerességgel beiktattak egy-egy közös sétát Edelényben a kastély körül, hiszen szerették

volna az aktív közösségi élményt pozitívan megerősíteni a diákokban.

Izgatottan figyelték a rangsort, melynek eredményességét hétfőnként az iskolai áhítatok után közzétették és értékelték. Motiváló erővel bírt, hogy az első 100 csoportlétszámot elérő osztály jutalomkiránduláson vehetett részt a Bükki Csillagdába, mely-

nek nyertese a 4. c osztály volt, ugyanakkor a legjobb eredményeket elérő osztályok sportszerekkel gazdagodhattak. Volt olyan osztály, amelynek „tagjai” meghaladták a 200 főt.

A verseny utolsó napján a diákok és a tanárok együtt szurkolva, az aulában nézték végig az eredményhirdetést, és a „lelkes rajongótábor” örömteli tapsviharral nyugtázta a sikert.

A Szent Miklós Iskola ezen időszak alatt 113 alkalommal tette meg aktív lépéseivel az Országos Kékkör túravonalát 1421 fő részvételével. Az iskola a nyereséget felélt költi majd sporteszközökre, egynegyede Kárpátaljára kerül adományként, egynegyedét pedig a Damján-tábor számára ajánlják fel, ezzel is erősítve a diákokban az önzetlen segítségadás élményét és fontosságát.

#	ISKOLA NEVE (település)	OKK
1	Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola 1420 résztvevő Edelény (Borsod-Abaúj-Zemplén)	113.66
2	Szenci Molnár Albert Református Általános Iskola 891 résztvevő Budapest 18. ker. (Budapest)	101.93
3	Szent László Katolikus Általános Iskola 711 résztvevő Sörvár (Vás)	91.86

Interjú Németh István atyával a Szent Atanáz Hittudományi Főiskola fiatal tanárával

Kicsoda Németh István?

Ez amennyire könnyűnek tűnik, annyira nehéz kérdés. De hol is kezdjem?

1993. szeptember 14-én születtem Debrecenben, katolikus családban. Édesanyám és édesapám is pedagógusok. Hárman vagyunk testvérek, én vagyok a legidősebb. Az egyik testvérem az orvosi egyetemen tanul, a másik pedig idén tavasszal érettségizett, és remélhetőleg ő is az orvosi egyetemen tanul majd. Ilyen alapinformációk mellett talán még azt említeném meg, hogy fontosak a családom mellett a barátaim, illetve nagyon szeretem a kutyákat, így két kutyánk is van, emellett pedig nemcsak enni szeretek, hanem főzni is – valahogy ez is hozzám tartozik.

Ha egy szóval kellene jellemeznie magát, mit mondana?

Ez is fogós kérdés, nem egyszerű! Nem is igazán tudnám magamat egy szóval jellemezni, így többet is említenék. Fontos a kereszténységem, a papságom. De egyetlen szóként mondhatnám azt is, hogy a biblikus, hiszen a biblikus szakirányt választottam. A kispapok közül többen hívnak „mosolygós István atyának” is, hiszen sokat mosolygok, tehát lehetne megoldás a mosolygós vagy jókedélyű kifejezések egyike is. Igazából, ha lehetne a felsoroltakból egy szót összegyűjteni, akkor azt a szót választanám.

Milyen a családjá vallásossága?

A családom Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyéből származik, édesapám Borsod-szentgyörgyről. A család régóta a faluban él, ők voltak az elsők, akik a templomot is építették. A családuk mindig vallásos volt, több pap is származik belőle, de nyilván nem felmenőleg, hiszen római katolikusok vagyunk. Édesanyám az akkori Gömör megyéből, Hangonyról származik, családjá már a 18. századtól ehhez az Ózd melletti kis falucskához köthető. Tehát itt is egy régi, nagymúltú családról van szó. Egyébként az ő részéről is több pap származik a családukból.

Édesanyám hitoktató, édesapám pedig akolitus. Az akolitus a római katolikus

egyházban az a személy, akit külön felavattak erre a szolgálatra és tisztségre. Segít a papnak az áldoztatásban, illetve több feladatot is ellát az egyházon belül.

Jómagam akkor születtem, amikor édesanyám éppen a hitoktató képzésre járt, úgyhogy már teológiát hallgattam az anyaméhben is. Én már Debrecenben születtem, de akkoriban még nem volt ott annyira „divat” katolikusnak lenni. Kisebb közösségek voltak, de sokkal inkább összetartók. A Szent Család Plébániához kötődöm, ez a tócskerti plébánia Debrecenben.

Mi volt az a pillanat, amikor eldöntötte, hogy pap szeretne lenni?

Egészen kiskoromtól, ha jól emlékszem már négyévesen papnak készültem. Az elbeszélések szerint ez a pillanat úgy történt, hogy nagyon szerettem vonatozni, és egyik alkalommal a plébános atya leült velem játszani. Ez annyira megtetszett, hogy kijelentettem, „én is olyan pap leszek, mint András atya”. Ettől kezdve papnak készültem. Vannak videók is, amelyeken óvodásként misézek, és nagymamám lelkesen kántorkodik. Olvasni is a római kánonon tanultam meg. Ez egy hosszú imádság (anafora), amelyben nagyon sok név is előfordul, felsorolja a római szenteket, úgyhogy én ezeken a neveken keresztül tanultam meg olvasni: Linusz, Klétusz, Kelemen, Szixtus, stb. Persze később érlelődött meg bennem a hivatástudat, rengeteget jelentett nekem a taizéi lelkiség és a Taizében töltött napok, hetek, hónapok.

Voltak emiatt negatív hangok akár családban, akár baráti körben?

Nem különösebben. Igazából mondhatom, hogy sosem volt ilyen. Óvodába és általános iskolába is katolikus intézménybe jártam, Debrecenben a Svetitsbe. Aztán amikor iskolát váltottam, és állami iskolába kerültem, a Fazekas Mihály Gimnáziumba, ott is mindenki teljesen elfogadta. Nem is volt ez tabutéma! Mindenki tudta rólam, hogy vallását gyakorló, római katolikus vagyok, aki papnak készül. Ez olyannyira természetes volt, hogy az újmisémen ott volt az osztályfőnököm, a fizika- és a biológiatanárom is. A baráti körömben sem volt semmiféle rosszalló tekintet. Az iskolában is volt egy baráti társaságom, és az egyházközségen belül is. De mindkét esetben teljesen nyitottan fogadták.

Melyek voltak a kedvenc tárgyai a szemináriumban?

Mindig szerettem a biblikus tárgyakat, a biblikumot. Egerben külön tanultuk a bevezetést és az exegézist, de Rómában ezt a kettőt egyben, kompletten a „szinoptikusok” című kurzuson tanultuk. Általában a Bibliához kapcsolódó tárgyak álltak közel hozzám, az első szakdolgozatomat a Jelenések könyvéből írtam. Mindemellett a filozófiát is nagyon szerettem, de mondhatnám még a fundamentális teológiát is, amely szintén közel állt hozzám.

Milyen volt a szemináriumi élet Rómában?

Középiskola után egyből jelentkeztem püspök atyánál a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegyébe. Először tanítórendi szerzetes szerettem volna lenni, de végül meggyőzték arról, hogy a tanítást anélkül is tudom végezni, ha nem leszek szerzetes, így jelentkeztem a papnövendékek közé. Nándor püspök atya a felvételt követően két évre Egerbe küldött. Akkoriban még sokan, közel ötvenen voltunk a szemináriumban. Az ott töltött két év klasszikus szemináriumi időszak volt.

2014-ben kerültem ki Rómába a Pontificium Collegium Germanicum et Hungaricumba, ahol a jezsuita nevelés alapján képeztek a papságra, 3 évet töltöttem itt. Ez egy nemzetközi, német-ma-

gyar kollégium. A ház nyelve a német, de amikor ott éltem, 15 országból voltunk ott. Javarészt német nyelvűek, Németországból, Svájcából, Luxemburgból, Ausztriából. Magyar anyanyelvűek voltunk Magyarországról, a Délvidékről és Erdélyből is. De voltak horvátok, szlovákok, finnek, svédok, norvégok, sőt, ha jól emlékszem még hollandok is. Kiváló képzést kaptunk, amiért nagyon hálás vagyok! Nemcsak arra neveltek minket, hogy milyen papok legyünk, hanem arra is, hogy jó emberek, jó keresztények, és csak ezután készítettek bennünket a papságra. Róma egy nemzetközi világváros, az egyetemre is rengetegen és nagyon sok, különféle országból jártunk. Az alapképzést a Gregoriana Pápai Egyetem végeztem, és utána a Pápai Biblikus Intézetben tanultam. Mindkét egyetem jezsuita fenntartás alatt működik, és nem győzöm hangsúlyozni, hogy annyira nemzetközi volt a hallgatóság, hogy szinte a világ minden tájáról tanultunk együtt. Ez egy új horizontot adott, hiszen a sokféle náció, a sokféle ember elgondolkoztatott azon, hogy miként járul hozzá ez a sok ember a katolikus egyház sokszínűségéhez, és ezáltal teljesen más-ként éli meg az ember a katolikus egyházhoz való tartozását.

Rómának köszönhetek nagyszerű, igazi barátságokat is: olyan jó emberekkel élhettem együtt, akikkel mind a mai napig szinte napi szinten tudjuk egymást támogatni és segíteni. Nem titok, hogy mi, akik

„germanikusok” voltunk, itt Nyíregyházán is igyekszünk minél többet találkozni.

Miért pont a biblikus tudományok, a Biblia ismerete lett a szakirány?

Az egri és a római tanulmányaim után – 2 év Egerben és 3 év Rómában – lediplomáztam, akkor hazajöttem egy évre, úgymond „gyakorlati évre”, akkor voltam diakónus Nyíregyházán. Ez alatt az év alatt volt időm eldönteni, hogy mit szeretnék tanulni a továbbiakban, a licencia kurzuson. Két lehetőségem gondolkodtam, egyrészt a filozófián, másrészt a biblikumon. Beszélgettem erről sokat a főpásztorommal is. Püspök atya és többek tanácsára a biblikumra esett a választásom. Azt mondták, hogy ha van kedvem a biblikumhoz, akkor annak nagy hasznát vehetném. Mivel mindig közel álltak hozzám a biblikus tárgyak és a nyelvtanulás is, a biblikum mellett döntöttem.

Mit üzenne a szeminaristáknak és az olvasóknak?

Szeressék a teológiát! A teológia nagyon fontos! Olyan szép, amikor azt érezzük, hogy Isten meghívott minket, hogy jó keresztények legyünk, és ezt az Istent, aki meghívott, valamilyen úton-módon meg tudjuk közelíteni, tudunk róla beszélni, megismerünk róla valamit. Ez az Istenről való beszélgetés a teológia maga: általa lehet valamilyen fogalmunk arról, hogy ki az, aki szeret minket, és az a legkevesebb, hogy igyekszünk a minket szerető Istenről szeretettel beszélni.

„Isteni” divat- márka született

Keresztény ruhamárka? „Nem, köszönöm...” „Hívó vagyok, de annyira azért nem.” „Égni azért nem akarok mások előtt.” Ilyen és hasonló megjegyzéseket hallunk, ha olyan ruhadarabokról beszélünk, melyek vallásos, hívő üzenetet tartalmaznak - mindenféle angol nyelvű cuccot azonban gond nélkül fölveszünk. New York, Hawaii, Miami, Barcelona, Messi, Ronaldo, hogy a márkák öles emblémáiról ne is beszéljünk. De vajon mi ennek az oka? Miért nem merjük vállalni hitünket akár a magunkon viselt ruhadarabokon is? Ennek okain szeretne változtatni három nyíregyházi görögkatolikus fiatal, akik divatos, minőségi ruhamárkát hoztak létre azért, hogy ruhán keresztül evangelizálni ne ciki, hanem menő legyen. Kettejükkel: Zadubenszki Norberttel és Fedor Györggyel beszélgettünk.

Mi adta az ötletet, hogy olyan vállalkozásba kezdjete, ami egyben evangelizációs eszköz is?

ZN: Mindig is gondolkodtam azon, hogyan lehet ruhán, használati tárgyakon keresztül keresztényként, de mai, hétköznapi fiataalként evangelizálni. Régóta figyelem a nemzetközi trendeket. Amerikából és Ausztráliából sorra jöttek velem szembe a jobbnál jobb pólók. Hazánkban eléggé szegényes a felhozatal ilyen téren. Ami van, arra azt mondhatnánk, hogy túl áhítatosak,

nem divatosak. 2020-ban döntöttem el, hogy ezen változtatni fogok. Azóta tervezetek, de a megvalósítás folyamatosan tolódott ilyen-olyan okok miatt. Aztán idén társult velünk Gyuri és fölgyorsultak a dolgok.

FGY: 46 évesen, életem közepe táján is fontosnak tartom, hogy a munkám mellett is értékes dolgokkal foglalkozzak, és meg is tudjam mutatni az embereknek, hogy számomra mi a fontos. Bátyámmal és az unokatestvéremmel van egy szervezetfejlesztő cégünk, ahol az ország legnagyobb vállalatainál a vezetőknek segítünk megtanulni, hogyan épül fel egy szervezet, mitől lesz jobb a működésük. Munkám során azon gondolkodtam, hogy meny-

nyire fontos nekem a hitem, a vallásom, a Jóisten, és hogy ezt hogyan lehetne megmutatni másoknak is, amitől ők is kedvet kapnak arra, hogy ezt megmutassák. Teljesen véletlenül találkoztam Zaduval és elkezdtünk beszélgetni. Ekkor derült ki, hogy mindketten ugyanazt akarjuk. A vége az lett, hogy alapítottunk egy céget. Hárman vagyunk benne. Zadu, a felesége, Petra, és én. Petra nagyon sokat segít a logisztikában, a tervezésben és megvalósításban Zadu a kreatív zseni, én pedig az üzleti vonalról és a szervezetfejlesztésről hozom a tudásomat. Egy divatos, hétköznapokban is nem csak, hogy vállalható, de büszkén viselhető, keresztény üzenetet hordozó ruházati márkát építünk. Egy stílust, amely a hit és a divat közötti épít hidat.

Mi az oka, hogy idehaza kevésbé, Amerikában viszont viselnek divatos, vallásos ruhadarabokat?

ZN: Amerikában rengeteg a keresztény kisegyház, erős az ökumenikus mozgalom. Ezek a mai világban születtek, nem egy ősi hagyomány továbbvivői. A kommunikációjuk más, teljes mértékben a modern eszközökre támaszkodnak, ezek alakítják létrejöttüket, üzenetüket. Rengeteg keresztény zenekaruk van, a zeneiparban önmagában is jelentős ereje van a keresztény zenének. Ez a hullám kedvez a keresztény üzenetet hordozó ruhamárkákknak is.

FGY: A másik dolog, hogy Magyarországon nem evidencia, hogy valaki büszke arra, hogy keresztény. Az emberek azt gondolják, hogy ez magánügy. Ha templomba járok, magánügy. Ha imádkozom, magánügy. Ha a gyerekeimet hívó módon nevelem, az magánügy. Szerintem azonban ez ugyanúgy közösségi ügy is. Mert nagyon sok ember van, aki nem kapott még meghívást, aki nem találkozott a Jóisten szeretetével. Ha ezt láthatóvá tesszük, (főleg divatos módon) és büszkék vagyunk arra, hogy igenis mi megtaláltuk, mi törekszünk, mi így élünk, akkor egy másik ember ettől kedvet kaphat, vagy

kíváncsiság merülhet fel benne, és a keresők utána megtalálhatják azt, amit keresnek. Úgyhogy ennek a brandnek igazából az elsődleges célja, hogy vonzóbbá tegye azt a gondolatot, hogy valaki vallásos, keresztény ember, és erre büszke is, és fontosnak tartja, hogy ezt másoknak is megmutassa. Ezt a büszke érzést szeretnénk hirdetni, és ennek az egyik eszköze az, minőségi és vagány cuccokat kínálunk.

ZN: A márka neve SWOTA – Street Wear Of The Apostles, vagyis az apostolok hétköznapi viselete. Amikor a ruhadarabokat tervezzük, arra gondolunk, mit viselnének az apostolok, ha ma élnének, és ezekkel a ruhadarabokkal hogyan lehetünk mi is apostolok a mai világban. Az a célunk, hogy a viselői örömmel viseljék a ruháikat. Annak, aki látja, könnyebb az üzenet befogadása, ha nem szájbarágósan, túl direkt módon „tolja a képébe” az üzenetet

egy ruhadarab, hanem ha először azt látja, hogy jól néz ki, divatos. Amikor ráeszmél, hogy mi az üzenete, elcsodálkozik, és azt mondja magában: „jé, ez keresztény? Nem is gondoltam volna, hogy ilyen menő is lehet egy keresztény.” És ez már alapot adhat egy nyitásra, egy beszélgetésre. A tartózkodókban is disszonanciát hozhat létre. Sokan azt gondolják, hogy a kereszténység valami ósdi, unalmas dolog, és meglepőnek, nem tudnak mit kezdeni azzal a helyzettel, hogy modern, vagány cuccunk is van. Ezzel sztereotípiákat is le tudunk bontani a kereszténységgel szemben. Sokan azt hiszik, hogy a kereszténység a „nem szabad”-ról szól. Nem szabad bulizni, jól öltözködni, szórakozni. Pedig a kereszténység az örömhírt közvetíti. Ezt szeretnénk mi is hirdetni: a keresztény életkezés a mai világban is jó dolog! Merjük felvállalni kereszténységünket, mint keresztény életmódot, kultúrát, ami magával hozza akár az öltözködést, akár a zenét, akár más kulturális területet. Ebből az elgondolásból kiindulva mindig is azt szerettem volna, hogy a kereszténység egy jó értelemben vett brandként működjön, hiszen ez a legjobb szolgáltatás, amit kaphatunk. Ennek egyik eszköze lehet az öltözködés.

Mit találunk a választékban?

FGY: Ez egy folyamatosan épülő márka, ezért a kínálatunk is folyamatosan bővül, nem szeretnénk mindent egyszerre rázú-

dítani az emberekre. Egyelőre nagyon vágyó színes és monokróm pólók kaphatók mintákkal, képekkel, magyar és angol üzenetekkel, kapucnis és egyéb formájú pulóverek, baseball sapkák, hamarosan bedobunk egy nyári trikót is, és ehhez építjük hozzá folyamatosan a következő termékeket. Arra törekszünk, hogy a termékek illeszkedjenek a divathoz. Sokszor az a baj, hogy a keresztény megjelenést megmosolyogják, egyből „ler” róla, hogy az keresztény, nem illeszkedik teljesen a mai korba. A mi kommunikációnk, megjelenésünk, honlapunk, plakátjaink, stílusunk a minőségi, de bárki számára elérhető divat világot idézi. Fogyasztható, tartalmas, folyamatosan bővülő a kínálatunk, mely a minőség és modernitás keveréke.

Ez egy görögkatolikus vállalkozás. A ruháitok akkor a görögökhöz szólnak?

ZN: Egyáltalán nem. Vannak ugyan keleti rítust idéző termékeink, de nekünk az a fontos, hogy minden keresztény felekezethez tartozó magáénak érezhesse a kínálatot, és szívesen viselje azokat. Mivel magyar és angol nyelvű pólóink is vannak, a kínálat nem csak magyaroknak szól, külföldről is lehet majd rendelni. Meg szeretnénk hódítani Európát! Szeretnénk egy SWOTA-közösséget kiépíteni, aki szereti a márkát, de azért is szereti, amit hirdet, ezáltal formálja a tágabb közösséget. Alapvetően missziós célunk van ezzel, hogy a ma talán háttérbe szoruló és néha csökkenő tendenciát mutató kereszténységen ilyen formán próbáljunk lendíteni, hogy a kereszténységet vonzóbbá tegyük az emberek számára. Éppen ezért igyekszünk, hogy a kínála-

tunkban minden felekezett megtalálhassa a saját vonalát, megjelenési formáját.

FGY: A nyitás, az ökumenizmus áll a fókuszban, nem a szegregálódás. Tehát bárki, akinek az üzenet fontos, megvásárolhatja, viselheti, büszke lehet a ruhájára, függetlenül attól, hogy melyik felekezethez tartozik.

Milyen alapanyagokból készülnek a termékeitek?

ZN: A fenntarthatóság és a környezetvédelem számunkra is fontos, ezért próbáljuk a lehető legjobb minőségű alapanyagokat kiválasztani a termékeinkhez. A lehető legtöbb biopamut és újrahasznosított anyagot használjuk, ezzel is hűek maradván a teremtésvédelemhez, a keresztény értékekhez. A minőségben igyekszünk a lehető legjobbat nyújtani – nem csak az alapanyag, de a nyomás tekintetében is. Ez a pulóver, amit viselek, az első próbadarabom. Négy éves, és vagy ötven-szer volt már mosva – a szöveg még mindig kifogástalan rajta. A pólókat a négy gyereken teszteltem – akik azért mindent megtesznek, hogy tönkremenjenek a ruhák, – és sok makacs szennyeződés és mosás után is újszerűek. Természetesen nem tudjuk, ki hogy mossa és szárítja a ruháit, de garantáljuk, hogy a termékeink és a minták évek múlva is jók lesznek.

FGY: Sokan úgy gondolkoznak, hogy a lehető legolcsóbb terméket veszik meg. Egyrészt a jó minőségű, tartós alapanyag sosem lesz a legolcsóbb, másrészt az iga-

zi kérdés az, hogy egy ruhát mennyi ideig tudsz hordani. Az olcsó dolgok egy nyár alatt elhasználódnak. Ha valami jó minőségű, tartós, azt két év múlva is föl fogod venni, ha meg jól is néz ki, akkor még kedved is lesz hozzá.

Ami minőségi és divatos, az általában drága. Ez rólatok is elmondható?

ZN: Nekünk a misszió, az üzenet az elsődleges, nem a haszon. Az a célunk, hogy mindenki számára elérhetőek legyenek a termékeink, és büszkén hirdessék velünk kereszténységüket. Megfizethetőek vagyunk, ezért bízunk benne, hogy egy kereszténységére büszke vásárló, ha választania kell egy fast fashion és a mi termékünk között, akkor jó szívvel választja a miénket, anélkül, hogy mélyen a zsebébe kéne nyúlania.

FGY: Ferenc pápa sokat beszélt a misszióról és a fiatalokról. A célközönségünk elsősorban a fiatalok, illetve olyan emberek, akik szeretnek fiatalosan öltözni, és keresnek, választak előtt állnak az életben, még nem formálódott ki bennük teljesen, hogy mennyire fontosak nekik a keresztény értékek, mennyire fogadják be a Jóistent a szívükbe. A ruháinkkal szeretnénk őket segíteni abban, hogy legyenek büszkéik érzéseikre, kereszténységükre, ezt pedig nem lehet elérni, ha túl drágák vagyunk.

Hol válogathatunk a kínálatban?

ZN: Honlapunk címe **swota.hu**, ezen kívül facebookon és instagramon is jelen vagyunk, továbbá ott leszünk olyan keresztény rendezvényeken, amin sok fiatal és lelkében fiatal vesz részt, sőt, ilyeneket támogatni is szeretnénk. Innentől kezdve a közösségépítés már nem csak virtuális formában, hanem személyesen is elindul.

A genderelméletről

interjú Makkai László atyával

Szüleink, felmenőink tiszteletéhez tartozik az is, hogy azt a nemet, amit a Jöisten „kitalált” nekünk, s amely drága édesanyánk óvó méhében formálódott, megtartsuk. Normális esetben ez a mondat abszurdnak hangzana, de sajnos napjainkban nem az... Makkai László pasztorálszichológus atyával – nem először – a genderideológiáról beszélgettünk.

A kialakulóban lévő „új világrénd” nem feltétlenül hoz jót az emberiség számára. Sokan éltünk már a kommunizmusban, akkor is azt mondták, hogy ez az új világrénd, ahol az egyén megtalálja a szabadságát, kiteljesedését, s boldog lesz, ha keményen tanul és dolgozik. Ez a rendszer is istenellenes rendszerként képzelte el magát. Nálunk immár történelem, s mostanra már beszélhetünk is nyíltan arról, milyen nagy is volt a „szabadság”... A kommunizmus nehézségei után jött a liberalizmus, amely szintén azt hangsúlyozta, hogy az ember szabadsága, az önérvényesítés mennyire fontos, nincsenek lehetetlenek, akadályok, bármit meg tudunk tenni. A liberalizmus fő ellenségként az egyházi tanításokat jelölte meg, mert összeférhetetlen a „tanításukkal”. Hiszen már az Ószövetségben, Mózes könyvében szerepel, hogy az Isten férfinak és nőnek teremtett minket, és alkotását jónak mondta. Az Isten, amikor bennünket megteremtett, felruházott különféle jellemvonásokkal, tulajdonságokkal, értékekkel közös embervoltunkban is, s azon belül külön is a férfit és a nőt. Ezt a biológiai tényét a genderelmélet mindenképpen feledtetni, érvényteleníteni akarja, létrehozóinak nem tetszik ez a kategória. Amikor megfogantunk, Isten terve szerint megkaptuk a nemünket is, „ebben” megyünk majd életünk során előre Isten országa felé, ebben tudjuk megélni a hivatásunkat: a férfi a férfi hivatását, a nő a nő hivatását. Az „új világrénd” számára ez rossz, elfogadhatatlan, hisz az teljesen meg akarja változtatni Isten törvényét, Isten szándékát, s azt akarja, hogy a gyermek

elbizonytalanodjon pubertás korában, hogy ő hová is tartozzon. Hiszen ekkortájt sok mindent megkérdőjelez az ifjú, a tekintélyelvűséget – a szülői tekintélyt, a pedagógusi tekintélyt –, megkérdőjelezi az értékeket, melyekben addig hitt, előkerülnek a pszichoszexuális fejlődés gondolatai. Ez nem igazán hosszú időszak, de nagyon fontos fejlődési szakasz, amíg beleérlelődik a fiatal a maga természetes rendje és módja szerint a felnőtté válásba. Itt lehet nagyon „belenyúlni” a jövőbe. Nem véletlen, hogy a genderideológia propagandáját az iskolákba próbálják bejuttatni. *Hiszen úgyis egy minden szinten bizonytalan „kiseberről” van szó, bizonytalanítsuk csak tovább! Gondolkodtassuk el a nemi identitás kérdéséről, vezessük rá, hogy te ugyan lánynak születted, de nem lehet, hogy mégis inkább fiúnak kellene lenned?! Vagy éppen fiúnak születted, de nem akarnál inkább lány lenni? Szoknyában járni, meg órákig sminkelni? Borzasztó! Ilyenkor a fiatalokat különösen foglalkoztatja a kinézetük, pattanásaik, adottságaik, hogy mit vegyenek fel... Ekkor lehet jól ráerősíteni a genderideológiára: márpedig megválaszthatod azt a nemet, amiben te jól érzed magad, és ha kell, akár műtéti úton is lehetőséged van arra, hogy egészen más karakterbe „öltözz”.*

Nem mai dolog a genderelmélet, de az biztos, hogy napról napra elvadulabb...

A gender kifejezést 1950-ben határozták meg. Elutasítja, hogy a születési nem végleges, hangsúlyozza, hogy nem muszáj

ebben élni, s ha valaki úgy gondolja, megváltoztathat bizonyos dolgokat az életében. Például ha valaki férfinak született, akár nőként folytathatja, vagy fordítva. Azt vallja, legyél ebben autonóm, szabad, ne hagyd, hogy belekényszerítsenek saját nemedbe, élj úgy, ahogy szeretnél...

Toleránsnak kell lennünk ezzel a vonulattal szemben?

Ez nem tolerancia kérdése. A Bibliában feketén-fehéren le vannak fektetve az alapok, ez alapján egy hívő keresztény ember ezt nem fogadhatja el. Természetesen segítjük és támogatjuk azokat a személyeket, akik ilyen téren eltévelyedtek vagy útmutatást szeretnének kapni. Az egyház segítő kezet nyújt bárkinek ahhoz, hogy a helyes útra térjen.

Hangsúlyozni kell, hogy a genderideológia nem személyes elfogadás vagy nem elfogadás kérdése: teljesen ellentétes az egyház tanításával, ellentétes a kinyilatkoztatással, a Bibliával. Am olykor még teológusok is megtévednek, s kezdik keresni a gender „keresztényi vonulatát”. De hiába, mert ilyen nincs!

Ferenc pápa kulcstémaként érintette budapesti beszédében az abortusz tragédiájával szembeni fellépés szorgalmazását, és az „ideológiai gyarmatosítás” elkerülését, mellyel kapcsolatban a genderkultúrát említette meg.

Nem véletlen, hiszen mi, keresztények radikálisan hisszük, hogy Isten nekünk nemet választott, s abban férfiként vagy

nőként kell megélnünk a boldogságot, az istenképűséget, a hitünket, szolgálatunkat. A „gender” ezzel szembe megy, s azt mondja, kényed-kedved szerint változtathatod a nemedet. Ez a felfogás eltöri azokat a kifejezéseket, amelyek a gyerek számára is stabilitást és identitást jelentenek: fiú-lány, édesanya-édesapa.

Amint már említettük, a „célközönsége” ennek az örületnek a gyerekek kamasz korcsoportja.

Persze. Az egyébként is sok mindenben elbizonytalanodott pubertás korú fiatalokat célozzák az iskolákban az „érzékenyítő” órák – szerencsére nem hazánkban! –, és ha valaki kicsit is megínog nemi identitásának elfogadásában, annak szüleinek az iskola is nyomást gyakorol, hogy ez a gyerek nem élhet tovább fiúként vagy lányként, hanem hormonális kezelésre kell vinni. Olyan hormonkészítményt kapnak, mely megállítja a pubertáskor fejlődési szakaszát, s kitolják addig az „érést”, míg el nem dönti a fiatal, végül is milyen nemű szeretne lenni. Tehát komoly orvosi és gyógyszeres háttérrel van ennek a folyamatnak. S ha megtörténik a „nemváltás”, az ember élete végéig kiszolgáltatott állapotba kerül, hiszen gyógyszereket kell szednie. Mégpedig a központi idegrendszer működésébe vagy

a hormonháztartásba beleszóló készítményeket. Úgy vélem, ezek az orvosok fel sem tudják térképezni, milyen élettani hatással lesznek ezek a szerek a személyre a későbbiekben.

Ilyen szempontból ez éppen hogy nem szabaddá, hanem függővé tesz.

Pontosan így van! Hiszen ha nem kapja meg az adott gyógyszeradagot, akkor bizonyos folyamatok visszafordulhatnak, vagy éppen nem teljesednek ki. Tehát az egész háttérben ott van a gyógyszerlobbi is... Az egészségügyi világszervezet 2012-ben adta ki azt a rendeletét, hogy ezeket a nemváltó műtéteket támogatni, segíteni kell, tb-re, állami finanszírozás keretében valósuljon meg az operáció. Ugye emlékszünk, mikor a legerősebb Covid-időszakban bizonyos kórházakban csak alapellátások működtek, fontos műtétek maradtak el, az Egyesült Államokban a nemváltó műtéteket akkor is kénytelenek voltak az orvosok elvégezni. Tehát igazából tényleg nem az autonómia, szabadság megéléséről van itt szó. Sokkal inkább arról, hogy egy kiszolgáltatott, megbetegített, megsebzett társadalomban élő ember, akit könnyen elbizonytalaníthatnak a legalapvetőbb kérdésben is, mint hogy férfinak vagy nőnek született, az mindenben befolyásolható lesz. Politikai

szempontból, az „új világrénd” szempontjából ez a jó, mert egy ilyen emberrel bármit megtehetnek. S akkor nagy baj van... A sátán dolgozik. Elbizonytalanít. Miért vagy te vallásos? Miért mész húsvétkor templomba? Biztos hogy téged az Isten fiúnak szánt?... Az „új világréndnek” ilyen befolyásolható, bizonytalan, beteg társadalomra van szüksége, amelyben nincs jelen Isten, nincs jelen az erkölcsiség, nincsenek azok a tartóoszlopok, amik az ember számára hitet, erőt, bizalmat, biztos társas kapcsolatokat nyújtanak.

Vannak visszajelzések arról, hogyan élnék tovább a nemváltó műtéteken átesett emberek?

Igen, de sajnós erről nem nagyon hallani, nincs a köztudatban, mert visszatartaná azokat, akik elszánták magukat a nemváltoztatásra. A műtéten átesettek jellemzően megzavarodnak lelkileg. Nem tudják elfogadni új identitásukat. Amikor az alap identitásuktól eltérően kezdenek el járni, élni, beszélni, gondolkodni, cselekedni, az pszichés zavarhoz vezet. Nem véletlen, hogy sokan, akik nemváltó műtéten esnek át, visszaváltatják magukat az eredeti állapotukba. Ez a jobbik eset. A rosszabb eset, ha az így eltorzult, önmagával azonosulni képtelen személy öngyilkosságba menekül. Ezek statisztikák és tények.

Melyek a legfontosabb okai annak, hogy bárhol keressük, nem találunk keresztényi tartalmat ebben az ideológiában?

Alapvetően „ők” mondják, hogy nem keresztényi! De nagyon fontos megemlíteni Szent II. János Pál pápa *A test teológiája* c. művét, melyben szépen kifejti, hogy az embert Isten saját képére, hasonlóságára férfinak és nőnek teremtette. Gyönyörűen leírta. Ketten lesznek egy testté, hogy abból gyermek fogadjon és szülessen, s a gyermekért Isten előtt is felelősséget vállalunk. Ez nem valami ránk kényszerített dolog, az ember pont itt éli meg legjobban a szabadságát. Nincs az, hogy elveszett az önazonosságom vagy elfojtottam, vagy szerekek elrejttem... És még azért sem lehet keresztényi, mert a radikalizálódott feministák mozgalmából ered ez az egész történet, akik abszolút abortuszpártiak. A gender is abortusz-

párti. Azt mondja, annyira autonóm vagy, hogy ha nem akarsz a megfogant életet „világra engedni”, nem kell megindokolnod, nyugodtan menj be egy klinikára, s ölesd meg! Az egyház az életet a fogantatás pillanatától kezdve védi, és minden, ami ezzel ellentétes, az bűn. Tehát nem lehet, hogy a teológusok gondolkodását is megtévessze ez a szemlélet azért, hogy a korszellemnek megfelelően szólhassanak a televízióban vagy a világhálón. Ez nem „szeretem – nem szeretem” történet. Sajnos ki kell mondani, hogy totálisan ellentétes az egyház tanításával! Keresztény emberként, templomba járóként

nem tehetek másként, csak úgy, ahogy az egyházam tanítja. Az egyháznak pedig fáradhatatlanul tanítani kell minden szinten, közösségekben, templomokban az értékek mellett való kiállást.

A kisebbség megpróbálja rányomni a gondolatait a többségre, megfélemlít, megbélyegez, ha nem úgy gondolkodunk, ahogy elvárják. Ez látszik a bírósági döntéseken is: gyakorta elfogultan az abnormalitást hagyják jóvá. Aki nem így tesz, azt esetleg (volt már ilyen) megdorgálják, mert a kereszténység – vagy fogalmazzunk úgy: a többségi normalitás – szerint döntött,

s emiatt az állását is elveszítheti. Mindez oda vezet, hogy „megszokjuk” a természetellenest, s mind kevesebbet merünk szólni ellene.

Szerencsére Magyarország alaptörvénye e tekintetben nagyon egyértelmű és világos. E mellett számunkra fontos törvény a tizparancsolat, abban benne van, hogy tiszteld apádat és anyádat! Ez a tisztelet pedig abban is megnyilvánul, hogy azt a nemet, amit a Jóisten „kitalált” nekünk, s amely drága édesanyánk óvó méhében formálódott, megtartsuk.

Van megállás?

Én azt mondom, jobban kell csinálni, mint ahogy ők csinálják. Beszéljünk erről hit-tanórákon, kisközösségekben, beszélgetésünk magánemberként, ne engedjük el a témát, ne fulladjunk ki benne! A legfőbb színtér értelemszerűen a köznevelés. Olyan szolgálattelévő iskolalelkészekre, lelki vezetőkire van szükség, akik nagyon felkészültek, s hitelesen tudják a hiteles tanítást átadni a fiataloknak. S akkor nem talál fogást rajtunk a sátán ezzel a mondavacsinná, ránk erőltetett ideológiával, hanem normális családokban, imádság által vezérelve haladhatunk az Isten országa felé vezető földi úton.

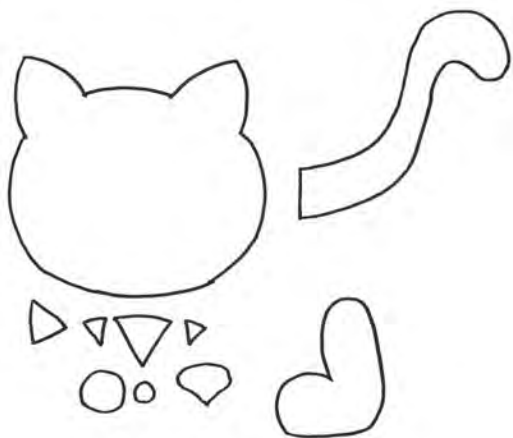
Foglalkoztatók

Írószertartó papírgurigából

HOZZÁVALÓK: 4 darab papírguriga, legalább kétféle, világosabb és sötétebb dekorációs papír vagy öntapadós tapéta, kartonpapír, vékony rózsaszín papír, ragasztó, olló, ceruza.

ELKÉSZÍTÉS: A papírgurigákat állítsuk szorosan egymás mellé a kartonlapra, rajzoljuk körbe őket, majd a vonal mentén vágjuk ki az írószertartó alapját! A gurigákat vonjuk be dekorációs papírral vagy öntapadó tapétával, aztán a ragasztó segítségével rögzítsük a gurigákat az alaphoz!

A képen látható sablont követve rajzoljuk meg, majd vágjuk ki kartonpapírból (akár cipősdoboz is alkalmas hozzá) a cica fejét (a fülek alapjával együtt), szemeit, bajszát, foltjait, lábait, farkát! A fül belső része és az orr rózsaszín papírból is készülhet. A fejre ragasszuk fel az odaváló részeket! A száját fekete filccel is megrajzolhatjuk. Ragasszuk fel a gurigákra a cica lábát, farkát. A lábak előre, a farkok hátra kerül. Végezetül ragasszuk a helyére a cica fejét is!

Kőfejek

A kőfestést sokan ma már szinte művészi szinten művelik. Bár ehhez nem egyszerű köveket használnak, biztosan találsz majd sima felületű darabokat a nyári szünetben kirándulás, strandolás közben, amikből vicces fejeket készíthetsz pár perc alatt.

HOZZÁVALÓK: kisebb, simább felületű kövek, akrilfesték vagy alkoholos filc (különböző színekben), különböző méretű ecsetek.

ELKÉSZÍTÉS: A köveket festés előtt alaposan mosd meg, mert a rajtuk lévő szennyeződések elronthatják a festést! Ha megmosztad és megszáritottad őket, festékkel vagy filccel is megrajzolhatod a különböző arckifejezéseket. Ha társaságban vagy, megpróbálhatod megfesteni a többiek grimaszait, de akár önmagadról is készíthetsz „portrét”. Ha már van pár darab kőfej, akár azzal is töltheted az időt, hogy ezeket utánozzátok. De megfesthetsz különböző érzéseket, hangulatokat is.

Játékkuckó

KÉT LABDA A PÁLYÁN

Ez a játék nagyon sok figyelmet igényel. Két labda (teniszlabdánál nagyobb méretű) szükséges hozzá. Az egyik labdát kézről kézre adjátok egymásnak sorban, a másikat pedig dobáljátok. A játék célja nem az, hogy mindenki elvétse a labdát, ezért szándékosan sose dobjátok olyannak, akihez épp akkor ér a másik is.

A labdadobáló játékokat ismerkedésre is használhatjuk. Álljatok körbe, sorban mindenki mondja el a nevét (érdemes legalább két névmondós kört csinálni)! Ezután valaki odadobja egy társának a labdát, de előtte hangosan kimondja a nevét. Aki kapta, gyorsan tovább is adja. FigyeljeteK arra, hogy mindenki sorra kerüljön!

KÖZÖS RAJZ EMLÉKEZETBŐL

Ezt a játékot játszhatjátok csak a szórakozás kedvéért, de akár versenyszerűen is. Előbbi esetben egy, utóbbinál két játékvezető szükséges hozzá.

A játékvezető a csapattól pár méternyire letakarva vagy akár a szomszédos helyiségben elhelyez egy képet. A lényeg, hogy a játékosok elől rejtve legyen. Figyeljünk, hogy ne bonyolult ábrázolást válasszunk! A képen szerepelhetnek akár kézzel rajzolt dolgok, gyümölcsök, zöldségek, állatok, alakzatok stb. is. Mindig egy játékos nézheti meg a képet, aki társaihoz visszatérve elmond róla néhány információt. Hogy mennyit mondhat, azt érdemes előre megbeszélni. A többiek a kapott információ alapján megpróbálják lerajzolni a képet. Ha megvannak, a következő játékos megy képnézőbe. Az, aki már látta a képet, nem beszélhet többször, nehogy több derüljön ki, mint amennyi egy játékostól szabad. A rajzolásban viszont részt vehet. A játékvezető dolga, hogy ellenőrizze az elhangzott információk számát és azt, hogy csak az épp akkor elhangzott információk kerüljenek a papírra. Amikor már mindenki látta a képet, hasonlítsátok össze az eredetivel!

Ha versenyszerűen játszottok, a játék véget érhet azzal is, hogy a játékosok mindent felrajzoltak, ami az eredeti képen szerepelt.

ILLIK RÁD A LEÍRÁS?

Egymás közelebbi megismerésére alkalmas játék. A játékosok számának megfelelő mennyiségű papír és valamilyen írószer szükséges hozzá.

A játékvezető állításokat diktál a többieknek. Például: Van nálam fiatalabb testvérem. Tudok zongorázni. Jártam már külföldön. Tudok néptáncolni. Arra figyeljen, hogy ne legyenek túl általánosak, a csoportban mindenkire jellemzőek a kijelentések (pl. iskolás vagyok)! Minél több az állítás, annál jobb a feladat. Ha vége a felsorolásnak, mindenki elindul és kérdezzgeti a többieket: Van fiatalabb testvéred? Tudsz zongorázni? És így tovább. Aki igennel válaszol, annak felírja a nevét az adott állítás mellé. A feladat addig tart, amíg mindenkinél minden állítás mellé kerül egy név. A játék végén sorra vesszük az állításokat, és mindenki jelzi, hogy illik rá vagy sem. Így megtudhatjuk, kivel vannak közös tulajdonságaink.

RADNÓTI MIKLÓS

Június

Nézz csak körül, most dél van és csodát látsz,
az ég derűs, nincs homlokán redő,
utak mentén virágzik mind az ákác,
a csermelynek arany taréja nő
s a fényes levegőbe villogó
jeleket ír egy lustán hősködő
gyémántos testű nagy szitakötő.

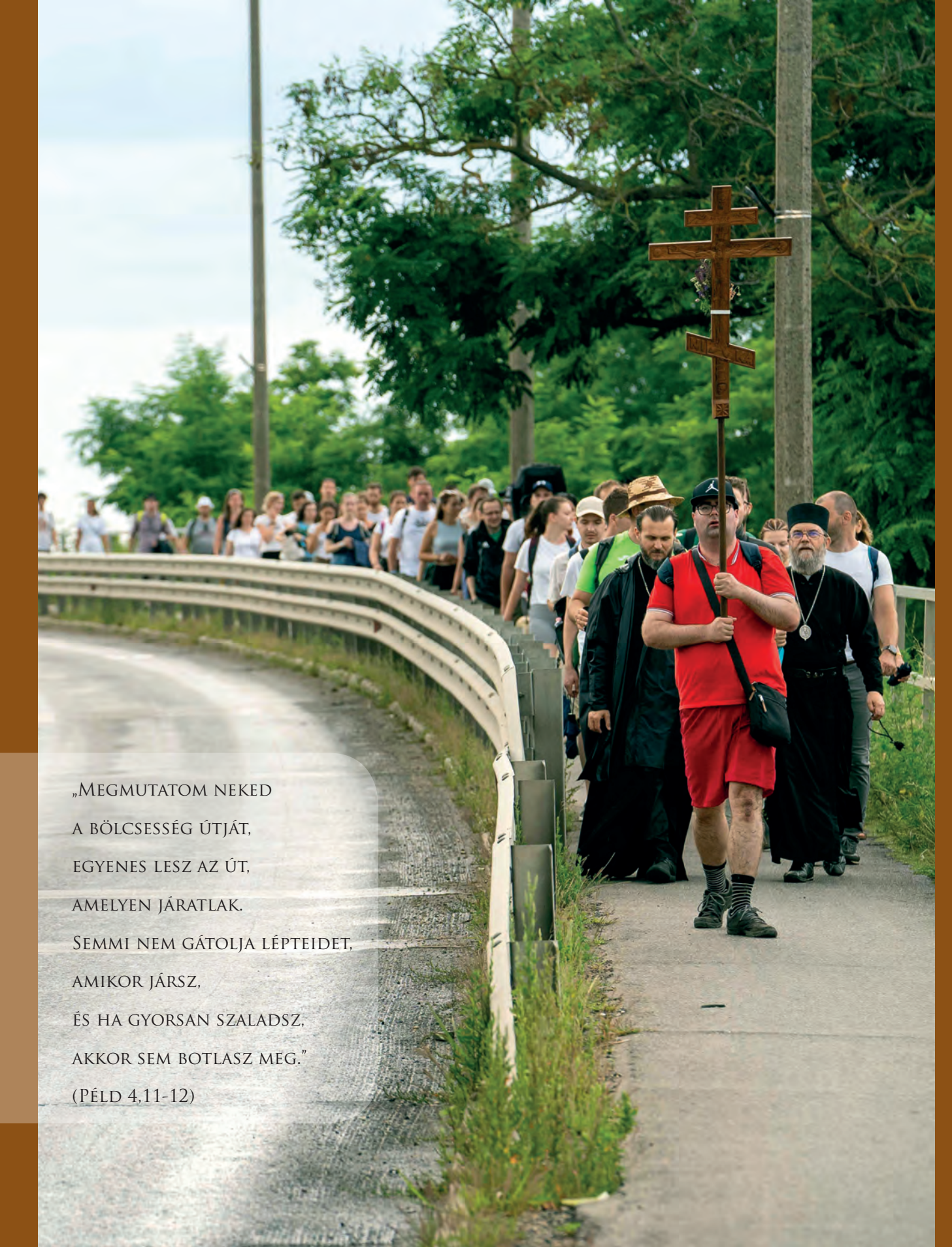
Ó, áldott Királynőnk, ki az emberi nem védpajzsa és minden hozzád folyamodó menedéke vagy! Tudom, irgalmas Asszonyunk, valóban tudom, hogy szörnyen vétkeztem, és megharagítottam a test szerint tőled született jószagos Istent. Ámde sok előttem az olyanok példája, kik már előbb fölharagították az ő jólelkűségét, mint a vámosok, a bűnös asszonyok és mások, kik mégis, bűnbánat és bűneik megvallása által megnyerték azok bocsánatát. Ezeket, kik megnyerték az ő irgalmasságát, ezeket állítom példa gyanánt bűnös lelkem szeméi elé, és az Istennek általuk elért, valóban nagymérvű irgalmasságára tekintve én is, bár bűnös vagyok, bűnbánatot tartva, ó, irgalmas Királynőnk, kegyességedhez bátorkodom menekülni. Nyújtsd segélyül kezedet, eszközöld ki Fiadnál, Istenednél, súlyos bűneim bocsánatát!

Hiszem és vallom, hogy az, kit szültél, a te Fiad, valóban Krisztus, az élő Istennek Fia, az élők és holtak bírója, ki mindenkinek tettei szerint megfizet. Hiszem és vallom, hogy te, valódi Istenszülő, az irgalmasság forrása, a siránkozó vigasztalása, az elveszettek megtalálása, valamint Fiad előtt hatalmas és állhatatos közbenjárónk vagy, ki fölöttébb szereted az emberi nemet és kezeddel vezérelsz a bűnbánat útján. Mert nincs az emberek számára kívüled sem segély, sem védelem, irgalmas Asszonyunk. Benned bízván ugyanis senki meg nem szégyenült, és ki általad kérte az Istent, senki el nem hagyott.

Végtelen kegyességedre kérlek tehát, nyisd meg számomra irgalmasságod ajtaját, ki eltévelyedtem és a sötétség mélyébe estem! Ne vess meg, bárha beszennyeződtem! Ne űzz el, bárha bűnös vagyok! Ne hagyj el engem, gyarló embert, kit végveszélybe sodort a gonosz ellenség! Hanem kérleld meg a tőled született Istent, bocsássa meg nagy bűneimet és szabadítson ki bajaimból, hogy én is a bocsánatot nyert megigazultakkal együtt énekeljem és dicsőítsem a tőled született Isten végtelen kegyességét, s téged, mint az én mindenkori és megszegyenülhetetlen védelmemet, a mostani életben s a vég nélküli örökkévalóságban!

Amen.

A group of people is walking along a paved path next to a road. In the foreground, a man in a red t-shirt and shorts carries a large wooden cross. To his right, a priest in black vestments and a black cap walks. The path is bordered by a white metal guardrail. In the background, a large group of people is walking along the same path, and there are trees and a utility pole. The sky is overcast.

„MEGMUTATOM NEKED
A BÖLCSESSÉG ÚTJÁT,
EGYENES LESZ AZ ÚT,
AMELYEN JÁRATLAK.
SEMMI NEM GÁTOLJA LÉPTEIDET,
AMIKOR JÁRSZ,
ÉS HA GYORSAN SZALADSZ,
AKKOR SEM BOTLASZ MEG.”
(PÉLD 4,11-12)